

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია
აკად. გ. წერეთლის სახ. აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი

Gürcüstan Bilimler Akademisi
Akademisyen G. Tsereteli Dođu Bilimler Enstitüsü

ეთერ მამულია
თურქულ-ქართული ფრაზეოლოგიური
ლექსიკონი

ETER MAMULIA
TÜRKÇE - GÜRCÜCE DEYİMLER
SÖZLÜĞÜ

გამომცემლობა „ცისარტყელა“

თბილისი 2006 Tbilisi

რედაქტორი: ლია ჩლაიძე

Redaktöri: Lia Çlaidze

წიგნი აიწყო და დაკაბადონდა გამომცემლობა

„ცისარტყელას“ კომპიუტერულ ცენტრში.

დაკაბადონებლები: ლაშა მათიაშვილი

ლელა ჩაფიჩაძე

ISBN 99940-58-09-6

© ეთერ მამულია

ედღენება აკადემიკოს სერგი ჯიქიას ნათელ ხსოვნას

Akademisyen Sergi Cikiu'nun anısına ithaf olumur

როგორც ცნობილია, ნებისმიერი ენის ლექსიკური ფონდი მასში შემაჯავლი სიტყვებისა და ფრაზოლოგიზმების ერთიანობითაა წარმოდგენილი. აქედან გამომდინარე, ნებისმიერი ენის სრულყოფილი შესწავლა მისი ფრაზოლოგიური ფონდის გათვალისწინების გარეშე თითქმის შეუძლებელია.

თურქული ენა ფრაზოლოგიზმებით საკმაოდ მდიდარი ენაა. „თურქულ-ქართული ფრაზოლოგიური ლექსიკონი“-ს მიზანია თანამედროვე თურქულ ენაში არსებული ფრაზოლოგიზმების შესაბამისი ქართული ფრაზოლოგიური ეკვივალენტებით გადმოცემა.

ფრაზოლოგიზმებში გარკვეულწილად ასახულია ხალხის ისტორია, კულტურა, აზროვნების თავისებურება. ამიტომაც ორენოვან თარგმნით ფრაზოლოგიურ ლექსიკონებში შესაძლოა ამოვიკითხოთ ხალხთა შორის არსებული როგორც მსგავსება, ისე განსხვავება.

წარმოდგენილი ნაშრომი ხელს შეუწყობს თურქი და ქართველი ხალხის ერთმანეთთან უკეთ დახლოებას და ურთიერთგაგებას.

სხვადასხვა ტიპის ლექსიკოგრაფიული ნაშრომების გვერდით „თურქულ-ქართული ფრაზოლოგიური ლექსიკონი“-ს საჭიროება განსაკუთრებით იგრძნობა დღეს, როდესაც ასე სწრაფად ვითარდება თურქეთსა და საქართველოს შორის არსებული სოციალ-ეკონომიკური, პოლიტიკური თუ კულტურული ურთიერთობები.

ვიმედოვნებთ, რომ წინამდებარე ნაშრომი სათანადო დახმარებას გაუწევს თურქული ენის შესწავლელთა დიპტერეზებულ ყველა პირს. გარდა ამისა, ლექსიკონი გარკვეულ წვლილს შეიტანს თურქულ-ქართული ენობრივი ურთიერთობების შემდგომი კვლევის საქმეში.

პირველად შედგენილი „თურქულ-ქართული ფრაზოლოგიური ლექსიკონი“, ბუნებრივია, უნაკლო არ იქნება. ყველა სასარგებლო კრიტიკული შენიშვნა მაღლობით იქნება მიღებული.

ეთერ მამულია

ÖNSÖZ

Bilindiği gibi, sözcükler ve deyimlerin bütünlüğü bir dilin kelime sistemini oluşturur. Bundan dolayı, herhangi bir dilin mükemmel öğrenilmesi, o dilin deyimlerini bilmeden imkânsızdır.

“Türkçe-Gürcüce Deyimler Sözlüğü”-nun amacı deyimleriyle çok zengin olan Türk Edebi Dilindeki deyimleri, uygun Gürcüce deyim karşılıklarıyla belirtmektir.

Deyimler, o dili konuşan halkın tarih, kültür ve düşünme tarzlarının özelliklerini yansıtır. İki dilde yazılmış Deyimler Sözlüklerinde iki kültürün benzer ve farklı yanları ortaya konulmuştur.

Yıymladığımız eser, iki komşu halkın, Türkler ile Gürcülerin daha yakından tanınması ve yakınlaşması için köprü rolü oynayabilir. Çeşitli sözlüklerin yanında “Türkçe-Gürcüce Deyimler Sözlüğü” ihtiyacı, son dönemde Türkiye ve Gürcüstan arasında sosyal-ekonomik-siyasal ve kültürel ilişkilerin hızla artmasıyla daha da belirginleşmiştir.

Sözlüğün, Türk Diliyle ilgilenen herkese yardımcı olmasını umarız.

İlk defa yayımlanan “Türkçe-Gürcüce Deyimler Sözlüğü”, tabiidir ki, kusursuz olamaz. Yapıcı her türlü eleştiriyi teşekkür ederek ederiz.

Eter Mamulia

შესავალი

ნებისმიერი ენის ლექსიკურ სისტემაში ფრაზეოლოგიზმებს განსაკუთრებული ადგილი უკავია. სწორედ ფრაზეოლოგიზმების მეშვეობითაა შესაძლებელი ამა თუ იმ აზრის უფრო ნათლად, ხატოვნად, მთელი ემოციურ-ექსპრესიული დატვირთვით გადმოცემა. ფრაზეოლოგიზმების დაუფლება ხელს უწყობს მეტყველების კულტურის ამაღლებას. ამიტომაც ნებისმიერი ენის სრულყოფილი შესწავლა წარმოდგენილია მისი ფრაზეოლოგიური ფონდის გათვალისწინების გარეშე.

თანამედროვე თურქული ენა ფრაზეოლოგიზმებით საკმაოდ მდიდარია. ჩვენი მიზანია ამ მდიდარი და მრავალფეროვანი ფრაზეოლოგიური მასალის შეძლებისდაგვარად ქართული შესატყვისებით გადმოცემა, თარგმნა.

ლექსიკონისათვის შესარჩევი მასალის დასადგენად ვხელმძღვანელობდით საენათმეცნიერო ლიტერატურაში ფრაზეოლოგიზმთა შესახებ არსებული ყველაზე უფრო ზუსტი და სრულყოფილი აკადემიკოს ვ.ვ. ვინოგრადოვისეული კლასიფიკაციით, სადაც ფრაზეოლოგიზმთა შემდეგი სამი ტიპია წარმოდგენილი: 1) ფრაზეოლოგიური შენაზარდი (ენას ილესავს), 2) ფრაზეოლოგიური მთლიანობა (ზემოდან იყურება) და 3) ფრაზეოლოგიური შესიტყვება (უღრანი ტყე). იმის გათვალისწინებით, რომ შემდგომ პერიოდში მთელ რიგ ენათმეცნიერთა მიერ მე-3 ტიპში შემავალი მყარი გამოთქმების ფრაზეოლოგიურობა სამართლიანად ეჭვქვეშ იქნა დაყენებული (ბ.ა. ლარინი, ლ.ა. ბულახოვსკი, ა.ა. რეფორმატსკი, ი.ა. მელჩუკი, ა. ონიანი, ა. თაყაიშვილი და სხვები), შევეცადეთ თურქულ-ქართულ ფრაზეოლოგიურ ლექსიკონში შეგვეტანა მხოლოდ ფრაზეოლოგიური შენაზარდისა და ფრაზეოლოგიური მთლიანობის ტიპის გამოთქმები.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ლექსიკონში არ ვხვდებით ისეთ მყარ შესიტყვებებს, როგორცაა: ანდაზები, აფორიზმები, ხატოვანი თქმები, რთული სიტყვები, ტერმინები, მეცნიერულ-ტერმინოლოგიური ხასიათის გამოთქმები, საკანცელარიო შტამპები და სხვა.

თურქულ-ქართულ ფრაზეოლოგიურ ლექსიკონში წარმოდგენილი ფრაზეოლოგიზმების წყაროდ გამოყენებულია ორივე ენაში არსებული სხვადასხვა სახის ლექსიკოგრაფიული ხასიათის ნაშრომები, მხატვრული ლიტერატურა, პრესა და სხვა. თურქული მხატვრული ლიტერატურის ქართულ ენაზე თარგმანების ნაკლებობის გამო თურქული წინადადებების თარგმანთა უმეტესობა ჩვენს მიერაა შესრულებული.

თურქული ფრაზეოლოგიზმები ლექსიკონში დალაგებულია პირველი კომპონენტის მიხედვით, ე.ი. ანბანურ წესზე. ასეთი მეთოდით ფრაზეოლოგიზმის მოძებნა უფრო ადვილია, ვიდრე იმ შემთხვევაში, როდესაც ისინი ლექსიკონში განლაგებულია გამოთქმის სემანტიკურად საყრდენი სიტყვის მიხედ-

ვით. მასდარის ტიპის ფრაზეოლოგიზმები მოცემულია მსოლობითი რიცხ-ვის მე-3 პირში. რათა თავიდან აგვეცილებინა ზმნური ფრაზეოლოგიზმების ქართულად სიტყვასიტყვითი თარგმნისას ზოგჯერ წარმოქმნილი ხელოვნურობა.

თითოეულ ფრაზეოლოგიზმს სტატიაში მოსდევს სიტყვასიტყვითი თარგმანი სათანადო აღნიშვნით („—“). სიტყვასიტყვითი თარგმანის აუცილებლობა აიხსნება იმ გარემოებით, რომ ის ხელს უწყობს ფრაზეოლოგიზმის ხატოვნების. მისი მნიშვნელობის ჩამოყალიბების უკეთ წარმოდგენას. სიტყვასიტყვით თარგმანს ახლავს ფრაზეოლოგიზმის შინაარსობრივი განმარტება პირობითი ნიშნით ◇, რის შემდეგაც მოცემულია ქართული ფრაზეოლოგიური შესატყვისები მათი სინონიმებისა და ვარიანტების გათვალისწინებით.

ფრაზეოლოგიურ სინონიმებად მიჩნეულია ისეთი ფრაზეოლოგიზმები, რომელთაც ერთნაირი მნიშვნელობა აქვთ, ხატოვნება და ლექსიკური შემადგენლობა კი – განსხვავებული, მაგ.: უყვარს: „გულში უზის“, „მზე და მთვარე მასზე ამოსდის“; ერთობა: „თვალს წყალს ალევინებს“, „გულს აყოლებს“.

ფრაზეოლოგიურ ვარიანტებად კი წარმოდგენილია ისეთი ფრაზეოლოგიზმები, რომელთაც ხატოვნება და მნიშვნელობა ერთი აქვთ, მაგრამ ერთმანეთისგან განსხვავდებიან ერთი ან ორი ლექსიკური კომპონენტით. მაგ.: თავს ევლება//თავს დასტრიალებს; თავ-პირის გლეჯვით//თავ-პირის მტვრევით და სხვა.

არასავალდებულო, ფაკულტატიური კომპონენტები მრგვალ ფრჩხილებშია მოთავსებული, ვარიანტული კომპონენტები კი – კვადრატულ ფრჩხილებში.

საილუსტრაციო მასალა მოცემულია თურქულ და ქართულ ენებზე. მაგ.: **Abayı yakmıştı** „მოსასხამი დაწვა“ *ვიღაც შეუყვარდა;

◇ სიყვარულის ცეცხლი მოედო, გულში ჩაუყვარდა.

Hüseyin daha ilk görüşünde Necla'ya abayı yakmıştı.

ქესისს პირველსავე დანახვაზე ნეჯლას სიყვარულის ცეცხლი მოჰკიდებია.

იმ შემთხვევაში, როდესაც თურქულ-ქართული ფრაზეოლოგიური შესატყვისები ლექსიკური კომპონენტების მიხედვით ერთმანეთს ემთხვევა, ქართულში გამეორების თავიდან ასაცილებლად შემოგვაქვს ორმაგი აღნიშვნა (◇, „—“), რაც იმაზე მიუთითებს, რომ მსგავსი ფრაზეოლოგიური შესატყვისები თურქულსა და ქართულში ხატოვნებითა და აზრობრივი მნიშვნელობით ერთმანეთის იდენტურია, მაგ.:

Beynini kemirir ◇ „ტვინს უღრღნის“ *მოხეცვებას უკარგავს, აწეხებს.

İşte, birkaç zamandır bu şüphe beynini kemirir.

აი, რა ხანია, ეს ეჭვი ტვინს უღრღნის.

თურქულ-ქართული ფრაზეოლოგიური შესატყვისების დადგენით ერთხელ კიდევ ზუსტდება. თუ რა საშუალებებითაა შესაძლებელი. საერთოდ, ერთი ენის ფრაზეოლოგიური მასალის მეორე ენაზე კვლავ ფრაზეოლოგიზმებით გადმოცემა. აღნიშნული საკითხი ძირითადად უკავშირდება ფრაზეოლოგიური მნიშვნელობის ჩამოყალიბების სხვადასხვა გენეტიკურ საფუძველს.

როგორც ცნობილია, ფრაზეოლოგიზმი, პირველ რიგში, ხასიათდება ეროვნული თვითმყოფობით, ის გამოხატავს ხალხის ყოფა-ცხოვრების, აზროვნების თავისებურებას, მის კულტურას, ისტორიასა და მსოფლმხედველობას. ამიტომაც თურქულ-ქართულ ფრაზეოლოგიურ შესატყვისებში საკმაო რაოდენობით გამოიკვეთა სხვადასხვა ხატოვნებით და, აქედან გამომდინარე, სხვადასხვა ლექსიკური კომპონენტებით წარმოდგენილი ე.წ. არამოტივირებული ფრაზეოლოგიური ეკვივალენტები. ასეთ ფრაზეოლოგიზმებში მეტაფორა გაუგებარია, დაბნელებულია, მაგ.: თურქ.: **Atı alan Üsküdar'ı geçti** (სიტყვ.: ცხენის წამყვანმა უსქუდარი გაიარა), დაგვიანებულია, რაღა დროსია, ქართ.: ჩაილულის წყალი დალია: თურქ.: **Derdini Marko Paşa'ya anlat** (სიტყვ.: შენი დარდი მარკო ფაშას უამბე) უშედეგოა. ქართ.: შეაყარე კედელს ცერცვი და სხვ.

მართალია, ყოველი ენა თავისებურ ეროვნულ იერსახეს აძლევს ფრაზეოლოგიზმს, მაგრამ არ შეიძლება არ აღენიშნოთ ის მსგავსება, ის საერთო, რომელიც აშკარად ახასიათებს სხვადასხვა ენის ფრაზეოლოგიზმებს. ეს საერთო შეიძლება გაიზარდოს, შეიძლება შემცირდეს ენის ისტორიულ განვითარებასთან ერთად. საქმე გვაქვს ფრაზეოლოგიზმთა ჩამოყალიბების საერთო უნივერსალურ გზასთან. ამ საკითხთან დაკავშირებით ყურადღებას იქცევს ი. ავალიანის მიერ აღმოჩენილი ე.წ. „შედაფრაზეოლოგიური ვალენტობა“, რომელიც ამა თუ იმ ფრაზეოლოგიური მნიშვნელობის გადმოსაცემად ფრაზეოლოგიზმის შიგნით გარკვეულ სიტყვათა მიზიდულობას, შეკავშირებას გულისხმობს. სიტყვა ფრაზეოლოგიზმშიც მეტნაკლებად განაგრძობს პოტენციურ სემანტიკურ ცხოვრებას. კონტექსტის წყალობით ის სემანტიკურად აღიჭურვება და კვლავ იწყებს მთელი სისრულით ფუნქციონირებას (ი. ავალიანი).

შემთხვევითი არ არის, რომ ადამიანთა სულიერი განცდის ამსახველ ფრაზეოლოგიზმებში სემანტიკურად საყრდენი კომპონენტი თითქმის ყველა ენაში ადამიანის სხეულის ნაწილის აღმნიშვნელი ლექსელებია: თავი, გული, თვალი, ენა და სხვ. კერძოდ, ტანჯვის, მწუხარების გამომხატველ თურქულ-ქართულ ფრაზეოლოგიზმებში ძირითადი სემანტიკური საყრდენი ლექსემა არის „გული“, ხოლო მასთან დაკავშირებული ზმნები კი ერთნაირ სემანტიკურ ჯგუფს განეკუთვნებიან. მაგ.: თურქ.: **Yüreği parçalanmak (yaralanmak, yanmak, sızlamak)**. ქართ.: გულის დაფლეთა (დაკოღვა. წვა. წიწკნა). ასეთ შემთხვევაში მეტაფორა გამჭვირვალეა და ფრაზეოლოგიზმებიც

მოტივირებულია. სწორედ ასეთ ფრაზეოლოგიზმებში კლინდება „შიდაფრაზეოლოგიური ვალენტობა“, რომელიც განსაზღვრავს როგორც მონათესავე. ისე არამონათესავე ენებს შორის ლექსიკურ-სემანტიკურად და სტრუქტურულად ერთნაირი ფრაზეოლოგიზმების არსებობას. აქედან გამომდინარე. თურქულსა და ქართულშიც საკმაოდ მოიპოვება ლექსიკური შემადგენლობით აბსოლუტურად ან ნაწილობრივ განსხვავებული მოტივირებული ფრაზეოლოგიური შესატყვისები, რომელთა უმეტესი ნაწილი, ადამიანთა აზროვნების საერთო მიზეზ-შედეგობრივ კანონებზე დაყრდნობით, სრულიად დამოუკიდებლად ჩანს წარმოშობილი. მაგ.: გაუხარდა, თურქ.: **Gözleri parladı** (სიტყვ.: თვალები გაუბრწყინდა) – ქართ.: თვალები გაუბრწყინდა; დანალვლიანდა: თურქ.: **Gönlu kapandı** (სიტყვ.: გული დაეხურა) – ქართ.: გული დაეხურა; შეეშინდა: თურქ.: **Yüreği patladı** (სიტყვ.: გული გაუსკდა) – ქართ.: გული გაუსკდა და სხვ.

გარდა ამისა, თურქულსა და ქართულში მსგავსი ტიპის ფრაზეოლოგიური ეკვივალენტების არსებობა, როგორც ეს სხვა ენებშიც გვაქვს, შესაძლოა აიხსნას შესხებით. კალკირებით.

შემოთავაზებული ნაშრომი თურქულ-ქართული ფრაზეოლოგიური ლექსიკონის შედგენის პირველი ცდაა. ვიმედოვნებთ, რომ ლექსიკონი გარკვეულ დახმარებას გაუწევს თურქული ენის შესწავლით დაინტერესებულ ყველა პირს. გარდა ამისა, ის ხელს შეუწყობს თურქულ-ქართული შედარებითი ფრაზეოლოგიის შემდგომ დამუშავებას და თურქულ-ქართული ენობრივი ურთიერთობების ზოგიერთი საკითხის კვლევას.

ბუნებრივია, პირველად შედგენილ თურქულ-ქართულ ფრაზეოლოგიურ ლექსიკონს ექნება ნაკლი. ყველა სასარგებლო კრიტიკულ შენიშვნას მადლიერებით მივიღებთ.

ე. მამულია.

შემოკლებანი
KISALTMALAR

გადატ.	გადატანითი	–	mecaz anlamında
დაცინ.	–	დაცინვითი	– alay
ვულგ.	–	ვულგარული	– yollu kaba konuşmada
ისტ.	–	ისტორიული	– tarihi
იხ.:	–	იხილე	– bak
ლანძ.	–	სალანძლავი	– hakaret yollu
მისთ.	–	მისთანანი	– v.b.
ჟარგ.	–	ჟარგონული	– argo
ფაძილ.	–	ფაძილარული	– teklifsiz konuşmada
ხალხ.	–	ხალხური	– halk ağzında
ხუჭ.	–	ხუმრობითი	– şaka yollu

პირიპიტი ნიშნები

ŞART İŞARETLERİ

„——“	-	სიტყვა-სიტყვითი თარგმანი – kelimesi kelimesine tercüme
*	-	ფრაზეოლოგიური მნიშვნელობა – deyim anlamı
◇	-	ფრაზეოლოგიური შესატყვისი ქართულში – Gürcücede deyim karşılığı
()	-	ფაქულტატიური კომპონენტი – istemli kısmı
[]	-	ფრაზეოლოგიური ვარიანტი – deyim türüsü
◇ „——“	-	თურქულსა და ქართულში კომპონენტური შემადგენლობით და მნიშვნელობით ერთნაირი ფრაზეოლოგიზმები – Türkçe ve Gürcücede yapı bileşimi ve anlamıyla aynı deyimler

პირითადი წყაროები და გამომცემი ლიტერატურა

ESAS (BAŞLICA) KAYNAKÇALAR

1. ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი. ტ. 1-8. თბილისი, 1950-1964 წ.წ.
2. ქართული იდიომები, ალ. ონიანი, თბილისი, 1966.
3. ქართულ კილოკავთა სიტყვის კონა, ალ. ლლონტი, თბილისი, 1984.
4. ქართული ზატოვანი სიტყვა-თქმანი, თბილისი, ტ. I-III, 1950.
5. Англо-Русский Фразеологический словарь, А.В. Кушин. М., 1984.
6. Виноградов В. В., Об основных типах фразеологических единиц в русском языке, М., 1945.
7. Вопросы фразеологии, III, Самарканд, 1970.
8. Немецко-Русский фразеологический словарь, А.Э. Бинович, М., 1975.
9. Французско-Русский фразеологический словарь, В.Т. Гак, М., 1963.
10. Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Ömer Asım Aksoy, c. I-II, İstanbul, 1988.
11. Deyimler Sözlüğü, hazırlayan Hüseyin Uysal Şaban Arıkan-Yıldız Uysal, İstanbul, 1992.
12. Maydan Larouse, Büyük Lugat ve Ansiklopedi, c. 1-24.
13. Okyanus Ansiklopedik Sözlük, Tuğlacı Pars, c. 1-7, İstanbul, 1978.
14. Ö. Aydın Süer, Rusça-Türkçe Deyimler Sözlüğü, Ankara, 1999.
15. Sammlung Türkisher Redensarten, Bedriye Atsız und Hans-Joachim Kissling, Wiesbaden, 1974.
16. Temel Türkçe Sözlük, Sadeleştirilmiş ve Genişletilmiş Kâmûs-ı Türkî, İstanbul, 1991.
17. Türkçe Sözlük, Hazırlayanların başkanı Prof. Dr. Hasan Eren, c. I-II, Ankara, 1988.
18. Türkçe Tâbirler Sözlüğü, Mustafa Nihat Özön, İstanbul.
19. Türkçede Mecazlar Sözlüğü, Mehmet Ali Ağakay, Ankara, 1949.

თურქული ანბანი

A a I ı R r

B b İ i S s

C c J j Ş ş

Ç ç K k T t

D d L l U u

E e M m Ü ü

F f N n V v

G g O o Y y

Ğ ğ Ö ö Z z

H h P p

Aba altından değnek gösterir „მოსახხამის ქვეშიდან ჯოხს უწვენებს“
*ფარულად ეძუქრება, საფრთხეს უმზადებს, ვერაგულად ექცევა,
დალატობს; ◇ პირში უცინის, ზურგსუკან კი სამარეს უთხრის,
ორმოს უთხრის, თეთრ კბილს უჩვენებს.

Onlara şirin görünürken, aba altından değnek gösteriyordu.

მათ კეთილად აჩვენებდა თავს, ზურგსუკან კი სამარეს უთხრიდა.

Abayı serir „მოსახხამს შლის“ *დაუპატიუებლად ეისმესთან
ბინაველება, წერდება; ◇ ბინას იღებს.

On beş gündür evimizde abayı serdi.

თხუთმეტი დღეა, რაც წყენს სახლში ბინა დაიდო.

Abayı yakar „მოსახხამს წვეს“ შეეყარებუელია, იწვის,
იდაგვის; ◇ სიყვარულის ცეცხლი მოედო.

Hüseyin daha ilk görüşünde Neclî'ya abayı yakmıştı.

ჰუსეინს პირველსავე შეხვედრაზე ნეჯლას სიყვარულის ცეცხლი
მოსდებია.

Acem kılıcı gibi iki tarafı keser „სპარსული ხმალივით ორივე პირით
ჭრის“ *ორპირობს, ვერაგულად იქცევა, არც მტრობას უშლის,
არც მოყვრობას; ◇ ორსავე მხარეზე კერავს, ხან აქეთაა, ხან
იქით, ორმაგ თამაშს თამაშობს.

Onu mu diyorsun? Acem kılıcı gibi iki tarafı keser.

მასზე ამბობ? ის ხან აქეთაა, ხან იქით.

Acısına su serper „მის სატკივარს წყალს აპყერებს“ *ამშივდება,
აწენარებს, ანუგეშებს; ◇ წყლულს უამებს, მალამოდ ედება.

- Aziz dostum, bana yazmış olduğunuz satırlar acıma hakikaten su serpti.

ნემო ძვირფასო მეგობარო, წემთვის მოწერილი თქვენი
სტრიქონები მართლაც რომ სატკივარზე მალამოდ მომედო.

Aç gözlü *ხარბი, თვალხარბი, გაუმადლარი; ◇ ხარბი თვალის
პატრონი.

Açığa çıktı ◇ „სააშკარაზე გამოვიდა“ *გამოაშკარავდა, გაირკვა; ◇
აშკარა გახდა, ნათელი გახდა, ნათელი მოეფინა, ფარდა აეხადა.

O gelince her şey açığa çıktı.

როგორც კი მოვიდა, ყველაფერი აშკარა გახდა.

Acığa çıkardı ◇ „სააშკარაოზე გამოიტანა“ *გამოააშკარავა, გამოავლინა. გაახმაურა, გაამჟღავნა; ◇ აშკარა, ნათელი გახადა, სინათლეზე გამოიტანა, ნათელი მოჰფინა, შუქი მოჰფინა, ცხადი გახადა.

Onun sözleri her şeyi **açığa çıkardı**.

მისმა სიტყვებმა ყველაფერი ნათელი გახადა.

Açık fikirli ◇ „ნათელი გონებისა“ *გონებანათელი, გონებაშიხველი, გამჭრიახი [მახვილი] გონებისა, საღად მოახროვნე.

Dedem çok **açık fikirli** bir insandı.

ბაბუჯანემი საკმაოდ ნათელი გონების ადამიანი იყო.

Açık gözlü „ღია თვალისა“ *მოხერხებული, უნარიანი, თავიანი, გონებაგახსნილი; ◇ გახსნილი გონების.

Ben böyle **açık gözlü** adam görmedim. Bir kelime İngilizce bilmezken Amerika'da servet yaptı.

ასეთი გახსნილი გონების ადამიანის მნახველი არა ვარ. ინგლისური ერთი სიტყვა არ იცოდა და ამერიკაში კაპიტალი შექმნა.

Açık kalpli „გულღია“ *გულწრფელი, უეშმაკო, უბოროტო; ◇ სუფთა გულისა.

Zavallı, **açık kalpli** bir insandı.

საცოდავი, სუფთა გულის კაცი იყო.

Açık kapıyı bırakır „ღია კარს ტოვებს“ *საბოლოო სიტყვისაგან თავს იკავებს; ◇ უკან დასახვე გზას იტოვებს, თადარიგს იტყვრს.

Daha dün tanıdığın bir kıızı bu kadar öğme! Biraz **açık kapı bırak!** Belki yarın bir kusuru çıkar.

ჯერ კიდევ გუშინ გაცნობილ ქალიშვილს ასე ნუ აქვებ! ცოტა უკან დასახვევი გზა დაიტოვე. ხვალ იქნებ რაიმე ნაკლი აღმოაჩნდეს.

Açık yürekli *ob.:* Açık kalpli.

Açıkta durur „ღიაში დგას“ *მონაწილეობას არ იღებს; ◇ განზე დგას, თავს არიდებს, თავი შორს უჭირავს.

Açıkta kaldı ◇ „ცისქვეშ დარჩა“ *უარაფროდ დარჩა; ◇ ქუჩაში დარჩა.

Ertesi günü oradan taşı tarağı topladım, kaçtım. Gene öyle iki elim bõğrümde
açıktā kaldım.

მეორე დღეს იქიდან გუღა-ნაბადი ავიკარი. კვლავ ასე
გუღსხელდაკრეფილი ცისქვეშ დავრჩი.

Açıktan açığa söyler ◇ „ლიად (გულახდილად) ლაპარაკობს“

*აშკარად, დაუფარავად ლაპარაკობს; ◇ პირში ეუბნება.

Bütün kusurlarını **açıktan açığa söylediğim için** bana darıldı.

ვინაიდან ყველა მისი ნაკლი პირში ეუთხარი, გამინაწყენდა.

Açtı ağzını, yumdu gözünü „პირი დააღო, თვალები დახუჭა“

*უშუკრი სიტყვების კორიანტელი დააყენა. უთქმელი აღარაფერი
დატოვა, რაღა არ თქვა, რა აღარ იკადრა; ◇ პირიდან რეები არ
ამოუშვა, (მისი სიტყვები) ყურში არ შეიშვებოდა.

Adam etti ◇ „კაცად აქცია“ *კარგად აღზარდა; ◇ ხალხში
[საზოგადოებაში] გამოიყენა.

Aıncası yanına alıp onu bir güzel **adam etti.**

ბიძამ თავისთან წაიყენა და კაცად აქცია.

Adam içine çıkacak yüzü kalmadı ◇ „ხალხში გამოსაჩენი
(გამოსასულელი) პირი არ შერჩა“ *თავი მჭირცხვინა,

სამარცხვინო საქმე დაემართა; ◇ ხალხში არ გამოესულება,
ხალხს ვერ ეჩვენება, სირცხვილი ჭამა.

Adam içine çıktı ◇ „ხალხში გამოვიდა“ - *საზოგადოებაში გამოვიდა;

◇ ადამიანთა რიგებში ჩადგა, ხალხში გაერია.

Yavaş yavaş **adam içine çıkmağa** başladı.

ნელ-ნელა ხალხში გარევა დაიწყო.

Adam oldu ◇ „კაცი დადგა“ *განათლებული, სასარგებლო
პიროვნება დადგა.

Bu çocuşun **adam olacağı yok**, ders çalışmıyor.

ამ ბავშვისაგან კაცი არ დადგება, არ მეცადინეობს.

Adam sırasına girdi *ob.*: Adam içine çıktı.

Adam yerine koydu ◇ „კაცად ჩააგდო“ *ღირსეულ პიროვნებად
ნათვალა, დააყასა.

Kimse onu **adam yerine koyuyor mu?**

ვინმე მას კაცად აგდებს?

Adamdan saydı *იხ.*: Adam yerine koydu.

Adamlık sende kalsın „ადამიანობა შენთან დარჩეს“ *ბოროტებას ნუ ჩაიდენ, სიკეთე ქმენ და ამით შენს ღირსებას დაიცავ; ◇ ადამიანობა შეგრჩეს!

Sesini çıkarma, adamlık sende kalsın.

ხმა არ ამოიღო, ადამიანობა შეგრჩეს.

Adı battı ◇ „მისი სახელი დაიკარგა“ *მისი სახსენებელი მოისპო.

Bu da nereden çıktı? Adı battı sanmıştık.

ეს საიდანღა გაჩნდა? გვეგონა მისი სახსენებელი მოისპო.

Adı bile okunmaz „მისი სახელიც არ იკითხება“ *(მას) არავითარ მნიშვნელობას არ ანიჭებენ, არც კი აგონდებათ, ყურადღების ღირსადაც არ თვლიან; ◇ სათვალავშიც არ აგდებენ, ანგარიშს არ უწევენ, არაფრად აგდებენ.

Onun buralarda adı bile okunmaz.

იმას აქ არც ახსენებენ.

Adı bozuldu ◇ „სახელი გაუფუჭდა“ *ავტორიტეტი დაეკარგა; ◇ სახელი წაუხდა, სახელი გაუტყდა.

Adı çıktı ◇ „სახელი გაუვარდა“ *ცუდი სახელი მოიპოვა; ◇ სახელი გაუტყდა.

Ah kızım, adın çıkacak, evlerde kalacaksın. Baban seni böyle yapsın diye mi terbiye etti?

ეჰ, ჩემო გოგონავ, სახელი გაგიტყდება, შინ ჩარჩები. მამაშენმა განა ეს გასწავლა?

Adı kaldı ◇ „მისი სახელი დარჩა“ *მას დღესაც მოიხსენიებენ, მისი სახელი დავიწყებას არ მისცემია, მისი სახელი უკვდავია.

Bir gün geldi, herkes gibi Uzun Mehmet de öldü. Fakat „Uzun Mehmet“ adı kaldı, hiç unutulmadı.

დადგა დღე და, როგორც ყველა, უზუნ მკჷმელიც გარდაიცვალა, მაგრამ მისი სახელი „უზუნ მკჷმელი“, – დარჩა.

Adım atmamış ◇ „ნაბიჯი არ გადაუდგამს“ *(სადმე) აღარ მისეულა, (სადმე) მისვლა შეუწყვეტია; ◇ ფეხი აღარ დაუდგამს, ფეხი

ამოუკეოთია.

O günden sonra, o eve adım atmamış.

იმ დღის შემდეგ იმ სახლში ფეხი აღარ დაუდგამს.

Adımını geri alır „ნაბიჯს უკან დგამს“ *(დაწყებულ) საქმესე უარს ამბობს: ◇ უკან იხეხს, განზე დგება, ხელს იღებს.

O, bu işten adımını geri aldı.

ამ საქმიდან უკან დაიხია.

Adımını uydurur ◇ „ფეხს უწყობს“ *(მის აზრებს, მოქმედებას) უბეჭს, ეწყობა.

Adını anmaz ◇ „მის სახელს არ ახსენებს“ *მისი მოგონება არ უნდა, დაივიწყა.

Bir daha onun adını anmak istemiyorum.

მისი სახელის ხსენებაც აღარ მინდა.

Adını çıkarır ◇ „სახელს გაუგდებს“ *შეარცხვენს; ◇ თავს მოსჭრის, სახელს გაუტეხს.

- Sen bizim adımızı çıkaracaksın diye babalarına çıkıyorlardı.

სახელს გაგეიტეხო, - კიცხავდნენ მამას.

Afyonu başına vurdu „ოპიუმმა თავში დაარტყა“ *განრისხდა, გაცოფდა, გააფთრდა; ◇ თვალებიდან ნაპერწკლები [(ცეცხლი) აფრქვია, პირიდან ცოფები ყარა, ნახმახზე შედგა, სისხლი თავში ავეარდა.

Bugün afyonu başına vurmuş gibi görünüyor.

ეჩყობა, დღეს სისხლი თავში აქვს ავარდნილი.

Ağaca çıksa, pabucu yerde kalmıyor „ხეზე რომ ავიდეს, მისი ფეხსაცმელი ძირს არ რნება“ *ეშმაკია, გაქნილია; ◇ ეშმაკის ფეხია, ჯიბიდან გავარდნილია.

Ağana düştü ◇ „ბადეში გაეხვია“ *განსაცდელში ჩავარდა; ◇ მახეში გაეხა.

Ağana düşürdü ◇ „ბადეში გაახვია“ *განსაცდელში ჩავარდო, საფრთხე შეუქმნა; ◇ მახე დაუგო, მახეში გაახა.

Ağır adam ◇ „მძიმე ადამიანი“ *მძიმე (ცუდი) ხასიათის_მკიჟა

Ağır alır „(რასმეს) მძიმედ იღებს“ *უგულოდ [უხალისოდ] აკეთებს;
◇ ფებს ითრებს, მძიმე-მძიმედ მოძრაობს.

(Üstünden) Ağır bir yük kalktı ◇ „მძიმე ტვირთი მოშორდა“ *უშველა, ამოსუნთქა; ◇ გულიდან ლოდი მოშორდა.
Üstünden ağır bir yük kalktı.
რადაც მძიმე ტვირთი მომეხსნა ზურგიდან.

Ağır dilli „მძიმე ენის პატრონი“ *ენაბილწი, ყიამყრალი; ◇ ბილწი ენის პატრონი.

Ağır durur „მძიმედ დგას“ *დინჯად, სერიოზულად, თავდაპირველად იქცევა; ◇ თავს იკავებს [იჭერს].
Kızım, misafirlerin yanında ağır dur! Herşeye gülmeye!
შვილო, სტუმრებთან თავდაპირველი იყავი, ყველაფერზე ნუ იცინი!

Ağır eli „მძიმე ხელის პატრონი“ *საქმის ნელა მკეთებელი; ◇ ნელი ხელის პატრონი.
Eli ağır olduğundan işi zamanında yetiştiremedi.
იმის გამო, რომ ნელი ხელი აქვს, საქმე დროზე ვერ მიახწრო.

Ağır gelir „ემძიმება“ - *სწყინს; ◇ გულზე ხედება.
Bu sözler bana ağır geldi.
ეს სიტყვები გულზე მომხედა.

Ağır kanlı „მძიმე სისხლისა“ *უსიმპათიო, ანტიპათიური; ◇ ცივი სახისა.
Yüzü güzel, ama oldukça ağır kanlıydı.
ლამაზი, მაგრამ საკმაოდ ცივი სახე აქონდა.

Ağız ağıza kaldılar ◇ „პირისპირ დარჩნენ“ *ერთმანეთთან მარტო დარჩნენ.

Ağız birliği ettiler ◇ „პირი შეკრეს“ *ერთად, შეთანხმებულად იმოქმედეს; ◇ ერთი პირი იქონიეს, ერთ პირზე დადგნენ.
Onlar beni mahvetmek için ağız birliği etmişler.
ნემს დასაღუპავად პირი შეუკრათ.

Ağıza alınmaz ◇ „პირში არ ჩაიშვება“ *უგემურია, არ იტმევა.

Ağıza sakız oldu „პირში კეკად იქცა“ *ჭორაობის, დაცინვის საგნად იქცა; ◇ (ვისიმე) ყბაში ჩეარდა, ხალხის ყბაში ჩაეარდა, ყბად აიღეს.

Kızım, Ali ile sinemaya gitmeni istemiyorum. **Ağıza sakız olmandan korkuyorum.**

ჩემო გოგონავ, აღისთან ერთად კინოში რომ წახვიდე, არ მინდა. მეშინია, ხალხის ყბაში არ ჩაეარდე.

Ağızdan ağıza dolaştı ◇ „ენიდან ენაზე იარა“ *ყველგან გავრცელდა, ქვეყანას მოედო. ხალხში გავრცელდა; ◇ კაციდან კაცზე გადავიდა.

Haber ağızdan ağıza dolaşarak tüm kasabaya yayılmıştı.

ამბავმა ენიდან ენაზე იარა და მოელ დაბას მოედო.

Ağza koyacak bir şey ◇ „პირში ჩასადები რამ“ *წასახემსებელი რამე; ◇ სულის მოსათქმელი.

Keşke ağza koyacak bir şeyler bulabilseydik.

ნეტავ, სულის მოსათქმელი რამე გვეშოვა.

Ağzi açık ayran delisidir „დოყლაპია“ *უაზროდ მოხეტილება, ყველაფერს სულელისით პირდადებული მისწერებია; ◇ უნახავით იქცევა, ყველაფერზე თვალი რჩება, ყველაფერს ეტაკება.

Ağzi açık ayran delisinin birisiymiş.

ყველაფერზე თვალი რჩებოდა.

Ağzi açık kaldı ◇ „პირი ღია დარჩა“ *გაოცდა, გაკვირვებული დარჩა; ◇ სახტად დარჩა.

Annesi oğluna gerçeği söyledi. Küçük tavşan önce çok şaşırdı, **ağzi açık kaldı.** Sonra da gülmeğe başladı.

დედამ შვილს სიმართლე უთხრა. ბატია ჯერ დაიბნა, პირი დააღო, შემდეგ კი ხიცოილი აუტყდა.

Ağzi açıldı ◇ „პირი გაეხსნა“ *აღაპარაკდა; კრიჭა გაეხსნა.

Büyük bir korkudan elleri, dudakları titredti, fakat **ağzi açıldı.**

დიდი შიშისაგან ხელები, ტუჩები აეკანკალდა, მაგრამ [ხალაპარაკოდ] პირი გაეხსნა.

Ağzi ağıza kavuşmaz „ტუნი ტუნს ვერ სწვდება“ *უხომოდ გახარებულია; ◇ (სიხარულისაგან) მეცხრე ცაზეა, ტუნებს თავს ვერ უყრის.

Ağzı bir karış açık kaldı ◇ „პირი ერთ მტკაველზე ღია დაურჩა“
*გაოცდა, გააკვირვებულნი დარჩა; ◇ პირი დააღო, სახტად დარჩა.
Ben Harun'un odasına gittim. Şaşırdım. **ağzım bir karış açık kaldı.**
პარუნის ოთახისაკენ გავეშურე. გაოცდი. პირი დავაღე.

Ağzı boştur „მისი პირი ცარიელია“ *ენატარტალაა, უთქმელს არაფერს ტოვებს. საიდუმლოს ვერ ინახავს; ◇ ენაზე არაფერი ამაგრდება.

Ağzı bozuk „გაფუჭებული პირის (პატრონი)“ *უიამყრალი, უხამსი, ბინძური სიტყვების პატრონი; ◇ მყრალი ენის პატრონი.

Ben seninle bir yere gitmem. **Ağzın çok bozuk**, her cümlede pis bir lâf kullanıyorsun.

შენთან ერთად არსად წამოვალ, მყრალი ენის პატრონი ხარ, ყოველ წინადადებაში ცუდ სიტყვას გამოიურევ.

Ağzı burnu birbirine karıştı ◇ „ცხვირ-პირი ერთმანეთში აერია“
*[უძილობისაგან, დაღლილობისაგან, ჩხუბისაგან] სახის ფორმა დაეკარგა; ◇ სახე შეეცვალა, სახე წაეშალა.

Sabahleyin kalktuğumda **ağzı burnu birbirine karışmıştı.**

დილით, როდესაც ავდექი, სახე წაშლილი ჩქონდა.

Ağzı burnu yerinde „ცხვირი და პირი თავთავის ადგილზე აქვს“
*სიმპათიური, სანდომიანი; ◇ დალაგებული (დაწყობილი) სახისა.

Ali'nin nişanlısı fena değil, **ağzı burnu yerinde.**

ალის დანიშნული ცუდი არ არის, დაწყობილი სახე აქვს.

Ağzı dili yok „ენა და პირი არა აქვს“ *წუშია, უენოა, ენაჩავარდნილია; ◇ ხმას არ იღებს, ენა ჩავარდნილი აქვს, ენა სასაზე აქვს მიკრული.

İnsan bu kadar **ağzı dili yok** olmaz ki.

არ შეიძლება, რომ ადამიანი ასე ენაჩავარდნილი იყოს.

Ağzı gevşektir „პირმოშვებულია“ *მოლაყბეა, ენატარტალაა, საიდუმლოს ვერ ინახავს; ◇ პირი აქვს მოშვებული, პირზე არაფერი ამაგრდება, პირი მოხსნილი აქვს, ენას ატარტარებს.

Ona pek güvenmeyin. **ağzı gevşektir.**

მას ძალიან ნუ მიენდობი, პირზე არაფერი ამაგრდება.

Ağzi kapandı ◇ „პირი მოეკეტა“ *გასუქდა; ◇ პირი მოეკუმა, ენა ჩაუვარდა.

Ağzi kara „მაგი პირისა“ *ცუდის მაუწყებელი; ◇ ცუდი ენისა.

Ağzi kara insanlar dürüst de olsalar pek sevilmazler.

ცუდი ენის ადამიანები, მართალნიც რომ იყვნენ, ძალიან არ უყვართ.

Ağzi kenetlidir „პირაკრულია“ *განუმეპულია, ღაგამამოდებულია, ხმაგაკმენდილია; ◇ პირი აკრული აქვს, პირზე კლიტე [ბოქლომი] ადევს, პირში წყალი აქვს ჩაგუბებული.

Kimseyi konuşturamadık herkesin ağzi kenetli.

ვერავის დაველაპარაკეთ, ყველას პირი აკრული ჰქონდა.

Ağzi kilitlidir *ob.*: Ağzi kenetlidir.

Ağzi kulaklarına vardı ◇ „პირი ყურებამდე მიუვიდა“ *ძალიან გაუხარდა; ◇ პირი გახევაზე აქვს, (სიხარულისაგან) ცას ეწევა, მეცხრე ცაზეა.

Mustafa'nın ağzi sevincinden kulaklarına vardı.

მუსტაფას სიხარულისაგან პირი ყურებამდე ჰქონდა.

Ağzi pek „მაგარი პირისა“ *ენაშენახული, საიდუმლოს შემნახავი; ◇ მაგრად პირმოკუმული.

Kendisine her sırrı söyleyebilirsiniz, ağzi çok pektir.

შეგიძლიათ მას ყველა საიდუმლო გაანდოთ, პირი მაგრად აქვს მოკუმული.

Ağzi sıkı *ob.*: Ağzi pek.

Ağzi sulandı ◇ „პირწყალი მოადგა“ *ჭამის სურვილი აღეძრა; ◇ ნერწყვი მოუვიდა.

Şu pastaya ağzımı sulandı, ama ne yazık ki, doktor yememe müsaade etmiyor!

ამ შაქარლამაზე ნერწყვი მომივიდა, მაგრამ რა სამწუხაროა, რომ ექიმში მისი ჭამის უფლებას არ მიძლევენ.

Ağzi süt kokuyor ◇ „პირზე რძის სუნი ახდის“ *ჯერ ბავშვია, ნორჩია, გამოუცდელია; ◇ პირზე რძე არ შეშრობია, დედის ხსენი არ შეშრობია.

Bu küstah oğlan ağzının süit koktuğuna bakmadan hocasını tenkide kalktı.
ამ თავსუდმა ბიჭმა, მიუხედავად იმისა, რომ ჯერ პირზე რძეც არ
შეშრობია, მასწავლებელს შეეცდია.

Ağzi torba değıl ki „იმის პირი ტომარა კი არ არის“ *ლაპარაკს
ხომ ვერ აუკრძალავ; ◇ პირს ვერ მოფუკრავ, პირს ვერ
ამოფუკერავ.

Bu hadisenin sır olarak kalamıyacağı belli idi. El âlemin ağzi torba değıl ki...
ცხადი გახდა, რომ ეს შემთხვევა საიდუმლოდ ვერ დარჩებოდა.
ქვეყანას პირს ხომ ვერ აუკრავ.

Ağzi yandı ◇ „პირი დაეწვა“ *ღაზარაღდა, დამარცხდა; ◇ კისერი
მოიტეხა, ფეხი წაიტეხა, ფეხი გადაუბრუნდა.

Ben seninle artık hiç bir iş yapmam. Bir kere ağzımı yandı.
შენთან არავეითარ საქმეს არ დავიჭერ. ერთხელ (ეკვე) ფეხი
წავიტეხე.

Ağzına atacak değıl ◇ „იმის პირში ჩასაგდები არ არის“ *იმის
გასალანძლავი არ არის; ◇ იმის ყბაში ჩასაგდები არ არის,
იმის საკბილო არ არის.

Ağzına bakıyor ◇ „პირში შესცქერის“ *მისი სიტყვებისა სჯერა,
მის ნებასურვილს ასრულებს; ◇ ყოველ მის სიტყვას იჭერს,
თვალეში შესცქერის, თვალეში შესციცინებს.

Oğlum ağzına bakıyor.
ჩემი შვილი თვალეში უყურებს.

Ağzına bir kemik attı „პირში ძვალი ჩასწარა“ *მცირედით გააწემა;
◇ ძვალი, საკენკი დაუყარა.

Ağzına kemik atınca durumu değıştı.
ძვალი რომ მიუგდო, მისი მდგომარეობა შეიცვალა.

Ağzına bir parmak bal çaldı ◇ „პირში ერთი თითი თაფლი გამოუსვა“
*ტკბილი დაპირებებით მოატყუა, გააწბილა, იმედი გაუცრუა; ◇
პირში ჩალა გამოაველო, ცარიელზე დასვა.

Ağzına bir parmak bal çaldılar, ne yapacağını şaşırdı.
პირში ჩალაგამოვლებული დატოვეს, აღარ იცოდა, რა ექნა.

Ağzına düştü ◇ „მის ყბაში ჩავარდა“ * (მისი) გასაჭორი გახდა; ◇
(მის) პირში ჩავარდა.

Senin ağzına düşmektense ölmeyi yeğlerim.
სენს ყბაში ჩავარდნას სიკვდილი მირჩევნია.

Ağzına geleni söyler ◇ „რაც ენაზე მოადგება, ყველაფერს ამბობს“
*უთქმელს არაფერს ტოყებს, ენაჭარტალაა: ◇ ენაზე არაფერი
ამაგრდება, გრძელი ენა აქვს.
Dediğine dayanılmaz, ağzına geleni söyler.
მის ნათქვამს ვერ ენდობი, რაც ენაზე მოადგება, ყველაფერს
ამბობს.

Ağzına kilit vurdu ◇ „პირზე კლიტე დაადო“ *გაანუქმა, ხმა არ
ამოაღებინა; ◇ ხმა გააკმენდინა, პირზე ბოქლომი დაადო, პირში
ლაგამი [კაპი] ამოსდო.
Ağzına kilit vurmuş gibi hiç konuşmuyordu.
თითქოს პირზე კლიტე დაადესო, ხმას არ იღებდა.

Ağzına kira ister ◇ „პირის ქირას ითხოვს“ *ლაპარაკი უხარება,
ხმას არ იღებს; ◇ სიტყვა გაზით უნდა ამოგლიჯო პირიდან,
ლაპარაკის ქირას ითხოვს.
**Biz hepimiz gülüp söylerken Zeliha ağzına kira ister gibi saatlerce
susuyordu.**
როდესაც ჩვენ ყველანი ყიციხოდით და ვლაპარაკობდით, ზელიხა
თითქოს პირის ქირას ითხოვსო, საათობით ხმას არ იღებდა.

Ağzına taş aldı „პირში ქვა ჩაიდო“ *განუქმდა, დაღუქმდა, ხმა
გაკმინდა; ◇ პირში ტყეია ჩაიდულა, პირში წყალი ჩაიგუბა,
პირზე კლიტე დაიდო, ენაზე კლიტე დაიდო.
Hepimiz konuşmasını beklerken, o ağzına taş almış gibiydi.
როდესაც ყველანი მის ლაპარაკს ველოდებოდით, ის პირში
წყალჩაგუბებულივით იყო.

Ağzına tıkaç vurdu „პირში საცობი ჩასწარა“ *გაანუქმა, დაადუქმა,
ხმა ჩააწყვეტინა; ◇ პირში ბურთი ჩასწარა.

Ağzına vur lokmasını al „პირში ჩაარტყი, დუქმა წაართვი“ *ჩემია,
უენია, საწკალია; ◇ თავში რომ ჩაარტყა, ხმას არ ამოიღებს,
დაბალი ღობეა.

Ağzında bakla islanmaz „პირში ცურცვი არ უსველდება“
*საიდუქმლოს ვერ ინახავს, ენატარტარაა, ყველაფერს ამბობს; ◇

ენაზე არაფერი ამაგრდება, ყველაფერს ფქვეს, ენა უსწრებს.
Senin de ağzında bakla islanmıyor birader. dün sana sır diye söylediklerimi bugün herkes biliyor.
ქმის. ენაზე ხომ არაფერი დაგამაგრდება. გუშინ რაც საიდუმლოდ გითხარი, დღეს ყველამ იცის.

Ağzında bakla mı var? „პირში ცერცვი გიდევს?“ *რას განუძებულხარ? ◇ ხმა რატომ გაგიკმენდია? პირში წყალი ჩაიგუბე?

Ağzında dili yok ◇ „პირში ენა არ აქვს“ *ხმაგაკმენდილია, ნუმადაა; ◇ ხმას არ იღებს, კრინტს არა ძრავს, ენა მუცელში აქვს ჩავარდნილი.

Ağzından baklayı çıkardı „პირიდან ცერცვი გადმოყარა“ *მოუთმენლობისაგან საიდუმლო წამოსცდა [წამორღმა], საიდუმლო გაამხილა; ◇ ენამ წინ გაუსწრო, ყველაფერი დაფქვა. Bir gün ağzından baklayı çıkaracağını biliyordum. ვიცოდი, რომ ერთ მშენიერ დღეს ყველაფერს დაფქავდა.

Ağzından bal akar ◇ „პირიდან თაფლი გადმოსდის“ *ტკბილმოუბარია, აღერსიანად [სასიამოვნოდ] ღაპარაკობს; ◇ ტკბილი ენა აქვს, დაშაქრული ენა აქვს, პირიდან შაქარი ამოსდის.

Ağzından çikani kulağı işitmez „პირიდან რაც ამოსდის, მისი ყური არ უსმენს“ *თავდაც არ იცის, რას ამბობს; ◇ მისი პირიდან ამოსულს მისი ყური არ ისმენს. Ben onun hiddetini bilirim. Kendini kaybeder, ağzından çikani kulağı duymaz. ne söylediğini düşünmez. მისი განრისხება ვიცი. თავს კარგავს, რას ამბობს, თავდაც არ იცის.

Ağzından lâf dirhemle çıkıyor „პირიდან სიტყვა გრამობით ამოსდის“ *ღაპარაკი ეხარება; ◇ პირიდან სიტყვა გაზით უნდა ამოგლიჯო. - Senin neyin var kuzum? Bugün ağzından lâf dirhemle çıkıyor. 'შეიქლო, რა დაგემართა? დღეს სიტყვა პირიდან გაზით უნდა ამოგგლიჯოს ადამიანმა.

- Ağzından lâl kaçıyor** „სიტყვა პირიდან გაურბის“ *უთქმელი არაფერი რჩება, 'სედმეჭს ღაპარაკობს: ◇ ენა წინ უსწრებს, ენაზე არაფერი ამაგრდება, ყველაფერს ფქეავს.
- Ağzından lokmasını alır** ◇ „პირიდან ლუკმას აცლის“ *უხახხროდ ტოვებს, აღარაფერს უტოვებს.
- Ağzından salya akıyor** ◇ „პირიდან ნერწყვი მოსდის“ *(რისამე) დიდი სურვილი აქვს: ◇ ნერწყვი მოსდის, ნერწყვებს ყლაპავს.
- Ağzını açık bıraktı** ◇ „პირლიად დატოვა“ *განაცვიფრა, გააოცა, გააკვირვა: ◇ სახტად დატოვა.
- Ağzını açtı** ◇ „პირი გახსნა“ *აღლაპარაკდა, სიტყვა თქვა, ხმა ამოიღო.
- Ağzını açtı gözünü yumdu** ◇ „პირი დააღო, თვალები დახუჭა“ *რეკები არ იკადრა (სიტყვებით), გაღანძლა, გათათხა; ◇ პირი მიპყო [მოსხნა].
Actı ağzını, yumdu gözünü. Ben ömrümde böylesine bir küfür yağmuru görmedim.
 პირი მოხსნა. ცხოვრებაში ასეთი ღანძღვა-გინების კორიანტელი არ მინახავს.
- Ağzını aradı** „პირი უპოვა“ *მოხინჯა, შეამოწმა, გამოსცადა; ◇ კბილი მოუსინჯა.
Savcı ağzını aradı: „Bak, birşeyi yok da, bizi boşa yorarsan, karışmam!“
 პროკურორმა კბილი მოუსინჯა: „იკადღე, თუ არაფერია და ტყუილუბრალად გვრჯი, არ ჩავერეკო“.
- Ağzını bıçak açmaz** ◇ „დანა პირს არ უხსნის“ *ცუდ ხასიათზეა, გაჯაერუნულია, კრიჭაშეკრულია.
Bugün neden onları ağzını bıçak açmıyordu? Pehlivan Rüstem Almanya'ya çalışmaya gidiyordu.
 დღეს მათ დანა პირს რატომ არ უხსნიდა? გმირი რუსთეში გერმანიაში სამუშაოდ მიდიოდა.
- Ağzını bozdu** „პირი გაიფუჭა“ *უხამის, უშეკერი, ბინძური სიტყვები თქვა; ◇ პირი აიძვრაღა.

Yemek yerken birdenbire sinirlenip **ağzını bozdu**, söylemediği kalmadı.
როდესაც საჭმელს ჭამდა, უეცრად განრისხდა, პირი ისე
აიშვრადა, რომ უთქმელი არაფერი დარჩენია.

Ağzını dağitti „პირი გაინიავა“ *ბევრი ილაპარაკა, იყბუდა; ◇ ენა
წაიგრძელა, ენად გაიკრიფა [იქცა].

Ağzını değıştirdi ◇ „პირი იცვალა“ *პირობა დაარღვია; ◇ პირი
გატეხა, პირი უშალა.
Birkaç gündür **ağzı değıştirdin**.
რამდენიმე დღეა, რაც პირი უშალე.

Ağzını dört karış açtı „პირი ოთხ მტკაველზე დააღო“ *გაოცდა,
გაუკვირდა; ◇ პირი ერთ მტკაველზე დააღო, პირლია დარჩა,
სახტად დარჩა.
Senin çince konuştuğunu duyunca **ağzımı dört karış açtım**.
როდესაც შენი ჩინური ლაპარაკი გაეიგონე, პირი დავაღე.

Ağzını havaya (poyraza) açtı დაცინე, „პირი ჰაერს გაუღო“
*მოტყუედა, იმედი გაუცრუედა; ◇ პირში ჩალაგამოვლე-ბული
დარჩა, ცარიელზე [მშრალზე] დარჩა.

Ağzını kapadı ◇ „პირი მოკუმა“ *განუმდა, ხმა არ ამოიღო; ◇
პირზე კლიტე დაიდო, პირში წყალი ჩაიგუბა, ხმა გაიკმინდა.
Evde kocam hep **ağzımı kapamamı** söyler de!
მეუღლე 'მინ მედამ იმას მეუბნება, პირი მოკუმეო.

Ağzını kapattı ◇ „პირი მოაკუმინა“ *გაანუმა, ხმა არ ამოადებინა;
◇ პირზე ბოქლომი დაადო, პირში ბურთი ჩასწარა, პირში კაპი
ამოჰკრა.
Birkaç lira vererek **ağzını kapattı**.
რამდენიმე ლირა მისცა და პირი მოაკეტინა.

Ağzını kiraya mı verdin? „პირი გააქირავე?“ *რას განუმეებულხარ? ◇
ენა გადაყლაპე? პირში წყალი ჩაიგუბე?

Ağzını sıkı tuttu ◇ „პირი მაგრად მოკუმა“ *განუმდა, გაიტრუნა.
საიდუმლო შეინახა; ◇ პირში ტყვია ჩაიდულა, პირში წყალი
ჩაიგუბა, ენას კბილი დააჭირა.
Kendisine her sırrı söyleyebilirsin, **ağzını sıkı tuttuğu** bir adamdır.

მას ყველა საიდუმლო შეგიძლია გაახდო, ისეთი აღამიანია, პირში ტყეიას ჩაიდულებს.

Ağzını yaydı ◇ „პირი მიაბრუნა“ *საჭირო პასუხს თავი აარიდა; ◇ სიტყვა ბანზე ააგდო.
Durum anlaşıldı, **ağzı yaymaya gereği yok.**
კითარება გაირკვა, სიტყვის ბანზე აგდება საჭირო აღარაა.

Ağzının içine bakar ◇ „პირში უყურებს“ *მის ნათქვამს მიხეკება, მის სურვილზე დადის; ◇ თვალეში შესცქერის [შესციცინებს].
Sınıfa girince hepimiz **ağzının içine bakıyorduk.**
როდესაც ის კლასში შემდიოდა, ყველანი თვალეში შეეცქეროდით.

Ağzının kaşığı değil „მისი პირის კოვში არ არის“ *მისი შესაფერისი [ღირსი] არ არის; ◇ მასთან ვერ მოვა, მისი ღონისა არ არის, სად ეს და სად ის.
Senin **ağzının kaşığı mı o?**
ის შენთან მოვა განა?

Ağzının ölçüsünü verdi „მას თავისი პირის ზომა მისცა“ *გაანუმა, ჩაანუმა; ◇ თავისი ადგილი მიუჩინა.
Hemen **ağzının ölçüsünü verdim.**
მაშინვე თავისი ადგილი მივეუჩინე.

Ağzının payını verdi *nb.*: Ağzının ölçüsünü verdi.

Ağzının perhizi yok „მისმა პირმა მარხვა არ იცის“ *რაც ენაზე მოადგება, ყველაფერს ამბობს, საიდუმლოს შენახვა არ იცის; ◇ ენაზე არაფერი ამაგრდება, ენა წინ უსწრებს, ყველაფერს ფქვეავს.

Ağzının suları akar ◇ „პირიდან ნერწყვი მოსდის“ *(საჭმელი და მისთ.) ძლიერ სურს.
Karşısındakiler görünce **ağzının suyu akmış.**
როდესაც დაინახა, წინ რეებიც ელაგა, პირზე ნერწყვი მოადგა.

Ağzının tadını bilir ◇ „პირის გემო იცის“ *გემრიელ საჭმელეებს კარგად არსევს.
Ağzının tadını bilen insandı.

პირის გემო რომ იცოდა, ისეთი ადამიანი იყო.

Ahfeş'in keçisi gibi baş sallar „აღფეშის¹ თხახავით თავს იქნევს“
*არაფერი გაეგება და ისე ეთანხმება, ყველაფერზე თავს აკანტურებს; ◇ ასკილივით თავს იქნევს.

Karşısına oturmuş ona dinliyor, fakat birşey anlamıyarak sadece, **Ahfeş'in keçisi gibi başını sallıyordu.**

მის წინ იჯდა და უსმენდა, მაგრამ არაფერი გაეგებოდა. მხოლოდ ასკილივით თავს უქნევდა.

Akan sular durur „მიმდინარე წყალი ნერდება“ *მართალია, ვერ შეეღაპები, სადაო არაფერია, სწორია, სრული ჭკმმართველია; ◇ წყალი არ გაუვა.

Akil kutusu *ხუშ* ◇ „ჭკუის კოლოფი“ *ჭკვიანი, გონიერი, აზრიანი.
Bu çocuk gerçek akıl kutusudur.
ეს ბავშვი ნამდვილი ჭკუის კოლოფია.

Akıntıya kürek çeker „მდინარეების საწინააღმდეგოდ ნიჩაბს უსვამს“
*უაზროდ, ტყუილუბრალოდ, უშედეგოდ შრომობს, შეუძლებლის გაკეთებას ცდილობს; ◇ დინების საწინააღმდეგოდ მიდის, წყალს ნაყავს, ცხრილით წყალს ეზიდება.

Akıntıya kürek çektiğinin farkında mısın?

ხელები თუ ვერა, რომ დინების საწინააღმდეგოდ მიდიხარ?

Akla yakın ◇ „ჭკუასთან ახლოს“ *მისაღებია, ჭკვიანურია, დასაშვებია.

Anlattıkları oldukça akla yakın görünüyor.

მათი ნაამბობი ჭკუასთან საკმაოდ ახლოსაა.

Aklı başına geldi ◇ „ჭკუა თავში მოუვიდა“ *დაჭკვიანდა; ◇ აზრზე მოვიდა.

Deli Murat yaşlandıkça akli başına geldi.

დელი მურატს, როდესაც ხანში შევიდა, თავში ჭკუა მოუვიდა.

Aklı başından bir karış yukarı „ჭკუა თავიდან ერთ მტკაველზე ზევით აქვს“ *თავში ჭკუა არა აქვს, უჭკუოა, სულელია; ◇ ჭკუასთან

1. ცნობილი არაბი ენათმეცნიერი რამელმაკ თხახს „წერა-კითხვა ასწავლა“

მწყრაღადაა, ჭკუასთან უკაცრავად ბრძანდება, თავში უქრის, თავში ოფოფები უსხედან, თავში დარტყმულია, თავში დაკრულია, ტვინი აქვს ნაღრძობი.

Onu mu diyorsun? **Aklı başından bir karış yukarıdır.**

მას'ზე ამბობს? ის ჭკუასთან მწყრაღადაა.

Aklı başından gitti ◇ „ჭკუა წაუვიდა“ *ღაიბნა, გაოცდა, გადაიირია;

◇ ჭკუა დაკარგა, ჭკუიდან გადავიდა, გონებაზე აღარაა, ჭკუა არ ეკითხება.

Beni öyle görünce **aklı başından gitmiş.**

როდესაც ასეთ მდგომარეობაში დამინახა, ჭკუა დაკარგა.

Aklı dağıldı *sh:* **Aklı başından gitti.**

Aklı durdu „ჭკუა გაუწერდა“ *გაოგნდა, გაოცდა, გაშეშდა,

გახეველა; ◇ ჭკუაზე აღარ არის. ჭკუა დაკარგა, გონებაზე აღარაა.

Aşağı indik, alt katta bir odaya girdik. Aman, ya Rabbi! **Aklım durdu.** O ne gördüm, o, anam, orada duruyor. Onun yanındayım, ha!

ქვევით ჩავედით, ერთ ოთახში შევედით. ოჰ, ღმერთო! ჭკუაზე აღარ ვიყავი. ის რა ენახე, ის, დედანემი, იქ იდგა. მის გვერდით ვარ, ოჰ!

Aklı gitti *sh:* **Aklı başından gitti.**

Aklı gözünde ◇ „ჭკუა თვალებში აქვს“ *მხოლოდ ნანახით მსჯელობს.

Söyleyeceklerime inanmaz, çünkü **aklı gözünde birisi.**

ნემი ნათქვამი არ სჯერა, ვინაიდან ჭკუა თვალებში აქვს.

Aklı karıştı ◇ „გონება აერია“ *ღაიბნა, გაოცდა; ◇ თავგზა აებნა,

ტვინი აერია, ჭკუა დაკარგა.

O da böyle konuşunca epey **aklım karıştı.**

მანაც რომ ასე ილაპარაკა, თავგზა ამებნა.

Aklı kıt „ჭკუანაკლები“ *ჭკუასუსტი; ◇ მოკლე ჭკუისა.

Aklı kıt bir insanmış. nereden bilebilirdim?

ერთი მოკლე ჭკუის კაცი ყოფილა, საიდან უნდა მცოდნოდა?

Aklına düştü ◇ „ჭკუაში დაუჯდა“ *დახაძკებად ნათვალა; ◇ თავში მოუვიდა.

Aklına esti ◇ „გონებაში გაუელვა“ *ეცებ მისიფიკრა, მისისა'სრა; ◇ თავში გაუელვა, (უცებ) თავში მოუვიდა.
Bu dehşetli fikir aklına esti.
ამ ხაშინელმა აზრმა თავში გამიელვა.

Aklına koydu ◇ „თავში (გონებაში) ჩაიდო“ *გადალწვიტა, ჩაიბეჭდა, აიხემა.
Bu yaz karım Antalya'ya gitmeğİ aklına koymuş. Artık onu kimse bundan vaz geçiremez.
ამ ზაფხულს ჩემმა მეუღლემ თავში ჩაიდო ანტალიაში წახვლა. ამას უკვე ვეღარავინ გადაათქმევინებს.

Aklına turp sikayım *ჟარგ.* „ჭკუაზე ბოლოკს დაგაწერავ“ *უჭკუო ხარ; ◇ *ჟარგ.* შენი ჭკუა ეჭამე! შენი ჭკუისაც რა ეთქვა, შენ ჭკუას რა ეუთხარი, ვაი, შენს ჭკუას, ჭკუასთან მწყურადად ხომ არა ხარ?
Aklına turp sikayım, bu da nereden çıktı?
ჭკუასთან მწყურადად ხომ არა ხარ? ეს საიდანღა განჩნდა?

Aklına yattı ◇ „ჭკუაში დაუჯდა“ - *მოეწონა.
Yılmaz bey zengin bir adamdı, aklına yattı bu öneri.
ბატონი ილმაზი ერთი მდიდარი კაცი იყო და ეს წინადადება ჭკუაში დაუჯდა.

Aklından çıktı ◇ „გონებიდან ამოუვარდა“ *დაავიწყდა; ◇ თავიდან ამოუვარდა.
Annem ve kardeşlerim aklımdan çıkmıyor. Öyle özledim, öyle özledim ki! დედამედი და დამიანი გონებიდან არ ამომდიან. ისე მომენატრენ, ისე მომენატრენ, რომ...

Aklından geçirdi ◇ „გონებაში გაივლო“ *გაიფიკრა; ◇ გულში გაივლო.
Problemin böyle de çözülebileceğİ aklından geçmiş.
გონებაში გაუელვა აზრმა, რომ პრობლემის ასედაც გადალწვიტა შესაძლებელი იქნებოდა.

Aklını başına topladı ◇ „ჭკუა თავში მოიკრიბა“ *აზროვნების უნარი დაიბრუნა; ◇ გონს მოეგო, გონს მოვიდა, აზრზე მოვიდა.

Evim yandı diye dündenberi ağlıyorsun. **Aklını başına topla!** Dünyada bundan büyük felâketler de var.

სახლი დამქვწავთ და გუშინდლიდან მოყოლებული რომ ტირი, გონება მოიკრიბე. ქვეყნად ამასე დიდი უბედურებებიც არსებობს.

Aklını çaldı „ჭკუა მოჰპარა“ *გადმოიბირა, თავის სურვილზე ატარა; ◇ თავის ჭკუაზე გადმოიყვანა, თავის ჭკუაზე მოაქცია.

Aklını çalmışlar. bir türlü engel alamadım.

თავის ჭკუაზე გადაუყვანიათ. ვერანაირი წინააღმდეგობა ვერ გაუწოე.

Aklını kaybetti ◇ „ჭკუა დაკარგა“ *გაგიჟდა, გადაირია, გასულელდა, გიჟად იქცა; ◇ ჭკუაზე აღარაა.

Başına gelenlerden **aklını kaybetmiş** gibi görünüyor.

რაც თავს გადახდა, იმისაგან ჭკუაზე აღარ იყო.

Aklını oynattı „ჭკუა შეათამაშა“ *გაგიჟდა, გადაირია, გასულელდა;

◇ ჭკუიდან გადავიდა, გონება აერია, თავის ჭკუაზე აღარაა.

Zavallı kadın, **aklın oynatmış** gibi görünüyor.

საბრალო ქალი, ისე გამოიყურება, თითქოს ჭკუიდან გადავიდაო.

Aklını peynir ekmekle mi yedin? „ჭკუა პურსა და ყველს მიატანე?“

*გაგიჟდი? ხომ არ გასულელდი? რამ გადაგრია? ◇ ჭკუა ქარს გაატანე? ჭკუასთან მწყურალად ხარ? აფრაკად ხომ არ ხარ?

Yahu, sen **aklını peynir ekmekle mi yedin?** Kavuşu almadım ki parasını vereyim, - der.

აღამიანი, ჭკუაზე აფრაკად ხომ არ ხარ? ქუდი არ მიყიდია და ფული გადაგიხადო?

Aklının bir tahtası noksan „მის ჭკუას ერთი ფიცარი აკლია“

*სულელდია, სერნეცია, ბენტურაა; ◇ თავში აკლია, ჭკუა აქვს ნაღრძობი, თავში უქრის, კრამიტი დაცურებული აქვს.

Aklınıza yanayım sizin „შენი ჭკუისაგან ვიწვი“ *რა უჭკუო ხარ, შენმა უჭკუობამ გადამრია; ◇ შენი ჭკუისაც რა ვთქვა, ჭკუას რომ არიგებდნენ, სად იყავი?

Hay, **aklınıza yanayım sizin,** demiş. Kavlimizde merdiven yoktu da, merdivensiz çıkmak var mıydı?

ერიპა, შენი ჭკუისაც რა ვთქვი, სეენს მოლაპარაკებაში კიბე არ იყო და უკიბოდ განა აისვლება?

Alçak dağları ben yarattım demek „პატარა მოები მე შეექმენიო“
*ამპარტავენობს, ქედმაღლობს: ◇ მე ვარ და ჩემი ნაბადიო, მე ვარ, რაც ვარო.
Sanki alçacık dağları ben yarattım der gibiydi.
ისე გამოიყურებოდა, თითქოს მე ვარ, რაც ვარო.

Aldı fitili „პატრუქი აიღო“ *უცეპბ, მოულოდნელად გაბრაზდა, აფეოქდა, აენთო. გაცეცხლდა: ◇ პატრუქივით აინთო, თოფისწამალივით იფეთქა.

Alıcı gözüyle baktı ◇ „მუშტრის თვალით შეხედა“ *ლაკვირკვით შეათვალიერა.
- *Şu geçen kız ne güzeldi, gördün mü?*
- *Yooo!!! Alıcı gözüyle bakmadım doğrusu....*
რომ გაიარა, ის ქალიშვილი რა ლამაზი იყო, დაინახე?
არა, მუშტრის თვალით არ შემხედავს.

Alın derisi değil, davul derisidir „შუბლის ტყავი კი არა, დოლის ტყავია“ *უსირცხვილოა, ნამუსგარეცხილია, შუბლ-მაგარი; ◇ მაგარი შუბლი აქვს, შუბლის ძარღვიც კი არ შეუტოკდება, შუბლის ძარღვი გაწყვეტილი აქვს.

Ali'nin külâhını Veli'ye, Veli'nin külâhını Ali'ye giydirir „აღის ქუდს ველის ახურავს, ველის ქუდს – აღის“ *წეაღობს, ჯახირობს, ცოდვილობს; ◇ აღიას ქუდს მუსიას ახურავს, მუსიას ქუდს – აღიას, თავი ძელივს გააქვს.
Herkes gibi o da Ali'nin külâhını Veli'ye, Veli'nin külâhını Ali'ye giydiriyordu.
როგორც ყველას, მასაც თავი ძელივს გაჰქონდა.

Alını açık yüzü ak „შუბლგახსნილი და პირნათელი“ *პატიოსანი, შუბლნათელი, მართალი.
Mahkeme huzuruna alını açık, yüzü ak çıktı.
სასამართლოს წინაშე პირნათელი წარდგა.

Alnından teri boşanıyor ◇ „შუბლიდან ოფლი დვარად ჩამოსდის“
*მძიმე შრომაშია; ◇ შუბლიდან ოფლს იწურავს, დღე და ღამეს ასწორებს, წელეებზე ფეხს იდგამს, წელში წყდება, ოფლს ღვრის.

Alnımızdan teri boşanıyorduk, sonuç bu mu olacaktı?
წელეებზე ფეხს ვიდგამდით და ბოლო ასეთი უნდა ყოფილიყო?

Alnından teri döker *nb.:* **Alnından teri boşanıyor.**

Alnının damarı çatladı „შუბლის ძარღვი გაქვდა“

*1. (წარმარების მისაღწევად) ბევრი იწვალა, იჯახირა;

◇ დღე და ღამე გაასწორა, ოფლი ღვარა, თავი დააკლა.

Çalışırken alnının damarı çatlayanlar sınavda belli oldu.

*ეინც მეცვადინეობას თავი დააკლა, გამოცდაზე გამონდა. 2.

*„უხინდისოდ, უნამუსოდ მოიქცა“; ◇ შუბლის ძარღვი გაიწვევია, ნამუსზე ხელი აიღო.

Halide, yine mi size yemeğe geldi? Hem de dâvetsiz... Onun **alnının damarı çatlamış** gâliba!....

ძალიდუ საჭმელად კვლავ თქვენთან მოვიდა? თანაც დაუბატიუებლად... ნამდვილად შუბლის ძარღვი აქვს გაწვევტილი!...

Alnının teriyle ◇ „თავისი (შუბლის) ოფლით“ *საკუთარი შრომით, დიდი შრომით, დიდი წვალებით, ჯახირით;

◇ ოფლის ღვრით, წელეებზე ფეხის დადგმით.

O bunca yıl çalışıp alnının teriyle seni nasıl büyüttü?

მან ამდენი წლის შრომით, ოფლის ღვრით, როგორ გაგზარდა?

Altın keser „ოქროს ჭრის“ *ბევრ ფულს შოულობს; ◇ ფულს ჭრის.

Çok güzel bir yerde tutmuş, **altın kesiyor.**

ძალიან კარგ (თბილ) ადგილზე მოკლათებულა, ფულს ჭრის.

Altında kalmaz „ქვეშ არ დარჩება“ *სიკეთესა და ბორორტებაზე სამაგიეროს გადაუხდის; ◇ ვალში არ დარჩება.

O bu iyiliğinin altında kesinlikle **kalmaz.**

ამ სიკეთისთვის არავითარ შემთხვევაში ვალში არ დარჩება.

Altını üstüne getirdi „ქვევითა ზევით მოაქცია“ *ყველაფერი გადააყირავა, გადააქოთა, ყველაფერი აურ-დაურია;

◇ ყირამალა დააყენა, თავდაყირა დააყენა.

Çocuklar evin **altını üstüne getirmişler.**

ბავშვებს სახლი თავდაყირა დაუყენებიათ.

Altüst etti *nb.:* **Altını üstüne getirdi.**

Altüst oldu ◇ „თავდაყირა დადგა“ **(ყველაფერი) აირ-დაირია;* ◇ *(ყველაფერი) თავდაყირა დადგა, აირია მონასტერი, ძაღლი პატრონს ველარ ცნობდა.*

Ortalık altüst oldu.

ირგვლივ ყველაფერი თავდაყირა დადგა.

Ana baba eline bakar „დედ-მამის ხელებს შესცქერის“ **დედ-მამის ხარჯზეა, უუნაროა, უსუსურია;* ◇ *დედ-მამას ხელებში შესცქერის.*

Daha dün ana baba eline bakıyordu.

ჯერ კიდევ გუშინ დედ-მამას ხელებში შესცქეროდა.

Anadan (yeni) doğmuşa döndü „ახლადდაბადებულს დაემსგავსა“ **ყოველგვარი უსიამოვნებისაგან, ავადმყოფობისა და ტკივილისაგან გათავისუფლდა, შვებით ამოისუნთქა;* ◇ *ხელ-ახლა დაიბადა.*

O olaydan sonra anadan yeni doğmuşa döndü.

იმ შემთხვევის შემდეგ თითქოს ხელახლა დაიბადაო.

Anahtarını buldu ◇ „გასადები მოუძებნა“ **ვითარებაში გაერკვა, მძიმე მდგომარეობას თავი დააღწია;* ◇ *გამოსა-ვალი იპოვა.*

Ananın karnında dokuz ay nasıl durdun? „დედის მუცელში ცხრა თვე როგორ გაჩერდი?“ **რა სულსწრაფი ხარ! რა მოუთმენელი ხარ!* ◇ *სული ცხვირში გაქვს? შვიდთვიანი ხომ არ ხარ?*

Anası kadir gecesi doğurmuş „დედამისს ყადირის (ბედნიერ) ღამეს უშობია“ **ბედნიერია, იღბლიანია, ბედი (იღბალი) სწყალობს;* ◇ *ბედნიერ საათსე დაბადებულა, ბედნიერ ვარსკვლავზე განენილა, ქუდბედი დაჰყოლია.*

Şanslı adam, anası Kadir gecesi doğurmuş.

იღბლიანი ადამიანია, ბედნიერ ვარსკვლავზე დაბადებულა.

Anasından doğduğuna pişman eder „ნანობს, დედამ რომ შობა“ **სიცოცხლე მოჰპყრებია, აღარაფერი აინტერესებს;* ◇ *დაბადებას იწყევლის, დედას რატომ გაეუწნდო, ბედს იწყევლის.* **Kim ne derse desin, o. anasından doğduğuna pişman.** *ვინც რა უნდა ისა თქვას, დაბადების დღეს კი იწყევლის.*

Anasından emdiği süt burnundan geldi ◇ „დედის რძე ცხვირიდან

ამოუვიდა“ *ყველაფერი წამწარდა, არაფერი შეერგო; ◊
ცხვირიდან ძმრად ამოუვიდა, შავი დღე დაადგა, დედის რძე
არმად შეერგო.

Bu durumlara karşılığınca **anasından emdiği süt burnundan geldi.**

ამ მდგომარეობას რომ წააწყდა, ყველაფერი ცხვირიდან ძმრად
წასდინდა.

Anasını ağlatırız „დედას ვუტირებთ“ *ერთ უბედურებას დავაწევთ,
გავამწარებთ, ცუდ დღეში ჩავაგდებთ.

- Kim geri çekilirse, onun da **anasını ağlatırız!**

ვინც უკან დაიხეოს, დედას ვუტირებთ.

Anasının ipini satar „დედამისის თოკს გაყიდის“ *მისგან ყველაფერია
მოსაღოდნელი, უსინდისოა, არამზადაა; ◊ ყველაფერზე მიღის,
ყველაფერზე ხელს აწერს, დედას გაყიდის.

Selim mi? Bırak onu. O her şey yapar. O **anasının ipini satanlardandır.**

სელიმი? მოეშვი. ის ყველაფრის ჩამდენია, დედას გაყიდის.

Anasının nikâhını ister „დედამისის ნიშნობას ითხოვს“ *ძალიან
ძვირს აფასებს; ◊ მამა-სისხლად აფასებს, ცეცხლს უკიდებს.

O, dükkâna **anasının nikâhını istiyor.**

მალაზიას მამა-სისხლად აფასებს.

Annem beni bir kere doğurdu „დედამ ერთხელ გამაჩინა“ *დასადუპი
თავი არ მაქვს; ◊ დედამ იმისთვის კი არ დამბადა, ბალახი ხომ
არ ვარ, ხელმეორედ ამოვიდე? ამქვეყნად ერთხელ მოვსულვარ,
მეორედ კი არ მოვალ ამქვეყნად, თავი კი არ მომძულეზია!

- Hafta sonunda gene Ali'yi alıp bir yere gidelim mi?

- Yok oğlum, **annem beni bir kere doğurdu.**

კვირის ბოლოს აღისთან ერთად კვლავ სადმე ხომ არ
წავიდე?

არა, შვილო, თავი კი არ მომძულეზია.

Arabayı çekti „ურემი გასწია“ *წავიდა, იქაურობას გაეცალა; ◊
გულა-ნაბადი აიკრა.

Aralarından kara kedi geçti ◊ „მათ შორის შავმა კატამ გაიბრინა“

*მათი ურთიერთობა გაფუჭდა; ◊ მათ შორის ბზარი გაჩნდა,
(მათ ურთიერთობას, მეგობრობას და ა.შ.) წყალი შეუღდა.

Aralarından su sızmaz „მათ შორის წყალი ვერ გაჟონავს“ - *მათი მეგობრობა მტკიცეა, მათ ვერაფერი დააშორებს; ◇ მათ მეგობრობას წყალი არ გაუვა.

Ardından atlı mı geliyor? „ცხენოსანი ხომ არ მოგდევს?“ *რატომ ჩქარობ? მოგდევს? ◇ ვინმე ხომ არ მოგდევს? რა ცეცხლი გეკიდება?

Arka arkaya verdiler ◇ „მხარი მხარს მისცეს“ *ერთმანეთს დაეხმარნენ; ◇ მხარში ამოუდგნენ, ერთმანეთს მხარი აუბეს.
Arka arkaya verince işi epey doğrulttular.
როდესაც ერთმანეთს მხარში ამოუდგნენ, საქმე კარგად წარმართეს.

Arka kapıdan çıkmış „უკანა კარებიდან გამოსული“ *უეცი, უცოდინარი, ჩამორჩენილი, საზოგადოებას მოწვევტილი; ◇ ჭურში მჯდომი.
Onlar hiç bir şey bilmezler. Böylelerine mektebin arka kapısından çıkmışlar derler.
მათ არაფერი გაეგებათ, ასეთებზე იტყვიან: „ჭურში სხედან“-ო.

Arkada bıraktı ◇ „უკან ჩამოიტოვა“ *დაწინაურდა, (სხვას) გაასწრო, აჯობა.
Ahmed, arkadaşlarını epey arkada bıraktı.
ამედმა ამხანაგები საკმაოდ უკან ჩამოიტოვა.

Arkası pek ◇ „მაგარი ზურგი აქვს“ *გაელენიანი მფარველი ან ძლიერი მოკავშირე ჰყავს.
Arkası pek görünce çevresindekiler biraz korktular.
როდესაც დაინახეს, რომ მაგარი ზურგი ჰქონდა, გარშემო მყოფნი ცოტათი დაფრთხნენ.

Arkasına bakmadan gitti ◇ „უკანმოუხედავად წავიდა“ *სასწრაფოდ წავიდა, მოუსვა.

Arkasına dolaşır ◇ „უკან დასდევს“ *უთვალთვალებს, ხელსაყრელი მომენტის ხელში ჩაგდებას ცდილობს; ◇ კუდში დასდევს.
Kaç gündür arkasında dolaşıyoruz.
რამდენი დღეა, უკან დავდევთ.

Arkasından vurdu ◇ „ზურგში ჩაარტყა“ *უღალატა, გაიმეტა; ◇
ზურგში დანა ჩასცა, მახე დაუგო.

Arkasını aldı „(რისამე) დასასრული ხელთ იგღო“ *საქმე
დაამთავრა, დაასრულა; ◇ (საქმე) ბოლომდე მიიყვანა, (საქმეს)
წერტილი დაუსვა.

Işin arkasını alınca bir oh çektik.

როდესაც საქმეს წერტილი დაუუსვით, ერთი ამოვისუნთქეთ.

Arkasını çevirdi ◇ „ზურგი შეაქცია“ *ქარპყო. განუდგა, მიატოვა;
◇ ხელი აიღო, პირი იბრუნა.

Arkasını çevirince bir daha yanına uğramadım.

როგორც კი ზურგი შევაქციე, მასთან ერთხელაც აღარ
შემივლია.

Arkasını getirdi *sb.*: **Arkasını aldı.**

Arkasını kesti „ბოლო მიჰკვეთა“ *მოსპო, აღგავა, გაანადგურა,
დაამარცხა; ◇ ბოლო მოუღო.

Bu dedikoduların arkasını kesmek için bu mahalleden taşınmaktan başka çare yok.

ამ ჭორებისთვის ბოლოს მოსაღებად ამ უბნიდან გადასვლის
გარდა სხვა გზა არ არის.

Arkasını verdi ◇ „მხარი მისცა“ *დაეხმარა, მიემხრო, უშველა,
თანაგრძნობა გაუწოდა; ◇ მხარი დაუჭირა, მხარში ამოუდგა.

O bana arkasını verince işlerimiz yoluna girdi.

როდესაც ის მხარში ამომიდგა, ჩვენი საქმეები კარგად წავიდა.

Arkasını yere getiremedi ◇ „(მისი) ზურგი მიწას ვერ გააკრა“ *ვერ
მოყრია, ვერ დაამარცხა; ◇ ვერაფერი დააკლო.

Armutun sapı var, yüzümün çöpü var, der „მისხალს ღერო აქვს, ვერძენს
კიდევ წიპწია“ *ყველაფერს იწუნებს, შარზეა, მიზეზზეა; ◇ დოს
მარილი აკლიაო.

Armutun sapı var, üzümün çöpü var diyenlerle iş yapılmaz...

ვინც ამბობს: „დოს მარილი აკლია“ — ო, იმასთან საქმე არ
გამოვა.

Armut piş, ağzıma düş diye „მისხალო, დამწიფდი, პირში ჩამივარდი“-ო

*ზარმაცვი, უქნარა, მზამზარეულის მომლოდინე; ◇ სხვისი ლუკმის მომლოდინე, სხვისი ხელის შემყურე.

Ben, senin gibi tembel bir adam düşünmedim. Her zaman „**armut piş, ağzıma düş!**“ diye bekliyorsun.

შენისთანა ზარმაცვი აღამიანის მნახველი არა ვარ. სულ სხვას შემყურე ხელებში.

Arslan ağzında oldu ◇ „ლომის ხახაში აღმონდა“ *საშიშ მდგომარეობაში, საფრთხეში აღმონდა; ◇ ლომის კლანჭებში ჩაეარდა.

Arslan gibi kükrer ◇ „ლომივით ბრდღენავს“ *განრისხებულია, გაცოფებულია, გადარეულია; ◇ ცოფებს ყრის, თვალებიდან ცეცხლს აფრქვევს.

Arslan payı ◇ „ლომის წილი“ *დიდი წილი, უმეტესი ნაწილი.

Arslan payı her zaman ona düşer.

ლომის წილი ყოველთვის მას ხვდება.

Asık suratlı oldu ◇ „სახე მოედუშა“ *მოიწინა, დაღონდა, დამწუხრდა, განაწყენდა, უკმაყოფილო დარჩა; ◇ ცხვირ-პირი ჩამოსტირის, ზეთი ჩამოსდის სახეზე.

Eskiden neşeli bir insan olan Can şimdi ne kadar değişti, âdetâ **asık suratlı oldu**. Hiç yüzü gülmüyor.

წინანდელი მხიარული ჯანი ახლა როგორ შეიცვალა, მეუღამ ცხვირ-პირი ჩამოსტირის. აღარც კი იცინის.

Askıda bırakır „საკიდ'სე ტოვებს“ *(საქმეს) არ ასრულებს, მიაგდებს; ◇ (საქმეს) პაერში გამოკიდულს ტოვებს, ღეთის ანაბარა ტოვებს, შუა გზაზე ტოვებს.

Ahmed'e güvenme.... O, işi yaparım diye üzerine alır, sonra da aylarca **askıda bırakır** yapmaz.

აჰმედს ნე ენდობი.... იტყვის, საქმეს გავაკეთებო, აიღებს და შემდეგ კი თვეობით პაერში გადმოკიდულს ტოვებს, არ ასრულებს.

Aşağı tükürsem sakalım, yukarı tükürsem bıyığımı „ქვევით დაეაფურთხო ნემი წვერია, ზევით აეაფურთხო, ნემი უღვაშია“ *გამოუვალ მდგომარეობაში ვარ; ◇ დაეაფურ-რთხე წვერზე მომხვდა, აეაფურთხე – უღვაშებზე, საითაც გავიქეცი, იქით წავიქეცი, აქეთ გავიქეცი – წავიქეცი, იქით გავიქეცი – მაინც წავიქეცი, ორ

ცეცხლს შუა ვარ.

Annemle karım bir türlü geçinmiyorlar. Ben iki arada kalıyorum. **Aşağı tükürsem sakalımı, yukarı tükürsem hıyıcımı.** Cidden ne yapacağımı şaşırmış durumdayım.

დედასა და ნემსი ცოლი ერთმანეთს ვერ იტანენ. ორ ცეცხლს შუა ვარ. ნამდვილად დაბნეული ვარ, არ ვიცი, როგორ მოვიქცე.

At görür aksar, su görür susar „ცხენს დაინახავს, კოჭლობს, წყალს დაინახავს, სწყურია“ *ხარბია, ყველაფერი თავისთვის უნდა; ◇ ყველაფერზე თვალი რჩება (მიურობის), ყველაფერზე თვალები აქვს დაჭყეტილი, ყველაფერს თავისკენ მიითვლის.

O her zaman böyledir, **at görür aksar, su görür susar.**

ის ყოველთვის ასეთია, ყველაფერზე თვალი მიურობის.

At izi it izine karışmış „ცხენის კვალი ძაღლის კვალში აირია“

*დიდი არეულ-დარეულბაა, ქაოსია, გაუგებრობაა; ◇ აირია მონასტერი, ძაღლი პატრონს ველარა ცნობს.

At izi it izine karışmış, kimse ne yaptığını bilmiyor.

ძაღლი პატრონს ველარ ცნობს, ვინ რას აკეთებს, აღარავინ იცის.

At oynar yer „ცხენის გასაჭენებელი ადგილი“ *დიდი, ვრცელი, გაშლილი ადგილი; ◇ ცხენი გაჭენდება, თვალს ვერ გააწვდენ, საბურთაო მოედანი.

Ata et, ite ot verir „ცხენს ხორცს აძლევს, ძაღლს – ბალახს“ *ყველაფერს უკვლამა აკეთებს; ◇ „იქით წადი“! აქეთ წამოვა, „აქეთ მოდი“! იქით წავა, უკუღმართი კაცია.

Ateş açtı ◇ „ცეცხლი გახსნა“ *(ცეცხლსასროლი იარაღიდან) სროლა ატეხა.

Harp te taraflar birbirine ateş açtılar.

ომში მხარეებმა ერთმანეთს ცეცხლი გაუხსნეს.

Ateş almaya mı geldin? „ცეცხლის წახალვებად მოხვედი?“ *სად მიგუნქარება? მოგადვენ?“ ◇ ცეცხლი გეკიდება? ხომ არ მოგდვენ?

Biraz içeri buyurup dinlenmez misin? Böyle. **ateş almıya gelmiş** gibi kapıdan dönmek olur mu?

ცოტა ხნით შინ არ შემოსვალ, არ დაისვენებ? თითქოს ცეცხლი გეკიდებოდეს. კარიდან გაბრუნება იქნება?

Ateş pahasına ◇ „ცეცხლის ფასად“ *ძალიან ძვირად.

Taze domates çıkmış, ama ateş pahasına satılıyor, alınır gibi değil.

ახალი კამბოდარი შემოვიდა, მაგრამ ცეცხლის ფასად იყიდება, ვერ მიეკარები.

Ateş püskürür ◇ „ცეცხლს აფრქვევს“ *განრისხებულია, გაცოფებულია, ჭკუა არ ეკითხება; ◇ ცოფებს ყრის, თვალებიდან ცეცხლს აკეხებს.

Şef bugün ateş püskürüyor.

უფროსი დღეს ცოფებს ყრის.

Ateşe atıldı *nb.* Ateşe düştü.

Ateşe benzın döker ◇ „ცეცხლზე ბენზინს ასხამს“ *მდგომარეობას უფრო ართულებს, ამწეავებს; ◇ ცეცხლზე ნავთს ასხამს.

Ateşe düştü ◇ „ცეცხლში ჩავარდა“ *დიდ განსაცდელში ჩავარდა; ◇ ჯოჯოხეთში ჩავარდა.

Ateşe gider „ცეცხლზე მიდის“ *თავს დიდ განსაცდელში იგდებს; ◇ ცეცხლს ეთამაშება, ცეცხლში ვარდება, თავს წირავს, სიკვდილს ეთამაშება.

Onu sevdiğimi ispat için her an tereddütsüz ateşe gitmeye hazırım.

მისდამი სიყვარულის დასამტკიცებლად ყოველ წუთს მზად ვარ უყოყმანოდ ცეცხლში ჩავვარდე.

Ateşe körükle gider *nb.* Ateşe bezin döker.

Ateşe verdi ◇ „ცეცხლს მისცა“ *დალევა, მოხბო, გაანადგურა; ◇ ცეცხლი წაუთიდა.

İsyancılar evleri ateşe verdiler.

აჯანყებულებმა სახლები ცეცხლს მისცეს.

Ateşi söndürdü ◇ „ცეცხლი ჩააქრო“ *მდეღეფარება 'შეანელა, დააცხრო.

Ateşi uyandırdı ◇ „ცეცხლი გააღვია“ *გაახელა, გააღიოსიანა, წააქეზა; ◇ ცეცხლი შეუკეთა (შეუნთო), ცეცხლზე ნავთი დაასხა.

Ateşle oynar ◇ „ცეცხლს ეთამაშება“ *თავს ხიფათში
(განსაკუთრებით) იტყუებს.

Sen ateşle oynuyorsun dostum. Hem otomobilin frenleri tutmuyor diyorsun, hem de derhal yola çıkmak istiyorsun.

მეგობარო, ცეცხლს ეთამაშები. თან ამბობ, ავტომობილის მქსრუკი არ იტყურსო, თანაც სასწრაფოდ გინდა გზას გაუდგე.

Atı alan Üsküdarı geçti „ცხენის ქურდმა უსქედარი¹ გაიარა“
*ხელსაყრელი მომენტი ხელიდანაა გაშვებული. უკვე დაგვიანებულია, საქმეს აღარაყვრი ეშველება, საქმე დაღუპულია; ◇
ჩაიღულის წყალი დალია, კაკას ხიდი გაიარა, უყარე კაკალი.

Sen Şermini mi soruyorsun? Atı alan Üsküdarı geçti, oğlum o dün evlendi.

შერმინსე მეკითხები? უყარე კაკალი, შვილო! ის გუშინ დაქორწინდა.

Atı eşkini kılıcı keskin „ცხენი ბედაური, ხმალი მჭრელი“
*ყოვლისშემძლეა, ძლიერია; ◇ ხმალიც უჭრის და სიტყვაც.

Atı eşkin, kılıcı keskin birisine benziyor.

ეჭყობა, ხმალიც უჭრის და სიტყვაც.

Atlıyı atından indirir „მხედარს ცხენიდან ჩამოსვამს“ *აწობილ
საქმეს ჩაშლის; ◇ საქმეს უკულმა დაატრიალებს.

Aziz, çok ileri-geri konuşuyor. Söylediği lâflar hani atlıyı atından indirir.

აზიზი ძალიან დაბნეულად დაპარაკობს. დაიმახსოვრე, მისი სიტყვები საქმეს უკულმა დაატრიალებს.

Attan inip eşeğe bindi „ცხენიდან ჩამოსტა, ვირზე შეჯდა“ *ძველი
თანამდებობა დაკარგა, ჩამოაქვეითეს; ◇ სკამი (სავარძელი) და-
კარგა, ჩინ-მედლები ჩამოართვეს.

Attan inip eşeğe binmek kimsenin hoşuna gitmez.

სკამის (სავარძლის) დაკარგვა არავის მოსწონს.

Attığı adım ◇ „მის მიერ გადადგმული ნაბიჯი“ *მის მიერ
შქსრულებული საქმე.

Kendisine yaklaşmak için attığım her adım beni birçok yeni muammalarla karşılaştırıyordu.

1. უბანი სტამბოლის აზიურ ნაწილში.

მასთან დახასხლოებლად გადადგმული ყოველი ნაბიჯი ახალ-ახალი გამოცანის წინაშე მაცეცხვება.

Attığı turnağa benzenmez „იმის გადადგებულ ფრნხილხაც (კი) ვერ შეედრება“ *მას ვერ შეედრება, მისგან შორხაა, ხად ის და ხად ეს; ◇ იმის ფრნხილხადაც არ ღირს.

Bu hizmetçi kızın bir işe yaradığı yok. Nazlı'nın **attığı turnağa benzenmez**. ეს მოახლე გოგო არაფრის მაქნისია. ნაზლის ფრნხილხადაც არ ღირს.

Avucuna aldı ◇ „მუჭში მოიქცია“ *თავის გაელენის ქვეშ მოაქცია, დაიმორჩილა; ◇ ხელში დაიჭირა.
Hepsini **avucunun içine almış**, her dedigini yapıyor.
ყველა ხელში უჭირავს. რახაც ეტყვის, ყველაფერს აკეთებინებს.

Avucunu açar „მუჭს შლის“ *მათხვრობს; ◇ ხელს იშვერს.

Avucunu yalar სემ „მუჭს ილოკავს“ *იმელი აღარ აქვს, იმელი გაუცრუვდა; ◇ ხელი ჩაიქნია, კოვზი ნაცარში ჩაუვარდა.
Bu işte de **avucunu yalayınca** epey akli başına geldi.
ამ საქმეშიც რომ კოვზი ნაცარში ჩაუვარდა, გონს მხოლოდ მაშინ მოეგო.

Avucunun içi gibi bilir „თავის ხელისგულივით იცის [იცნობს]“ *ხედმიწვენით კარგად იცის; ◇ თავისი ხუთი თითივით იცის [იცნობს], წყალივით იცის.

Buraları **avucunun içi gibi bilirim**. Hava kararsa da, merak etme kaybolmayız!
აქაურობას ჩემი ხუთი თითივით ვიცნობ. ამინდი კიდევაც რომ გაუფტდეს, ნუ გეშინია, არ დავიკარგებით.

Avucunun içinde tutar ◇ „ხელისგულზე ისვამს“ *დიდ პატივში (ფუფუნებაში) ჰყავს, მსრუნველობს; ◇ თავს ევლებს.

Avucunun içine aldı *ახ.* **Avucuna aldı**.

Avuç içi kadar ◇ „ხელისგულისოდენა“ *პაწაწინა.

Avuç içi kadar dükkân, ama, çok iyi işliyor.
ხელისგულისოდენა მაღაზიაა, მაგრამ ძალიან კარგად მუშაობს.

Avurdu avurduna çökmuş ◇ „ყბა ყბაში ჩავეარდნია“ *ძალაზე გამხდარია; ◇ ყბები ჩასცვივებია, ყურებში ლანდი გასდის, კისერი გაწყვეტაზე აქვს.
Zavallının avurdu avurduna geçmişti.
საცოდავს, ყბა ყბაში გასდის.

Avurdunu şisiriyor „ყბას იბერავს“ *თავი მოსწონს; ◇ თავი მოაქვს, მამალი ინდაურივით იფხორება.

Ayağa kalktı ◇ „ფეხზე წამოდგა“ 1. *მომიგრდა, მოდონიერდა, მოძლიერდა;
Hasta ayağa kalktı.
ავადმყოფი ფეხზე დადგა.
2. *აღშფოთდა, აჯანყდა, აღსდგა;
Tüm köylü ayağa kalktı.
გლეხობა ფეხზე დადგა.

Ayağı alıştı ◇ „ფეხი აუწყო“ *მიეჩვია, გაუგო, შეეკუთა.

Ayağı basacak yer yok ◇ „ფეხის დასადგმელი ადგილი არ არის“ *ბევრი ხალხია, ჭკვლია, ტევა არ არის, დიდი ხალხმრავლობაა; ◇ ნემსი ვერ ჩავეარდება.

Ayağı bu yerden kesildi ◇ „აქედან ფეხი ამოეკვეთა“ *(სადმე) მისვლის უფლება დაკარგა, აღარ მიესულება.

Ayağı düştü „ფეხი მოუხვდა“ *შეიარა; ◇ გზა იქით ჰქონდა.
Buraya ayağı düşseydi yanımıza uğrardı.
გზა თუ აქეთ ექნებოდა, ჩვენთან შემოივლიდა.

Ayağı ile geldi ◇ „თავისი ფეხით მოვიდა“ *თავისი ხერვილით მოვიდა, თავისით მოვიდა.
Sesini çıkarma, ayağı ile geldi.
ხმა არ ამოიღო, თავისი ფეხით მოვიდა.

Ayağı suya erdi „ფეხი წყალზე მიუწვდა“ *მიხვდა, გაიგო, ჩაწვდა; ◇ აზრზე მოვიდა, გონება გაუნათდა.
Bu mektubu okuyunca, ayağım suya erdi.
როდესაც ეს წერილი წაეიკითხე, აზრზე მოვედი.

Ayağı üzengide „ფეხი უზანგში აქვს“ *წახვლავზეა, გაქცევაზეა; ◇
ცალი ფეხი გარეთ აქვს. ცალი ფეხი უზანგში აქვს.

Ayağın bağı oldu „ფეხზე კვანძად ექცა“ *წინააღმდეგობა გაუწია,
შეაფერხა, გადაედობა; ◇ ბორკილად ექცა, ხელი შეუშალა, წინ
გადაედობა (წინ აღუდგა).

Annesi ayağına bağı olmasaydı, bu iş olacaktı.

დედამის ხელი რომ არ შეეშალა, ეს საქმე მოხდებოდა.

Ayağına çelme taktı ◇ „კვანტი გამოსდო“ *წინააღმდეგობა გაუწია,
შეაფერხა, დააბრკოლა; ◇ ფეხი დაუდო, ფეხებში მოედო, ხელი
შეუშალა.

Ne yapmak istediysen sen ayağına çelme taktın. Başarısızlığımın tek sebebi sensin.

რისი გაკეთებაც მოვინდომე, ფეხი დამიდე. ჩემი წარუმა-
ტებლობის ერთადერთი მიზეზი შენა ხარ.

Ayağına düştü ◇ „ფეხებში ჩაუვარდა“ *ეხვეწა, ემუდარა; ◇ ხელ-
ფეხი დაუკოცნა, მუხლებში ჩაუვარდა.

Ayağına kara su indi „ფეხებში შავი წყალი ჩაუდგა“ *(ფეხზე
დიდხანს დგომისაგან, სიარულისაგან) ძალიან დაიღალა; ◇ ფე-
ხები დააწყდა, ფეხზე ჩამოწყდა, მუხლებში წყალი ჩაუდგა,
ფეხზე ველარ დგას.

Kapısında beklerken ayaklarıma kara su indi.

მის კარებთან ლოდინში ფეხზე ჩამოვწყდი.

Ayağına karpuz kabuğu koydu „ფეხქვეშ საზამთროს ქერქი დაედო“
*დააბრკოლა, შეაფერხა; ◇ ფეხი გამოსდო, კვანტი გამოსდო.

Ayağına kira ister ◇ „ფეხის ქირას ითხოვს“ *გასამრჯელოს
ითხოვს.

- Öğlüm, sana kaçtır git babana sigara al! Diyorum. Hâlâ buradasın. **Ayağına kira mı istiyorsun?**

შვილო, რამდენჯერ გითხარი, წადი, მამაშენს სიგარეტი უყიდე,
მეთქი. კიდევ აქ ხარ. ფეხის ქირას ითხოვ?

Ayağına sıcak su mu dökelim? „ფეხზე ცხელი წყალი ხომ არ დაგას-
ხათ?“ *აქამდე სად იყავი? როგორ მოხდა, რომ მოხვედი? ◇ კე-
დელს ნახშირი! რომელმა ქარმა გადმოგაგდო? რას (ან ვის)

ეუმადლოდეთ? რას მივაწეროთ?

Ayađına sarıldı *sh.*: **Ayađına kapandı.**

Ayađına taş deđdi „ფეხსე ქვა მოხელა“ *წინააღმდეგობა შეხვდა, დაბრკოლდა, შეფერხდა, წაიფორხილდა: ◇ ფეხი ქვას წამოჰკრა, ფეხი წაიტეხა.

Ayađını atmaz ◇ „(სადმე) ფეხს არ დგამს“ *(სადმე) აღარ დადის.
Başına o iş gelince bir daha o mahalleye ayak atmamış.
როგორც კი ეს ამბავი შექმთხვა, იმ უბანში ფეხი აღარ დაუდგამს.

Ayađını basmaz *sh.*: **Ayađını atmaz.**

Ayađını diredi ◇ „ფეხი მიაჭირა“ *გაჯიუტდა, გააკრპდა, არ დათმის; ◇ მაგრად დადგა, ფეხი არ მოიცვალა, თავისი გაიტანა.
Ayak diremekte fayda yok, teklifimizi kabul edin.
გაჯიუტებას ახრი არ აქვს, ხვენს წინადადებაზე დათანხმდი.

Ayađını kaydırdı *sh.*: **Ayađına çelme taktı.**

Ayađını uyduruyor ◇ „ფეხს უწყობს“ *ბაძავს, მიჰყვება.
Çok katı kuralları da yok mutluđun. Dünya deđişiyor. Mutluluk nedenleri de deđişiyor. İnsan bu deđişikliklere ayak uydurabilirsin.
ბედნიერებას რაიმე განსაზღვრული კანონები არ გაანნია. სამყარო იცვლება, ბედნიერებაც იცვლება. ადამიანმა ამ ცვლილებას ფეხი უნდა აუწყოს.

Ayađının altına aldı ◇ „ფეხქვეშ ამოიღო“ (მოიქცია) *(ცემით) გათელა, გასრისა.
Yanına gelirse ay ađının altına alırım!
თუ მოვედი, ფეხქვეშ ამოგიდებ.

Ayađının bađını çözdü ◇ „ფეხის კვანძი გაუხსნა“ *გაათავისუფლა, იხსნა, თავისუფალი მოქმედების საშუალება მისცა: ◇ ხელ-ფეხი გაუხსნა, ბორკილები შეახსნა.

Ayađının bastığı yerde ot bitmez ◇ „მის ნაფეხურზე ბალახი არ

ამოდის“ *ცუდი, ბოროტი პიროვნება; ◇ ყველას შხამავს, ყველგან შხამს ანთხევს.

Ayağının pabucu olamaz „მის ფეხსაცმლად არ ივარგებს“ *მისი შესაფერისი არ არის, მას არ გამოადგება; ◇ მისი ფეხის მტვრადაც არ ღირს, მასთან ახლოსაც ვერ მივა, მას ვერ შესწვდება.
O, Aydın'ın ayağının pabucu olmaz.
ის აიღინთან ახლოსაც ვერ მივა.

Ayağının pabucunu başına giydi ◇ „მისი ფეხსაცმელი თავზე დაიხურა“ *თავის ღირსად (ტოლად) მიიჩნია, იკადრა, გაიტოლა; ◇ თავი გაუტოლა, თავი გაუყადრა.

Ayağının tozu ile „თავისი ფეხის მტვრით“ *მაშინვე, დაუყოვნებლივ; ◇ სულის მოუთქმელად.
İstanbul'a döndüğün gün ayağının tozu ile onu görmeğe gitti.
სტამბოლში დაბრუნებისთანავე სულის მოუთქმელად მის ხანახავად წავიდა.

Ayak bastı ◇ „ფეხი დადგა“ *მივიდა.
Kral, memleketimize ilk defa ayak bastı.
მეფემ ჩვენს ქვეყანაში ფეხი პირველად დადგა.

Ayak kütüphanesi „მოძრავი ბიბლიოთეკა“ *ენციკლოპედიური ცოდნის მქონე; ◇ ცოცხალი ენციკლოპედია.

Ayakkaplarını (pabuçlarını) çevirdi „ფეხსაცმელები მიუბრუნა“ *გააგდო; ◇ ფეხსაცმელები გარეთ გაულაგა, გუდა-ნაბადი აუკრა.

Ayaklar altına aldı ◇ „ფეხებზე დაიკიდა“ *არავითარი მნიშვნელობა არ მიანიჭა, არ ინაღვლა, არ შეწუხდა; ◇ არაფრად ჩააგდო.
Şerefini, namusunu ayaklar altına aldı.
სახელი და ნამუსი ფეხებზე დაიკიდა.

Ayakları geri geri gider ◇ „ფეხები უკან უკან რჩება“ *(სადმე) წასვლის სურვილი არა აქვს.
Bu toplantıda bir hadise çıkacağı sanki bana mâlûm olmuştu. Gelirken ayaklarım hep geri geri gidiyordu.

თითქოს ვგრძნობდი, რომ ამ კრებაზე რაღაც უნდა მომხდარიყო. რომ მოვდიოდი, ფეხები უკან მრჩებოდა.

Ayaklarına düştü *ob.:* **Ayağına düştü.**

Ayaklarına kara su indi *ob.:* **Ayağına kara su indi.**

Ayaklarını dikti *ქულა.* ◇ „ფეხები გაფშიკა“ *მოკვდა; ◇ ფეხები გაჭიმა, ჭირი მოგჭამა, შენი ჭირი წაიღო.

Ayaklarını sürer ◇ „ფეხს ითრევს“ *განგებ იგვიანებს, წასვლა ეწარება.

Ayaklarını sürme, git çalışmaya.
ფეხს ნუ ითრევ, წადი სამუშაოდ.

Ayaklarını yere basmıyor ◇ მიწაზე ფეხს არ აკარებს“ *ძალიან გახარებულა; ◇ მეცხრე ცაზეა, ფრთები გამოესხა.

Ayaklarının ucuna basarak yürür ◇ „ფეხის წვერებზე დადის“
*ფრთხილად, წუმად, უხმოდ დადის.

B

Baba değil, trabzan babası „მამა კი არა მოაჯირის მამა“
*შვილებისთვის უვარგისი, გამოუსადეგარი; ◇ მამა კი არა, მამინაცვალია.

- **Bırak şunu! O baba değil, trabzan babası.**

მოეშვი მაგას!! ეგ მამა კი არა, მამინაცვალია; აბა, ერთი, მისი ბავშვების სილატაკეს შეხედუ!

Babam mezardan çıksa ◇ „მამაჩემი საფლავიდანაც რომ წამოდგეს“

*არაფრით, არაერთარ შემთხვევაში; ◇ ქვეყანა რომ დაიქცეს.

- **Babam mezardan, çıksa, oraya gitmem.**

მამაჩემი საფლავიდანაც რომ წამოდგეს, იქ არ წავალ.

Babamın adı Hıdır, elimden gelen budur! „მამაჩემს კადრი აქვია, ხელიდან რაც გამომდის, ესაა!“ *მე სხვა არაფერი შემიძლია, ესა ვარ რაცა ვარ; ◇ ჩემგან სხვა არა გამოდნება რა, ჩემგან სხვა არაფერი გამოვა.

- Direktör üçüncü kere yazdığı raporunu gene de beğenmeyince, kağıtlarını masaya fırlatıp „**Babamın adı Hidir, elimden gelen budur!**“ dedim.

როდესაც დირექტორმა მესამეჯერ დაწერილი მოხსენება კვლავ დამოწვნა, ქაღალდები მაგიდაზე მიუყვარე და ჩემგან სხვა არა გამოდნება რა - მეოქვი, ვუთხარი.

Babamın canı için „მამაშენის სულისათვის“ *გთხოვ, გემუდარები; ◇ მამის სულს გაფიცებ! მამაშენსა აქვს ცხონება! ღვთის გულისათვის! თუ ღმერთი გწამს!
Babamın canı için duyduklarını kimseye söyleme!
მამის სულს გაფიცებ, რაც გაიგე, არავის უთხრა!

Bacakları koptu ◇ „ფეხები დააწყდა“ *დაიღალა (დგომით), დაიქანცა, ძალა გამოეღია; ◇ მუხლებში წყალი ჩაუდგა, ქანცი გამოეღია, ფეხზე ჩამოწყდა.
Bayram alışverişinde bacaklarım koptu.
სადღესასწაულო ვაჭრობაზე ფეხები დამაწყდა.

Bacakları tutmaz „ფეხები არ ემორჩილება“ *ეშინია; ◇ ფეხები ეკვეთება (უკანკალებს), მუხლები ეკვეთება (ეკეცება), მუხლი ეჭრება.
Haberi duyunca bir an bacaklarım tutmadı.
როდესაც ეს ამბავი გავიგე, უცებ ფეხები მომეკვეთა.

Bacası tütmez „საკეამური აღარ უბოლავს“ *ოჯახი გაუნადგურდა, ამოწყდა; ◇ მისი ბუხრიდან კვამლი აღარ ამოდის, კერა გაუცივდა, კერა გაუქრა, ფუტი გაუცივდა, კერაზე წყალი დაესხა.
Son olaylardan sonra zavallının bacası tütmez oldu.
ბოლო ამბების შემდეგ საცოდავს კერა გაუცივდა.

Bağlandığı yerde otluyor „სადაც დააბეს, ისევე იქ ძოვს“ *ჩამორჩა, განვითარება შეწყვიტა; ◇ ერთ ადგილს ტკეპნის, ერთ ადგილზე (წერტილზე) გაიყინა, წინ ვერ წაიწია.
Bağlandığı yerde otlayanlardan bir tek o kaldı.
ერთადერთი ის დარჩა, რომელიც ერთ წერტილზე გაიყინა.

Bağrı yanık „გულდამწვარი“ *დარდიანი, გულდათუთქელი; ◇ გული აქვს დამწვარი, გულზე ცეცხლი ეკიდება, გული

ეთუთქება, გული უდულს, გულში ცეცხლი უნთია, გულზე ცეცხლი ედება.

Bağrını deldi ◇ „გული დაუსერა“ *გააწამა, დატანჯა, შეაწუხა; ◇ გული ატკინა, გული დაუკოდა, გული მოუკლა, გულში ისარი გაუყარა.

Kardeşinin söyledikleri **bağrını delmiş**.

ამის ნათქვამმა გული დაუკოდა.

Bahtı bağılıdır ◇ „ბედი შეკრული აქვს“ *ეიდბლთა, ბედშეკრელია, უბედლოა; ◇ ბედი არ სწყალობს, ბედი არ ულიმის, ბედი შემოსწყრა, ბედი შეეკრა.

Bahtı kara ◇ „შავი ბედის მქონე“ *უბედური, ბედშავი, ბედუკუდმართი; ◇ შავ დღეზე გაჩენილი, უბედურ ვარსკვლავზე დაბადებული.

Ne **bahtı kara** adamım.

რა შავ დღეზე ვარ გაჩენილი.

Baklayı ağzından çıkarır „პირიდან მიუხუდოს ყრის“ *საიდუმლოს ვერ ინახავს; ◇ საიდუმლოს კაკლავს (ფქვავს), ენაზე არაფერი ამაგრდება, ენაზე არა დაადგება რა.

Bir gün **baklayı ağzından çıkaracağını** biliyordum.

ვიცოდი, რომ ერთ დღეს საიდუმლოს დაფქვავდა.

Bal alacak çiçeği bilir „იცის, რომელი ყვავილიც იძლევა თაფლს“ *იცის, რომელია სარფიანი საქმე; ◇ იცის, რისგან რა გამოდნება.

O, **bal alacağı çiçeği çok iyi bilir**.

ძალიან კარგად იცის, საიდან რა გამოდნება.

Bal alacak çiçeği buldu „თაფლის მომცემი ყვავილი იპოვნა“

*სარფიან, შემოსავლიან ადგილზე მოხვდა; ◇ თბილი ადგილი იპოვა, ქერის ორმოში ჩავარდა, დოვრანში ჩავარდა.

Aral bir petrol şirketine kapılanmış. Şimdi tam **bal alacak çiçeği buldu** işte....

არალი ნავთობის კომპანიაში ჩაერთო. აი, ახლა კი ქერის ორმოში ჩავარდა.

Balık kavağa çıkınca „როდესაც თევზი ალვის ხეზე ავა“ *არც არასდროს, არახოდეს: ◇ როცა ვირი ხეზე ავა, როცა ბაყაყს კბილი ამოუვა, როდინობის კეირაში.
Senin dediklerin ancak **balık kavağa çıkınca** olur.
შენი ნათქვამი მხოლოდ მაშინ შესრულდება, როცა ვირი ხეზე ავა.

Barut kesildi ◇ „დენტად იქცა“ *განრისხდა, გაცოფდა, იფეთქა, გადაირია: ◇ თოფის წამალივით აფეთქდა, პირიდან ცეცხლი ყარა.
Beni karşısında dörüverince **barut kesildi**.
როგორც კი მის წინ ღამინახა, თოფის წამალივით იფეთქა.

Barut kokusu geliyor ◇ „დენტის სუნი მოდის“ *ომის საშიშროებაა; ◇ ომის სუნი დგას, იარაღის ჟღარუნი ისმის.
İraktan **barut kokusu geliyor**.
ერაყიდან დენტის სუნი მოდის.

Barutla oynar „დენტს ეთამაშება“ *თავს ხიფათში იგდებს; ◇ ცეცხლს ეთამაშება.
Kızım, bu gençle böyle her akşam dışarı çıkma! **Barutla oynamak** tehlikelidir.
ჩემო გოგონავ! ამ ყმაწვილთან ერთად ასე ყოველ საღამოს გარეთ ნუ გადიხარ! ცეცხლთან თამაში სახიფათოა.

Bastığı yerde ot bitmez ◇ „მის ნაფეხურზე ბალახი აღარ ამოდის“ *ბოროტი ადამიანია; სადაც მივა, ყველგან უბედურება მიაქვს; ◇ ცუდი ფეხი აქვს.

Bastığı yeri bilmez „ფეხი ხად დაადგას, არ იცის“ *სიხარულისაგან გაოგნებულია; ◇ ადგილს ვერ პოულობს, მიწაზე ფეხს არ ადგამს, ადგილზე ცქმუტავს.
İstanbul'a gideceği için **bastığı yeri bilmiyor**.
სტამბოლში წასვლის გამო მიწაზე ფეხს არ ადგამს.

Baş başa verdiler „თავი თავს მისცეს“ *ერთმანეთს დაეხმარნენ; ◇ ერთმანეთს მხარი აუბეს, მხარში ამოუდგნენ, გვერდში ამოუდგნენ.

Baş başa vererek sorunlarımıza çözüm aradık.

ერთმანეთს მხარში ამოუდგეით და ჩვენი პრობლემები მოვაგვარეთ.

Baş kıç belli değil ◇ „თავი და ბოლო არ უჩანს“ *დიდი არეულობაა; ◇ თავი ბოლოს არ ებმის და ბოლო თავსა, ძალლი პატრონს ვეღარა სცნობს, აირია მონასტერი.
Fabrikada baş kıç belli değılmiş.
ფაბრიკაში ძალლი პატრონს ვეღარ ცნობდა.

Baş gösterdi ◇ „თავი იჩინა“ *განჩდა; ◇ თავი წამოყო.
Şehirde kılık baş göstermişti. Herkes düşünceli idi.
ქალაქში შიმშილმა იჩინა თავი. ყველა შეფიქრიანდა.

Başa çıktı „თავში ავიდა“ *საქმე დაიღია, მოათავინა; ◇ თავი გაართვა, თავი მოაბა, ფონს გავიდა.
Çevresinden destek görmeden başa çıktı.
სხეების დაუსმარებლად ფონს გავიდა.

Başa geçti ◇ „თავში მოექცა“ *დაწინაურდა; ◇ მაღალი ადგილი დაიკავა, წინ წავიდა.
Ne etti etti sonunda başa geçti.
რეები არ მიიმიქმედა და ბოლოს თავში მოექცა.

Başsağı gitti ◇ „თავდაყირა დადგა“ *საქმეები აირია; ◇ ძალლი პატრონს ვეღარ ცნობს.
Eski başkan öldüğünden sonra bizim cemiyetin işleri hep başsağı gitti.
ძველი პრეზიდენტის გარდაცვალების შემდეგ ჩვენი ასოციაციის საქმეები სულ თავდაყირა დადგა.

Başı açık *თავშიშველი, უსირცხვილო, უნამუსო, შუბლმაგარი, ნამუსგარეცხილი, თავაწვევტილი, თავაშვევტილი, თავხეხელადებული; ◇ ნამუსის ძარღვი გაწვევტილი აქვს, მაგარი შუბლის პატრონია.
- Ben kimim? **Başı açık** bir fahise!...
მე ვინ ვარ? ნამუსგარეცხილი ერთი კახპა!

Başı beyni kalmadı ◇ „თავი, ტვინი არ შერჩა“ *ბევრი ლაპარაკით ან ხმაურით ძლიერ შეწუხდა; ◇ თავი გამოულაყდა, ტვინი გამოულაყდა, თავი გაუსივდა.
Onu dinlemekten kimsede başı beyni kalmadı.
მისი მოსმენით ყველას თავი გაუსივდა.

Başı göğre erdi „თავი ვას მიაბჯინა“ *გაყოყონდა, გამედიდურდა; ◇ თავი მაღლა დაიჭირა, ცხვირი აიბზუა, ზემოდან იყურება.

Başı havada oldu *ახ.* **Başı yukarıda.**

Başı kazan oldu „თავი ქვაბად ექცა“ *დიდი ხმაურისაგან ძლიერ შეწუხდა; ◇ თავი გაუსივდა, თავი გამოულაყდა, ტვინი გამოულაყდა.

Gürültüden başım kazan oldu.

ხმაურისაგან თავი გამისივდა.

Başı nara yanar „თავი ცეცხლზე ეწვის“ *სხვის გამო თავს არ ზოგავს; ◇ (სხვისთვის) თავს ცეცხლში იგდებს, თავს იკლავს, თავს სწირავს, თავი გადაუღვია.

Başkaşı uğrunda başı nara yanar.

სხვისთვის თავს სწირავს.

Başı yastık yüzü görmemiş „მის თავს ბალიში არ ენახავს“ *დიდი ხნის უძილოა. ◇ თავი ბალიშზე არ დაუღვია, თვალი არ მოუხუჭავს.

Üç gündür başı yastık yüzü görmemiş.

სამი დღეა, ბალიშზე თავი არ დაუღვია.

Başı yerine gelir „თავი თავის ადგილზე მოუღის“ *გრძნობაზე მოღის, აზროვნების უნარი უბრუნდება; ◇ გონს მოღის.

Birkaç saat uyursa başı yerine gelir.

რამდენიმე საათს თუ დაიძინებს, გონს მოვა.

Başı yukarıda „თავი მაღლა უჭირავს“ *ყოყონობს; ◇ ცხვირს მაღლა სწევს.

Bu günlerde başı yukarıda tutuyor.

ამ დღეებში თავი მაღლა უჭირავს.

Başı yumuşak „რბილი თავის მქონე“ *რბილი ხასიათისა, მორჩილი, დამყოლი, თვინიერი; ◇ დაბალი ღობე.

Başı yumuşak adamı bulmuşlar her şey yaptırıyorlar.

დაბალი ღობე უკოვნიათ და ყველაფერს მას აკეთებინებენ.

Başına ateş yandı ◇ „თავზე ცეცხლი მოეკიდა“ *დიდი უბედურება დაატყდა; ◇ თავზე მეხი დაეცა.

Başına çadır yıktı „თავსე კარავი დაემხო“ *გაუბედურდა, განანაგდა, განადგურდა; ◇ სახლი თავზე დაექცა, მხის დაეცა, ოჯახი დაექცა.

Başına çıkardı ◇ „თავზე დაისვა“ *გაათამაშა, გაანებივრა, თავის ნებასე მიუშვა.

Başına çıktı ◇ „თავს გავიდა (გაუვიდა)“ *გათამაშდა, გათახეხდა; ◇ თავი აიშვა, თავი აიწყვიტა.
Bütün sınıf başına çıktı. Artık kimse sözünü dinlemiyor.
მთელი კლასი თავს გავიდა. მის სიტყვას აღარაინ უსმენს.

Başına çorap örür „მის თავსე წინდას ქსოვს“ *საფროხეს უქმნის; ◇ მახეს უგებს, ხრიკებს უწყობს, სამარეს უთხრის.
Bu adam evini bize ucuz satıyor ama bana öyle geliyor ki başımıza bir çorap örüyor.
ეს კაცი თავის სახლს იაფად გვაძლევს, მაგრამ მეჩვენება, რომ რაღაც მახეში გვაბამს.

Başına devlet kuşu kondu „თავსე ბედნიერების ნიტი დააჯდა“ *მოულოდნელ წარმატებას მიაღწია; ◇ ბედმა გაულიმა, დუშაში გაუგორდა, კოჭი აღჩუზე დაუჯდა.
Başına devlet kuşu konunca bizi görmez oldu.
რაც ბედმა გაულიმა, ჩვენსკენ აღარ იხედება.

Başına doladı ◇ „თავს მოახვია“ *იძულებით ძნელი საქმე დაავალა, ძნელი საქმის გაკეთება აიძულა.
Bu sorunları da başına dolayıp onu terk ettiler.
ეს საკითხებიც თავზე მოახვიეს და მიატოვეს.

Başına geldi ◇ „თავს დაატყდა“ *(რაღაც) დაემართა, გადაიტანა.
Senin yüzünden başıma çok dertler geldi.
შენს გამო ბევრი წამება გადავიტანე.

Başına gün doğdu „თავსე მსე ამოუვიდა“ *ბედნიერებას ეწია; ◇ ბედმა გაულიმა.

Başına kına yaktı „თავსე ინა დაიდო“ *გაიხარა; ◇ ფრთები გამოესხა (შეესხა), ცას ეწია.

Başına vur, ekmeğini elinden al „თავში ხაარტყე და ლუკმა ხელიდან წაართვი“ *უენოა, საწყალია, ადვილად დასაჩინავია; ◇ თავში რომ ჩაარტყა, ხმას არ ამოიღებს.

Başına vur, ekmeğini elinden al türünden bir adamdı.

ისეთი ალაძიანი იყო, თავში რომ ჩაგერტყა, ხმას არ ამოიღებდა.

Başında değirmen çevirir „მის თავზე წისქვილი ტრიალებს“ 1.

***(ხმაურისაგან)** მოსვენება ეკარგება; ◇ თავი ეხდება; 2. ***ღიდი** უბედურება დაატყდა; ◇ (მის) თავზე წისქვილის ქვა დატრიალებულა, (მის) თავზე კევრი დატრიალებულა.

Başında kavak yeli eser „თავში ალვის ხის ქარი უქრის“

***(ახალგაზრდობით)** ანგარიშიუცემლად ერთობა, თავის მოქმედებას ანგარიშს არ უწევს; ◇ თავში უქრის.

Ne yapmalı ki. **başında kavak yeli eser.**

რა ქნას, თავში უქრის.

Başından atar ◇ „თავიდან იშორებს“ *იშორებს, იცილებს.

Birkaç söz söyleyip beni **başından attı.**

რამდენიმე სიტყვა მითხრა და თავიდან მომიშორა.

Başından bir telini bile düşürmez „თავიდან ერთ ბეწვსაც კი არ

ჩამოიგდება“ *ამაყია, ამპარტავანია; ◇ თავზე ბუზსაც არ დაისვამს, თავზე ბუზსაც ვერ აუფრენ, თავზე ჩიტსაც არ გადაიფრენს და ფეხქვეშ ჭიანჭველასაც არ გაიტარებს, უბატონოდ ხმას ვერ გასცემ, თითსაც არ დაიკარებს.

Başından kaynar sular döküldü „თავზე მღუღარე გადაეხსა“

*შერცხვა, დაიბნა; ◇ ცივი წყალი გადაეხსა, ცივმა ოფლმა დაასხა, საქციელი წაუხდა.

Onunla karşılaşınca **başından kaynar sular dökülmüş.**

მის შეხვედრაზე ცივმა ოფლმა დაასხა.

Başını ağrıttı ◇ „თავი აატკივა“ *ბევრი ლაპარაკით ძალიან

შეაწუხა; ◇ თავი გაუსივა, თავი შეაწყინა, თავი გამოულაყა, გული გაუწყალა.

- Neden bu köpekler kuyruksuz, cinsi mi böyle? – diye sordum.

İhtiyar güldü:

Onun hikâyesi vardır, **başınızı ağrıtmazsam, anlatayım, diyerek** anlatmaya başladı.

რატომ არიან ეს ძაღლები უკედლები, მათი ჯიშია ასეთი? – კკითხე.

მოხუცს გაეცინა:

ამას თავისი ისტორია აქვს, თავს თუ არ შეგაწყენთ, მოგიყვებითო და მოყოლა დაიწყო.

Başını alamadı ◇ „თავი ვერ აიყვანა“ *თავს ვერ აჯობა; ◇ თავს ვერ მოერია.

Deritten başını alamadı.

დარდისგან თავი ხელში ვერ აიყვანა.

Başını ateşlere yakar „თავს ცეცხლში იწვევს“ *დიდ საფრთხეში იგდებს თავს; ◇ თავს ცეცხლში იგდებს.

Bu işe atılmakla başını ateşlere yaktı.

ამ საქმეში ჩარევიო თავი ცეცხლში ჩაიგდო.

Başını edemedi ◇ „თავი ვერ მოაბა“ *(საქმე) ვერ შეასრულა, ვერ დაძლია, ბოლომდე ვერ მიიყვანა; ◇ თავი ვერ გაართვა.

Çocuklarımız o derece yaramaz ki dostum, karım onlarla bir türlü baş edemiyor.

ჩემი შვილები იმდენად ცელქები არიან, ჩემო მეგობარო, რომ ჩემი მეუღლე მათ თავს ვერ ართმევს.

Başını istiyor „მის თავს ითხოვს“ *მისი მოკვლა სწადია; ◇ მისი სისხლი სწყურია.

Başını kaldırdı ◇ „თავი ასწია“ *წინააღმდეგობა გაუწია, აუჯანყდა, დაუმორჩილებლობა გამოაცხადა; ◇ ხმა აიმაღლა, თავი წამოყო.

Halk hükümetinin karşısına başını kaldırdı.

ხალხმა მთავრობის წინააღმდეგ ხმა აიმაღლა.

Başını kaldırmaz ◇ „თავს არ იღებს“ *შეუხვეწებლად, თავაუღებლად შრომობს; ◇ დღე და ღამეს ასწორებს.

Başını kaldırmaz, bir hafıadır böyle çalışıyor.

თავს არ იღებს, ერთი კვირაა, რაც ასე მუშაობს.

Başını kaşımaya vakti yok ◇ „თავის მოსაფხანნი დრო არა აქვს“

*ძალიან დაკავებულია; ◇ თავის მოსაფხანად არა სცალია.

Bu günlerde başını kaşımaya vakti olmuyor.

ამ დღეებში თავის მოსაფხანად არა სცალია.

Başını kayaya çarpar „თავს კლდეს ახლის“ *ძალიან ჩანობს; ◇
თავს ქვას ახლის, თავს კედელს ახლის, თავს იკლავს.

Başını koltuğunun altına alır „თავს იღლიის ქვეშ მოიქცევს“ *(რაიმე
საქმეს) გადაჰყვება, გადააკედება, ყოველ ღონეს იხმარს; ◇ თავს
გადადებს, თავს გაწირავს.

Bu iş uğruna başını koltuğa almışa benziyordu.
ენტეობოდა, ამ საქმისათვის თავს გადადებდა.

Başını koyar *sb.*: **Başını koltuğunun altına alır.**

Başını kurtardı ◇ „თავი დაიხსნა“ *თავს უშველა, გათავისუფლდა;
◇ თავი დააღწია.

Başını nâra yakar „თავზე ცეცხლს წაუკიდებს“ *(ვედ ღღეში
ნააგდებს, თავზე დიდ უბედურებას დააწვეს; ◇ შავ ღღეს
დააყრის, ცეცხლში ჩააგდებს.

Sokak işi benim, ev işi onun.... Ben karımın işine karışır da, başını nâra
yakar.

საგარეო საქმე ჩემია. სახლის საქმე – მისი... ჩემი მეუღლის
საქმეში თუ ჩავერიე, შავ ღღეს დამაყრის.

Başını ortaya koyar *sb.*: **Başını koyar.**

Başını saçını koyar ◇ „თავს, თმას იგლეჯს“ *ძლიერ წუხის; ◇ თავს
იკლავს.

Başını sallar ◇ „თავს იქნევს (უქნევს)“ *ეთანხმება.

Başını soktu ◇ „თავი შერგო“ *თავი შეაფარა.

Başını taştan taşa vurur *sb.*: **Başını kayaya çarpar.**

Başını verir ◇ „თავს შესწირავს“ *ყოველგვარ ღონეს იხმარს; ◇
თავს გადადებს, თავს შეაკლავს.

Bu topraklar uğruna pek çok insan başını vermiş.

ამ მიწისთვის ბევრ ადამიანს თავი შეუწირავს.

Başını vurdu ◇ „თავი დაუკრა“ *თხოვნით მიმართა.

Baş vurmuş da bir sonuç alamamış.

თავიც დაუტრავს, მაგრამ შედეგი ვერ მიუღია.

Başını yıkar „თავს უტეხს“ *საქვეყნოდ არცხევენს; ◇ თავს სჭრის, სახელს უტეხს, თავზე ლაფს ასხამს.

Baştan aşağı ◇ „თავიდან ბოლომდე“ - *მოთლიანად, სრულიად.
○ Kadar uğraştım **baştan aşağı** yanlış olmuş.
იმდენი ვეცადე და თავიდან ბოლომდე შეცდომა ყოფილა.

Baştan aşar ◇ „თავზე გადასდის“ *ბევრი აქვს; ◇ თავს ასდის, თავზე საყრელი აქვს.
Yanına yaklaşmayın, işi **baştan aşmışa** benziyor.
არ მიუკაროთ, ეტყობა, საქმე თავზე გადასდის.

Baştan ayağa *ob.*: **Baştan aşağı**.

Baştan defetti ◇ „თავიდან მოიშორა“ *მიიცილა, მოიშორა.

Baştan savdı *ob.*: **Baştan defetti**.

Baştan yukarı ◇ „თავს ზემოთ“ *სომასზე მეტად, მეტისმეტად, გადაჭარბებით.

Beline kadar kızardı „წელამდე გაწითლდა“ *შერცხვა; ◇ ყურებამდე გაწითლდა, თმის ძირებამდე გაწითლდა.

Belini büktü ◇ „წელში მოხარა“ *დაასუსტა, დააუძლურა; ◇ წელში გაწყვიტა, წელში გატეხა.
İşsizlik **belimi fena halde büktü**.
უმუშევრობამ წელში ცუდად გამწყვიტა.

Belini doğrulttu ◇ „წელში გაიმართა“ *მიღწონიერდა, გაძლიერდა; ◇ ფეხზე დადგა.
Bu işten sonra belki **belini doğrultur**.
ამ საქმის შემდეგ, იქნებ, წელში გაიმართოს.

Belini kırdı ◇ „წელში გატეხა“ * 1. იხ.: **Belini büktü**; 2. მიბეგვა, სცემა.
Onun da **belini kırmışlar**, ayağa duramaz.
ისიც წელში გადატეხეს, ფეხსე ვეღარ დგება.

Ben bu sakalı deđirmende ađartmadım „ეს წვერი წისკვილში კი არ გაკითხეთ“ *ეგრე ადვილად ვერ მოეჭმეუდები; ◇ შენი მოსატყუებელი კბილი კარგა ხანია, მოვიცვალე.

Benzi atıldı ◇ „ფერი დაეკარგა“ *მეეშინდა, გაფითრდა; ◇ ფერფერი წაუვიდა, ფერი ეცვალა, მიტკლის ფერი დაედო.
Karşısında babasını görünce epey benzi atıldı.
მაძამისი რომ დაინახა, ფერი ეცვალა.

Beş para etmez „ხუთ ფარას არ იხამს“ *უვარგისია, ფასი არა აქვს; ◇ კაპიკია მისი ფასი, გახვრეტილ შაურიანადაც არა ღირს, ჩირადაც არ ღირს.

Beş paraya almaz „ხუთ ფარად არ იყიდის“ *არაფრად აგდებს; ◇ ჩირად არ უღირს, ზედაც არ უყურებს.

Beş paralık etti „ხუთ ფარად აქცია“ *შეარცხვინა, დაამცირა; ◇ არად ჩააგდო, ფასი დაუკარგა, თავლაფი დაასხა.
Beni komşuların yanında beş paralık etti.
მეზობლებთან არად ჩამაგდო.

Beyni bulandı ◇ „ტვინი აემღვრა“ *საღად აზროვნების უნარი დაკარგა, გადაირია, თავგზა აებნა.
Bu iş benim epey beynimi bulandırdı.
ამ საქმემ ტვინი საკმაოდ ამირია.

Beyni delindi ◇ „ტვინი გაეხვრიტა“ *შეწუხდა, აფორიაქდა, მოსვენება დაკარგა; ◇ ტვინი აერიო.

Beyni sulandı „ტვინი გაუწყვალდა“ *გამოშტერდა, გამოხერხეტდა; ◇ ტვინი გამოულაყდა.
Zavallının yaşlılıktan beyni sulanmış.
საბრალოს სიბერით ტვინი გამოულაყდა.

Beynine girdi ◇ „ტვინში შეუვიდა“ *გაიგო, მიხვდა. ◇ თავში შეუვიდა.
Anlatılanlar kolay kolay beynine girmez.
რასაც უხსნიან, ტვინში იოლად არ შესდის.

Beynini kemirir ◇ „ტენის უღრღნის“ *აფორიაქებს, მოსვენებას უკარგავს; ◇ ტენის უხერეტს, ტენის ურევს.
İste birkaç zamandır bu şüphle beynimi kemirir.
აი, რა ხანია, ეს ეკვი ტენის მიღრღნის.

Bıçak bıçağa geldi „დანა დანაზე მივიდა“ *საქმე ჩხუბამდე მივიდა;
◇ საქმე დანამდე მივიდა, დანა დატრიალდა.

Bıçak kemiğe dayandı „დანა ძვალს მიებჯინა“ *მეტის მოთმენა შეუქცევბელი გახდა; ◇ სული ყელში მოებჯინა, მოთმინების ფიალა ავესო.

Bıçak kemiğe dayanınca ayrılmak zorunda kaldım.

როდესაც სული ყელში მომებჯინა, ისულებელი გაეხდი დავშორებოდი.

Bırakıldığı yerde otlar „იქვე ძოვს, სადაც დატოვეს“ *ჩამორნა, განითარება შეწყვიტა; ◇ ერთ წერტილზე გაიყინა, ჭურში ზის.
Ahmed hâlâ bırakıldığı yerde otluyor. Millet otomobil hastalığına tutulmuş, o atlı bir araba almağa kalkmış.

აძმელი ჯერ ისევ ჭურში ზის. ხალხი ავტომანქანის ავადმყოფობამ შეიპყრო, მას კი ეტლის ყიდვა განუზრახავს.

Bıyğını sildi „ულვაშები ჩამოიწმინდა“ *არ ჩაერია; ◇ ხელები დაიბანა, განზე გადგა.

Bıyık altından gülür ◇ „ულვაშებში იცინის“ - *ჩუმად დასცინის.

Hoca da bu anda orada imiş. bu söze bıyık altından gülecek olmuş.

ამ დროს ხოჯაც იქ ყოფილა და ამ სიტყვებზე ულვაშებში ჩასცინებია.

Bıyıklarını balta kesmez „ულვაშს ნაჯახი არ ეჭრის“ *მედიდურია, ამყობს, ყოყნობს; ◇ ვერავინ მიეკარება, თავი მოაქვს, თავზე ჩიტს არ გადაიფრენს, თავზე ბუზს არ ისვამს.

İşler iyi gidip bıyığını balta kesmez oldu.

საქმეები კარგად წაუვიდა და თავი მოაქვს.

Bıyıklarını ele aldı „ულვაში ხელში დაიჭირა“ *დავაუკაცდა; ◇ წვერ-ულვაში დაიყენა, კაცობაში შევიდა.

Binde bir ◇ „ათასში ერთხელ“ *ძალზე იშვიათად.

Binde bir yolu buralara düşer.

ათასში ერთხელ აქეთკენ შემოივლის.

Biçilmiş kaftan „გამოჭრილი ხალათი“ *მსგავსი, ზედგამოჭრილი; ◇
ზედაა გამოჭრილი.

Bu iş onun için **biçilmiş kaftan** gibi.

ეს საქმე მისთვის ზედაა გამოჭრილი.

Bildiğini okur „რაც იცის, იმას კითხულობს“ *მხოლოდ თავისი
სურვილით მოქმედებს; ◇ თავისას მიერეკება.

Kim ne derse desin, o **bildiğini okur**.

ვინც რა უნდა ისა თქვას, ის მაინც თავისას მიერეკება.

Bin ayak bir ayak üstünde „ათასი ფეხი ერთ ფეხზე“ *ჭედევა,
ხალხმრავლობა; ◇ ნემსი არ ჩავარდება.

Miting öyle kalabalıktı, ki, **bin ayak bir ayak üstünde**.

ისეთი ხალხმრავალი მიტინგი იყო, რომ ნემსი არ ჩავარდებოდა.

Bin dereden suyu getirir „ათასი წყაროდან მოაქვს წყალი“ *რადას
არ იმიზეზებს; ◇ რეებს აღარ იგონებს, ღობე-ყორეს ედება.

Kısaca: olmaz, hayır! deyiver olsun bitsin. Ne diye **bin dereden su getiririyorsun?**

მოკლედ: არ შეიძლება, არა! – თქვი სწრაფად და დამთავრდეს.
რა ღობე-ყორეს ედები?

Bin kalıba girer „ათას ეალიბში შედის“ *ბევრ სხვადასხვა
სამუშაოს ასრულებს; ◇ ათასად იჭრება.

İyi bir yaşam uğruna **bin kalıba** giriyoruz.

კარგად ცხოვრებისათვის ათასად ვიჭრებით.

Bindiği dalı keser ◇ „იმ ტოტს ჭრის, რომელზედაც ზის“ *თავისი
თავის მტერია.

O, **bindiği dalı keser** mi hiç?

განა იმ ტოტს მოჭრის, რომელზედაც თვითონ ზის?

Bir avuç ◇ „ერთი მუჭა“ *ძალზე მცირე, ცოტა.

Bir avuç genç okulun önünde toplanmıştı.

ერთი მუჭა ახალგაზრდობა სკოლის წინ შეგროვილა.

Bir ayağı çukurda „ცალი ფეხი ორმოში აქვს“ *სიკვდილის

პირასა; ◇ ცალი ფეხი სამარეში აქვს (უღვას), სამარისკენ იყურება.

Bir daha yüzüne bakmaz „ერთხელაც არ შეხედავს სახეს“
*ყურადღებას არ აქცევს; ◇ ზედაც არ უყურებს, მისკენ არც კი იყურება, არაფრად აგდებს.

Bir dalda durmaz „ერთ ტოტზე არ ჩერდება“ *მერყეოვს; ◇ კვირაში შვიდი პარასკევი აქვს, მარტის თვესავითაა.

Bir dalda durmayan insan başarılı olmaz.

ადამიანი, რომელსაც კვირაში შვიდი პარასკევი აქვს. წარმატებული არ იქნება.

Bir damla ◇ „ერთი წვეთი“ *ძალიან ცოტა, მცირედი.

Bir damla yağ yeterli olacak.

ერთი წვეთი ცხიმი საკმარისი იქნება.

Bir deri bir kemik kaldı ◇ „ძვალი და ტყავი დარჩა“ *ძალზე გახდა;

◇ ნეკნები დაეთვლება, ჩონჩხადაა ქცეული.

Hastalık yüzünden bir deri bir kemik kalmıştı.

ავადმყოფობისაგან ძვალი და ტყავი დარჩა.

Bir dikili ağacı yok „ერთი დარგული ხეც არ გააჩნია“ *ლატაკია; ◇ თითზე დასახვევი ძაფიც არ გააჩნია.

Bir dikili ağacı olmadığını biliyordu.

იცოდა, რომ მას თითზე დასახვევი ძაფიც არ გააჩნდა.

Bir dudağı yerde bir dudağı gökte „ერთი ტუჩი მიწაზე აქვს, მეორე ტუჩი – ცაზე“ *ეშინა, მახინჯია; ◇ ეშმაკის მაშხალაა, ჯოჯოხეთის მაშხალაა.

Karşıma bir dudağı yerde bir dudağı gökte bir kadın çıkmasın mı?

ჩემთვის ერთი ეშმაკის მაშხალასავით ქალი არ უნდა გამოინდეს?

Bir eli yağda, bir eli balda „ერთი ხელი ერბოში აქვს, ერთი - თაფლში“ *ძალიან მდიდარია, (ქონება) ბლომად აქვს; ◇ (ქონება) დულს და გადმოდის.

Bir eli yağda, bir eli balda olarak yaşamayı ben de isterim.

მეც მინდა ისეთი ცხოვრება, ვდულდე და გადმოდოდეს.

Bir göz yumup açınca kadar „თვალის ერთ დახეკვა და გახვლამდე“
*სწრაფად: ◇ თვალის დახამხამებაში, თვალსა და ხელს შუა.

Bir gözünü kör, bir kulağını sağır etti ◇ „ცალი თვალი დაიბრმავეა, ცალი ყური დაიყრუა“ *ტანგებ არ შეიმჩნია; ◇ თვალები დაიბრმავეა, თვალი დახეკვა, ყურებში ბამბა დაიცო, ვერც ვერაფერს ხედავს, არც არაფერი ესმის.

Çok kez bir gözünü kör, bir kulağı sağır etmiş görürsün.

ხშირად ისე გამოიყურება. თითქოს ვერაფერს ხედავს და არაფერი ესმისო.

Bir içim su „ერთი ელუბი წყალი“ *მომხიბლელად, ლამაზად; ◇ მარწყვივით გოგო, ვარდივით გაუფრჩქნელი, ავ თვალს არ დაენახება, ვარსკვლავებს ეთამაშება, ციდან მოწყვეტილი ვარსკვლავი.

Görmeyeli sen büsbütün bir içim su olmuştun.

მას შემდეგ, რაც არ მინახიხარ, გაუფრჩქნელ ვარდს ღამსგავსებიხარ.

Bir iğne bir iplik kaldı „ნემსი და ძაფი დარჩა“ *ჩამოსხმა; ◇ კისერი გაწყდომაზე აქვს, ყურებში ლანდი გასდის, ყბა ყბაში გასდის, ჩხირივით (ჩონჩხივით) იქცა.

Hastalıktan iğne ipliğe dönmüş.

ავადმყოფობისაგან ჩხირივით იქცა.

Bir iki demeden „ერთის, ორის უთქმელად“ *ძალიან მაღე, სწრაფად; ◇ ერთ ამოსუნთქვაზე, თვალის დახამხამებაში, სულის მოუთქმელად, ერთ წამში.

Bir incir çekirdeğini dolduramaz „ლეღვის ერთ თესლსაც არ აავსებს“
*გამოუსადეგარი; 1. ◇ კაპიკია მისი ფასი, ჩირადაც არ ღირს; 2. ◇ იოტის ოდენა.

Hepsi incir çekirdeğini doldurmayacak ufak, pek ufak sebeplere dayanıyordu.

ყველაფერი ეს იოტის ოდენა, უმნიშვნელო მიზეზებს ეყრდნობოდა.

Bir kalemde ◇ „კალმის ერთი მოსმით“ *სწრაფად; ◇ ერთ წამში, თვალის დახამხამებაში.

Her şey bir kalemde bitti.

მეკლავური კალმის ერთი მოსმით დამთავრდა.

Bir kulağndan girip öbür kulagından çıkar ◇ „ერთი ყურიდან შედის, მეორედან გადის“ *ნათქვამის ყურადღებას არ აქცევს; ◇ ყურს არ უგდებს, ყურს არ ათხოვებს.

Söylediklerimiz **bir kulağından girip öbür kulağından çıkıyor.**
ჩვენი ნათქვამი ერთი ყურიდან შედის, მეორედან გადის.

Bir nefeste ob.: Bir kalemde.

Bir solukta ob.: Bir kalemde.

Bir tahta eksik „ერთი ფიცარი აკლია“ *უქკუოა, არაფერი იცის; ◇ ცხრიანი აკლია, ერთი კრამიტი დაცურებული აქვს.

Bir taşla iki kuş vurur „ერთი ქვით ორ ჩიტს კლავს“
*მოსერხებულია; ◇ ერთი გასროლით ორ კურდღელს იჭერს.
Böylece bir taşla iki kuş vurmuş olduk.
ამგვარად, ერთი გასროლით ორი კურდღელი დავიჭირეთ.

Bir zeyitin verir ağzına, bir tulum tutar ardına „პირში ერთ ზეთისხილს ნაუღებს [სამაგიეროდ] ზურგზე ტომარას აჰკიდებს“ – ცოტას გაუკეთებს, ბევრს მოსთხოვს; ◇ ცხვირიდან ძმრად ადენს.

Bire bin atar ◇ „ერთს ათასად ხდის“ *აზვიადებს, ართულებს; ◇ ფერებს ამუქებს, ბუზს სპილოდ აქცევს.

Birini sulu dereye götürüp susuz getirir „კაცს მდინარეზე წაიყვანს და იქიდან უწყლოდ წამოიყვანს“ *მოატყუებს, გააცკერებს; ◇ მწყურვალს წყაროზე წაიყვანს და იქიდან მწყურვალსავე წამოიყვანს, მშრალზე დატოვებს, პირში ჩაღას გამოავლებს.

Bize de mi lololo yapıyorsun? „ნვენთანაც თვალთმაქცობ?“ - *გვატყუებ განა? ◇ თვალეში ნაცარს გვაყრი? თვალს გვიხვევ? [ყინულზე] უნდა გაგვაცურო?

Başkalarını da anladık da bize de mi lololo yapıyorsun?

სხვა რამეებიც გავიგეთ და ახლა ჩვენც თვალეხს გვიხვევ?

Boğaz boğaza geldiler ◇ „ერთმანეთს ყელში სწვდნენ“ *ინხუბეს.
Ne olduğunu anlayamadık, **boğaz boğaza geliverdiler.**

რა მოხდა ვერ გავიგეთ. უცებ ერთმანეთს ყელში სწვდნენ.

Bohçasını koltuğuna verdi „ფუთა იდლიაში ამოსწარა“ *გააგლო, გააძევა: ◇ ბარგი-ბარხანა აუკრა, ფოსტლები მიუბრუნა.
Yeni gittiği işten de bohçasını koltuğuna vermişler.
ახალი სამსახურიდანაც ბარგი-ბარხანა აუკრეს.

Borusuna otu tıkadı „საყვირში ბალახი ჩაუტენა“ *გაანემა, ხმა ჩააწვეკეტინა: ◇ პირში ბურთი ჩასწარა, პირი აუკრა, პირში ლაგამი ამოსღო.

Borusunu çalar „მის საყვირზე უკრავს“ *მის სურვილზე დადის: ◇ სხვის დაკრულზე ცეკვავს.
Başkasının borusunu çalmak sana ne yarar sağlayacak?
სხვის დაკრულზე ცეკვა შენ რას გამოგადგება?

Boş atıp dolu tuttu „ცარიელი ისროლა, სავსე დაიჭირა“ *(საქმეში) გაუმართლა: ◇ ბედმა გაუღიმა, კოჭი აღწეზე დაუჯდა.
Boş atıp dolu tutmak diye buna denir.
ბედმა გაუღიმაო, ამაზე იტყვიან სწორედ.

Boş döndü ◇ „ცარიელი დაბრუნდა“ *უშედეგოდ დაბრუნდა, უარაფროდ დაბრუნდა.

Boş kafalı ◇ „ცარიელი თავის პატრონი“ *უტკუო, უცოდინარი: ◇ თავში არაფერი უყრია, თავში ბზე უყრია, თავი ჩაღითა აქვს გამოტენილი.

Boş küp *sh.*: **Boş kafalı.**

Boşa gitti ◇ „(დახარჯებული ამაგი, ფული) ფუჭად წავიდა“ *უხარგებლოდ, უშედეგოდ დაიკარგა, (ამაგი, სიკეთე) არ დაფასდა: ◇ წყალში ჩაიყარა.
Hiç biriniz insan olmadınız. Artık ölüyoruz, yazık oldu emeklerimizi boşa gitti.
არცერთი თქვენგანი აღამიანი არ დადგა. უკვე ვისიცებით. მენანება, რომ სვენი ამაგი წყალში ჩაიყარა.

Boyacı küpü değil, bu! „მღებავის ქილა კი არ არის!“ *ეს აღვილი საქმე კი არ არის: ◇ ეს ხუმრობა კი არ არის, ეს ფაფის ჭამა

ნუ გგონია.

- Senin şu meşhur kitap hâlâ bitmedi mi?

- Ne zannedin? **Boyacı küpü değil bu beğim...**

ეგ შენი ცნობილი წიგნი კიდევ არ დასრულდა?

შენ რა გეგონა? ეს ფაფის ჭამა კი არ არის, ჩემო ბატონო!

Boynu armut sapına döndü „კისერი მსხლის ყუნწად ექცა“ *ძალიან გახდა, ჩამოხმა; ◇ კისერი გაუწვრილდა, კისერი გაწვევტაზე აქვს, ყურებში ლანდი გასდის.

Hastalık yuzünden **boynu armut sapına döndü.**

ავადმყოფობისაგან კისერი გაწვევტაზე აქვს.

Boynu eğri „კისერწახრილი“ *მორჩილი, თავწახრილი, უპრეცედენსიო; ◇ ქედმოხრილი, ქედი აქვს მოდრეკილი, თავი აქვს წახრილი.

Müdüre **boynu eğri** olduğu için sesini çıkaramıyor.

იმის გამო, რომ დირექტორის წინაშე თავი აქვს წახრილი, ხმას ვერ იღებს.

Boynuna aldı ◇ „თავის კისერზე აიღო“ *ვალდებულება აიღო, დაივაღა; ◇ თავის თავზე აიღო, თავს იღო.

Boynuna atıldı ◇ „კისერზე ჩამოეკიდა“ *ეხევეწა, ემუდარა, სთხოვა; ◇ ფეხებში ჩაუფარდა, ხელ-ფეხი დაუკოცნა.

Boynuna yük oldu „კისერზე ტვირთად ექცა (დააწვა)“ *იმის საზრუნავი გახდა.

Esmâ yirmi yaşına girince teyzesinin **boynuna daha fazla yük olmamak için** bir iş aramağa başladı.

ესმამ, როდესაც ოცი წლისა შესრულდა, დეიდას კისერზე ტვირთად რომ არ დასწოლოდა, სამუშაოს ძებნა დაიწყო.

Bugün yarın ◇ „დღეს, ხვალ“ *მაღე, უახლოეს ხანებში; ◇ დღეს თუ არა – ხვალ, რა დღეს, რა ხვალ, ამ ორ დღეში.

Arkadaşım **bugün yarın** gelir.

ჩემი ამხანაგი დღეს თუ არა, ხვალ ჩამოვა.

Bulanık suda balığı avlar ◇ „მღვრიე წყალში თევზს იჭერს“

*არეულობის დროს თავის სარგებლობაზე ფიქრობს.

Yine **bulanık suda balık avlamaya çalışıyor.**

კვლავ მღვრიე წყალში თევზის დაჭერას ცდილობს.

Bunun üstüne bir bardak soğuk su iç! „ამას ერთი ჰიქა ცივი წყალი დააყოფე“ *დაკარგულია, დაღუპულია; ◇ ჩაიღუპის წყალი დალია.

Burnu düştü ◇ „ცხვირი მოენგრა“ *ცუდმა სენმა შეაწუხა.
Çöplerin kokusundan burnu düşmüş.
ნაგვის სუნით ცხვირი მოენგრა.

Burnu havada „ცხვირი ჰაერში აქვს“ *მედიდური, ამპარტავანი; ◇ ცხვირს მაღლა წევს, ცხვირს იბზევს, თავი მაღლა უჭირავს.
Her zaman burnu havada olan insanı kim sever?
ვის უყვარს ისეთი ადამიანი, რომელსაც ცხვირი მუდამ აწეული აქვს?

Burnu Kaf Dağında *sh.*: **Burnu havada.**

Burnu kanamadan „ცხვირის გაუსისხლიანებლად“ *მშვიდობიანად, უსისხლოდ; ◇ სისხლის დაუღვრელად.
Burunları bile kanamadan ganimete kavuşacaklardı.
ნადავლი სისხლის დაუღვრელად ჩაიგდეს ხელში.

Burnuna çıkar „ცხვირში ამოსდის“ *ვეღარ იტანს; ◇ ყელში ამოსდის.

Burnunda tüter „ცხვირში უბოლავს“ *ძალიან ენატრება; ◇ თვალწინ უდგას.
Gençliğim burnumda tütmeğe başladı.
ჩემი ახალგაზრდობა თვალწინ დამიდგა.

Burnundan ateşi püskürür „ცხვირიდან ცეცხლს აფრქვევს“
*ბრაზობს, ბობოქრობს; ◇ პირიდან ცეცხლს აფრქვევს, თვალებიდან ცეცხლს აკეცებს.

Burnundan fitil fitil geldi „ცხვირიდან პატრუქად წამოუვიდა“
*ნაწხამდა, წამწარდა; ◇ ცხვირიდან ძმრად წამოუვიდა.

On beş gün izne ayrıldı, burnundan fitil fitil geldi.

თხუთმეტი დღით, შეეპულებაში გავიდა. ცხვირიდან ძმრად წამოუვიდა.

Burnundan kıl aldırılmaz „ცხვირიდან ბეწვს ვერ ააცლევინებს“
*არავის დაქნაგვრინება; ◇ ბეწვსაც ვერ ჩამოუგდებს, თითსაც ვერ დააკარებს.
Sana, onun **burnundan kıl aldırmadığını** söylemiştim.
შენთვის მითქვამს, ბეწვსაც ვერ ჩამოუგდებ – მყოქი.

Burnundan ötesini görmez ◇ „თავისი ცხვირის იქეთ არ იხედება“
*არავინ ეღარდება, არავისე წუხს; ◇ ყველა ფეხებზე ჰკილია.

Burnunu burur ◇ „ცხვირს ბზეკს“ *მედიდურობს, ამპარტაენობს.

Burnunu büyür *ob.*: **Burnunu burur.**

Burnunu çekti ◇ „ცხვირი (განზე) გასწია“ - *უკმაყოფილო დარჩა.

Burnunu her işe sokar ◇ „ყველაფერში ცხვირს ჰყოფს“ *ზედმეტ ცნობისმოყვარეობას იწყებს, მეტიწარაა; ◇ არამკითხე მოამბეა.

Burnunu kabarı *ob.*: **Burnunu büyür.**

Burnunu kıvrır ◇ „ცხვირს იბზუებს“ *არ მოსწონს.

- Öyleyse size fındık satabiliriz.

- Ayşe ona da **burnunu kıvrırdı.**

თუ ეგრეა, შეგვიძლია თხილი მოგყიდოთ.

- აიშემ ამასეც ცხვირი აიბზუა.

Burnunun ucunu görmez „თავისი ცხვირის წვერს არ ხედავს“
*მთვრალია, გაღუქმილია; ◇ (სიმთვრალისგან) თვალში ვერ იხედება, ერთი ორად ეჩვენება.

Burnunun ucunu görmeyecek kadar sarhostu.

ისეთი მთვრალი იყო, ერთი ორად ეჩვენებოდა.

Burnunun yeli harman savuruyor „მისი ცხვირის ქარი კალოს ღეწავს“ *მედიდურობს, იფხორება; ◇ ცხვირს მალლა წვეს, თავი მალლა უჭირავს.

Buz kesildi ◇ „ყინულად იქცა“ *გაოგნდა, გაშეშდა, გაიყინა; ◇ ძარღვებში სისხლი გაყინა.

Beni karşısında görünce buz kesildi.

თავის წინაშე რომ დამინახა, ძარღვებში სისხლი გაყინა.

Buz üstüne yazı yazar „ყინულზე წერს“ *ამაოდ შრომობს; ◇
კედელს ცერცვს აყრის.
Onun söyledikleri **buz üstüne yazı yazmak gibiydi.**
მისი ნათქვამი კედელზე ცერცვის შეყრას ჰგავდა.

Buzlar çözülür ◇ „ყინული დნება“ *მათი ურთიერთობა
უმჯობესდება.
Böyle konuşunca aramızdaki **buzlar çözüldü.**
ასე რომ ვისაუბრეთ, ჩვენს შორის ყინული გადნა.

C

Cami yıkılmış ama mihrap yerinde „მეჩეთი დანგრეულა, მაგრამ
მიჰრაბი ადგილზეა“ *კელავ ღამაზია, მის სიღამაზეს წლებმა
ვერაფერი დააკლო; ◇ ის კელავ თვალს იტაცებს.
Ziya Bey'in karısı 60 yaşında olmağına rağmen hâlâ güzel... **camı yıkılmış
ama mihrap yerinde.**
მიუხედავად იმისა, რომ ბატონი ზიას მეუღლე 60 წლისაა, ის
კელავ თვალს იტაცებს.

Can atar ◇ „სულს იმეტებს“ *რაიმე მიზნის მისაღწევად თავსაც
გაწირავს; ◇ სულს არ დაიშურებს, თავს გადადებს, თავს არ
ზოგავს.
Sınıf birincisi olmaya **can atıyordum.** Ama Fikret'i geride bırakmak mümkün
değildi.
თავს არ ვზოგავდი, რომ კლასში პირველი ვყოფილიყავი, მაგრამ
ფიქრეთის უკან ჩამოტოვება შეუძლებელი გახდა.

Can borcunu ödedi „სულის ვალი მოიხადა“ *გარდაიცვალა, ამ
ქვეყნიდან წავიდა; ◇ სიკვდილის ბეგარა გადაიხადა, სული
უფალს მიაბარა, სული დალია [განუტევა], ამ ქვეყნის ვალი
მოიხადა.
Sırası gelince **can borcunu ödedi.**
როცა მისი ჯერი დადგა, სული უფალს მიაბარა.

Can damarına basar „გულის ძარღვზე აჭერს“ *(ვისმეს) გულის წადილს ხედება, (ვისმეს) უგებს; ◇ (ვისმეს) სულის (გულის) სიღრმეში სწედება, სულში იხედება, გულში იხედება.

Babama avdan laf açın mı tam can damarına bastın demektir. Artık sabaha kadar anlatır.

როდესაც მამაჩემს ნადირობაზე ჩამოუგდებ საუბარს, ეს იმას ნიშნავს, რომ მის გულში ჩაიხედე. ახლა უკვე დილაიმდე ამაზე ილაპარაკებს.

Can evinden vurur ◇ „გულის სიღრმეში ჭრილობას აყენებს“

*აფორიაქებს, სიმშვიდეს ურღვევს, სპობს, ანადგურებს; ◇ გულს უკოდავს, გულს სტკენს, სულს შეურყევს, სულს შეუძრავს, სულს უფორიაქებს.

Nimet'e eski günlerden bahsetmek can evinden vurmak olacaktı sustum.

წარსულ დღეებზე საუბარი ნიმეთს გულს ატკენდა, (ამიტომაც) გაჩქემდი.

Can kulağıyla dinler ◇ „გულისყურით უსმენს“ *დიდი ყურადღებით უსმენს, მონღომებით უსმენს, სულით და გულით უსმენს.

Kendisini her zaman can kulağıyla dinliyorum, o kadar güzel konuşuyor ki...

მას ყოველთვის დიდი გულისყურით ვუსმენ, ისე ლამაზად საუბრობს, რომ...

Can pahasına „სულის ფასად“ *თავგანწირვით, თავდაუზოგავად, მედგრად, უშიშრად; ◇ სიცოცხლის ფასად.

Can pahasına arkadaşını boğulmaktan kurtardı.

ამხანაგი მან საკუთარი სიცოცხლის ფასად დახრწობას გადაარჩინა.

Can yoldaşı ◇ „სულიერი მეგობარი“ ◇ ცხოვრების თანამგზავრი.

Kedisi onun için bir can yoldaşı idi.

კატა მისთვის ცხოვრების თანამგზავრი იყო.

Candan yürekte [gönülden] ◇ „სულით, გულით“ *მონღომებით, გულიანად, სულითა და გულით; ◇ მთელი გულით.

O her vakit candan yürekte çalışır.

ის ყოველთვის მთელი სულითა და გულით მუშაობს.

Canı acıyor ◇ „სული უმწარდება“ 1. *ძლიერ ტკივილს განიცდის.

Başu canı acıdıđına kadar ađđıyır.

თავი ისე ტკივა, რომ სული უმწარდება.

2. *ეცოდება; ◇ გული ეთუთქება, გული ეწვის, გული შესტკივა.

Arkadaşının durumundan canı acıyor.

ამხანაგის მდგომარეობით გული ეთუთქება.

Canı ađđına gelir ◇ „სული პირთან მოსდის“ 1. *ძალიან

დაღლილია, ეს-ესაა სული ამოუვა; ◇ სიქა ეცლება, ქანცი

უწყდება; 2. *ეშინია; ◇ სული ყელში ებჯინება, სული უკრთის,

გული უსკდება, ერთ სიცოცხლეს ათავებს, სული ელევა.

Öyle bunaldım ki, canım ađđıma geldi.

სუნთქვა ისე შემეკრა, რომ სული ყელში მომებჯინა.

Canı bođđaza gelir ◇ „სული ყელში ამოსდის“ [ებჯინება] - *იტანჯება,

წვალობს.

Canı burnuna gelir ◇ „სული ცხვირში ამოსდის“ *მოთმინება

ეკარგება, ვეღარ ითმენს; ◇ სული ყელში ებჯინება.

Sınıf yine gürültüye başlayınca, hocanın canı burnuna geldi. Beş kişiyi dışarıya attı.

როდესაც კლასში ხმაური ისევ ატყდა, მასწავლებელს მოთმინება დაეკარგა და ხუთი მოსწავლე გარეთ გააგდო.

Canı cebinde „სული ჯიბეში უდევს“ *ძალიან გამხდარია,

დაღუელია; ◇ სული აღარ უდგას, ყურებში ლანდი გასდის,

სული რომ შეუბერო წაიქცევა, ყელი გაწყვეტაზე აქვს.

Zavallının canı cebinde.

საცოდავს სული აღარ უდგას.

Canı çeker ◇ „გული (სული) მიუწევს [მისდის]“ *მოთმინება

ეკარგება, ვეღარ ითმენს.

Canı ona çekiyordu, ama söylemeđe karar veremiyordu.

გული მისკენ მიუწევდა, მაგრამ თქმას ვერ უბედავდა.

Canı çekişiyor „მისი სული გაწვე-გამოწვეაშია“ *სულთმობრძავია,

სიკვდილის პირასაა, სიკვდილს ებრძვის, აგონიაშია; ◇ სული

ამოსდის, სულს ებრძვის, სულს ღაფავს (ღევს), სული ერთმევა

[ელევა].

Naci Bey on gündür canı çekişiyormuş.

ბატონი ნაჯი ათი დღეა სულს ებრძვის.

Canı çıkar ◇ „სული სძერება, სული ამოსდის“ 1. *კვდება; ◇ სულს ღაფავს.

- Kabahat benim mi? – dedi. Her zaman oğlan mı olurmuş!

- Olsa **canın mı çıkar?**

ხეში ბრალია? – თქვა. განა ყოველთვის ბიჭი იქნებოდა?

რომ ყოფილიყო, სული გაგძვრებოდა?

2. *იღლება, იქანცება; ◇ სული სძერება.

Çalışmaktan canım çıktı.

მუშაობით სული გამძვრა.

3. *(ქსოვილი, ტანსაცმელი) გაკვდა; ◇ სული აღარ უდგას.

Her gün giyinmekten elbisenin canı çıktı.

ყოველდღიური ჩაცმით ტანსაცმელს სული აღარ უდგას.

Canı findık kabuğuna sığacak kadar ufalmıştı „სული ისე დაჰპატარაებია, თხილის ნაჭკუკში ჩაეტევა“ *მთმინება გამოეღია; ◇ სული კბილით უჭირავს, სული მისდის (სძვრება), გული ელევა.

Bir saat kadar dolaştı böyle. Kanter içinde kaldı. Artık canı findık kabuğuna sığacak kadar ufalmıştı.

ერთი საათი ასე იხეტიალა. ოფლად გაიწურა. გული გადაეღია.

Canı geldi „სული მოუვიდა“ 1. *მოსკლიერდა; ◇ გონს მოეგო (მოვიდა), გონება დაუბრუნდა.

Canı geldiğinde her şeyi bitmişti.

როდესაც გონს მოეგო. ყველაფერი დამთავრებული იყო.

2. *გამოკეთდა, გამოიჭობინდა; ◇ სული მოითქვა, ადამიანს დაემსგავსა.

Birkaç günden sonra canı geldi.

რამდენიმე დღის შემდეგ სული მოითქვა.

Canı gider ◇ „სული მისდის“ *კვდება; ◇ სულს ღაფავს, სული ელევა.

Ben gelirim, eğer gelmezsem, canım gitti bilesin.

მოვალ, მაგრამ თუ არ მოვედი, იცოდე, სული დავლიე.

Canı hulkumuna gelir „სული ხორხამდე მისდის“ *კვდება, სიკვდილის პირასაა, უკანასკნელ წუთებშია; ◇ სული ამოხდრმაზე აქვს, სული ამოსდის, სულს ებრძვის, სულს ღაფავს.

Canı içine sığmaz ◇ „გული საგულეში არ ეტევა“ *ვერ ითმენს, მოთმინება ეკარგება; ◇ სული კბილით უჭირავს, სული სძლევს, სული წინ უსწრებს.

Onun geleceğine kadar canı içine sığmaz.

მის მოსვლამდე სული კბილით უჭირავს.

Canı isterse... ◇ „გულს თუ უნდა...“ *თუ სურვილი აქვს; ◇ თუ გული გულობს.

- Ali o gece size gelemedi.

- **Canı isterse, gelecekti.**

ალი იმ ღამეს თქვენთან ვერ მოვიდა.

თუ გული გულობდა, მოვიდოდა.

Canı kalmadı ◇ „სული არ შერჩა“ *გახავათდა, ძალ-ღონე გამოელაია; ◇ სულს ძლივს ითქვამს [იბრუნებს], სული სძვრება, სიქა გამოელაია, არაქათი გამოელაია.

Çarşı pazar dolaşma sonucu canı kalmamıştı.

ბაზარ-ბაზარ ხეტიალში სული გასძვრა.

Canı oynadı ◇ „გული შეუთამაშდა“ *შეეშინდა; ◇ გული გადაუქანდა (შეუერთა), გული გადაუბრუნდა.

Onun gördüğünden canı oynadı.

მის დანახვაზე გული გადაუქანდა.

Canı pek ◇ „ძლიერი სულისა“ *გაჭირვების (უბედურების) ამტანი, მტკიცე, გამძლე, შეურყეველი, მტკიცე ნებისყოფისა; ◇ სულით მტკიცე.

Celâl bey canı pek bir insan olduğunu herkes bilir.

ყველამ იცის, რომ ბატონი ჯელალის სულით მტკიცე ადამიანია.

Canı sıkılır ◇ „სული უწუხს“ *მოწყენილია, გაბეზრებულია.

Ne kadar canım sıkılıyor, bir bilseniz!

რომ იცოდეთ, სული როგორ მიწუხს!

Canı yanar ◇ „გული ეწვის“ *ძალიან ღუხს, იტანჯება, დარდობს;

◇ გული ეთუთქება, გული ედაგვის, გული უკვდება.

- Onu bana hatırmayın! **Canım yanıyor.**

მას ნუღარ გამახსენებ, გული მეწვის.

Canı yerine gelir ◇ „გული საგულეს უდგება“ *ღამეშივიდა.

დაწინარდა, აღარ დარდობს; ◇ გული საგულესა აქვს.

Arkadaşının iyileştiğini görünce **canı yerine geldi**.

როდესაც დაინახა, რომ ამხანაგი გამოკოდა, გული საგულეში ჩაუდგა.

Canımı sokakta bulmadım „სული ქენაში არ მიპოვია“ *სიცოცხლე ჯერ არ მომძულებია, მეორედ კი არ მოვალ ამ ქვეყანაზე; ◇ თავი კი არ მომბეზრებია, თავი სანებებზე კი არ მიპოვია.

Ben bundan sonra onunla fazla çalışmam. **Canımı sokakta bulmadım**.

ამის შემდეგ მასთან მეტს ვეღარ ვიმუშავე. თავი კი არ მომძულებია.

Canına ezan okur „მის სულზე ეხანს¹ კითხულობს“ *(კარგ რამეს) აფუქებს, ახარალებს, ზიანს აყენებს; ◇ წირვას გამოუყვანს, სულს ამოაძრობს (ამოართმევს).

Bu otomobil benim **canıma ezan okudu**. Her ay en azından 200 lira masrafı var.

ამ მანქანამ სული ამომართვა. ყოველ თვეში სულ ცოტა 200 ლირა ხარჯი აქვს.

Canına geçer „მის სულზე [გულზე] მოქმედებს“ *აწეხებს, აწვადებს, თავს აბეზრებს, თავს აძულებს; ◇ სულსა და გულს უჭამს, სულს უხუთავს, გულს უწუხებს, ნერვებზე მოქმედებს, გულს უწყალებს.

Yalnızlık **canıma geçti**, bilmem neylesem.

მარტობამ გული შემიწუხა, არ ვიცი, რა ექნა.

Canına işler ab.: **Canına geçer**.

Canına kâr eder ab.: **Canına geçer**.

Canına uğraşır ◇ „სულს ებრძვის“ *სიკვდილის პირასაა, აგონიაშია; ◇ სულს დაფავს.

Canına uğraştığını görmesini istemezdi.

არ უნდოდა დაენახა, როგორ ებრძოდა სულს.

Canına yatar ◇ „მის გულში ისადგურებს“ *მოსწონს; ◇ ჭკუაში უჯდება, (მის) სულსა და გულს ეკარება.

1. მუსლიმთა დღევანდელ მოწოდება მინარეთიდან.

Ne yazık ki, bazen **canına yatmaz** bir şeyi yaparsın!

რა სამწუხაროა, რომ სოფჯერ აკეთებ იმას, რაც შენ სულსა და გულს არ ეკარება!

Canını alır ◇ „(ღმერთი) მის სულს მიიბარებს“ *იმ ქვეყნად წაიყვანს.

Tanrı **canını aldı** da kurtuldu.

ღმერთმა მისი სული მიიბარა და გაათავისუფლდა.

Canını burnuna getirdi ◇ „სული ცხვირში ამოუყვანა“ *მოსვენება დაუქარგა, გააწვავდა. შეაწუხა, დატანჯა; ◇ სული ამოართვა, გული გაუწყალა, აღარ დააყენა.

Çocuk dövmesini sevmem, ama benimki dün **canımı burnuma getirdi**, bir iki tokat aşkettim.

ბავშვის ცემა არ მიყვარს, მაგრამ ჩემმა გუშინ არ დამაყენა და ერთი-ორი ხელა გავაწანი.

Canını cehenneme gönderdi ◇ „(მისი) სული ჯოჯოხეთში გაისტუმრა (გააგზავნა)“ *მოკლა, სიცოცხლე მოესპო; ◇ წუთისოფელს გამოასალმა.

Tabancasını çektiği gibi haydudun **canını cehenneme gönderdi**.

როგორც კი დამბანას გამოჰკრა, ყანადის სული ჯოჯოხეთში გაისტუმრა.

Canını feda eder „სულს მსხვერპლად გაიდებს“ *ემსხვერპლება, შეეწირება; ◇ სულს არ დაიშურებს, თავს არ დაზოგავს, თავს გაწირავს, თავს შესწირავს, თავს გადადებს.

Canını kurtarır ◇ „(თავის) სულს გადაირჩენს“ * თავს ეშველის; ◇ თავს გადაირჩენს.

Ali Baba yere inip **canını kurtarmaya** düşündü.

ალი ბაბა ძირს ჩამოსვლასა და თავის გადარჩენაზე დაფიქრდა.

(Birinin) Canını okur „(სხვის) გულს კითხულობს“ *(სხვის) ფარულ აზრებს ამოიკნობს; ◇ (სხვისი) გულის ნადებს კითხულობს, გულში იხედება, სულში სწვდება.

Mademki her adamın **canını okuyordu**, nasıl olup da etrafi saran dalkavukların iki yüzünü anlamadı.

თითქოს ყველას გულის ნადებს კითხულობდა და როგორ

მოხდა, რომ მის გარშემო მყოფ მლიქვნელთა ორპირობას ვერ მიხვდა.

Canını sıkar ◇ „გულს უწერილებს“ *აწუხებს, ხასიათს უფეხებს, ანადგლიანებს; ◇ სულს (გულს) უწუხებს [უხუთავს], გულს უწყალებს.

Bu yağmurlar da artık canı sıkmağa başladı.

ამ წვიმებმაც უკვე გული გააწყალა.

Canını şeytana satar ◇ „სულს ეშმაკს მიჰყიდის“ *გაბოროტდება, აეგზას დაადგება, აეკაცობას ჩაიდენს; ◇ ეშმაკის გზას დაადგება, ეშმაკს აჰყვება.

Canını verir ◇ „სულს მისცემს“ 1. *შექწირება; ◇ სულს გასცემს (არ დაიშურებს), თავს გაწირავს.

2. *მღიერ სურს, ესწრაფვის; ◇ სულს ლეეს, სული მისდის.

Onunla buluşmak için can verir.

მასთან შეხვედრაზე სულს ლეეს.

3. *მოაღონიერებს, გააძლიერებს, გამოაცოცხლებს; ◇ სულს ჩაუდგამს (შთაბერავს), ფეხზე დააყენებს.

Bu sözleriniz bana can verdi.

თქვენმა სიტყვებმა სული ჩამიდგა.

Canını yakar „სულს სწევს“ *აწუხებს, ტანჯავს, უსიამოვნებას აყენებს; ◇ სულს უმწარებს, გულს უწუხებს.

Her zaman can yakar, ağlatır.

ყოველთვის სულს უმწარებს, ატირებს.

Canla başla „სულით, თავით“ *გულწრფელად; ◇ წრფელი (მთელი) გულით, მთელი სულითა და გულით.

Sizin için canla başla çalışacağını söyledi.

თქვა, რომ თქვენთვის მთელი სულითა და გულით იმუშავებს.

Ce demeye mi geldin? „ჯე“-ს სათქმელად მოხვედით?“ *ასე ცოტა ხნით მოხვედით? სად გექარება?; ◇ ხომ არ მოგდევნ? ცეცხლი ხომ არ გეკიდება?.

Ce demeye mi geldin, nereye gidiyorsun?

ცეცხლი ხომ არ გეკიდება, სად მიდიხარ?

Cebi delik ◇ „ჯიბეგახვრეტილი“ *უფულო, ღარიბი, უქონელი, ღატაკი.

Ona pek inanma, **cebi deliğin** biridir.

მას ძალიან ნუ დაუჯერებ, ერთი ჯიბეგახვრეტილი ვინმეა.

Cebinden çıkarır „თავისი ჯიბიდან ამოიყვანს“ *სხვას გაცილებით სჯობია, სხვაზე გაცილებით უკეთესია; ◇ ჯიბეში ჩაისვამს, (სხვაზე) მაღლა დგას, (ვერაინ) მასთან ახლოსაც ვერ მივა, სად ეს და სად ის.

Aydın onu her zaman **cebinden çıkarır**.

აიღინი მას ყოველთვის ჯიბეში ჩაისვამს.

Cebine indirir ◇ „(სხვის) ჯიბეში მიძვრება“ *სხვის ფულს ითვისებს; ◇ სხვის ჯიბეში ხელებს აფათურებს.

Cebine indirmek onun huyudur.

სხვის ჯიბეში ხელების ფათური სჩვევია.

Cebini doldurur ◇ „ჯიბეს ივსებს“ *მდიდრდება, ბევრ ფულს შოულობს; ◇ ჯიბეს ისქელებს, ხელს ითბობს.

Bizim durumumuzdan yararlanıp **cebini doldurdu**.

ჩვენი მდგომარეობით ისარგებლა და ჯიბე გაისქელა.

Cehenneme kadar yolu var ◇ „ჯოჯოხეთამდე გზა აქვს“ *წავიდეს, დაიკარგოს აქედან, აქაურობას მოშორდეს; ◇ ჯანდაბამდის გზა ჰქონია!

Cehenneme kadar yolu var, nasıl yaparsa yapsın!

ჯანდაბამდის გზა ჰქონია, რაც უნდა, ის ქნას.

Cehennemin dibine gönderir ◇ „ჯოჯოხეთისკენ აგზავნის“ *შორეულ და ძნელად მისასვლელ, სასიფათო გზაზე აგზავნის; ◇ ცხრა მთას იქით აგზავნის, მოუსვლელში აგზავნის, ჯანდაბაში აგზავნის, შაბზე აგზავნის.

Beni ta cehennemine gönderdiler.

ჯოჯოხეთის გზას გამიყენეს.

Cennetin kapısını açar „სამოთხის კარს შეაღებს“ *კეთილ საქმეს გააკეთებს და შემდეგ ღვთისგან წყალობას მიიღებს; ◇ სამოთხეში მოხვდება.

Bu davranışla kendine cennetin kapısını açar.

ასეთი მოქმედებით სამოთხის კარებს შეაღებს.

Cep harçlığı „ჯიბის ხარჯი“ *ყოველდღიური სახარჯო; ◇ ჯიბის ფული.

Cep harçlığı kalmayınca yanımıza gelir.

როგორც კი ჯიბის ფული გამოეღევა, ჩვენთან მოდის.

Cevahiri yumurtlar ◇ „მარგალიტებს აბნევს“ *ღამას, მომხიბვლელ სიტყვებს აბობს.

Hatibin sözlerinde hiç bir fevkaladelik yoktu. Ama o bir **cevher yumurtladığı**nı sanarak arada duruyor ve alkış bekliyordu.

ორატორის სიტყვებში ისეთი განსაკუთრებული არაფერი იყო, მაგრამ ეგონა, მარგალიტები დაეაფრქვიეო და ერთ ხანს ტაშს ელოდებოდა.

Ceviz kabuğuna sokar „კაკლის ნაჭუჭში ნატენის“ *შეაეწროებს, შესღედავს, მიიმე მდგომარეობაში წააყენებს; ◇ წიხლს დააჭერს.

Ceviz kabuğunu doldurmaz *ob.*: İncir çekirdeği doldurmaz.

Ceza günü ◇ „განკითხვის დღე [უამი]“ - *ღანაშაულზე პასუხისგების დრო.

Ceza günü de yakın.

განკითხის დღეც ახლოა.

Ciğeri beş para etmez „მისი ღვიძლი ხუთი ფული არ ღირს“

*ყოვლად უფარგისი, გამოუსადეგარი; ◇ კაპიკია მისი ფასი.

Sen öyle zannet; o, **ciğeri beş para etmez**in biridir.

შენ ეგრე გეგონოს; კაპიკია მისი ფასი.

Ciğeri parçalanır „ღვიძლი ეფლითება“ *წეხს, იტანჯება, დარდობს;

◇ გულ-მუცელი ეწვის, გული ეფლითება, გული ეგლიჯება, გული უკედება.

Onların durumunu görünce **yüreğimiz parçalandı**.

მათი მდგომარეობა რომ დაეინახეთ, გული დაგვეწვა.

Ciğeri sızlar *ob.*: **Ciğeri parçalanır**.

Ciğeri yanar „ღვიძლი ეწვის“ *წეხს, დარდობს, იტანჯება.

გამწარებელია; ◇ გული სწყდება.

Nerimanın bir başkasıyla evlendiğini duyunca **ciğirim yandı**.

როდესაც გავიგე, რომ ჩერიმანი სხვაზე დაქორწინდა, გული ჩამწყდა.

Ciğerimin köşesi „ჩემი ღვიძლის კენჭულა“ **(ჩემთვის)*
უსაყვარლესი, უძვირფასესი: ◇ ჩემი სულის ნაწილი, ჩემი
სიცოცხლე, ჩემი სულის კოკორი.
Seni unutulabilir miyim, **ciğerimin köşesi?**
ჩემო სიცოცხლე! განა შემიძლია, დაგივიწყო?

Ciğerine geçer „მის ღვიძლზე მოქმედებს“ **მკვეთრად განიცდის,*
სწყინს: ◇ გულზე ხედება.
Söylediği sözler **ciğerime geçti.**
მისი ნათქვამი გულზე მომხედა.

Ciğerine işler *sh.*: **Ciğerine geçer.**

Ciğerini delir „ღვიძლს უსერავს“ **ამწარებს, ტანჯავს, აწვადებს;*
◇ გულს უსერავს, გულს უკლავს, გულს უკოდავს.
Kardeşinin hastalığı onun da **ciğerini deldi.**
ძმის ავადმყოფობამ მასაც გული მოუკლა.

Ciğerini okur *sh.*: **Canını okur.**

Ciğerini yakar „სულსა და გულს წვავს“ **ტანჯავს, ამწარებს;* ◇
გულს უწვავს, გულს უწიწკნის, გულს სტკენს, გულზე ცეცხლს
უკიდებს, გულს უთუთქავს.
Bu olay hepimizin **ciğeri yaktı.**
ამ შემთხვევამ ყველას გული გვატკინა.

Cihandan el çıkar ◇ „ამ ქვეყნიდან ხელს იღებს“ **სიკვდილს*
ესწრაფვის, სიცოცხლე აღარ უნდა; ◇ ამ ქვეყანაზე
(ცხოვრებაზე) ხელი ჩაიქნია.
O olaydan sonra **cihandan elini çıkıti.**
იმ შემთხვევის შემდეგ ამ ცხოვრებაზე ხელი ჩაიქნია.

Cin atına biner „ემშაკის ცხენზე ჯდება“ **განრისხებულაია,*
გაცოფებულაია; ◇ ყალყზე დგება, ჩახმახზე დგება, ფაფარი
ეშლება, პირიდან ცოფებს ყრის.
Hasan Ayşe'nin Tefvik ile nişanlandığı duyunca **cin atına bindi.**

როდესაც კახანმა გაიგო, აიშე თვეფიქსე დანიშნულაო, ცოფები ყარა.

Cinler cirit oyniyorlar ◊ „ეშმაკები დაჯირითობენ“ *იქაურობა უკაცრიელია; ◊ იქაურობას ავი სულელები დაპატრონებიან, კაცის ჭაჭანება არაა.

Köyde cinler cirit oynıyordu.

სოფელში კაცის ჭაჭანება არ იყო.

Cinleri ayağa kalktılar „ეშმაკები წამოეშალნენ“ *განრისხდა, გაცოფდა, მოუარეს; ◊ ყალყზე შედგა.

Ç

Çalmadan oynar „დაუკრავად ცეკეავს“ *ძალიან გახარებულია, უხომოდ ხარობს; ◊ ცალ ფეხზე ხტუნავს, ფრთებს ისხამს, ცას ეწვეა, მყარს ველარ გრძნობს ფეხქვეშ, (სიხარულისაგან) აღარ არის, აღარ იცის, რა ქნას, ქუდს ჭერსა ჰკრავს, მიწაზე ფეხს არ აკარებს.

Dur, bakalım, çalmadan oynamam için daha çok erken.

მოიცადე, ნემთვის ცას რომ ვეწიო, ჯერ ადრეა.

Çam devirir „ფიჭვს აბრუნებს“ *როშავს, ნმახავს, უაზროდ (უადგილოდ) პახუხობს, ბოდავს; ◊ ღობე-ყორეს ედება, კედელ-ყორეს ედება, აბდა-უბდა გადასკუპდა.

Öyle bir çam devirdi ki, hiç sorma.

ისე მოედო ღობე-ყორეს, ნელარ მკითხავ!

Çamurdan çekip çıkarır ◊ „ტალახიდან ამოიყვანს“ *შერცხვენისაგან, დამცირებისგან იხსნის.

Çamuru atar ◊ „ტალახს ესვრის“ *არცხვენს, ამცირებს, ავტორიტეტს უფუჭებს; ◊ ტალახში სერის, ლაფში სერის, ჩირქს სცხებს, სახელს უტეხს [უფუჭებს].

Herkesе çamur atmaktan sanki zevk alıyor.

ყველას ტალახში გასვრით თითქოს სიამოვნებას იღებს.

Çanak ağızlı „ჯამივით პირის პატრონი“ *ყბედი, პირმოშვებული, ლაქლაქა; ◊ პირი მუდამ მოშვებული აქვს, მისი პირი (ენა) არ

ჩერდება, ენა მხარზე აქვს გადაკიდებული, ენა აქვს წაგდებული, რაც პირზე მოადგება, ყველაფერს ფქვავს.

Onunla bir sır söylenmez. **çanak gibi** bir ağzı var.

მასთან საიდუმლო არ ითქმება, ყველაფერს ფქვავს.

Çanak yalaycı „[სხვისი] ჯამის მლოკველი“ 1. *პირფერი, მლიქნელი, ფლიდი; ◇ (სხვისი) ფეხის მლოკველი.

Çanak yalaycının biri olduğunu herkes biliyordu.

ყველამ იცოდა, რომ ის სხვისი ფეხის მლოკველი იყო.

2. *მუქთახორა, მუქთამჭამელი, სხვის ხარჯზე მცხოვრები; ◇ სხვისი ცხოვრების შემყურე, სხვის ხელეში შემყურე.

Çanı çalar ◇ „ზარს შემოკრავს“ *ყველას გააგებინებს, გააურცვლებს; ◇ ქვეყანას მოსდებს [შეპყრის].

Ona söylesen, hemen **çanı çalar**.

მას თუ ეტყვი, მაშინვე ქვეყანას შეყრის!

Çanına ot tıkar „სარში ბალახს უტენის“ *ანემებს, ხმას აკმენდინებს; ◇ პირში ბურთს სჩრის, პირს უკრავს, პირში ლაგამს ამოსდებს, პირში კაპს ამოსდებს, პირზე ბოქლომს ადებს.

Sonunda onun da **çanına ot tıkayaverdi**.

ბოლოს მასაც უმაღ პირში ბურთი ჩასჩარა.

Çantada keklik „ჩანთაში კაკაბი [ჰყავს]“ *არხეინადაა, მშვიდადაა, თავს არხეინად, უზრუნველად, საიმედოდ გრძნობს, უდარდელადაა; ◇ თავი ქუდში აქვს, გული საგულესა აქვს.

Söylediğin kadarı zaten **çantada keklik**.

ისე ლაპარაკობ, თითქოს თავი ქუდში გქონდეს.

Çapak sileyim derken göz çıkardı „(თვალიდან) წირპლი ამოვეწმინდო და თვალი ამოსთხარა“ *(უნებლიედ) დაღეპა, ცუდი საქმე გაუქმთა; ◇ დათვური სამსახური გაუწია.

Nazım beni müdafaa etmek için direktörle öyle bir konuştu ki, **çapağını sileyim derken, gözümü çıkardı**. Direktör ertesi gün bana yol verdi.

ნაზიმმა ჩემ დასაცავად დირექტორთან ისე ილაპარაკა, რომ დათვური სამსახური გამიწია. დირექტორმა მეორე დღეს გამიგდო.

Çapraza sardı „გზაჯვარედინზე შეუხვია“ *მიიმე, გამოიუვალ

მდგომარეობაში ჩაყარდა; ◇ ჩიხში აღმოჩნდა [მოექცა], ხაფანგში გაება.

Çapraza sardı, ne yapacağııı bilmiyordu.
ჩიხში მოექცა, რა ექნა, აღარ იცოდა.

Çaptan düştü nb: Çarkı bozuldu.

Çarkı bozuldu „ნარხი მოეშალა“ *საქმე გაუფუჭდა, საქმე ჩაეშალა, საქმე ცუდად წაუვიდა, დამარცხდა; ◇ ბედის ჩარხი უკულმა დაუტრიალდა, ბედი აეწეწა, ბედის ბორბალი მოეშალა.

Birkaç yıldır çarkı bozuldu.

რამდენიმე წელია ბედის ჩარხი უკულმა დაუტრიალდა.

Çarşamba pazarı „ოთხშაბათის ბაზარი“ *დიდი არეულ-დარეულობა, მიმოფანტულობა, სრული ეწესრიგობა; ◇ ძალღი პატრონს ვერა ცნობს, აირია მონასტერი, ნამდვილი ბაზარია.

Ortalık çarşamba pazarına dönmüştü.

ირგვლივ ძალღი პატრონს ვერა ცნობს.

Çatlasa da patlasa da ◇ „რომც გასკდეს და გაიგლიჯოს“ *რაც არ უნდა დაემართოს, როგორი წინააღმდეგიც არ უნდა იყოს; ◇ გულზეც რომ გასკდეს.

Çatlasa da patlasa da bu iş böyle sürecektir.

გულზეც რომ გასკდეს, ეს საქმე ასე გაგრძელდება.

Çay görmeden paçalarını sıvar „სანამ მდინარეს დაინახავდეს, წინასწარ შარვლის ტოტებს იკარწახებს“ *წინასწარ ეშხადება, წინდახედულობას იხენს; ◇ თადარიგს იჭერს.

Bu konuda çay görmeden paçaları sıvamıştı.

ამ საკითხთან დაკავშირებით წინასწარ თადარიგი დაიჭირა.

Çehre asmış „სახეჩამოშვებული“ *მოწყენილი, დაღონებული, ცუდ ხასიათზე მყოფი, ცხვირჩამოშვებული, სახემოდუშული, ცხვირპირჩამოშვებული; ◇ ცხვირ-პირი ჩამოსტირის.

Çehre asmış adamı sevmem.

არ მიყვარს ადამიანი, რომელსაც ცხვირ-პირი ჩამოსტირის.

Çehresi ateş kesildi ◇ „სახეზე ცეცხლი მოედო“ *განრისხდა, გაბრახდა, გაცოფდა; ◇ სახეზე აღმური მოედო.

Bunu duyunca çehresi ateş kesildi.

ამის გაგონებაზე სახეზე აღმური მოედო.

Çek arabani! „გასწიე შენი ურემი!“ *გამეცალე, დამეკარგე, მომშორდი, მოუსვი; ◇ აიკარი გულა-ნაბადი.

Çek arabani! Benim artık seninle konuşacak bir şeyim yok!
აიკარი გულა-ნაბადი! შენთან სალაპარაკო აღარაფერი მაქვს.

Çelme atar ◇ „კვანტს გამოსდებს“ *შეაფერხებს, დააბრკოლებს; ◇ ხელს შეუშლის.

Bana yardım etmeden vaz geçtin, hiç değilse çelme atma!
როცა ჩემს დახმარებაზე უარი თქვი, სხვა თუ არაფერი, ხელს მაინც ნუ შემიშლი!

Çelme takar *nb.*: Çelme atar.

Çeneni tut! ◇ „ყბა გააჩერე!“ 1. *განუქმდი.

- **Çeneni tut**, ne okuduğumu anlıyamıyorum!
ეგ ყბა გააჩერე, რას ვკითხულობ, ვერ ვ გებ!

2. *საიდუმლოდ შეინახე, არ გაამხილო, არსად თქვა; ◇ ენას მოუჭირე! ენას კბილი დააჭირე!

- **Çeneni tut ha!!** Bu laf aramızda kalsın!
ენას კბილი დააჭირე, ეს სიტყვა ჩვენს შორის დარჩეს!

Çenesi açıldı „ყბა გაეხსნა“ *აღაპარაკდა, აყბედდა; ◇ ყბა მოაღო, ყბა აღარ გააჩერა, ქადაგად დაეცა.

Çenesi açıldı. Böyle durmadan ne söylüyor?
ყბა მოაღო, ასე გაუჩერებლად რას ლაპარაკობს?

Çenesi çalar „მისი ყბა უკრავს“ *ლაპარაკის ხასიათზეა; ◇ ენა ექავება, ენა აეცრა, ყბას არ აჩერებს.

Bir arkadaşımızla sabaha kadar çene çalmışız.

ამხანაგთან ერთად დღელამდე ყბა არ გაგვიჩერებია.

Çenesi durmaz ◇ „მისი ყბა არ ჩერდება“ *გაუთავებლად ლაპარაკობს; ◇ ენა წაიგდო, ენად გაიკრიფა (გადაიქცა), ქადაგად დაეცა.

Çenesi düşük ◇ „ყბად დაცემული“ *ლაქლაქა, ყბედი, ენაჭარტალა; ◇ ენას არ აჩერებს, ქადაგადაა დაცემული.

Mediha'nın da annesi gibi çenesi düşük. Nokta koyması bilmiyor.

მედია დედამისით ქადაგად არის დაცემული. წერტილის დასმა არ იცის.

Çenesi gevşek *იხ.*: Ağzı gevşek.

Çenesi makine gibi işliyor „ება მანქანასავით უმუშავებს“
*გაუმჯობესებლად ებედობს; ◇ ებას არ აჩერებს.

Çenesi bıçak açmıyor ◇ „დანა ებას არ უხსნის“ *გაჯავრებულია, ცუდ ხასიათზეა, კრიჭაშეკრულია; ◇ დანა კბილს [პირს] არ უხსნის, კრიჭა აქვს შეკრული.

Ali dün fena bir kaza yapmış. Bugün çenesini bıçak açmıyor.

აღიმ გუშინ საშინელი ავარია მოახდინა. დღეს დანა კბილს არ უხსნის.

Çenesini kapattı „ება დაუხურა“ *გააჩუმა, დაადუმა; ◇ პირი აუკრა (აულაგმა), პირში ბურთი ჩასწარა.

Çenesini satar „თავის ებას ყიდის“ *ბაქიობს, თავს იწონებს, ტრაბახობს; ◇ თავი მოაქვს.

Çenesini tutmaz *იხ.*: Çenesini durmaz.

Çenesini uzattı „ება წაიგრძელა“ *ბევრი იყბედა, ილაქლაქა; ◇ ენა წაიგრძელა (გაიბრტყელა), პირი არ გააჩერა.

Çenesini yorar „ებას იღლის“ *ამაოდ, ტყვილუბრალოდ ლაპარაკობს; ◇ ენას ამაოდ იღლის.

Boş yere çenesini yorma sevgilim! Bu yaz İtalya'ya değil, Norveç'e gideceğiz.

ენას ამაოდ ნუ იღლი, ჩემო საყვარელო! ამ ზაფხულს იტალიაში კი არა, ნორვეგიაში წავალთ.

Çengel takar „ჩანგალს ჩაურჭობს“ *ამოინემებს, გადაეკიდება, ჩაიკიდება, აითვალისწუნებს; ◇ კბილს ჩაასობს, მიზანში ამოიღებს.

Çıbanın başını kopardı „მუწუკს თავი გაუხეთქა“ *რთული მდგომარეობიდან გამოვიდა, ამოისუნთქა; ◇ ხელ-ფეხი გაიხსნა.

Çığırından çıktı „ბილიკს ასცდა“ ***(საქმე) გართულდა, გაფუჭდა, ნაიშალა, (საქმე) არასწორი გზით წარიმართა:** ◇ **(საქმემ) არასწორი მიმართულება მიიღო, გზა გამრუდდა.**
Böyle konuşunca iş çığırından çıktı.
როდესაც ასე ილაპარაკა, საქმემ არასწორი მიმართულება მიიღო.

Çıkar yol bulur ◇ „გამოსავალ გზას პოულობს“ ***თავის დახსნის საშუალებას პოულობს.**
Başım bu belâdan kurtarmak için, memleketten çıkmaktan başka çıkar yol bulamadım.
ამ უბედურებიდან თავის დასახსნელად სამშობლოდან წასვლის გარდა სხვა გზა ვერ ვიპოვე.

Çıkmaz ayın son çarşambasında „დაუმთავრებელი თვის ბოლო ოთხშაბათს“ ***არასოდეს;** ◇ **როდინობის კვირაში, როცა ვირი ხეზე ავა.**
- Selma'nın evlenmesi artık çıkmaz ayın son çarşambasına kaldı.
სელმას ქორწილი უკვე როდინობის კვირისთვის გადაიდო.

Çıkmaza girdi ◇ „ჩიხში შევიდა“ ***გამოუვალ მდგომარეობაში აღმოჩნდა.**

Çıktı dokuza, inmez sekize „ავიდა ცხრაზე, არ ჩამოდის რვაზე“ ***გაჯიუტდა:** ◇ **თავისას არ იშლის, ქვა ააგდო და თავი შეუშვირა, ეშმაკის ცხენზე შეჯდა, ვირზე შეჯდა.**
- Sen Ömer'e fikrini kabul ettiremezsin, o, bir kere „**çıktı dokuza, inmez sekize**“.
ომერს შენ აზრზე ვერ დაიყოლიებ. ის თუ ერთხელ ვირზე შეჯდა, აღარ ჩამოვა.

Çırpıdan çıktı ◇ „ზღვარს გადავიდა“ ***გადააჭარბა, გადაამეტა, გადაამლაშა, (სომიერების) ფარგლებს გასცდა, ზედმეტი მოუყიდა:** ◇ **წრეს გადავიდა.**

Çıt çıkarmadan ◇ „ჩქამის გაუღებლად“ ***უჩუმრად, უხიტყვოდ;** ◇ **ხმის ამოუღებლად, კრინტის დაუძრავად.**
Çıt çıkarmadan söylediklerimi dinledi.
წყმი ნათქვამი ხმის ამოუღებლად მოისმინა.

Çiçeği burnunda „ყვევილი ცხვირზე აქვს“ *ჯერ ძალიან ახალგაზრდაა, ნორნია; ◊ გაუშლელი კოკორია, გაუშლელი ყვევილია.

Evlendiğimiz zaman henüz **çiçeği burnunda** idim.

როდესაც დაქორწინდით, მე ჯერ კიდევ გაუშლელი კოკორი ვიყავი.

Çivisi çıktı „მას ღურსმანი გამოსძვრა“ *არანორმალურია, აკლია, სულელია, ჭკუანაკლებადია; ◊ თავში აკლია, თავში დაკრულია, ავი ქარი აქვს ნაცემი.

Çorap söküğü gibi gider „წინდის გაქცეული თვალისით წავა“

*ადვილად, წინააღმდეგობის გარეშე წავა; ◊ წყალივით წავა.

- Türkçeyi öğrenmek için bir kere grameri bellediğiniz mi artık arkası **çorap söküğü gibi gider**.

თურქული ენის შესასწავლად გრამატიკა თუ ერთხელ დაიხევირე, მერე ყველაფერი წყალივით წავა.

Çorbada tuzu bulunur „წინიანში მისი მარილია“ *საქმეში მისი მცირე წვლილიც არის, (რაიმე საქმეში) მისი ხელიც ურევია, მისი ხელიც ატყვია.

Bu işte onunla beraber **çorbada tuzumuz bulunursun**.

ამ საქმეში მასთან ერთად (ნემი) ჩვენი ხელიც ერიოს.

Çöp atlamaz „(რისიმე) ღეროს (ნაფოტს, ჩხირს) არ გადააბიჯებს“

*ფხიზელი თვალეები აქვს, ყურადღებითაა, ადვილად არ ტყუვდება; ◊ მის თვალს არაფერი გამოეპარება, ვერაფერს გამოაპარებ.

Çöpe döndü ◊ „ჩხირად იქცა“ *ძალიან გახდა, ჩამოხმა, დაილია; ◊ თოკზე გადასაკიდებელი გახდა, ცარიელი ძვალი და ჩონჩხია.

Çukura düştü ◊ „ორმოში ჩავარდა“ *გამოუყვალ, მიძიმე მღგომარეობაში ჩავარდა; ◊ მახეში გაება.

Çukurunu kazar ◊ „ორმოს უთხრის“ *მტრობს, საფროთხეს უმსადებს; ◊ მახეს უგებს, სამარეს უთხრის.

Başkasının **çukurunu kazarken** kendisi zor duruma düştü.

სამარეს სხვას რომ უთხრიდა, თავად აღმოჩნდა მიძიმე მღგომარეობაში.

Çürük tahtaya bastı „დამპალ ფიცარზე დააბიჯა“ *თავი საფრთხეში ჩაიგდო, თავი განსაცდელში ჩაიგდო; ◇ ბეწვის ხიდზე გაიარა, მოლიპულ გზას დაადგა.
Onun çürük tahtaya basmıyacağını sen de biliyordun.
ბეწვის ხიდზე რომ არ გაივლიდა, შენც იცოდო.

D

Dağda büyümüş „მთაში გაზრდილი“ *გამოუსვლელი, ხეპრე, გაუთლელი, უნახავი; ◇ ტყიდან გამოვარდნილი, ტყეში გაზრდილი.
Onun dağda büyüdüğünü herkes biliyor.
ყველამ იცის, რომ ტყეშია გაზრდილი.

Dağdan gelip bağdakini kovdu „მთიდან ჩამოვიდა და ბაღში მყოფი გააგდო“ *უღირსმა ღირსეულის ადგილი დაიკავა; ◇ გარეულმა შინაური გააგდო.
Onun yaptığı da dağdan gelip bağdakini kovmaktır.
მისი საქციელი ის არის, გარეულმა შინაური რომ გააგდო.

Dağlar dayanmaz „მთები ვერ უძლებენ“ *გაუსაძლისი მდგომარეობაა, აუტანელი სატანჯველია, დიდი (საშინელი) უბედურებაა, საშინელება; ◇ ქვაც კი ატირდება, ქვაც დაიწვება.
Bu yıkıma dağlar dayanmaz.
ამ კატასტროფაზე ქვაც კი ატირდება.

Dağlar misafir almaya başhyor „მთები სტუმრების მიღებას იწყებს“ *განაფხული დგება; ◇ მთა იღვიძებს, ხეში წყალი დგება, ბუნება იღვიძებს.

Dağlara düştü „მთას მიაშურა“ *განმარტოვდა, ხალხს გაერიდა; ◇ მთაში (კლდე-ღრეში) დაეხეტება.
Zavallı, üzüntüsünden dağlara düşer.
საკოდავი, დარდისაგან კლდე-ღრეში დაეხეტება.

Dağları devirir ◇ „მთებს აბრუნებს“ *ძნელ საქმეს წარმატებით დააგვირგვინებს, შეუძლებელს შეძლებს; ◇ მთებს დაძრავს.

Engel tanımıyor, **dağları deviriyordu.**

დაბრკოლებას არ ცნობდა, მთებს აბრუნებდა.

Dakikası dakikasına ◇ „წუთი წუთზე“ *სუესტად ერთდროულად.

Gecikmemiş, onunla görüşmeye **dakikası dakikasına** geldi.

არ დაუგვიანია, მასთან შესახვედრად წუთი წუთზე მოვიდა.

Dal gibi oldu „ტოტივით იქცა“ *დაილია: გახდა; ◇ ჩხირით

გახდა, ძვალი და ტყავია, ნექნები დაეთვლება, ჩონჩხად იქცა, ყურებში ლანდი გასდის, სანთელივით დაილია.

Daldan dala konar „ტოტიდან ტოტზე გადადის“ *ასრებს ხშირად

იკვლის, მერყეობს; ◇ კვირაში ცხრა პარასკევი აქვს, აქეთ-იქით დახტუნავს.

Daldan dala konmayı bırakmalısın!

აქეთ-იქით ხტუნვას თავი უნდა გაანებო!

Dalga geçirir „ტალღას უშვებს“ 1. *უეკრადღებოდაა, სხვა რამეებზე

უიქრობს; ◇ განზე იყურება.

Dalga geçirme! Göreceksin bu sefer dediğimi yapacağım.

განზე ნუ იყურები. ამჯერად ჩემს ნათქვამს შევასრულებ.

2. *დასცინის, ამასხარავეებს; ◇ მასხარად იგდება.

Bizimle dalga geçirmeyi bırak.

ჩვენს მასხარად აგდებას თავი გაანებე.

Dalina bastı „(სხვის) ტოტს დააჭირა“ *(სხვაზე) ზემოქმედება

მოახდინა, მოთმინებიდან გამოიყვანა, შეაწუხა; ◇ ტვინი წაუღო, თავი მოაბეზრა.

Dalina basınca istediğimi vermek zorunda kaldı.

როდესაც თავი მოვაბეზრე, იძულებული შეიქნა მოეცა, რაც მინდოდა.

Dama çıkıyor „სახურავზე აღის“ *(სიბრაზისაგან) ისტერიკაში

ვარდება, გოჟდება, ცოფდება; ◇ კედლებზე გადის, დანას ეხევა, თმებს იგლეჯს, ცოფებს ყრის.

Damarı çatlak „ძარღვგაწვევტილი“ *ნამუსგარეცხილი, ურცხვო,

კანნიერი, შუბლმაგარი; ◇ შუბლის ძარღვი გაწვევტილი აქვს, მაგარი შუბლი აქვს.

Damarlarına işledi ◇ „ძარღვებში გაუჯდა“ *ნევეულებად ექცა, შეისხიხლხორცა; ◇ ძვალ-რბილში გაუჯდა, სისხლ-ხორცში გაუჯდა.

Yalan söylemek arkadaşımın damarlarına işlemiş.

ტყუილის თქმა ჩემს ამხანაგს ძვალ-რბილში გაუჯდა.

Damdan çardağa atlar *ob.* **Daldan dala konar.**

Damoklesin kılıcı ◇ „დამოკლეს მახვილი“ *ყოველ წუთს მოსადლოდნელი საფრთხე.

Müdürün baskısı **Damoklesin Kılıcı** gibi başımızda duruyor.

დირექტორის წნეხი დამოკლეს მახვილივითაა ჩვენს თავზე.

Dana baş „ხბოსთავა“ *შტერი, ყვეკი, ნერწყვი, ბატიტვინა, სკელელი, ხისთავა; ◇ თავში დაკრული (დარტყმული).

Dar kafalı „ვიწრო თავისა“ *ხისთავა, შტერი, ბოთე; ◇ მოკლე ჭკუისა.

Daraya attı „ტარას მიათვალა“ *ყურადღების ღირსადაც არ წათვალა; ◇ სათვალაეში არ ჩააგდო, არაფრად ჩააგდო (ჩათვალა).

Darısı başına „მისი ფეტი შენს თავზე“ *შენც იგივე სიკეთე მოგცეს ღმერთმა; ◇ მისი წყალი შენც გადაგსხმოდეს!

Bizim oğlan evlendi, **darısı başına!**

ჩვენი ბიჭი დაქორწინდა, მისი წყალი შენც გადაგსხმოდეს!

Davul çalacak „დოლს დაუკრავს“ *გაახმაურებს, ყველას გააგებინებს; ◇ ქვეყანას მოსდებს, ქვეყანას შეყრის.

Dayak yedi „ჯოხი ჭამა“ *გაილახა; ◇ ჯოხი იწვნია, ზურგზე ბოლი ასდინდა, სიგრძე სიგანედ ექცა, ზურგი აუჭრელდა.

Hasan. çünkü kavgada **dayak yemiş.**

ჰასანი გეშინდელ ნხუბში გალახელა.

Dayısı dümende „ბიძამისი საჭკესთან არის“ *ძლიერი, გავლენიანი მფარველი პყავს; ◇ მაგარი ზურგი აქვს, დიდი გული აქვს.

Dayısı dümende olduğu için böyle davranıyor.

მაგარი ზურგი რომ აქვს, ასე იმიტომ იქცევა.

Dediği dedik, çaldığı düdük „მისი ნათქვამი ნათქვამია, მისი დაკრული დუდუკია“ *ყველამ მისი სურვილი უნდა შეასრულოს, ყველამ მის სურვილზე (ტკუაზე) უნდა იაროს; ◇ მისი სიტყვა კანონია, ყველა მის დაკრულზე ცეკვავს, ყველა მას მისჩერებია თვალბში.

Evde onun dediği dedik, çaldığı düdüktür.
სახლში ყველა მის დაკრულზე ცეკვავს.

Defterden siler „დავთრიდან ამოშლის“ *დაივიწყებს; ◇ სიიდან ამოშლის, გულიდან ამოირეცხავს (ამოიგდებს, ამოიღებს).

Onu defterden sildiğini söyledi.
თქვა, გულიდან ამოირეცხეო.

Defteri dürüldü „მისი დავთარი დაიგრაგრა [დაიხურა]“ *მოკვდა; ◇ წერილი წაიღო, სული დალია, თქვენი ჭირი წაიღო.

Beklenmedik bir anda defteri dürüldü.
მოულოდნელად, უცებ წერილი წაიღო.

Defteri kapadı „დავთარი დახურა“ *მეშობა (სრუნვა, ფიქრი) შეწყვიტა; ◇ საქმე დახურა, საქმე შეწყვიტა, წერტილი დასვა.

Biz o defteri çoktan kapadık.
იმ საქმეს დიდი ხანია წერტილი დაეუსვით.

Değirmen taşının altından diri çıkar „წისკვილის ქვიდან ცოცხალი გამოდის“ *ყველა სიტუაციიდან [უვნებლად] გამოდის; ◇ ზურგზე არ ეცემა.

Delğe girdi „ხერულში შეიკრა“ *სატყუალში, საპურობილუში აღმოსინდა; ◇ ვირის აბანოში მოხვდა.

Delğe girince akli başına gelir.
როდესაც ვირის აბანოში მოხვდება, ტკუაზე მისინ მოვა (ტკუას მოეგება).

Denizden bir avuç su gibi „ზღვიდან ერთი პეშვი წყალივით“ *მალიან პატარა, მცირედი, უმნიშვნელო; ◇ ზღვაში წვეთი.

Yaptığı yardım denizden bir avuç su gibiydi.
მისი დახმარება ზღვაში წვეთივით იყო.

Derdini Marko Paşa'ya anlat! „შენი დარდი მარკო ფაშას¹ უამბე“
*არავის ედარდები, ვის რაში ენალვლები, შენი გამკითხავი
არავინაა; ◇ თავი ქვას ახალე!
Bundan sonra derdini Marko Paşa'ya anlatsın!
ამას იქეთ თავი ქვას ახალოს!

Deri kemik kaldı ◇ „ძვალი და ტყავი დარჩა“ *ძალიან გახდა; ◇
ჩონჩხად იქცა.
Eşek bir deri, bir kemik kalmış.
სახედარი ძვალი და ტყავი დარჩენილა.

Derisine sığmaz ◇ „(თავის) ტყავში არ ეტევა“ *ამპარტავნობს,
ამაყობს, ყოყონობს, მედიდურობს; ◇ თავს მალლა იჭერს, თავი
მოაქვს, ზემოდან იყურება, თავის კანში ვერ ეტევა.

Derisini soyar ◇ „ტყავს გაადრობს“ *დასჯის, ცუდ მდგომარეობაში
ნააყენებს; ◇ შავ დღეს დააყრის.

Ders alır ◇ „გაკეთილს იღებს“ *ჭკვიანდება; ◇ ჭკუას სწავლობს,
ჭკუაში შედის.
Bu otomobil kazasından ders aldım. Bir daha sisli havada o kadar hızlı
gitmeyeceğim.
ამ ავტოკატასტოფის შემდეგ ჭკუა ვისწავლე. ნისლიან ამინდში
სწრაფად აღარ ვივლი.

Dertsiz başını derde sokar „უდარდელ თავს დარდში ყოფს“ *ძალით
იჭირებს; ◇ აუტკივარ თავს იტკივებს.
Rıza ile ahbaplık etmek dertsiz başı derde sokmaktır. Adam her gün bir
mesele yaratıyor.
რისახთან დამოყვრება აუტკივარი თავის ატკივებაა. ის ყოველ
დღე რაღაც პრობლემას წამოჭრის.

Devede kulak „აქლემზე ყერი“ *ძალიან პატარა, მცირედი,
უმინშენელი; ◇ ზღვაში წვეთი.
Senin yaptıklarının yanında benimkiler **devede kulak gibi görünüyor!**
რასაც შენ აკეთებ, ჩემი [გაკეთებუელი] იმასთან ზღვაში წვეთია.

1. ოსმალეთის სულთნის აბდულ-აჰისის (1830-1876) პირადი
ეჭიმი.

Deveye hendek atlatır „აქლემს თხრილზე გადაახტუნებს“
*შეეცლება შეუძლებელი გააკეთოს; ◇ ტყვეში გაძვრება, გველის ხერხელში გაძვრება.
Ona bu işi yaptırmak **deveye hendek atlatmaktan** güçtür.
მისთვის ამ საქმის გაკეთებინება გველის ხერხელში გაძრომაზე ძნელია.

Dibi görünür ◇ „ფსკერი (ძირი) უჩანს“ *თავდება, ილუფა; ◇ ძირზე დავიდა.
Baktım ki, tencerenin **dibi görünüyor!**
ვხედავ, ქვაბს ძირი უჩანს.

Dibine darı eker „(რისამე) ძირზე (ფსკერზე) ყვეტვს თესავს“
*სკობს, ანადგურებს, ანანაგებს; ◇ ძირიანად თხრის, ძირს უთხრის, ბოლოს უღებს.
- Hiç sıkılmadan sucukların dibine darı ekmişsiniz. Şimdi ben ne yiyeceğim?
ურცხვად ძეხვისთვის ბოლო მოგიღიათ, ახლა რა ვჭამო?

Diken üstünde oturur ◇ „ეკლებზე ზის“ *მოუხევენრადია, ფორიაქობს, ღელავს, შფოთავს.
İki saat diken üstünde otuyordum.
ორი საათი ეკლებზე ვიჯექი.

Dikili ağacı yok „დარგული ხე არ გააჩნია“ *ცარიელ-ტარიელია, ღარიბ-ღატაკია, არაფერი გააჩნია, წყალწადებუღია; ◇ თითზე დასახვევი ძაფიც არ გააჩნია, კატაც არ უქნავის.
Dikili ağacı olmadığını bilmiyordum.
არ ვიცოდი, თითზე დასახვევი ძაფიც თუ არ გააჩნდა.

Dil birliği „ენის ერთობა“ *ერთსულოვნება, შეთანხმებულობა; ◇ ერთი პირის ქონა.

Dil döktü ◇ „ენად დაიღვარა“ *(სიტყვებით) მითაფლა; ◇ ენა დაითაფლა, ენად გაიკრიფა, ენად იქცა.
Nafile dil dökme yavrum! Ben bugün oturup çalışacağım sinemaya gidemem.
ტყუილად ენად ნუ გაიკრიფე, შეილა, დღეს უნდა დაეჯდუ და ვიმეშაო, კინოში ვერ წამოვალ.

Dil ebesidir „ენის ბებია ქალია“ *ენამჭვერია, მახვილგონივრულად

და ბევრის ძოღაპარაკვა. ენამოსწორებუღია, ენამახვიღია; ◇
სიტყვისთვის ჯიბეში ხელს არ ჩაიყოფს, ენა უჭრის.

Dil ebesi bir insan olduğunu herkes bilir.

ენა რომ უჭრის, ყველამ იცის.

Dilden dile dolaşır „ენიდან ენაზე გადავა“ *საღაპარაკო გახდება,
ყველა გაიგებს; ◇ ქვეყანას მოედება.

Yâr adını desem olmaz dilden dile dolaşır.

სატრფოს სახელი რომ ვთქვა, არ შეიძლება, ქვეყანას მოედება.

Dile düşer „ენაზე ეცემა“ *სხვისი საჭოროაო (საღაპარაკო) ხდება;
◇ ხალხის ყბაში ვარდება.

Karısının hafifmeşreplik yüzünden dile düşmesinden beri zavallı Ali herkesten kaçıyor.

საბრალთ ალი, მას შემდეგ რაც თავისი ცოლის მსუბუქი
ყოფაქცევის გამო ხალხის ყბაში ჩავარდა, ყველას გაუბრის.

Dile kolay „ენისთვის ადვილი“ *ძნელად შესასრულებელი საქმე; ◇
სათქმელად ადვილი.

„Senin bu yaptığın imtihan hiç bir şey değildi“ demek **dile kolay**. Sen onu
bir de bana sor!

„შენ, რომ გამოცდა ჩააბარე, ეგ არაფერიო“, – სათქმელად
ადვიღია, ერთი მეც მკითხე!

Dile perhiz etti „ენით იმარხუღა“ *განუმღა, დაღუმღა; ◇ ენა
მუცელში ჩაიგდო, ენას კბიღი დააჭირა, პირში წყალი ჩაიგუბა.

Dile verdi „ენას მისცა“ *საიდუმლო გაამხიღა (გათქვა,
გაახიღა), საღაპარაკო გახაღა; ◇ სხვების ყბაში ჩააგდო,
ქვეყანას მოსღო.

Yaptıkarını arkadaşısı dile verdi.

მისი ნამოქმედარი ამხანაგმა ქვეყანას მოსღო.

Dili açıldı ◇ „ენა გაეხსნა“ *(დიღი ხნის დუმიღის შემდეგ) ხმა
ამოიღო, აღაპარაკღა; ◇ ენა ამოიღღა.

Orada beni görünce dili açıldı.

იქ რომ დამინახა, ენა ამოიღღა.

Dili ağır „მიძე ენის მქონე“ *ენამწარე, ენაგესღიანი; ◇ მწარე
(გესღიანი) ენის პატრონი.

Dili ağırлаştı „ენა დაუქმშიდა“ *თქმა (ლაპარაკი) გაუჭირდა; ◇ ენა დაება, ენას ვერ აბრუნებს.

Ona bir şeyi demek istiyordu, ama ansızın **dili ağırлаştı**.

მისთვის რაღაცის თქმა უნდოდა, მაგრამ უცებ ენა დაება.

Dili bir karış (kadar) ◇ „ერთი მტკაველი ენის პატრონი“ *უბედო, ენაწაგდებელი, ენაჭარტალა; ◇ ენად გაკრეფილი.

Dili çözüldü „ენა მოუშვა“ *ლაპარაკდა, აუბედდა; ◇ პირი მოუშვა, ენად იქცა.

Dili damağına yapıştı ◇ „ენა სასას მიეკრა“ *(ბევრი ლაპარაკით ან სინემით) პირი გაუშრა.

Dili dönmüyor ◇ „ენა არ უბრუნდება“ *სიმართლეს, სინამდვილეს ვერ ამბობს.

Bizimle konuşurken nedense buna bir türlü **dili dönmüyor**.

როდესაც ჩვენთან საუბრობს, რატომღაც ამისე ენა არ უბრუნდება.

Dili tutuldu ◇ „ენა წაერთვა“ *(მიშისაგან) ლაპარაკის უნარი წაერთვა; ◇ ენა ჩაუვარდა.

Zehirli bir yılan birdebire karşıma çıkınca korkudan **dilim tutuldu**.

როდესაც შხამიანი გველი უცერად ჩემსკენ გამოემართა, შიშისაგან ენა წამერთვა.

Dili uzun *sh:* **Dili bir karış.**

Dili varmaz „ენა არ უწდება“ *ცუდი რამის თქმას ვერ ახერხებს, ვერ ბედავს; ◇ ენა არ უბრუნდება, ენა არ უტრიალდება.

Bazı şeyler söyleyecektim bir türlü **dilim varmadı**.

ზოგიერთ რაღაცეებს ვიტყვოდი, მაგრამ არაფრით ენა არ მომიბრუნდა.

Dilinde tüy bitti „ენასე ბეწვი გამოეღია“ *ბევრი ილაპარაკა; ◇ ენა გაუცვდა.

- Sana durumu anlatmak için saatlerdir konuşuyorum, **dilimde tüy bitti**, ama sen hâlâ kavramadın.

ჩემი მდგომარეობის ასახსნელად მოვლი საათია გელაპარაკები, ენა გამიცვდა, მაგრამ შენ მაინც ვერაფერს მიხვდი.

Dilinden düşürmez „ენიდან არ ჩამოუვარდება“ *მუდმივად ლაპარაკობს. (ვისმეს) ხშირად ახსენებს; ◇ ენაზე აკერია, პირზე აკერია, ენაზე უტრიალებს.

Bu adamın Allahı **dilinden düşürdüğü** yok ama yapmadığı edepsizlik te yok. ამ კაცს ალაჰის სახელი მუდამ პირზე აკერია. მაგრამ, მას რომ არ ჩაუდინოს, ისეთი უნამუსობაც არ არსებობს.

Dilinden kurtulamaz ◇ „მის ენას ვერ გადაურჩება“ *ბოროტი (გესლიანი) ენა აქვს; ◇ იმის ყბიდან ვერ ამოვა, ჩემი მტერი ჩავარდა იმის ყბაში.

Ne yaptım **dilinden kurtulamadım**.

რა არ ვიღონე, მის ენას ვერ გადავურჩი.

Diline dolar ◇ „ენაზე იხვევს“ *ვევლებან ერთი და იგივე აქენიებია; ◇ პირზე აკერია.

Bir türküyü **diline dolamış**, hep onu söylüyor.

ერთი სიმღერა აკერია პირზე და სულ იმას მღერის.

Diline kilit vurdu ◇ „ენაზე კლიტე დაადო“ *გაანუმა; ◇ პირში ბურთი ჩასწარა, პირი აუკრა.

Herkesin **diline kilit vuramam** ki.... istediklerini söylesin.

ყველას პირს ხომ ვერ ავუკრავ, რაც უნდათ, ის თქვან.

Dilini bağladı „ენა შეუკრა“ *გაანუმა, ლაპარაკის საშუალება მოუსპო; ◇ ენა ჩაუგდო, პირში ლაგამი ამოსდო, პირში კაპი ამოსდო, პირი აუკრა, პირში ბურთი ჩასწარა.

Dilini fare mi yedi? „ენა თაგვმა შეგიჭამა?“ *რამ გაგანუმა?; ◇ ენა მუცელში ჩაგივარდა? ენა ჩაყლაპე?

Dilini kesti „ენა მოაჭრა“ *გაანუმა; ◇ ენა დაუმოკლა, პირი აუკრა, პირში ლაგამი ამოსდო.

Ben onun **dilini kesmesini** bilirim!

ვიცი, ენა როგორ დავუმოკლო!

Dilini peynir ekmekle mi yedin? „ენა ყველსა და პურს შეატანე?“

*რატომ გაანუმიდი?; ◇ ენა მუცელში ჩაგივარდა? ენა დაგიობდა? ენა ჩაყლაპე?

Dilini peynir ekmekle mi yedin? Bir şeyler söyle!

ენა ჩაყლაპე? თქვი რამე!

Dilini tutar ◇ „ენას აკაეებს“ *საიდუმლოს ინახავს; ◇ ენას კბილს აჭერს.

Bu işten Ali'ye bahsetme. O dilini tutmasını bilmez, herkese yayar.

ამ საქმეზე აღისთან რე ილაპარაკებ. ენაზე კბილის დაჭერა არ იცის, ყველას მოსდებს.

Dilini uzattı ◇ „ენა წაიგრძელა“ *ბევრი, სუდმეტი ილაპარაკა, იყბედა; ◇ ენა აიშვა, ენა წაიგდო, ააბრუნა წისქვილი.

Naciye'nin huyu çok kötü. Hemen hemen herkese dil uzatıyor. Daha bir kişi için iyi bir kelime kullandığını duymadım.

ნაჯიეს ცუდი ხასიათი აქვს. ყველასთან ენას წაიგრძელებს. ჯერ არ გამიგონია ვისმეზე კარგი ეთქვას.

Dilini yuttu ◇ „ენა გადაყლაპა“ *(შიშისაგან, გაოცებისაგან და ა.შ.) განუქმდა, დამუქდა; ◇ ენა ჩაუვარდა, ენა მუცელში ჩაუვარდა, ენა ჩაიგდო.

Dilinin altında bir bakla var „ენის ქვეშ ცერცვი აქვს“

*სათქმელისაგან თავს ვერ იკაეებს; ◇ ენა ექაეება, ენა უსწრებს.

Senin dilinin altında bir bakla olduğu belli, haydi söyle!

გეტყობა, ენა გექაეება, მიდი, თქვი!

Dilinin altında bir şey var *ob.*: **Dilinin altında bir bakla var.**

Dilinin ucunda oluyor ◇ „ენის წვერზე ადგას“ *იცის, მაგრამ არ აგორდება; ◇ ენაზე ადგას.

Dilimin ucunda olduğu halde bir türlü adını çıkaramadım.

მიუხედავად იმისა, რომ ენის წვერზე მადგას, მისი სახელი ვერაფრით გავიხსენე.

Dilinin ucuyla „ენის წვერით“ *ცალეხად, გულგრილად, უგულოდ, ყასიდად; ◇ ცალი ყბით, სხვათა შორის.

Diller ile tabir olunmaz ◇ „ენით აუწერელი“ *სათქმელად ძნელი, გამოუთქმელი, საოცარი, დაუჯერებელი; ◇ ენით უთქმელი.

Dillerde dolaşır *ob.*: **Dillerde gezer.**

Dirhem dirhem konuşur „დირემებით ღლაპარაკობს“ *დაკვირვებით,

დაფიქრებით, გამოსომილად ღაპარაკობს; ◇ მძიმე-მძიმედ ღაპარაკობს, ყოველ სიტყვას წონის.

Dirsek çevirdi „იდაყვი მიაბრუნა“ *ერთიერთობა შეწყვეტა; ◇ ხელი აიღო, ზურგი შეაქცია, პირი შეაბრუნა, თავი გაანება. İstedîği kitabı vermeyince, Turgut bana **dirsek çevirdi**. როდესაც ის წიგნი არ მივეცო, რომელიც მოსოვა, თურგუთმა ზურგი შემაქცია.

Dirsek çürütmüş „იდაყვა(ცვეთილი“ *განსწავლული, ნაკითხი; ◇ წიგნის ჭია.
Dirsek çürütmüş bir adam olduğumu biliyordum.
წიგნის ჭია რომ იყო, ვიცოდდი.

Diş biler ◇ „კბილებს იღესავს“ *სამტროდ, სახსურბრად ემზადება. Kendisini kızdırdığım günden beri bana **diş biliyor**. იმ დღიდან მოყოლებული, რაც გავაჯავრე, ხემზე კბილებს იღესავს.

Diş gıcırdatır ◇ „კბილებს აღრჭიალებს“ *იმუქრება, იქადნება. **Herkesе diş gıcırdatıp duruyor.** ყველას გამოუდმებით კბილებს უღრჭიალებს.

Diş gösterdi ◇ „კბილი აჩვენა“ *ლაემუქრა, დაექადნა, დააშინა; ◇ თვალები დაუბრიალა.

Dişine dokunur „მის კბილს ეხება“ *მისთვის ვარგისია, გამოსადეგია; ◇ მისი საკბილოა. **Kitabı okudu ama, içinde dişine dokunur bir şey yoktu.** წიგნი კი წაიკითხა, მაგრამ მისი საკბილო იქ არაფერი იყო.

Dişine geçmiyor „მის კბილზე არ მოქმედებს“ *მისთვის გამოსადეგი არ არის; ◇ მისი საკბილო არ არის.

Dişinin kovuğuna yetmez „მისი კბილის ღრმულს არ ყოფნის“ *ძალიან პატარაა, პაწაწინაა, ერთი ბეწოა, უმნიშვნელოა; ◇ პირის ქარად არ ყოფა. **Bu para onun dişinin kovuğuna yetmez.** ეს ფული მას პირის ქარად არ ყოფა.

Diz çöktü ◇ „მუხლი მოიყარა“ *დაინოქა, დანებდა.

Dize getirir ◇ „მუხლზე დააჩოქებს“ *დაამარცხებს, დააჩოქებს; ◇
კისერს მოუდრეკს.

Yeni müdür herkesi **dize** getirdi.

ახალმა დირექტორმა ყველა მუხლზე დააჩოქა.

Dizginlerini ele alır ◇ „მის სადავეებს ხელში იგდებს“
*უხელმძღვანელებს, თავისი გავლენის ქვეშ მოაქცევს.

Hanım, çocukların gidişini pek beğenmiyorum. Ben yarından itibaren **dizginleri** tekrar ele **alacağım**.

ქალბატონო, ბავშვების საქციელი ძალიან არ მომწონს, ხვალდიან მათ სადავეებს კვლავ ხელში ავიღებ.

Dizine derman gelmiş ◇ „მუხლში ძალა მოუვიდა“ *მოღონიერდა,
ძალა მოემატა; ◇ ფეხზე დადგა.

Dizini dövr ◇ „მუხლებზე იცემს“ - *ნანობს; ◇ თავში იცემს.

- Hastalığın için önce hiç bir tedbir almadın, şimdi **dizini dövüyorsun**.

ავადმყოფობისათვის თავიდანვე არავითარი ზომები არ მიიღე, ახლა კი თავში იცემ.

Dizini öptü ◇ „მუხლები დაუკოცნა“ *ეხვეწა, ემუდარა, ძალიან
სთხოვა; ◇ ხელ-ფეხი დაუკოცნა, მუხლებში ჩაუვარდა.

Dizleri kesildi ◇ „მუხლები მოეკეცა“ *(დაღლილობისაგან და ა.შ.)
ფეხზე დგომის (სიარულის) უნარი წაერთვა.

- Bana da sıra geldi. **Dizlerim kesiliyor**, yanaklarım ateş gibi yanıyordu.

ჩემი ჯერიც დადგა, მუხლები მეკეცებოდა, ღოყები მეწვოდა.

Dizlerine kapanır ◇ „მუხლებში უვარდება“ *ეხვეწება, ემუდარება,
სთხოვს; ◇ მუხლებზე ეხვევა, ხელ-ფეხს უკოცნის.

Dizlerine kapanınca kendisini affetti.

როდესაც მუხლებში ჩაუვარდა, აპატიდა.

Dizlerinin bağı çözüldü *nb.*: **Dizleri kesildi**.

Doğru yola koyar ◇ „სწორ გზაზე აყენებს“ *უხმარება, ეშველება; ◇
გზაზე აყენებს, გზას უჩვენებს.

Babası Hasanı doğru yola koydu.

მამამისმა პასანი სწორ გზაზე დააყენა.

Doğru yoldan saptırdı ◇ „სწორი გზიდან გადააცდინა“ *დააბრია,
შეაცდინა; ◇ გზა გაუმრუდა, გზა-კვალი აურია, თავგზა აუბნია.

Doksan kapının ipini çekti „ოთხმოცდაათი კარის თოკი გამოსწია“
*ბევრ ადგილას იყო (სამათხოვროდ); ◇ ყველას კართან იყო
ატუშული, რამდენ კარს მიადგა, ვის არ მიადგა.
100 lira borç almak için **doskan kapının ipini çektim**, nâfile...
100 ლირის სახესხებლად რამდენ კარს მივადექი, მაგრამ ამოღ.

Dokuz ay nasıl bekledin? ◇ „ცხრა თვე როგორ მოიცადე?“ *რა
მოუთმენელი ხარ? მოთმინება არ გყოფნის; ◇ დედის მუცელში
ცხრა თვე როგორ გაძელი? სული ცხვირში გიზის?
- Yahu..kahve hâlâ olmadı mı?
- Hay Allahım, bu kaçınıcı sorarsın kuzum?! Sen **dokuz ay nasıl bekledin**
Allahaşkına?

ყავა კიდევ არ გამზადდა?

ოჰ, ღმერთო, ეს მერამდენედ მეკითხები, საყვარელო? დეთის
გულისათვის, დედის მუცელში ცხრა თვე როგორ გაძელი?

Dokuz dereden on su getirir „ცხრა მდინარიდან ათნაირ წყალს
მოიტანს“ *ძალიან მოხერხებულია, (მიზნის მისაღწევად)
ყოველ ღონეს იხმარს, შეუძლებელს ახერხებს; ◇ ქვას
გახეთქავს, ტყავში გაძვრება.

Dokuz doğurdum „ცხრაჯერ ვიმშობიარე“ - *დიდი ინტერესით,
ღულვით, შიშით, მოუთმენლად ველოდე; ◇ მე ჩემი გადამწყდა,
ჩემი დამემართა.

Vekilden cevap gelinceye kadar sanki **dokuz doğurdum**.

ვიდრე მიწისტირისგან პასუხი მოვიდოდა, ჩემი გადამწყდა.

Dokuz körün bir değneği „ცხრა ბრმის ერთი ჯოხი“ *ყველას
მშველელი; ◇ გაჭირვების ტალკვესი, ყველას მამიდა.

Ay maşallah **dokuz körün bir değneği**.... Ev işlerinden başka kocasının iş
mektuplarını Almanca olarak o yazıyor, annesinin iğnelerini o yapıyor,
üstelik büyükannesine de günlük gazeteleri okuyor.

აი, ყონაღ! ყველას გაჭირვების ტალ-კვესია. სახლის საქმეების
გარდა მეუღლეს საქმიან წერილებს გერმანულად უწერს, დედას

ნემსებს უკეთებს, გარდა ამისა, ბებიას ყოველდღიურ გაზეოებს უკითხავს.

Dokuz köyden kovulmuş „ცხრა სოფლიდან გამოგდებულნი, გარიყული“ *ყველასაგან გარიყული, მოძულეებულნი; ◇ აღარსად მისასვლელი პირი არა აქვს, ყველამ კარი გამოუკეტა. Ali dokuz köyden kovulduktan sonra artık onu burada kimse görmemiş. მას შემდეგ, რაც ყველამ კარი გამოუკეტა, აღი აქ აღარავის უნახავს.

Dokuz parça oluyor „ცხრა ნაწილად იქცევა“ *ბევრ საქმეს აკეთებს, ყველაფერს ასწრებს; ◇ ათასად იჭრება.

Dokuz yorgan eskitir [paralar] „ცხრა საბანს დაადევლებს“ *დღევრძელი იქნება; ◇ ბევრი საცრის პურს შეჭამს, წინ ბევრს გაიდლოლებს. Sen onun hastayım deyip durduğuna bakma! O daha dokuz yorgan paralar. - სულ რომ იძახის, ცუდად ვარო, ყურს ნუ უგდებ! კიდევ ბევრს გაიდლოლებს.

Dolabı çevirir „ბორბალს ატრიალებს“ *თაღლითობს, ეშმაკობს; ◇ ხრიკებს აწყობს. Ne dolaplar çeviriyor kim bilir? ვინ იცის, რა ხრიკებს აწყობს.

Dolma yutturur „ტოლმას გადააყლაპებს“ *მოატყუებს, აჭრებს, გააცურებს; ◇ ანკესზე წამოაგებს, პირში ჩაღას გამოაველებს, მშრალზე დასვამს. Bizi yine dolmayı yutturdular. კვლავ ცარიელზე დაგვტოვეს.

Dört ayağını bir yere getiriyor „ოთხ ფეხს ერთ ადგილზე დგამს“ *ძალიან მონდომებულია, თავგამოდებულია, ყოველ ღონეს ხმარობს; ◇ თავს არ ზოგავს, წელებზე ფეხს იდგამს.

Dört ayak üstüne düşer „ოთხ ფეხზე ეცემა“ *საშიში, სახიფათო მდგომარეობიდან უვნებლად გამოდის; ◇ მაგრად დგას, წყლიდან მშრალად ამოდის. O, her zaman dört ayak üstüne düşmeyi başarır.

წყლიდან მშრალად ამოსვლას ეოვეკლოვის წარმატებით ასხერხებს.

Dört duvar arasında kapandı ◊ „ოთხ კედელში ჩაიკეტა“ *გარეთ არ გამოდის, გარე სამყაროს მოსწყდა.

Dört duvar arasında kapanıp yalnız kitaplar okumakla eğleniyordu.
ოთხ კედელში ჩაიკეტა და მხოლოდ წიგნების კითხვით ერთობოდა.

Dört elle sarılır ◊ „ოთხი ხელით ეჭიდება“ *საქმეს მონღოლებით აკეთებს.

Kendi işlerine dört elle sarıldı.
თავის საქმეებს მთელი გულისყურით მოეკიდა.

Dört gözle baktı „ოთხი თვალით შეხედა“ *ღიღი ინტერესით, ყურადღებით შეხედა; ◊ თვალები დაჭყიტა, ოთხი თვალი გამოიბა, ცქერად იქცა.

Dört yanı deniz kesildi „ოთხივე მხარე ზღვად ექცა“ *უესაშველო დაემართა. გამოუვალ მდგომარეობაში აღმოჩნდა; ◊ წინ წყალი, უკან – მეწყერი, ოთხივე მხრიდან გზა მოეჭრა, ორ ცეცხლშუა ჩავარდა, ჩიხში აღმოჩნდა.

Dört yanı deniz kesilmiş, elinden ne gelir?
ოთხივე მხრიდან გზა მოეჭრა, რაღა გამოუვა?

Dudak büktü ◊ „ტუჩები აპრუწა (აიბზუა)“ *დაიწუნა, იუკადრისა.
O kadar uğraşımıza dudak büküp gitti.
ჩვენს ამდენ ცდაზე (მონღომობაზე) ტუჩი აიბზუა და წავიდა.

Dudak ısırdı ◊ „ტუჩი მოიკენიტა“ *(საშიში მდგომარეობის გამო) შეშფოთდა, აღელდა.

Dudak sarkıttı „ტუჩები ჩამოეშვა“ *მოიწყინა, ხასიათი გაუფუქდა, ცქედ ხასიათზე დადგა; ◊ ყურები ჩამოყარა, ცხვირი ჩამოუშვა.
Dudak sarkıtmasının nedenini anlayamadım.
ვერ გავიგე, ცხვირი რატომ ჩამოუშვა.

Dut yemiş bülbüle döndü „თუთანაჯამ ბუღბუღს დაემსგავსა“
*განუმიდა, დაღუმიდა; ◊ სიტყვა გაუშრა, ენა ჩაუვარდა.
O geveze Fatma ondan sonra dut yemiş bülbüle döndü.

იმის შემდეგ ებედ ფატიმას სიტყვა გაუშრა.

Düğüm üstüne düğüm vurur „ნასკვზე ნასკვს ადებს“ *ფუელს არ ხარჯავს, ფუელს ზოგავს (ინახავს); ◇ კაპიკს კაპიკზე ამატებს, ფულს ხელს უჭერს.

Düğüm üstüne düğüm vuruyor, ama bir şey biriktiremedi.
კაპიკს კაპიკზე ადებს, მაგრამ ვერაფერი მიაგროვა.

Dümen ele alır „საბჯეს ხელში იღებს“ *მართავს, უძღვება, ხელმძღვანელობს; ◇ სადავეებს ხელში იღებს.

Dün gibi ortada „გუქმინდელივით სახეხეა“ *აშკარაა, ცხადზე ცხადია, ნათელია; ◇ დღესავით ნათელია.
Onun yeneceği dün gibi ortada.
მისი გამარჯვება დღესავით ნათელია.

Dünya başına yıkıldı ◇ „ქვეყანა თავზე დაექცა (დაემხო)“ *დიდი უბედურება დაატყდა, დიდ განსაცდელში ჩავარდა; ◇ თავზე მეხი დაეცა.

Dünya gözüne zindan oldu ◇ „ქვეყანა საპყრობილედ ექცა“ *ძალიან დარდაობს, წუხს, მისთვის სიცოცხლემ ფასი დაკარგა.
Zavallı Ali karısı öldükten sonra dünya gözüne zindan oldu.
საბრალო ალი! რაც ცოლი მოუკვდა, ქვეყანა საპყრობილედ ექცა.

Dünya yıkılsa ◇ „ქვეყანა რომ დაიქცეს“ *არაფრით, არავითარ შემთხვევაში, რაც არ ენდა მოხდეს.
Dünya yıkılsa onunla barışmaz.
ქვეყანა რომ დაიქცეს, მას არ შეურიგდება.

Dünyadan el çeker ◇ „ამ ქვეყანაზე ხელს იღებს“ *სიცოცხლეზე უარს ამბობს; ◇ სიცოცხლეზე გული აიყარა.
Mahallemizde beş aydır yatan o hasta kadın bugün sabahleyin artık dünyadan el çekmiş.
ჩვენს უბანში ხუთი თვის განმავლობაში ლოგინად ჩავარდნილია ავადმყოფმა ქალმა დღეს დღლით უკვე სიცოცხლეზე ხელი აიღო.

Dünyanın öbür ucu ◇ „ქვეყნის დასალიერი“ *ძალიან შორი,

მიუსვლელი: ◇ ცხრა მთას იქით.

Dünyaya gözlerini kapamış „ქვეყანას თვალები დაუხუჭა“ *მოკედა;
◇ ამ ქვეყნიდან წავიდა, პირი იმ ქვეყნისაკენ ქნა, დღე დაელია.
Her işini bitirmiş insanın huzuruyla **dünyaya gözlerini kapadı**.
ამ ქვეყნიდან იმ კაცის სიმშვიდით წავიდა, რომელმაც ყველა
საქმე მოითავა.

Dünyaya kazık kaktı „ამ ქვეყანაზე პაღლო დაარჭო“ *დიდხანს
იცოცხლა: ◇ ცას გამოეკერა.
Hangimiz **dünyaya kazık kakacağız ki?**
რომელი ჩვენგანი გამოეკერება ცას?.

Dünyayı görecek gözü yok „ქვეყნის მაყურებელი თვალი არა აქვს“
*არაფრის ან აღარავის დანახვა არ უნდა, აღარაფერი ან
აღარავინ აინტერესებს; ◇ თვალში აღარავინ (არაფერი) უჩანს
(მოსდის).
- Aşimi tanıdığından beri Yağmur'un **Dünyayı görecek gözü yok**.
მას შემდეგ, რაც აშიმი გაიცნო, იაღმურს თვალში აღარავინ
მოსდის.

Dünyayı gözü görmüyor იხ.: **Dünyayı görecek gözü yok**.

Dünyayı toz pembe görür ◇ „ქვეყანას ვარდისფრად ხედავს“
*ყველაფერი კარგად ეჩვენება; ◇ ქვეყანას ფერადი სათვალეებით
უყურებს.
Bu kadar zorluklarına karşın **dünyayı toz pembe görmeye çalışıyordu**.
ცდილობდა, ამდენი სიძნელეების მიუხედავად, ამ ქვეყნისთვის
ვარდისფერი სათვალეებით შეეხედა.

Düşüş attı ◇ „დუშაში გააგორა“ *უცებ (მოულოდნელად) დიდ
წარმატებას მიადწია; ◇ კოჭი აღჩუხე დაუჯდა.

Ecel teri döker „სიკვდილის ოფლი ასხამს“ *მიშისაგან როულ, გამოუვალ მდგომარეობაში ვარდება; ◇ ჭირის (სიმწრის) ოფლი ასხამს, სიმწრის ოფლში იწურება.

Sen konuşurken ben ecel teri döküyordum.

შენს ლაპარაკზე ჭირის ოფლი მასხამდა.

Efendim nerede, ben nerede „სად ჩემი ბატონი, სად მე“ *მე რას ვამბობ და შენ რას; ◇ მე ალთას, შენ ბალთას.

- Ayol, ben sana fakülteyi bitirmene kaç sömestir kaldı. diyorum, sen bana: Yarın akşam sinemaya gidelim mi? - diyorsun. **Efendim nerde, ben nerde?**

ეჰე, მე გეკითხები, ფაკულტეტის დამთავრებამდე რამდენი სემესტრი დაგრჩა მეთქი, შენ მპასუხობ: „ხვალ სადამოს კინოში წავიდეო“-ო? მე ალთას, შენ ბალთას!

Eğri eğri bakıyor ◇ „აღმაცერად იყურება“ *დამამცირებლად, აგდებულად, მტრულად, ეჭვის თვალთ (ეჭვით) იყურება.

- Gece yarısı ikide sır sıklam ötele döndüğüm zaman kapıcı yüzüme **eğri eğri baktı.**

ნაშუადღევს, ორ საათზე, სასტუმროში თავიდან ბოლომდე გაწეწული რომ დავბრუნდი, მეკარემ აღმაცერად შემომხედა.

Ekmediğin yerde biter „სადაც არ დაგითვისავეს, იქ ამოდის“ *მოულოდნელად, არასასურველ დროს გამოჩნდება, სადაც არ ელოდები, იქ გაჩნდება; ◇ მიწიდან ამოძვრება.

- Ali **ekmediğin yerde biter.** Yarın karşımıza çıkacağından emin olabilirsin.

ალი მიწიდან ამოძვრება. შეგიძლია დარწმუნებული იყო, რომ ხვალ გამოგვეცხადება.

Ekmeğine kan doğrandı „მის პურს სისხლი დაეწვეთა“ *საშიშ, სახიფათო მდგომარეობაში ჩავარდა, განსაცდელში ჩავარდა; ◇ ცუდ (აე) დღეში ჩავარდა, ცუდი [შავი] დღე დაადგა [დაატყდა].

- Sııra mayın döşemişler. **Ekmeğimize kan doğrandı, sayılır.**

საზღვარი დაუნადმივთ. შეიძლება ითქვას, ცუდი დღე დაგეადგა.

Ekmeğine yağ sürer „მის პურზე კარაქს უსვამს“ *დაუფიქრებლად, წინასწარი განზრახვის გარეშე სხვისთვის სასარგებლო საქმეს აკეთებს; ◇ წყალს სხვის წისქვილზე ასხამს.

Böyle yapmakla onun ekmeğine yağ sürdün.
ასეთი საქციელით წყალი მის წისქვილზე დაასხი.

Ekmeğini taştan çıkarır „პურს ქვიდან გამოიღებს“ *ყველაფერს მოახერხებს, შეუძლებელს გააკეთებს; ◇ ქვას გახეთქავს და მაინც იშოვის, ქვას წყალს გამოადენს, ადამიანს ცივე ქვაზე დაასახლებს.

- Ya sen ona bak, ekmeğini taştan çıkarır.

აბა, შეხედე, ქვას წყალს გამოადენს.

Ekmek parası ◇ „პურის ფული“ *საარსებო ფული.

Ekmek parası kazanmayı kolay mı, sanıyorsun?

შენ გგონია, პურის ფულის შოვნა ადვილია?

Ekşi suratlı ◇ „დაძმარებული სახისა“ *მოწყენილი, მოღუშული, დაღვრემილი. ცხვირპირჩამომტირალი; ◇ ცხვირ-პირი ჩამოსტირის, სახე ჩამოსტირის, მუავე ხასიათზეა.

- Mahmud'u asla memnun edemezsin. O daima böyle ekşi suratlıdır.

მაჰმუდს ვერასდროს აამებ. მას ყოველთვის ცხვირ-პირი ჩამოსტირის.

El açar ◇ „ხელს შლის“ *მათხოვრობს; ◇ ხელს იშვერს (იწვდის).
Oturup kör gibi el açmak iyi mi?

ბრძანასავეთ ჯდომა და ხელის გაშვერა განა კარგია?

El değmemiş ◇ „ხელი არ შეხებია“ *ხელშეუხებელი, ხელუხლებელი, გამოუყენებელი.

Harp üzünden tarlalarımıza yıllarca hiç kimse el değmemiş.

ომის გამო ჩვენი ყანებისთვის წლობით ხელი არავის უხლია.

El el üstünde oturur ◇ „ხელი ხელზე დაუდვია და ზის“
*ემოქმედოდაა, უსაქმურადაა; ◇ თითს თითზე არ აკარებს, გულხელდაკრეფილი ზის, ნაცარს ქექავს.

Hem bütün gün el el üstünde oturuyorsun hem de hayatından memnun değilsin! Sen dayak istiyorsun.

თან მთელი დღე გულხელდაკრეფილი ზიხარ, თან შენი ცხოვრებით უკმაყოფილო ხარ! ცემა გინდა.

El ele verdiler ◇ „ხელი ხელს მისცეს“ *ერთმანეთს დაეხმარნენ; ◇ ხელი გაუწოდეს, ხელი შეუწყეს, გვერდში ამოუდგნენ.

- Eğer el ele vermezsek bu kitabın biteceği yok!

თუ ერთმანეთს ხელი არ შეეუწყეთ, ამ წიგნის დამთავრება არ იქნება!

El eteğini öper ◇ „ხელს, კალთას უკოცნის“ *ეხვეწება, ემუდარება, სთხოვს; ◇ ფეხებში უვარდება, მუხლებზე ეხვევა.

El etek öpmekle başaramıyacağımı anladı.

მიხვდა, რომ ხელების კოცნით წარმატებას ვერ მიაღწევდა.

El kiri ◇ „ხელის ჭუჭყი“ *ადვილად მოსაცილებელი რამ. ფული.

Kazandı, el kiri, onu da birkaç yılda tüketti.

რაც მოიგო, ხელის ჭუჭყი იყო, ისიც რამდენიმე წელიწადში გაათავა.

Eldede avuçta bir şey kalmadı ◇ „ხელში არაფერი შერჩა“ *აღარაფერი შერჩა; ◇ ხელცარიელი დარჩა, ცარიელზე დარჩა.

Harp yıllarında hemen her şeyimizi kaybettik. Eldede avuçta bir şey kalmadı.

ომიანობის წლებში უცებ ყველაფერი დავეკარგეთ. ხელში აღარაფერი შეგვრჩა.

Eldede değil ◇ „ხელთ (ხელში) არ არის“ * (მის) უფლებებში არ შედის, (მასზე) დამოკიდებული არ არის; ◇ ხელთ არ ეწიფება.

O herifi yakalayıp hapse yatırmak lüzumunu çoktanberi duyuyoruz ama, bunu yaptırmak elimizde değildir.

დიდი ხანია ვგრძნობდი, რომ ამ პიროვნების დაჭერა და ციხეში ჩასმა იყო საჭირო, მაგრამ ეს ჩვენს ხელთ არ იყო.

Eldede tutar ◇ „ხელში უჭირავს“ *ეპატრონება, ეუფლება, ისაკუთრებს, მბრძანებლობს; ◇ ხელში ჰყავს ჩაგდებული.

Eldede yok avuçta yok „ხელში არა, მუკში არა“ *უფულოა, ღარიბია, ჯიბეცარიელია; ◇ ხელში არაფერი უჭირავს, ჯიბეში თაგეები უთამაშებენ.

Elden ayaktan düşer ◇ „ხელ-ფეხი ერთმევა“ *ეძღვრება (ხანშიშესულობით, ავადმყოფობით), დონე ეცლება, ვეღარ დადის, ფეხზე ვერ დგას; ◇ ხელ-ფეხი ძღვრება.

En korktuğum şey ihtiyarlayıp elden ayaktan düşmek. O zaman beni kim bakar.

ყველაზე უფრო რისაც მეშინია, დაბერება და ხელ-ფეხის წართმევაა. მაშინ ვინ მომივლის?

Elden çıkarır ◇ „ხელიდან უშვებს“ *კარგაეს, ყიდის.

Bu eski aile mücevhherlerini **elden çıkarmak** istemezdim, ama ne yapayım?
Paraya ihtiyacım var.

ამ ძველი საოჯახო ძვირფასეულობის ხელიდან გაშვება არ
მინდოდა, მაგრამ რა ვქნა? ფული მჭირდება.

Elden ele dolaşır ◇ „ხელიდან ხელში გადადის“ *დიდ ინტერესს
იწვევს, მოწონებაშია.

Son romanı **elden ele dolaşiyor**.

ბოლო მისი რომანი ხელიდან ხელში გადადის.

Elden gitti ◇ „ხელიდან წავიდა“ *დაიდუქვა, დაიკარგა; გაფუჭდა.

Toprağın bir küçük parçası da **elden gitti**.

მიწის ერთი პატარა ნაკვეთიც ხელიდან წავიდა.

Ele alınmaz ◇ „ხელში არ აიღება“ *ძალიან ცუდია, ყოველად
უეარგისია; ◇ შეხედვაც არ ღირს, ზედ არ შეეხედება.

Ele alır ◇ „ხელში იღებს“ *(საქმეს) იწვევს, განიხილავს,
მოუვლის, შეისწავლის, მიხედავს; ◇ ხელს მოჰკიდებს.

- Bu işi lütfen sen **ele al!** Neclâ bunu yapacak kadar becerikli değil.

გეთაყვა, ამ საქმეს შენ მოჰკიდე ხელი! ნეჯლა ამის
გამკეთებელი არ არის.

Ele avuca sığmıyor ◇ „ხელში არ ჩერდება (არ კავდება)“

*ვერცხლისწკალიეითაა, ცელქია, დაუღვრომელია, ანცია; ◇ არ
მოგყვება, ხელიდან გასხლტება, ვერაფრით მოთოკავ.

O **ele avuca sığmayan** Sevim evlendikten sonra mükemmel bir ev kadını
oldu.

სევიმი, რომელსაც ვერაფრით მოთოკავდი, ქორწინების შემდეგ
შესანიშნავი დიასახლისი დადგა.

Eleğini bôğazına geçirdi „ცხრილი ეელზე გადაუტარა“ *მოატყუა,
გააკურა; ◇ მშრალზე (ცარიელზე) დატოვა, პირში ჩალა
გამოავლო.

Elekten geçirir ◇ „ცხრილში ატარებს“ *ხედმიწვევით ამოწმებს,
კარგად სინჯავს, ათასნაირად ამოწმებს, ცხრილავს.

Eli açık „ხელგაშლილი“ *გელუხები; ფულის მხარჯველი; ◇

ფულზე უკან არ იხევის; ფული ხელში არ უჩერდება.

Eli ağır „მძიმე ხელის მქონე“ * 1. საქმეში ნელი; ◇ ნელი ხელი აქვს.

Senin elin çok ağır, bir sayfayı yarım saatla yazıyorsun.

ნელი ხელი გაქვს, ერთ გვერდს ნახევარ საათს წერ.

2. ◇ მწარე ხელი აქვს, მწარე ხელის პატრონი.

Off!! Elin ne kadar ağır. Kolum çok ağrıyor.

- ოჰ!! რა მწარე ხელი გაქვს. მკლავი ძალიან მტკიავ.

Eli armut devşirmiyor ya „მისი ხელი მსხალს ხომ არ კრეფს“ *ის თუ დაარტყამს, ამას ხელები არა აქვს? სამაგიეროს გადაუხდის, სამაგიერო პასუხს გასცემს; ◇ ხელ-ფეხი შეკრული კი არა აქვს, ამას კი არ სძინავს, ხელები გაქირავებული კი არა აქვს.

Sen bana vurursan benim elim armut devşirmiyor ya!.

თუ დამარტყამ, ხელები გაქირავებული კი არა მაქვს.

Eli ayağı çözüldü *nb.:* **Eli ayağı gevşedi.**

Eli ayağı oldu „მის ხელ-ფეხად გადაიქცა“ *ყოველგვარ საქმეში მისთვის საიმედო ერთგულ დასაყრდენად იქცა; ◇ მისი მარჯვენა ხელი გახდა.

Eli ayağı bağlıdır ◇ „ხელ-ფეხი შეკრული აქვს“ *გასაკეთებელს ვერ აკეთებს, შეზღუდულია, შებოჭილია, შევიწროებულია, თავისუფლად ვერ მოქმედებს.

Eli ayağı bağlı olduğundan kimseye yardım edemiyor.

ვინაიდან ხელ-ფეხი შეკრული აქვს, ვერავის ეხმარება.

Eli ayağı boşandı ◇ „ხელ-ფეხი წაერთვა“ *(ძლიერი განცდისაგან) შეშინდა, გაოგნდა; ◇ მუხლები მოეკვეთა (აუკანკალდა, მოვტრა).

Telgrafa bir göz atar atma elim ayağım dolaştı vallahi...

როგორც კი დეკემბრის თვალში მოვკარი, მუხლები მომეკვეთა, ღმერთმანი.

Eli ayağı buz kesildi ◇ „ხელ-ფეხი გაყინა“ *(ძლიერი უსიამოვნო განცდის გამო) გაოგნდა, გაშეშდა, გაითიშა, აღარ იცოდა რა ექნა, უმწეო მდგომარეობაში ჩავარდა; ◇ ხელ-ფეხი წაერთვა.

Babasını dinleyince eli ayağı buz kesildi.

როდესაც მამას მოესმინა, ხელ-ფეხი გაყინა.

Eli ayađı gevşedi ◇ „ხელ-ფეხი მოუღუნდა (მოეკვეთა)“ * (შიშისაგან, დაღლილობისაგან) ფეხებში ძალა წაერთვა, სიარული ვეღარ შეძლო; ◇ მუხლები წაერთვა [მოეკვეთა, აუკანკალდა], მუხლები ჩაეკეცა.

Köple karşılayınca eli ayađı gevşeyiverdi.

როგორც კი ძაღლის პირისპირ აღმონდა, უცებ მუხლები მოეკვეთა.

Eli ayađı titrer ◇ „ხელ-ფეხი უკანკალებს“ - *ეშინია.

Eli ayađı tutmaz ◇ „ხელ-ფეხს ვერ იმორჩილებს“ *ძალ-ღონე ელევა, ღონე აღარ აქვს; ◇ მუხლები აღარ ემორჩილება.

Artık zavallı adamın eli ayađı tutmaz.

საბრალოს უკვე ხელ-ფეხი არ ემორჩილება.

Eli ayađı tutulmuştur ◇ „ხელ-ფეხი გაუკავდა“ * (სიცოცხისაგან, შიშისაგან) გაშეშდა, მოძრაობის უნარი წაერთვა; ◇ ხელ-ფეხი წაერთვა.

Onun gördüğünden eli ayađım tutulmuştur.

მის დანახვაზე ხელ-ფეხი წამერთვა.

Eli bayraklı „ხელდროშიანი“ * მოხსუბარი, ჩხუბისთავი, ბუნტისთავი, ჭირვეული; ◇ მულამ ჩახმახზე შემდგარი, თოფის წამალივითაა.

Eli bayraklı olduğundan herkes ondan çekiniyor.

თოფის წამალივითაა, ამიტომ ყველა ერიდება.

Eli bol „ხელსაიესე“ * ფულიანი; ◇ სავსე ჯიბე აქვს, სქელი ჯიბე აქვს.

Eli bol olduğu için sıkıntıya düşmüyor.

ვინაიდან სქელი ჯიბე აქვს, გაჭირვებაში არ ვარდება.

Eli boş çıktı ◇ „ხელცარიელი დარჩა“ * კარაფროდ დარჩა; ◇ მშრალზე დარჩა.

Sađa döndü. sola baktı. eli boş çıktı, parasız oldu.

მარჯვნივ ეკვა, მარცხნივ ეკვა, ხელცარიელი დარჩა, უფულოდ დარჩა.

Eli çabuk ◇ „სწრაფი ხელის მქონე“ * ხელსწრაფი, ხელმარჯვე-მარდი; ◇ მარჯვე ხელის პატრონი.

- Yeni hizmetçinin pek eline çabuk bir kız gibi görünüyor.
- თქვენი ახალი მოსამსახურე გოგონა მარჯვე ხელისა ჩანს.

Eli dardır „ვიწრო ხელი აქვს“ *ძუნწია, ქვაწვია, ხელმოკერილია, დამწვარია, წუწურაქია; ◇ კაპიკს ვერ გააგდებინებ, კაპიკს ვერ იმეტებს, ყოველ კაპიკს მისტირის.

Eli dursa ayağı durmaz „იმისი ხელი რომ განერდეს, ფეხი არ წერდება“ *ძალიან მოძრავია, ენერგიულია, მშრომელია, დაუღვრომელია; ◇ მისი განერება (მოსვენება) არ არის.

Eli ekmek tutuyor „მის ხელს პური ეჭირავს“ *თავს თვითონ ირჩენს; ◇ პურის ფული აქვს.
İşi var eli ekmek tutuyor. İyi çocuktur.
სამუშაო აქვს, პურის ფულს შოულობს. კარგი ბავშვია.

Eli hafif ◇ „მსუბუქი ხელის მქონე“ *ემტკივნეულო ხელი აქვს; ◇ კარგი ხელი აქვს.
- Aman, dışçıye gideceksen Mustafa'ya git. **Eli o kadar hafif ki, hiç bir şey duymuyorsun.**
ოჰ! კბილის ექიმთან თუ წახვალ, მუხტაფასთან წადი. ისეთი მსუბუქი ხელი აქვს, ვერაფერს გაიგებ.

Eli işe yattıyor ◇ „(რაიმე საქმეს) ხელს აჩვევს“ *(რაიმე საქმეს) ეჩვევა, ხელოვნდება; ◇ ხელს იწაფავს.
Selma iki haftada mükemmel dikmiş dikmesini öğrendi. Bu işe **eli pek yattı.**
სელმამ ორ კვირაში შესანიშნავი კერვა ისწავლა, ამ საქმეში ხელი ძალიან გაიწაფა.

Eli işte, gözü oynaşta var „ხელი საქმეში, თვალი კი საყვარლისკენ აქვს“ *საქმის კეთებისას სხვა რამეზე ფიქრობს; ◇ თვალები აქეთ-იქით გაურბის, თვალები ეშმაკებისკენ აქვს, თვალი სხვისკენ უჭირავს.
Bizim hizmetçi kızın **eli işte gözü oynaşta.** Hemen her gün bir iki tabak kırıyor.
ჩვენს მოახლეს თვალები ეშმაკებისკენ აქვს. თითქმის ყოველდღე ერთ-ორ თეფშს ტეხავს.

Eli kalem tutuyor „ხელში კალამი უჭირავს“ *წერა ემარჯვება (ეხერხება), კარგად წერს; ◇ კალამი უჭრის, წერა იცის.

- Bu listeyi neden ben doldurayım? Senin de **elin kalem tutuyor**, kendin yaz!
ეს ხოა მე რატომ უნდა შევავსო? 'შენც იცი წერა და თავად
დაწერე'!

Eli maşalı *ob.*: **Eli bayraklı.**

Eli olur ◇ „მისი ხელი იქნება“ *(რაიმე საქმეში) ფარულ
მონაწილეობას მიიღებს; ◇ მისი ხელი ურევია.
Ahmed Samim'in ölümünde de **eli olur**.
აჰმედ სამიმის სიკვდილშიც მისი ხელი ურევია.

Eli sakalında kalmış „ხელი წვერზე შერნა“ *გაოცდა, გაუკვირდა; ◇
პირღია დარჩა.
Hoca'nın **eli sakalında kalmış**: Hakkın var, karıcığım bu ince hesaplar
benim aklıma gelmemiştii.
ხოჯას პირი ღია დარჩა: მართალი ხარ, ჩემო ცოლო, ამ
უბრალო ანგარიშს ჩემი გონება ვერ ჩასწვდა.

Eli sıkı *ob.*: **Eli dardır.**

Eli uzun ◇ „გრძელი ხელების მქონე“ *ხელმრუდე; ◇ მრუდე
ხელის პატრონი.

Eli varmaz „ხელი არ მისდის“ *(რისამე კეთების) სურვილი არა
აქვს; ◇ გული არ მიუდის, გული არ უშვებს.
Ben avlanmaya hiç gitmem. Meselâ bana mahzun mahzun bakan bir karacayı
vurmaya asla **elim varmaz**.
სანადიროდ არასოდეს წავალ. გული არ მიშვებს ვესროლო
შველს, რომელიც ნაღველიანად შემომცქერის.

Eli yatkın ◇ „გაწაფული ხელისა“ *ხელგაწაფული, (რაიმე საქმე)
ეხერხება, ხელიდან ყველაფერი გამოსდის.
Eli yatkın olduğundan iş kolay yürür.
ვინაიდან ხელი გაწაფული აქვს, საქმე ადვილად გამოსდის.

Elifi görse mertek sanır „აღეფს! რომ ხედავს, სარი ჰკონია“
*უცოდინარია, გაუნათლებელია, უბირია, არაფერი გაეგება,
წერა-კითხვის უცოდინარია; ◇ ანა-ბანა არ იცის.

1. არაბული ანბანის პირველი ასო.

Bu civarın köylüler **elifi görseler mertek sanırlar**.
ამ კუთხის სოფლებებში ანა-ბანა არ იციან.

Elime doğdu ◇ „ჩემს ხელში დაიბადა“ *ნემ თვალწინ გაიზარდა.

Elimizden gitti ◇ „ხელიდან გამოგვეცალა“ *მიოკვდა.

- Bir haftadan sonra hastamız **elimizden gitti**.

ერთი კვირის შემდეგ ავადმყოფი ხელიდან გამოგვეცალა.

Elinde kaldı ◇ „(იმის) ხელში დარჩა“ 1. *იმის ხელმძღვანელობის ქვეშ დარჩა.

Sonunda dayılarının **elinde kaldılar**.

ბოლოს ბიძის ხელში დარჩნენ.

2. *გაუყიდავი დაურჩა, ვერ გაყიდა.

Son aldığı araba, ne kadar uğraştıysa, **elinde kaldı**.

რამდენს არ ეცადა, მაგრამ ბოლო დროს ნაყიდი მანქანა მაინც ხელში შერჩა.

Elinden bir iş gelmiyor ◇ „ხელიდან არაფერი გამოსდის“ *არაფრის გაკეთება არ იცის, უქნარაა, ხელთუქყარია.

Matbu kâğıtları doldurmaktan başka **elinden bir iş gelmez**.

ბლანკების შევსების გარდა ხელიდან არაფერი გამოსდის.

Elinden geleni yapar ◇ „რაც ხელიდან გამოსდის, ყველაფერს აკეთებს“ * ყველაფერს აკეთებს; ◇ თავს არ იშურებს (არ ზოგავს).

Yazın güneş her gün erken doğar, geç batır ve yerüzünü aydınlatmak, ısıtmak için çok çalışır, âdeta **elinden geleni yapar**.

‘ხაფხულში მზე ყოველდღე ადრე ამოდის, გვიან ჩადის და ცდილობს დედამიწა გაანათოს და გაათბოს. ასე რომ, თავს არ ზოგავს.

Elinden her iş gelir ◇ „ხელიდან ყველაფერი (ყველანაირი საქმე) გამოსდის“ *ყველაფერი ეხერხება.

Nuran'ın **elinden her iş gelir**.

ნურანს ხელიდან ყველანაირი საქმე გამოსდის.

Elinden hiç bir şey kurtulmaz „მის ხელს არაფერი გადაურჩება“

*ყველანაირ საქმეს ძღვეს, მისმა ხელმა რომ ვერ გააკეთოს, ისეთი არაფერია; ◇ ხელიდან ყველაფერი გამოსდის.

Ali gelecek olimpiyatlarda muhakkak bir madalya almayı kafasına koymuş. Onun **elinden hiç bir şey kurtulmaz**, görürsünüz bunu alacaktır.
ალიმ მომავალ ოლიმპიადაზე აუცილებლად მედლის მოპოვება განიზრახა. მას ყველაფერი გამოსდის. ნახავთ, მოიპოვებს კიდეც.

Elinden iş çıkarılmaz ◇ „ხელიდან საქმე არ გამოსდის“

*მოუხერხებელია, უპერგილოა.

Elinden bir şey çıkmayan birisi olduğumu biliyordum.
ვიცოდი, რომ ხელიდან არაფერი გამოსდიოდა.

Elinden kaçtı ◇ „ხელიდან დაუსხლტა (წაუვიდა)“ *გაეპარა.

Hırsız elinden kaçtı.

ქურდი ხელიდან დაუსხლტა.

Elinden kurtuldu ◇ „მისი ხელიდან გათავისუფლდა“ *ემშველა,

გათავისუფლდა; ◇ თავი დაიხსნა.

Hırsız, polisın elinden kurtulmak için çok çalıştı.

ქურდი ბევრს ეცადა, რომ პოლიციელის ხელიდან თავი დაეხსნა.

Eline aldı ◇ „ხელში აიღო“ *რისამე კეთება თვითონ იტვირთა, გადაიბარა; ◇ თავის თავზე აიღო.

Böylelikle, benim yürütmekte olduğum birçok işi kızım eline aldı.

ამრიგად, ბევრი საქმის კეთება, რასაც მე აქამდე ვასრულებდი, ჩემმა გოგონამ თავის თავზე აიღო.

Eline ayağına düşer ◇ „ხელებში (ფეხებში) უვარდება“ *ეხვეწება,

ემუდარება; ◇ ფეხებში. უვარდება, კალთებს უკოცნის, ხელებს უკოცნის.

Eline bakar ◇ „ხელში შესცქერის“ *სხვის იმედზეა; ◇ სხვის ხელებში შემყურება.

Babaları öldüğünden beri bütün aile Ali'nin eline bakıyor.

მამის გარდაცვალების შემდეგ მთელი ოჯახი ალის ხელს შესჩერებია.

Eline bir tas su verecek kimsesi yokmuş ◇ „ხელში ერთი ფინჯანი წყლის მიმწოდებელი არავინა ჰყავს“ *მარტოხელაა.

Hocanın karısı hastalanmış. Biçarenin eline bir tas su verecek kimsesi yokmuş.

ხოჯას ცოლი ავად გამხდარა. საბრალოს ერთი ჭიქა წყლის მიმწოდებელი არაეინ ჰყოლია.

Eline çabuk ◇ „სწრაფი ხელის პატრონი“ *ხელსწრაფი, მარჯვე, ხელმარჯვე.

Annem, her zaman yemeği göz açıp kapayıncaya kadar hazır ederdi, **eline çabuk**.

დედაჩემი საჭმელს ყოველთვის თვალის დახამხამებაში ამსადებდა, სწრაფი ხელი ჰქონდა.

Eline düştü ◇ „ხელში ჩაუვარდა“ *(ეისიძე) მყვლობელობაში, განკარგულებაში აღმოჩნდა.

Kale düşman **eline düştü**.

ციხესიმაგრე მტერს ჩაუვარდა ხელში.

Eline eteğine doğru „თავისი ხელით, თავისი კალთით მართალი“ *მართალი, უმწიკვლო, უდანაშაულო; ◇ სუფთა ხელების მქონე, მართალი გულის, სუფთა სინდისისა, წმინდა წყლის.

Eline eteğine doğru bir insan olduğumu biliyordum.

ვიცოდი, რომ სუფთა სინდისის ადამიანი იყო.

Eline eteğine sarıldı ◇ „ხელზე, კალთაზე შემოეხვია“ *ეხვეწა, ემუდარა; ◇ ხელ-ფეხი დაუკოცნა, ფეხებში ჩაუვარდა, მუხლებზე შემოეხვია, მუხლებზე დაუჩოქა.

Eline geçirir ◇ „ხელში იგდებს“ *იჭერს.

Kaçan hırsız Adana'da **ele geçirmişler**.

გაქცეული ქურდი ადანაში¹ ხელთ იგდეს.

Eline geçti ◇ „ხელში ჩაუვარდა“ - *მოიპოვა, დაეუფლა, დაეპატრონა. Böyle bir fırsat her zaman **ele geçmez**.

ასეთი შემთხვევა ყოველთვის არ ჩაგივარდება ხელში.

Eline kına yakar „ხელზე ინას იღებს“ *ხარობს, დაფრინავს; ◇ მეცხრე ცაზება, ცას ეწევა, მალლა მალლა დაფრინავს.

- Ayşe ile Ali dedikoduları yüzünden boşandılar. Şimdi **eline kına yakсын** bakalım.

1. ქალაქი თურქეთში.

აიშე და ალი ჭორების გამო ერთმანეთს დაცვილდნენ. აჰ, ცას
ეწიოს ახლა!

Eline su döker „ხელზე წყალს უხსამს“ *ეფარისეველება,
ეპირფერება. ელაქეცება; ◇ ხელებს ულოკავს, ფეხქვეშ ეგება,
თვალეში შესციცინებს (შეჰყურებს), (ვისმეს წინაშე) ფეხის
წვერებზე დადის.

Eline verdi ◇ „ხელში მისცა (ჩააბარა)“ *დააბესლა, დაასმინა,
გათქვა.

Eline vur ekmeđini al „ხელზე დაარტყი, პური წაართვი“ *ჩემია,
უენია, ადვილი დასანაგრავია; ◇ თავში რომ ჩაარტყა, ხმას არ
ამოიღებს, (ეველასათვის) დაბალი ღობეა.
„Eline vur, ekmeđini al“ türünden birisidir.
უკ ისეთია, თავში რომ ჩაარტყა, ხმას არ ამოიღებს.

Elini ayađını kesti „ხელი, ფეხი ამოიკვეთა“ *მოშორდა, გაეცალდა,
(ხადმე) ხიარული, მიხელა შეწვევითა; ◇ ფეხი ამოიკვეთა.
O olaydan sonra evimizden **elini ayađını kesti**.
იმ შემთხვევის შემდეგ ჩვენი სახლიდან ფეხი ამოიკვეთა.

Elini cebine attı ◇ „ხელი ჯიბეზე იკრა“ *ფული ამოიღო.
İki gündür beraberiz, Hasan daha bir kere bile **elini cebine atmadı**. Bütün
masrafı ben gördüm.
ორი დღეა, ერთად ვართ. მასანს ჯერ ერთხელაც ჯიბეზე ხელი
არ გაუკრავს. ყველა ხარჯი მე გავწიე.

Elini çeker ◇ „ხელს იღებს“ *უარს ამბობს; ◇ თავს ანებებს.
Babasıyla çatışınca her şeyden **el çektı**.
როდესაც მამამისს დაუპირისპირდა, ყველაფერზე ხელი აიღო.

Elini genişledi ◇ „ხელები ფართოდ გაშალა“ *ეკონომიკური
მდგომარეობა გაიუმჯობესა; ◇ ხელი მოიმართა, წელში
გაიშალა.

Elim biraz genişleyince kütüphaneme iki raf daha ismarlayacağım.
როდესაც ცოტათი ხელს მოვიმართავ, ჩემი ბიბლიოთეკისათვის
კიდევ ორ თაროს შევუკვეთავ.

Elini kaldırır ◇ „ხელს ასწევს (აღმართავს)“ *ს(კ)მის.

- Öz babana el kaldırmağa nasıl cesaret ediyorsun?

საკუთარ მამაზე ხელის აღმართვას როგორ ბედავ?

Elini kana buladı ◇ „ხელები სისხლში გაისვარა“ - *მოკლა.

Onun elini kana bulattılar.

მას ხელები სისხლში გაასვრევეინეს.

Elini katar ◇ „თავის ხელს უერთებს“ *რაიმე საქმეში

მონაწილეობს, (ვისმეს) ეხმარება; ◇ ხელს უმართავს, ხელს უწყობს, ხელს აშველებს, ხელს წაუკრავს.

Elini kolunu bağladı ◇ „ხელები შეუკრა“ *მოქმედების საშუალება

მოესპო, შეხლედა, შებოჭა; ◇ ხელ-ფეხი შეუბოჭა (შეუკრა).

Elini kolunu sallaya sallaya geldi „ხელების ქნევა-ქნევით მოვიდა“

*უმდეგოდ, უიმედოდ, იმედგაცრეებული დაბრუნდა; ◇ ხელცარიელი დაბრუნდა.

Bir olumlu sonuç beklerken o elini kolunu sallaya sallaya çıkıp geldi.

ჩვენ დადებით შედეგს ველოდით, ის კი ხელცარიელი დაბრუნდა.

Elini kolunu sallaya sallaya gezer „ხელების ქნევა-ქნევით დასეირნობს (დადის)“ *უდარდელად დადის (დასეირნობს); ◇

დონინჯ შემოყრილი დადის, ცა ქულად არ მიაჩნია და დედამიწა ქალამნად.

Suçlu olduğu halde elini kolunu sallaya sallaya geziyor.

მიუხედავად იმისა, რომ დამნაშავეა, დონინჯ შემოყრილი დადის.

Elini koyar ◇ „ხელს ადებს“ 1. *დამნაშავედ ცნობს, ადანაშაულებს, ამხელს.

Savcı bu şahısa el koydu.

პროკურორმა ამ პირს ადებს დაადო ხელი.

2. *თავის განკარგულებაში აქცევს, ხელყოფს.

Onlar çoluk çocuğumuzun nafakasına el koymaya kalkıştılar.

ისინი ჩვენი მიშველ-ტიტველი ბავშვების აღიშენების ხელყოფას შეეცადნენ.

Elini sıcak sudan soğuk suya sokmuyor „ხელს ცხელი წყლიდან ცივ წყალში არ ჩაყოფს“ *ესაქმერადაა, არაფერს აკეთებს; ◇

ხელს არ ანძრევს, თითს თითზე არ აკარებს.

Kocası, Nermin'i, elini sıcak sudan soğuk suya sokmadan yaşatır.

მეუღლე ჩერმინს ისე აცხოვრებს, რომ ხელს არ ანძრევინებს.

Elini sokar ◇ „ხელებს ყოფს“ *სხვის საქმეში ერევა; ◇ ხელებს აფათურებს, ცხვირს ყოფს.

Elini sürmez ◇ „ხელს არ აკარებს“ *არ აკეთებს; ◇ ხელს არ ახლებს.

Aradan kaç gün geçtiği halde işe el sürmemiş.

მიუხედავად იმისა, რომ მას შემდეგ რამდენი დღე გავიდა, საქმისთვის ხელი არ უხლია.

Elini tuttu ◇ „ხელი მოჰკიდა“ *საქმეს შეუდგა, საქმე დაიწყო.

Bu kadının iyi bir oyuncu olabileceğini düşündüm, zamanında bir kimse elinin tutsaymış eğer.

დაფიქრდი იმაზე, რომ ეს ქალი შესაძლოა კარგი მსახიობი დამდგარიყო, თუკი თავის დროზე მას ვინმე ხელს მოჰკიდებდა.

Elini uzatır ◇ „ხელს უწვდის“ *ეხმარება, ეშველება; ◇ ხელს უმართავს, მხარში უდგას, გვერდში უდგას.

Kötü günlerimde kimse bana el uzatmadı.

მძიმე დღეებში ხელი არავინ გამომიწოდა.

Elini verir *ob.* **Elini uzatır.**

Elini vicdanına koydu „ხელი სინდისზე დაიდო“ *დაიფიცა; ◇ გულზე ხელი დაიდო.

- Ali aleyhinde konuşmadan önce elini bir kere **vicdanına koy**, onun senin için yaptığı iyilikleri düşün!

სანამ ალის წინააღმდეგ ილაპარაკებდე, ერთხელ გულზე ხელი დაიდე და იმ სიკეთეზე დაფიქრდი, რაც შენთვის გაუკეთებია.

Elini vurmaz *ob.* **Elini sürmez.**

Elinin üstünde tutar ◇ „ხელზე ისვამს“ *ძალიან უფროსილდება, დიდ პატივში (ფუფუნებაში) ჰყავს, ანებიერებს; ◇ ხელის გულზე ატარებს, ცივ ნიავს არ აკარებს.

Halük karısını el üstünde tuttuğu halde kadın altı ay sonra boşanma dâvası açtı.

მიუხედავად იმისა, რომ ჰალუკი თავის მეუღლეს ხელის გულზე

ატარებდა, ექვსი თვის შემდეგ ქალმა განქორწინებაზე სარჩელი შეიტანა.

Elle tutulur, gözle görülür „ხელით დასაჭერი, თვალით დასანახი“

*ნათელი, ცხადი, ადვილად მისახვედრი; ◇ ამას რა ტარტრული დანა უნდა? ამას ბევრი ლარი და ხაზი არ სჭირდება.

Sadi kendini çok karışık işlere vermiş. Bunlar **elle tutulur, gözle görülür** şeyler.

სადიმ ძალიან როულ საქმეში ჩაივლო თავი. ამას რა ლარი და ხაზი უნდა?

Elleri tutmaz ◇ „ხელები არ ემორჩილება“ *მოქმედების საშუალება არა აქვს, შეიზღვდა, შეიბოჭა; ◇ ხელები შეეკრა.

- Ya Rabbi, bana ne oluyor? Nefes alamıyorum, **ellerim tutmuyor**.

ოჰ, ღმერთო, ეს რა მემართება? სუნთქვა მეკერის, ხელები არ მემორჩილება.

Elmanın yarısı bu, yarısı o „ვაშლის ერთი ნახევარი ესაა, მეორე ნახევარი ის“ *ერთმანეთს ძალიან ჰგვანან, ერთმანეთის მსგავსნი არიან, ერთმანეთისაგან ვერ გააჩვენებ; ◇ გაჭრილი ვაშლივით არიან, ერთმანეთის ალი-კვალი არიან.

Emret, fındık kabuğuna gireyim „მიბრძანე და თხილის ნაჭუჭში ჩაეძვრები“ *ოღონდ მიბრძანე და შეუძლებელს შევძლებ; ◇ შენთვის ნემსის ყუნწშიც გაეძვრები, ჩემი ყელი, თქვენი საბელი, თქვენი ხმალი, ჩემი კისერი.

En tepe varır ◇ „ყველაზე დიდ მწვერვალს მიაღწევს“ *დიდ ლარმატებას მიაღწევს; ◇ შორს წავა.

En tepe varmak için geceyarılarına kadar çalışıyoruz. Ama bakıyoruz mutlu değiliz. Neden? Çünkü bir kez yaşamın başka yonlerini ıskalamışız.

დიდი სიმალღებების დასაპურობად შევალამემდე ვშრომობთ. მაგრამ, ვხედავთ, ბედნიერები მაინც არა ვართ. რატომ? იმიტომ, რომ ამასობაში ცხოვრების სხვა მხარეები ყურადღების მიღმა დაგვრჩენია.

Enini boyunu ölçtü „(რისამე) სიგრძე-სიგანე გაზომა“ *კარგად დაფიქრდა, წინასწარ განსაზღვრა; ◇ კარგად აწონ-დაწონა, ასჯერ გაზომა, ერთხელ გაჭრა.

Ensesinde boza pişirir ხალხ. „მის ზურგზე ბოზას! ხარშავს“
*ამწარებს, უწერება, ტუქსავს; ◇ შავ დღეს აყენებს, შავ დღეს აყრის, ზურგზე ბოლს ადენს.

Yeni müdür sözünü dinlemeyenlerin **ensesinde boza pişiriyormuş** diye duydum.

გავიგე, თურმე ახალი დირექტორი, ვინც მის სიტყვას არ უსმენს. შავ დღეს აყრის.

Esamisi okunmaz „მისი სახელი არ იკითხება“ *მას არსად მოიხსენებენ, დაივიწყეს; ◇ დავიწყებას მისცეს.

Son olimpiyatlarda rekoru kırıldıktan sonra Rıza'nın **esâmisi okunmaz oldu**.
ბოლო ოლიმპიადაზე მისი რეკორდის მოხსნის შემდეგ რიზას სახელი დავიწყებას მიეცა.

Eski defterlerini karıştırır ◇ „ძველ დაეთრებს უქექავს“ *ძველ ცოდვებს უხსენებს; ◇ ძველ დაეთრებს უშლის.

- **Eski defterleri karıştırmanın** manası yok. Bunlar artık kimseyi ilgilendirmiyor.

შენს მიერ ძველი დაეთრების ქექავს აზრი არა აქვს. ესენი უკვე აღარავის აინტერესებს.

Eski hamam, eski tas „ძველი აბანო, ძველი თასი“ - *ყველაფერი ისევ ძველებურადაა, არაფერი შეცვლილა, სიახლისა არაფერი ეტყობა, წინ ერთი ნაბიჯითაც არ წასულან; ◇ ახალ სიოს არ დაუქროლაეს, წინ არ წასულან, ჯერ ისევ ჭურში სხედან, ერთ წერტილზეა გაყინული.

Yöneticiler değişti ama şirkette **eski hamam, eski tas**.

ხელმძღვანელები შეიცვალნენ, მაგრამ ფირმაში არაფერი შეცვლილა.

Eşeğe ters bindirir ◇ „ვირზე უკულმა შესვამს“ *შეარცხვენს, დაამკვირებს, სახალხოდ სასაცილოდ აიგდებს, გაამასხარავენს;
◇ ვირის ბაგაზე დააბამს, საქვეყნოდ თავს მოსჭრის.

Eşek anırmıyor „ვირი კი არ ყროყინებს“ *ყურადღება! სმენა იყოს!
◇ ბუზი კი არ ბზუის!

1. ფეტივისაგან დამზადებული ხასმელი.

Efendiler! **Burada eşek anırmıyor**, hususî meselelerinizi başka yerde görtüşürsünüz.

- ბატონებო! აქ ბუზი კი არ ბზუის, მე ვლაპარაკობ. გთხოვთ, თქვენი პირადი საკითხები სხვაგან გაარკვიოთ.

Eşekbaşı mıyım? „ვერის თავე ვარ?“ *არარაობა ვარ? არავინ ვარ? არაფერს წარმოვადგენ? არაფერი მეკითხება? ◇ ცარიელი ადგილი ვარ?!

Bana sormadan firmanın adına bu mektubu nasıl olur da yazarsınız? Ben burada **eşekbaşı mıyım?**

ფირმის სახელით ამ წერილს უწემოდ როგორ წერო? მე აქ არავინ ვარ?

Eşiğini aşındırır „(ვისიმე კარის) ზღერბლს ცვეთს“ *(სადმე) ხშირად, მომაბეზრებლად დადის; ◇ კარებს უტალახებს.

Bu işi sona erdirinceye kadar vekilin eşiğini aşındırdım.

სანამ ეს საქმე დამთავრდებოდა, მინისტრს კარები ავუტალახე.

Eşref saatta doğmuş ◇ „ბედნიერ საათზე დაბადებული“ *ბედნიერი, ქედბედიანი, იღბლიანი, სვებედიანი; ◇ ბედი სწყალობს (უღიმის), ბედნიერ ვარსკელაზე დაბადებული.

Eteğine yapışır ◇ „კალთაზე ეკრობა“ *ეხევეება, ემუდარება; ◇ კალთებს აგლეჯს, კალთაში უვარდება, ფეხებში უვარდება.

Eteğini öper ◇ „კალთებს უკოცის“ *ელაქუცება, (მასთან) მლიქვნელობს; პირმოთხეობს; ◇ ფეხქვეშ ეგება.

Etekleri tutuşur „კალთები ეწვის“ *ღელავს, მფოთავს, ბობოქრობს; ◇ ცეცხლი ეკიდება.

Hafiaya imtihanı olduğunu öğrenince Ali'nin etekleri tutuştu.

როდესაც აღიმ შეიტყო, რომ ერთ კვირაში გამოცდები ექნებოდა, ცეცხლი მოეკიდა.

Etekleri zil çalar „მისი კალთები ხარს რეკავს“ *ხარობს, სიხარულისაგან აღარაა, ცქმეტავს; ◇ მალლა მალლა დაფრინავს, ფრთებს ისხამს, მეცხრე ცაზეა, მიწაზე ფეხს არ აკარებს.

Nermin evlenme teklifini kabul etti diye Necdet'in etekleri zil çalıyordu.

ნეჯდეთმა რომ გაიგო, ნერმინი დაქორწინების წინადადებას

დათანხმდაო, სიხარულისაგან ფეხზე აღარ იდგა.

Eteklerini bırakmıyor ◇ „მის კალთებს არ შორდება“ *მეღამ თან დასდევს, არ შორდება; ◇ (ვისიმე) კალთაზეა გამოკერებული, კალთაშია ჩაფრენილი (ჩაბლაუჭებული).

Evi başına yıkılır ◇ „სახლი თავზე ენგრევა“ *ნადგურდება, იღუპება.

Her şey bitti evlatlarım... **Evimiz de başımıza yıkılır** şimdi.

შვილებო, ყველაფერი დამთავრდა... ახლა სახლიც თავზე გვენგრევა.

Evi battı „ოჯახი დაეკარგა (დაემხო)“ *განადგურდა, მოისპო; ◇ ოჯახი დაექცა.

- Bitti, her şey bitti! Eşim gitti, **evim battı**, her şey bitti.

დამთავრდა, ყველაფერი დამთავრდა! ჩემი მეუღლე წავიდა, ოჯახი დამექცა.

Evinde kapı yok mu? ◇ „შენ სახლს კარები არა აქვს?“ *კარებს ღიად რატომ ტოვებ?

Evini başına geçiririm ◇ „სახლს თავზე ჩამოვამხო“ *ცუდ ამბავს დავაწევ; ◇ შავ დღეს დავაყრი, ერთ ამბავს დავაწევ.

Evinin direği yıkıldı ◇ „სახლის ბოძი წაექცა“ *ოჯახი გაუნადგურდა (მოესპო); ◇ სახლი დაენგრა, სახლი თავზე დაემხო.

Hasan evinin direğinin yıkılacağını anlamıştı.

ჰასანი მიხვდა, რომ მის სახლს (ოჯახს) დედა-ბოძი გამოეცალა.

Evlilik satar „წმინდანობას ყიდის“ *თვალთმაქცობს, თამაშობს, თავს წმინდანად აღიარებს; ◇ თავს მამა აბრამის ბატონად აჩვენებს.

Faka bastı ◇ „ხაფანგში მოექცა“ *კამოუკეაღ მდგომარეობაში
 ჩაივარდა; მოტყუვდა; ◇ მახეში გაგება.

Sonunda o da faka bastı.

ბოლოს ისიც ხაფანგში მოექცა.

Faka koyacak tane yok „ხაფანგში ჩასადები მარცვალაც არა აქვს“

*ღარიბია, დატოკია, უქონელია; ◇ გახერხებული შაურიანიც არ
 აბადია, ჯიბე გახერხებული აქვს, თითზე გადასახვევი ძაფიც კი
 არ გააჩნია.

Fanı dünyaya kazık mı kakacak? „ამ წუთისთვის განა პალოს
 ჩაასობს?“ *რა დიდხანს ეგ გაძლებს; ◇ რა ბევრი დარჩენია?
 ცას ხომ არ გამოეკერება?

Fare deliği bin para... „თაგვის სორო ათას ფულად“ *მშიშარაა,
 მხდალია; ◇ თაგვის სოროში შეძერება.

Durmadan kahramanlıktan bahsediyor ama ilk top patlayışında fare deliği
 bin para...

გმირობაზე ბევრს საუბრობს, მაგრამ 'ხარბახნის პირველსავე
 გავარდნაზე თაგვის სოროში შეძერება.

Fareler cirit oynuyor „თაგვები დაჯირითობენ“ *იქაურობა
 უკაცრიელია, იქ არავინაა; ◇ იქ ეშმაკებს დაუსადგურებიათ,
 კაცის ჭაჭანება არ არის.

Şimdi oralarda fareler cirit oynuyormuş.

ახლა იქ კაცის ჭაჭანება არ არის.

Fasit daire ◇ „მოჯადოებული წრე“ *ამოუცნობი, გაერკვეული
 რამ.

Fasulye gibi kendini nimetten sayar „ამასაც თავი ღობისხავით სარწო
 ჰგონია“ *თავის თავზე დიდი წარმოდგენა აქვს, თავი მოსწონს,
 თავი დიდი რამე ჰგონია; ◇ თავი მოაქვს.

O, her zaman kendini fasulye gibi nimetten sayar.

მას ყოველთვის თავი დიდი ვინმე ჰგონია.

Fatiha oku „ფათიჰა! წაიკითხე“ **(რისამე) დაბრუნების იმედი*
ნულარ გექნება, გამოეცხოსოვე, შეგიძლია გამოიტირო; ◇ კარგად
მეუღლე, ჭირი მოგჭამა, ჩაიღულის წყალი დალია.
- Süleyman'a borç para mı verdin? Sen o paraya artık bir **Fatiha oku!**
სულეიმანს ფული ასესხე? იმ ფულმა უკვე ჭირი მოგჭამა.

Feleğin çemberinden geçmiş „ბედის საღატეში გამოუვლია“ **ბევრი*
გაჭირვება უნახავს, რა არ გადაეკრანია; ◇ წისქვილის ქვა
დატრიალებულა მის თავზე.
Feleğin çemberinden geçmiş birisine benziyor.
ისე გამოიყურება, თითქოს მის თავზე წისქვილის ქვა
დატრიალებულა.

Feleğin sillesini yedi ◇ „ბედისგან სილა იგემა“ **(ცუდი, მძიმე*
მდგომარეობაში ჩაეარდა; ◇ ბედმა ჩაწიხლა, ბედმა უმუხთლა,
ბედმა უღალატა, ბედმა დასცინა.
Feleğin sillesini yiyince epey zor duruma düştü.
როდესაც ბედმა ჩაწიხლა, საკმაოდ მძიმე მდგომარეობაში
ჩაეარდა.

Felek yüzüne güldü „ბედმა სახეში შესცინა“ **გაბედნიერდა,*
ბედნიერებას ეწია; ◇ ბედმა გაუღიმა, ზეცის კარი გაეხსნა.
Bunca felâketten sonra felek en nihayet Ahmed'in yüzüne güldü.
ამდენი უბედურების შემდეგ ბოლოს აჰმედსაც ბედმა გაუღიმა.

Fena gözle bakar ◇ „ცუდი თვალით იყურება“ **ბოროტი*
განზრახვა აქვს.
Herkese fena gözle bakıyor.
ყველას ცუდი თვალით უყურებს.

Fena kalpli ◇ „ცუდი გულის მქონე“ **გულბოროტი; ◇ ბოროტი*
(ცუდი) გული აქვს.

Feneri nerede söndürdün? „ფანარი სად ჩააქრე?“ **რატომ*
დაგაგვიანდა?
- O! Küçük bey, **feneri nerede söndürdünüz? Neredeyse dersten çıkacağız.**

1. ევრანის პირველი სურა (კითხულობენ მიცვალებულთა
სულის მოსახსენებლად).

თა! ბატონო ქუჩუქ, რაღა დროსია, სადაცაა გაკვეთილიდან გამოვალთ.

Fenerle arar „ფანრით ეძებს“ *დიდხანს ეძებს, მოძებნა უჭირს; ◇
სანთლით ეძებს.

Onun gibi uzmanı bugün fenerle arasan bulamazsın.

მისნაირ სპეციალისტს დღეს სანთლით რომ ეძებო, ვერსად იპოვი.

Fes düştü kel açıldı „ქული ჩამოვარდა, სიქანლე გამოჩნდა“

*ეველაფერი გამოაშკარავდა; ◇ ნილაბი ჩამოსძვრა, ფარდა აეხადა.

Fesini havaya attı ◇ „ქული ჰაერში ისროლა“ *გაიხარა; ◇ ქული ისროლა, ქული ჭერსა ჰკრა, ფრთები შეისხა, ცას ეწია.

- Eğer ben bu yeri alabilirsem, fesimi havaya atarım.

თუ ამ ადგილის მიღება შეუძელი, ქულს ჭერსა ვკრავ.

Fındık kabuğunu doldurmaz „თხილის ნაჭუჭს ვერ აავსებს“

*მცირედიოა, პატარაა, უმნიშვნელოა; ◇ ზღვაში წვეთია.

Onun yardım etmesi fındık kabuğunu doldurmaz.

მისი დახმარება ზღვაში წვეთია.

Fırıncı küreği kadar dili var „ენა მეფურნის ნინაბივით აქვს“

*ენაგრძელია, ენატარტარაა, ყბელია; ◇ ენა მხარზე აქვს გადაკიდული, გრძელი ენა აქვს.

Samihah'ın evde kalmasının asıl sebebi, fırıncı küreği kadar bir dili olmasından.

სამიასს შინაბურად დარჩენის ნამდვილი მიზეზი ის არის, რომ გრძელი ენა აქვს.

Fincanı soğumaz „ფინჯანს არ აცივებს“ *სადმე დიდხანს განერება არ უყვარს, დიდხანს არ ჩერდება; ◇ არ მოსულა, უკვე მიდის, გული არ უდგება.

Ali nereye gitse bir türlü uzun boylu oturamaz! Daha fincanı soğumadan kalkar.

ალი სადაც არ უნდა მივიდეს, დიდხანს ვერ ჩერდება! მოსული არ არის, უკვე მიდის.

Fitil fitil burnundan gelecek „ცხვირიდან პატრუქივით ამოუვა“

*წამწარდება, ჩაშხამდება, არ შეერგება; ◊ ცხვირიდან ძმრად წასდინდება.

Fitil gibidir „პატრუქივითა“ *მოერაღია, გაღუშიღია; ◊ ფეხზე ვერ დგება, ფეხი ერევა.

Akşam eve geldiginde **fitil fitil gibiydi.**

საღამოთი, როდესაც შინ მოვიდა, ფეხზე ვერ იდგა.

Fitil soktu „პატრუქი ჩატენა“ *მდგომარეობა კიდევ უფრო გაამწვავა, წააქუსა, შეაგულიანა; ◊ ცეცხლზე ნავთი დაასხა.

Hasan her yerde **fitil sokan birisidir.**

ჰასანი ყველგან ცეცხლზე ნავთის დამსხმელია.

Fitil verir „პატრუქს აძლევს“ *აქეხებს, აგულიანებს, უხისინებს; ◊ ცეცხლს უკიდებს [უნთებს].

Fitili aldı „პატრუქი აიღო“ *განრისხდა; ◊ ცეცხლი მოედო, გულზე შემოენტო.

Ahmet, Necmi'nin nişanlısı hakkında dedikodu ettiğini işitince, **fitili aldı ve gidip ona haddini bildirdi.**

როდესაც ამქედმა გაიგო, რომ ნეჯმი მის დანიშნულზე ჭორაობდა, გულზე შემოენტო, მივიდა და მას თავისი ადგილი მიუჩინა.

Foyası meydana çıktı „მისი ფოლგა გამოაშკარავდა“ *გამომჟღავნდა, გამონჩდა, გამოაშკარავდა; ◊ ფარდა აეხადა, ნიღაბი ჩამოეხსნა.

- Kendisini namuslu bir insan olarak tanıdığım Ali'nin bu seyahat esnasında bütün **foyası meydana çıktı.**

აღის პიროვნებას, რომელსაც აქამდე ჩამოხსნიან ადამიანად ვიცნობდი, ამ მოგზაურობის დროს მთლიანად ნიღაბი ჩამოეხსნა.

Fülüsü ahmere muhtaç olur „მისი წერილი ფუელი წითელს (ოქროს) საჭიროებს“ *ფუელი არ აქვს, უფუელია, ღარიბია; ◊ ჯიბე გახვერტილი აქვს.

Gagasını kapattı „ნისკარტი მოუკემა“ *გაანუმა, დაადუმა; ◇ პირი მოუკემა, პირი აუკრა, პირში ბურთი ჩახარა.

Gam yemez „დარდს არ ჭამს“ *არ დარდობს; ◇ გულს დარდს არ შეაჭმევინებს, გულზე არ იკარებს.

Şu kitabı bari yeni seneden önce bitirebilseydim gam yemezdim.

ამ წიგნის დამთავრება ახალ წლამდე მაინც რომ შემძლებოდა, გულზე დარდს არ გავიკარებდი.

Gazel okur „დასხელს¹ კითხელობს“ *ცარიელი სიტყვებით ვისმეს რაიმეში არწმუნებს, რაღაცეებს ჩმახავს; ◇ ზღაპრებს ყვება, მიედ-მოედება.

Biraz sıkışınca gazel okumağa başladı.

როცა ოდნავ გაუჭირდა, რაღაცეებს მიედ-მოედო.

Gece silâhlı, gündüz külâhlı „ღამით შეიარაღებული, დღისით ქელიანი“

*სხვებისთვის ცუდი საქმეების ფარულად მკეთებელი, ვითომც უცოდველი, ჩემჩუმი; ◇ მამა აბრამის ბატონად მოაქვს თავი, თეთრ კბილს გიჩვენებს.

Sen onun mâsum görünüşüne bakma! O gece silâhlı, gündüz külâhlılardandır.

მის უცოდველ გამოჩენილებას ყურადღებას ნუ მიაქცევ! მამა აბრამის ბატონად მოაქვს თავი.

Geceyi gündüze katar „ღამეს დღეზე აბამს“ *შეუსვენებლად შრომობს; ◇ დღე და ღამეს ასწორებს.

Bu ödev için geceyi gündüze kattık.

ამ დავალების შესასრულებლად დღე და ღამე გავასწორეთ.

Geçti Bor'un¹ pazarı, sür eşeğini Niğde'ye²! „ბორის ბაზრობა დამთავრდა, გარეკე შენი სახედარი ნიგდესკენ!“ *რავა დროსია, ეკვე დაგვიანებუღია; ◇ ჩაილულის წყალი დაღია, ხელიდან გაშვებუღია.

Bu resim için bana 500 lira mı teklif ediyorsun? Geçti Bor'un pazarı, yavrum sür eşeğini Niğde'ye! Resim şimdi 5000 lira!

1. ლირიკული ლექსი.

ამ სურათში 500 ლირას მთავაზობ? ხელიდან გაუშვი, შვილო. სურათი ახლა 5000 ლირა ღირს.

Geleceği varsa, göreceği de var „მომსვლელი თუა, დამნახავიც არის“
*მოვა და, საკადრის პასუხსაც მიიღებს, გავუცწორდებით; ◇
მოვა და თავისას მიიღებს, მოვა და, ვალში არ დაერჩებით, მოვა
და, თავის ადგილზე დავსვამთ, მოვა და, აქ დავხვდებით.

- Ahmed'in sana bir çift sözü varmış, bugün gelecekmiş halletmeğe...

- **Geleceği varsa, göreceği de var!**

ამჟელს შენთან ერთი ორი სიტყვა აქვს სათქმელი. საქმის
გასარჩევად თურმე დღეს მოვა.

მოვა და, აქ დავხვდებით.

Gem vurdu „აღვირი ამოსდო“ *დაიმორჩილა, მოთოკა, თავის
ნებაზე არ მიუშვია; ◇ აღვირი მოუჭირა, საზღვარი დაუდო.

Babası çocukların davranışına gem vurmaya başladı.

მამამ თავისი შვილების საქციელს საზღვარი დაუდო.

Gemini kıstı *ახ:* **Gem vurdu.**

Gemisini yürüttü „თავისი გემი დაძრა“ *საქმე მოიგვარა, თავი-
სუფლად ამოქმედდა, თავისუფლება მოიპოვა; ◇ ფრთები გაშა-
ლა, იალქნები გაშალა.

Naci, gemisini yürütmek için hiç bir şeyden çekinmiyor.

ნაჯი, ოღონდ კი ფრთები გაშალოს და, არაფერზე უკან არ
იხეხს.

Gençliğine doyamamış „თავისი ახალგაზრდობით ვერ გაძღა“

*ამ ქვეყნიდან ნაადრევად წავიდა; ◇ სიცოცხლით ვერ დატკბა.

Seniha daha gençliğine doyamadan 21 yaşında öldü gitti.

სენიჰა 21 წლისა ისე წავიდა ამ ქვეყნიდან, რომ თავისი
სიცოცხლით ვერ დატკბა.

Geniş bir nefes aldı ◇ „ღრმად ამოისუნთქა“ *თავისუფლად
ამოისუნთქა, დარდისაგან განთავისუფლდა, დამშვიდდა; ◇ გულს
მომეშვა.

Onu sağlıklı görünce geniş bir nefes aldım.

როდესაც ვნახე, რომ კარგად იყო, გულს მომეშვა.

1. ქალაქი თურქეთში.

2. ქალაქი თურქეთში.

Geri aldı ◇ „(სიტყვა, ნათქვამი) უკან წაიღო“.

Bu adam beni hayret etti, dediğini nasıl **geri aldı**?

ამ ადამიანმა გამოაცოცა, თავისი ნათქვამი უკან როგორ წაიღო?

Geri gitti ◇ „უკან წავიდა“ *ნამორჩა, რეგრესი განიცადა; ◇ უკან-
უკან წავიდა.

İşlerinin **geri gittiğinden** çok üzülürüm.

ძალიან ვწუხვარ, რომ მისი საქმეები უკან-უკან წავიდა.

Geri çekildi ◇ „უკან დაიხია“ *თავის განხრახვასე უარი თქვა; ◇
ხელი აიღო.

Uzun uzadıya düşündüğünden sonra bu kızdan **geri çekildi**.

დიდი ხნის ფიქრის შემდეგ ამ გოგონასე ხელი აიღო.

Geri kafalı „ნამორჩენილი თავის პატრონი“ *უეცი, რეგენი,
არაფრის მცოდნე; ◇ რეგენი თავი აბია.

Bildiğimden de **geri kafalı** birisiymiş.

ჩემი აზრითაც, მას რეგენი თავი აბია.

Geride iz bırakmaz ◇ „უკან კვალს არ ტოვებს“ *შეუმჩნეველად
ქრება; ◇ უკვალოდ ქრება.

Ben çok üzülüyordum, çünkü bu **güzellik iz bırakmadan** kaybolacaktı.

ძალიან ვწუხდი, ვინაიდან ეს სილამაზე უკვალოდ გაქრებოდა.

Geride kaldı ◇ „უკან დარჩა“ - *დავიწყებას მიეცა, წავიდა, გაქრა.

- Şimdi ağrıların seni rahatsız etmiyor değil mi?

- Hayır. Her şey **geride kaldı**.

- ახლა ტკივილები აღარ გაწუხებს, არა?

არა, ყველაფერი უკან დარჩა.

Gevşek ağızlı „მოშვებული პირის მქონე“ *კბელი, ლაქლაქა; ◇
ენაზე არაფერი დაადგება, ენა წინ უსწრებს.

Nuriye`ye hiç bir şeyi söyleme, **gevşek ağızlı** bir kadın.

ნურიეს არაფერი უთხრა, ენაზე არაფერი აკავდება.

Geyik etine girdi „ირმის ხორცი შეისხა“ *(ქალიშვილი) ხიმწიფის
ასაკში შევიდა, დაქალდა; ◇ ხორცი შეისხა.

Aynur yavaş yavaş **geyik etine girerdi**.

აინური ნელ-ნელა ხორცს იხსამდა!

Gezip tozar „დახეირნობს და ამტკვერებს“ *უსაქმურად დაესეტება, დაწარწალებს; ◇ ქუჩებს ტკეპნის, ქუჩებს ზომავს, კოდალას უსტვენს.

- Çocuğum, bütün gün **gezip tozacağına** otur da biraz çalış!

შვილო, მთელი დღე ქუჩების ზომავს, დაჯექი და ცოტა იმეცადინე.

Gık dedi ◇ „ხმა ამოიღო“ *წინააღმდეგობა გაუწია, შეეპროძოდა, არ შეეპოუა; ◇ ხმა აიმაღლა, ხმა გაიღო.

Onun da **gık dediğinden** hepimiz şaşakaldık.

მანაც რომ ხმა აიმაღლა, ყველანი გაოგნებულნი დავრჩით.

Gık diyemez ◇ „კრინტს არ ძრავს“ *წინააღმდეგობას არ უწევს, ნებდება, ემორჩილება; ◇ ხმას არ იღებს.

Gıki çıkmaz „მისი ხმა არ ისმის“ *ჩემდაა; ◇ ხმას არ იღებს, კრინტს არ ძრავს, ენა აქვს ჩაწყვეტილი.

Bugün sana ne oldu, böyle? Hiç gıkın çıkmıyor?

- დღეს ისეთი რა დაგემართა, შენი ხმა რომ არ ისმის?

Gırtlığına basar ◇ „ხორხზე აწეება“ *მძიმე, უკიდურეს მდგომარეობაში აყენებს, ძალას ატანს; ◇ ყელზე დანას აჭერს, ყელში თოკს უჭერს.

Girdisini çıktısını bilir „(რისამე) შესასვლელ-გასასვლელი იცის“

*ყველაფერი იცის; ◇ ყველაფრის ასავალ-დასავალი გაეგება, იცის, რისგან რა გამოდნება, მიწაში რა დევს, ისიც იცის, ძაღლის თავი სად მარხია, ისიც იცის.

Nevin çok meraklı insan. Her şeyin **girdisini çıktısını** öğrenmek istiyor.

ნევეინი ძალიან ინტერესიანი აღამიანია! ყველაფრის ასავალ-დასავალი სურს გაიგოს.

Gitti de geldi „წავიდა და მოვიდა კიდევ“ *(უიმედო ავადმყოფმა) მოიხედა, მობრუნდა, მომჯობინდა, მოიკეთა; ◇ იმ ქვეყნიდან მობრუნდა, საიქიოდან მობრუნდა, ხელახლა დაიბადა.

Hastanın durumu nasıl?

- **Gitti de geldi.**

- ავადმყოფის მდგომარეობა როგორია?

საიქიოდან მობრუნდა.

Göbeği beraber kesilmiş ◇ „ჭიპლარი ერთად აქეთ მოჭრილი“
*ერთმანეთს ვერ შორდებიან, განუყრელეები არიან, მუდამ ერთად არიან; ◇ ტყუპის ცალებივით არიან, გადასკენილები (გადაბმულები) დადიან.

Nezihe ile Cahide'nin göbekleri sanki beraber kesilmiş. Hemen her yerde beraberler.

ნეზიჰე და ჯაჰიდე თითქოს გადასკენილები არიანო, ყველგან ერთად არიან.

Göbeği sokakta kesilmiş „ქუჩაში ჭიპმოჭრილი“ *მეძაყი, როსკიპი: ◇
ქუჩის ქალი.

Süleyha'nın göbeği muhakkak sokakta kesilmiş. Eve girdiği yok.

სულეჰას ნამდვილად ქუჩაში აქვს ჭიპი მოჭრილი. მისი შინ შესვლა არ არის.

Göbeğini çatlar ◇ „ჭიპს იწყვეტს“ *მიზნის მისაღწევად ყველა
ღონეს ხმარობს; ◇ წლებზე ფეხს იდგამს.

Akşama kadar göbeği çatlamış.

საღამომდე ჭიპი აქვს მოწყვეტილი.

Göğsünü kabarır „მკერდს იბერავს“ *მედიდერობს, იფხორება; ◇
თავს მაღლა სწევს, თავაწეული დადის, მამალი ინდაურივით
იფხორება.

Göklere çıkar „ცამდე აღის“ *ხარობს; ◇ მეცხრე ცაზეა, ცას
ეწევა, მიწას ფეხს არ აკარებს, ფრთებს ისხამს.

- Şermin sevincinden göklere çıktı.

შერმინი სიხარულისაგან ცას ეწია.

Göklere çıkarır ◇ „ცამდე აყვავს“ *აქებს, ხოტბას ასხამს.

Dün Nihad'ı göklere çıkarıyordun, bugün hakkında kötü kötü şeyler söylüyorsun.

გუშინ ნიჰადი ცამდე აყვავდა, დღეს კი მასზე ცუდ რამეებს
ლაპარაკობ.

Göklere uçurur *vb.*: **Göklere çıkarır.**

Gökten zembille indi „ციდან ზემბილით¹ ჩამოვიდა“ *(რაიმე)

1. იგივეა. რაც ზამბილი (ქილის, დაფნის და მისთ. კალათი.

უშრომლად, შეუქუხებლად, მიუქლოდნელად მიიღო; ◇ ზეციდან მიიღო, ღვთისგან ებოძა, ციდან ჩამოუვარდა.

Bu getirdiğin para sanki gökten zembille inmiş gibi oldu, o kadar lüzümdü.

შენი მოტანილი ფული თითქოს ციდან ჩამომივიდა, ძალიან მჭირდებოდა.

Gölge düştü ◇ „ჩრდილი დაეცა“ *დამცირდა, ღირსება შეეღალა, გაუფასურდა; ◇ ჩრდილში აღმოჩნდა.

Bu olaydan sonra ona gölge düştü.

ამ შემთხვევის შემდეგ ის ჩრდილში აღმოჩნდა.

Gölge düşürür ◇ „ჩრდილს აყენებს“ *(მის) ღირსებას, მნიშვნელობას ამცირებს, ჩრდილავს, აუფასურებს; ◇ ფასს უკარგავს.

Böyle davranınca bütün başarılarına gölge düşürdü.

როდესაც ასე მოიქცა, მთელ თავის წარმატებას ჩრდილი მიაყენა.

Gölge etme, başka ihsan istemem „ნუ მიჩრდილავ და სხვა შენი დახმარება არ მინდა“ *ოღონდ ხელს ნუ შემიშლი; ◇ ოღონდ წინ ნუ გადამეღობები!

Gölgede bırakır ◇ „ჩრდილში ტოვებს“ *სჯობნის, ჩრდილავს. ◇ უკან იტოვებს, ჩრდილში აყენებს, წინ უსწრებს.

Sınıfın en başarılı öğrencisini bile gölgede bıraktı.

კლასის ყველაზე მოწინავე მოსწავლეს კი უკან მოიტოვა.

Gölgesinden korkar ◇ „თავისი ჩრდილისა ეშინია“ *მშიშარაა, მხდალია, ღანაარია.

Güngörü bu işi için kullanamayız, o gölgesinden korkar bir adamdır.

გუნგორს ამ საქმეში ვერ გამოვიყენებთ, ისეთი კაცია, საკუთარი ჩრდილისა რომ ეშინია.

Gölü görmeden paçaları sıvar „ტბა არ დაუნახავს და შარველის ტოტებს იკარწახებს“ *(საქმისათვის) ნაადრეულად ეშინადება, (საქმეს) სერიოზულად უღაგება; ◇ (წინასწარ) თადარიგს იტყერს.

Her şeyde gölü görmeden paçaları sıvamak severdi.

მას ყველა საქმეში თადარიგის დატყერა უყვარდა.

Gönlü açıldı ◇ „გული გაეხსნა“ *გამხიარულდა, მოიხსინა, კარგ
გუნებაზე დადგა; ◇ გული გაუნათდა, გულში ნათელი ჩაუდგა,
გული აუმღერდა, შუბლი გაეხსნა, ცის კარი გაეხსნა.
Onun geldiğinden hepimizin gönlümüz açıldı.
მისი მოსვლით ყველას გული გაგვინათდა.

Gönlü akar ◇ „გული მისდის (მიუწევს)“ *მოსწონს.
Kim olursa olsun, ona gönlüm akar.
ვინც არ უნდა იყოს, გული მისკენ მიმიწევს.

Gönlü çekti ◇ „გულმა გაუწია“ - *სურვილი აღეძრა, მოეწონა.
Üç aydır sigarayı bıraktım amma, hâlâ gönlüm çekiyor.
სამი თვეა, რაც სიგარეტს თავი დავანებე, მაგრამ მისკენ ჯერ
კიდევ მიმიწევს გული.

Gönlü çöktü ◇ „გული ჩაუვარდა“ *იმედი დაკარგა; ◇ გული
გაუტყდა, გული ჩასწყდა.
Onun gönlü çökmüş olduğu yüzünden okunuyordun!
გული რომ ჩასწყდა, სახეზე ეტყობოდა.

Gönlü geniş „ფართე გულისა“ *გულუხვი, კეთილი, ხელგამლილი;
◇ საესე გული აქვს.

Gönlü gözü açılır ◇ „გული ეხსნება“ *ხარობს, მხიარულობს,
ერთობა, ილხენს; ◇ გული უნათდება, გულზე ვარდი ეფინება,
გული უმღერის.
Ayşeyle her karşılaştığında gönlü gözü nasıl açıldığını kendi de iyice
hissederdi!
თავადაც კარგად გრძნობდა, აიშეს ყოველ შეხვედრაზე გული
როგორ უნათდებოდა.

Gönlü ile öynar ◇ „(მისი) გულით თამაშობს“ *მის გრძნობებთან
თამაშობს.
Başkalarının gönlü ile oynamak pek hayır getirmez.
სხვისი გულით თამაში კარგს ვერაფერს მოიტანს.

Gönlü kalır ◇ „(მისი) გული რჩება“ *1. მოსწონს. ◇ გული
მიუწევს, თვალი რჩება.
Mağazada gördüğümüz çay takımında gözüm kaldı.
მაღაზიაში ჩაის კომპლექტზე თვალი დამრჩა.
*2. სწყინს, გულდაღწყვეტილია; ◇ გული სწყდება.

- O akşam seni bekledik, gelmediğinden **gönlümüz çok kaldı.**

იმ საღამოს გელოდებოდით, რომ არ მოხვედი გული ძალიან დაგეწყდა.

Gönlü kara „შავი გულისა“ *ბოროტი, ავი, ავის მზრახველი, მანე, გულბოროტი; ◇ ბოროტი გული აქვს, ცუდი გული აქვს.

Gönlü kara kimsenin biriydi.

ერთი ბოროტი გულის პატრონი იყო.

Gönlü kararı „გული გაუშავდა“ *იმედი (რწმენა) დაკარგა, სასოწარკვეთილებაში ჩავარდა, ცხოვრებისადმი ინტერესი დაკარგა; ◇ გული გაუტყდა, სულით დაეცა, ხელი ჩაიქნია.

Ömerle yarım saat konuştu mu, insanın gönlü kararıyor. Kara haber elçisi mübarek.

ომერთან ნახევარ საათს როგორც კი ისაუბრებ, კაცს გული უტყდება. დალოცვილი, მიუღამ ცუდი ამბების მიაუწყებელია.

Gönlü bulandı ◇ „გული ამემღვრა“ *აღელდა, აფორიაქდა, შეშფოთდა, ცუდ ხასიათზე დადგა, ხასიათი გაუფუკდა.

Nermin ile Ayşe'nin birbirlerine göz kırptıklarını görünce gönlüm bulandı, bunun arkasında bir iş var diye düşündüm.

როცა დავინახე, რომ ნერმინმა და აიშემ ერთმანეთს თვალი ჩაუერეს, გული ამემღვრა, ამის უკან რაღაც იმალება-მეთქი, გავიფიქრე.

Gönlü kırık ◇ „გული აქვს გატეხილი“ *უიმედოა, გულგატეხილია, სასოწარკვეთილია.

- O gece bize geldiysen hayatımız muhakkak başka yola gidip her şeye böyle **gönlüm kırık** olmayacaktım.

*იმ საღამოს ჩვენთან რომ მოსულიყავი, ჩვენი ცხოვრება სხვანაირად წარმართებოდა და ყველაფერზე გული ასე გატეხილი არ შექნებოდა.

Gönlü söndü „გული ჩაუქრა“ *სიყვარული გაუქრა (გაუნეღდა), (რისამე) ინტერესი დაკარგა; ◇ გული გაუცივდა.

Artık gönlüm söndü, bu işi hiç sevmem.

უკვე გული გამიცვივდა, ეს საქმე სულაც არ მიზიდავს.

Gönlü yok ◇ „გული არა აქვს“ *სურვილი არა აქვს; ◇ გული არ მიუწევს.

Hiç iş yapmağa gönlüm yok.
არანაირი საქმისკენ არ მიმიწევს გული.

Gönlü yufka ◇ „სუსტი გულისა“ *მგრძობიარე, გულისხმი; ◇
ჩვილი (ნაზი) გულის პატრონი.

Gönlü yumuşak *იხ.*: Gönlü yufka.

Gönlü var „გული აქვს“ *სურვილი აქვს; ◇ გული მიუღის, გული მიუწევს.
Oraya gitmeğe gönlüm vardı.
იქით გული მიმიწევდა.

Gönlü zengin ◇ „მდიდარი გულის (პატრონი)“ *შესაძლებლობების ფარგლებში ფულისა და ქონების დაუნანებლად გამცემი; ◇ გულით მდიდარი.
Gönlü zengin bir adam olduğundan dolayı Mehmed’i herkes severdi.
აქმედი გულით მდიდარი იყო, ამიტომ ყველას უყვარდა.

Gönlünden çıkarır ◇ „გულიდან ამოიღებს“ *დაივიწყებს, შეიძულავს; ◇ გულიდან ამოირეცხავს (ამოიშლის).
O kızı gönlünden bir türlü çıkaramadım.
ის გოგონა გულიდან ვერაფრით ამოვიგდე.

Gönlünden geçirir ◇ „გულში გაიტარებს“ - *გაიფიქრებს.
Boşuna o kızı gönlünden geçirme, sana vermezler.
იმ გოგონაზე ფიქრი გულში არ გაიტარო, მას არ მოგცემენ.

Gönlünden kopar „გულიდან მოსწყდება“ *არ დაენანება, ემტკება.
◇ გულით გასცემს, გულით გამოსდის, გულს უნდა.
Gönlünüzden ne koparsa, veriniz!
თქვენს გულს რაც სურდეს, ის მომეცით.

Gönlüne battı „გულში ჩაებტკა“ *დაამახსოვრდა, შეუყვარდა. ◇ გულში ჩაუვარდა.
Olan olmuştu artık. Gözünde. çizgiler gönlüne battı, Osman’a sevdalandı.
მოსახდენი უკვე მომხდარიყო. მისი თვალების გამომეტყველება გულში ჩაეარდნოდა, ოსმანი შეყვარებოდა.

Gönlüne danışır ◇ „(თავის) გულს დაეკითხება“ *საკუთარი სურვილით იმოქმედებს. ◇ გულის კარნახით იმოქმედებს, გულის ხმას აჰყვება.
İnsan gönlüne danışırsa bahtiyar olacak.
აღამიანი გულის კარნახს თუ აჰყვება, ბედნიერი იქნება.

Gönlüne doğar ◇ „მის გულში იბადება“ *წინასწარ გრძნობს. ◇ გული უთქვამს.

Gönlünü avlar ◇ „(ვისიმე) გულს ინადირებს“ *მიიმსრობს, გადაიბირებს, თავისადმი კეთილად განაწყოებს; ◇ (მის) გულს მოიგებს, გულს მოიპოვებს.
Bu sözleriyle gönlünü avladı.
ამ სიტყვებით მისი გული მოინადირა.

Gönlünü eder ◇ „გულს (გა)უკეთებს“ *სიამოვნებას (კმაყოფილებას) ანიჭებს, ახარებს, ამშვიდებს.

Gönlünü geniş tut! „გული ფართოდ (გამლილად) იქონიე“ *ნუ იღარდებ, ნუ ინალვლებ! ◇ გული გახსენი! გულთან ახლოსაც არ გაიკარო!
Öyle olmuş oldu, amma gönlünü geniş tut!
ასე მოხდა, მაგრამ გულთან ახლოსაც არ გაიკარო!

Gönlünü kabarır ◇ „გულს უსივებს“ - ◇ აბრაზებს, აწუხებს.
Herkes onun gönlünü kabarırdı.
ყველა მას უსივებდა გულს.

Gönlünü kaptırır ◇ „(მის) გულს ატყვევებს“ *თავს ძლიერ აყვარებს.

Gönlünü kırar ◇ „გულს გაუტეხს“ *აწყენინებს; ◇ გულს ატკენს, გულს მოუკლავს.

Gönlünü okşayor „(მის) გულს ეფერება“ *ახარებს, სიამოვნებას ანიჭებს. ◇ გულს უხარებს.

Gönlünü verdi ◇ „გული მისცა“ *შეიყვარა; ◇ გული დაუკავშირა.
Erkek olsaydım ona gönlüm verirdim.

მაბაკაცი რომ ვყოფილიყავი, მას გულს მივცემდი [ვაჩუქებდი].

Gönlünü yapar *ob.*: Gönlünü eder.

Gönlünü yararır ◇ „გულს უკოდავს“ *აწყენინებს; ◇ გულს სტკენს.

Onun bizden gitmesini **gönlümüzü yaraladığını** bilmiyorduk.
არ გვეკონა, თუ მისი წასვლა გულს გვატკენდა.

Gönül yarası „გულის ჭრილობა“ *ღარდი, ნაღველი, მწუხარება: ◇ გულის ტკივილი.

Onun durumu hepimiz için **gönül yarası** oldu.
მისი მდგომარეობა ყველა ჩვენგანის გულის ტკივილი გახდა.

Göreyim seni! - *მე შენ გინევენებ; ◇ ნახე, რას გიზამ!

Hele, ödevini yapma da **göreyim seni!**

აბა, ერთი დავალება არ შეასრულო, მე შენ გინევენებ!

Görmüş geçirmiş! „უნახავს, გამოუკვლია“ *კარგად უცხოვრია: ◇ კარგი დღეები უნახავს (გამოუკვლია).

Göründü Sivas'ın dağları „გამოჩნდა სივასის¹ მთები“ *მოულოდნელად საშიში (უსიამოვნო) ვითარება შეიქმნა; ◇ შავი დღე დადგა, განკითხვის დღე დადგა, განკითხვის უამი დადგა.

Telgraf aldım, Pazartesiye Orhanlar, Salıya da Mustafalar geliyorlarmış.
Haydi bakalım **göründü Sivas'ın dağları.**

დეკემბა მივიღე, ორშაბათს თურმე ორპანიანი ჩამოდიან, სამშაბათს კი მუსტაფაანი. ესეც შენ! განკითხვის დღე დაგვიდგა.

Göz açıp kapayınca kadar „თვალის გახელა დახუჭვამდე“ *სწრაფად, უმოკლეს დროში: ◇ თვალის დახამხამებაში, ერთ წამში.

Bütün hadise **Göz açıp kapayınca** kadar oldu bitti.

ყველაფერი თვალის დახამხამებაში მოხდა და დასრულდა.

1. ქალაქი თურქეთში.

Göz alıcı „თვალწარმტაცი“ *მომხიბვლელი, მომაჯადოებელი.

Göz banyosu yapar „თვალის აბაზანას იკეთებს“ *ერთობა; ◇
თვალს წყალს ალევინებს, გულს აყოლებს.
Ahmet pilaja yüzmeğe değil, göz banyosu yapmağa gidiyor.
აჰმედი პლაჟზე საცურაოდ კი არა, იმისათვის მიდის, რომ
თვალს წყალი დაალევინოს.

Göz etti ◇ „თვალი ჩაუკრა“ *თვალით მიანიშნა.
- Bunun şaka olduğuna inanmalısın. Orhan lâfa başlamadan bana göz etti.
ეს რომ ხუმრობაა, უნდა დაიჯერო, სანამ ლაპარაკს
დაიწყებდა, ორჰანმა თვალი ჩამიკრა.

Göz göre göre „ეყრებ-ეყრებით“ *თვალნათლივ, ცხადად, თვალწინ,
აშკარად: ◇ თვალსა და ხელს შუა.
Geçen hafta göz göre göre daha ucuz malı kaçırdım.
გასულ კვირას უფრო იაფი საქონელი თვალსა და ხელს შუა
გამომეპარა.

Göz göze geldi ◇ „თვალი თვალს მოხვდა“ *ერთმანეთს შეხედეს,
ერთმანეთი დაინახეს; ◇ თვალი თვალში გაუყარეს.
Salonun zayıf ışığında Afife ile göz göze geldik.
სალონის მკრთალ სინათლეზე მე და აფიფემ ერთმანეთს თვალი
თვალში გავუყარეთ.

Göz gözü görmez „თვალი თვალს ვერ ხედავს“ *ეკუნი სიბნელეა,
ძალიან ბნელა; ◇ თვალთან თითს ვერ მიიტან.
Birdenbire öyle bir sis bastı ki göz gözü görmez oldu.
უცებ ისეთი ნისლი ჩამოწვა, რომ თვალთან თითს ვერ მიიტანდი.

Göz hapsinde tutar *ob.*: **Göz hapsine alır.**

Göz hapsine alır „თვალის ტყვეობაში აკეავს“ *ეთვალთვალეებს,
თვალს ადევნებს, ეურადღების ქვეშ აკეავს; ◇ თვალს არ
აცდილებს, ფხიზელი (მახვილი) თვალით უყურებს.
Nedense onu göz hapsine alıyordu.
რატომღაც თვალს არ აცდილებდა.

Göz kesildi „თვალად იქცა“ *დიდი გულისყურით, ეურადღებით

უყურებს; ◇ მზერად იქცა, თვალს არ აშორებს.
Hepimiz göz kesilmiştik.
ყველანი მზერად ვიქცით.

Göz kırpmadan ◇ „თვალის დაუხამხამებლად“ *ყოველგვარი ფიქრის გარეშე, უყოყმანოდ; ◇ უკან მოუხედავად.
Onun kurtarmağa göz kırpmadan denize daldı.
მის გადასარჩენად თვალის დაუხამხამებლად ზღვაში ჩაყვინთა.

Göz koyar ◇ „თვალს ადგამს“ *მისწონს, იხიბლება.
Sahir Sevim'e göz koydu, muhakkak evleneceğim diyor.
საპირმა სევიმს თვალი დაადგა. აუცილებლად ვითხოვო, ამბობს.

Göz kulak olun „თვალყურიანად იყავით“ *უთვალთვალეთ, ყურადღებით იყავით; ◇ თვალყური ადევნეთ.
Serbest bırakın götsin, ama göz kulak olun.
გაათავისუფლეთ, წავიდეს, მაგრამ თვალყური ადევნეთ.

Göz kuyruğuyla bakar *sh.*: **Göz ucuyla bakar.**

Göz nuru döker „თვალის წინს ღერის“ *ღიდხანს ყურადღებით მუშაობს; ◇ თვალებს იღამებს (იწყალებს), თვალები დათხრაზე აქვს.
Buna göz nuru döktüm, nasıl vazgeçerim.
ამაზე თვალები ამოვიღამე. თავს როგორ დავანებებ.

Göz önünde kaçıtır „თვალწინ უშვებს“ *უყურადღებობით კარგავს; ◇ ხელიდან უშვებს, მხედველობიდან გამორჩება, თვალსა და ხელს შუა ეკარგება.
Bu olay göz önünden kaçırdı.
ეს შემთხვევა ხელიდან გაუშვა.

Göz önünde tutar *sh.*: **Göz önünde bulundurur.**

Göz ucuyla bakar „გვერდულად უყურებს“ *ჩემად, მალულად უყურებს; ◇ ცერად უყურებს.
Resimlere göz ucuyla baktı.
სურათებს ცერად შეხედა.

Göz yumar ◇ „თვალებს ხუჭავს“ **(რაიმეს) განგებ არ ამხნევს, (განგებ) ეყრადღებას არ აქცევს.*
Oğlanın her gece geç vakitlerde eve gelişine göz yummamalıyız.
ბიჭი რომ ყოველ ღამეს გვიან მოდის, ამასე თვალი არ უნდა დაეხუჭოს.

Göz yumup açıncaaya kadar *ob.:* **Göz açıp kapayıncaaya kadar.**

Gözden çıkarır „თვალიდან ამოიღებს“ **გაიმეტებს, არაფერს დაზოგავს; ◇ თავზე შემოივლებს.*

- Bu arabanın fiyatı on bin marka. Ama o kadar hoşuma gitti ki, bu parayı gözden çıkardım.

- ამ ავტომანქანის ფასი ათი ათასი მარკაა. მაგრამ იმდენად მომეწონა, რომ ეს ფული თავზე შემოვივლე.

Gözden kaçır ◇ „თვალიდან გამოეპარება“ **ვერ შეამჩნიებს; ◇ მხედველობიდან გამოორჩება.*

Nasılsa gözümünden kaçmış... Demek sizi sıkılmış ha...

როგორ მოხდა, რომ მხედველობიდან გამომჩნა... ესე იგი, გაწუხებენ ხომ...

Gözden kayboldu „თვალიდან დაიკარგა“ **დაიკარგა, გაუჩინარდა, გაქრა; ◇ თვალს მიეფარა.*

Seniha ile Faik Bey uzun bir müddet gözden kayboldular.

სენიჰა და ბაქონი ფაიკი დიდხანს თვალს მიეფარნენ.

Gözden sürmeyi çalar „თვალიდან სურმას იპარავს“

**მოსურსებელია, დაოსტატებული ქურდია; ◇ თვალიდან ბეწვს აცლის.*

- Ben böylesine hilekâr adam görmedim. Neredeyse gözden sürmeyi çalacak.

ასეთი დაოსტატებული ქურდი არ მინახავს. საცაა თვალიდან ბეწვს ააცლის.

Gözden uzaklaşır ◇ „თვალს შორდება“ **მიდის, იმალება; ◇ თვალს ეფარება.*

Göze alır „თვალში იღებს“ **მოსწონს; ◇ თვალში მოსდის, ჭკუაში უჯდება.*

Ben bu havada bu otomobile yola çıkmayı göze alamam.

ასეთ ამინდში ამ ავტომანქანით მგზავრობა ნამდვილად თვალში არ მომდის.

Göze batar ◇ „თვალში ეჩხირება“ *არ მოსწონს; ◇ თვალში ეკლად ესობა.

İlk kocamdan olan çocuğum bizim Beyin her zaman **gözüne batıyordu.**

პირველი ქმრიდან ჩემი შვილი ჩვენს ბატონს მუდამ თვალში ეჩხირებოდა.

Göze çarpacak kadar ◇ „თვალში საცემად“ *შესამჩნევად; ◇ თვალში მოსახვედრად.

Göze çarpar ◇ „თვალში ხედება“ - *ადვილად ამჩნევს.

Kitabı elime alır almaz imlâ yanlışları **gözüme çarptı.**

როგორც კი წიგნი ხელში ავიღე, კორექტურული შეცდომები თვალში მომხვდა.

Göze diken oldu ◇ „თვალში ეკლად ექცა“ *არ მოეწონა; ◇ თვალში ეკლად ჩაესო.

Ali bizim Beyin her zaman **gözüne batıyordu.**

ალი ჩვენს ბატონს ყოველთვის თვალში ეკლად ესობოდა.

Göze gelir (girer) ◇ „თვალში მოხდის“ *მოსწონს.

Ahmet şefin **gözüne gelir için çok çalışıyor.**

აჰმედი ბევრს მუშაობს, რათა უფროსს თვალში მოუვიდეს.

Göze göz, dişle diş ◇ „თვალი თვალისა წილ, კბილი კბილისა წილ“ *სამაგიეროს გადახდა. შურისძიება.

Göze göz, dişle diş ... Beni aldattığını haber alırsam, derhal ben de seni aldattırım.

თვალი თვალისა წილ, კბილი კბილისა წილ. თუ გაეცეკ, რომ მიღალატე, მეც მაშინვე გიღალატებ.

Gözle kaş arasında „თვაღსა და წარბს შორის“ *შეუმჩნევლად; ◇ თვაღსა და ხელს შუა.

Gözle yer ◇ „თვალით ჭამს“ *ხარბად, დაეინებით, თვალმოუშორებლად უყურებს.

Ona **gözle yer gibi bakıyordu.**

მას იხე უყურებდა, თითქოს თვალებით ჭამდა.

Gözleri arkada kaldı ◇ „(მას) თვალები უკან დარჩა“ *მოქონა; ◇
თვალი ზედ დარჩა.

Gözleri bayılıyor „თვალები ეხუჭება“ - *ეძინება, ძილი ერევა.

- Hayıdı sen git yat! **Gözlerin bayılıyor.**

აბა. წადი. დაწექი! თვალები გეხუჭება.

Gözleri buğulanır (bulutlanır) ◇ „თვალები ენამება (ელრუბლება)“

*თვალეზე ცრემლი აღგება: ◇ თვალები ებინდება, თვალეში
ნისლი აწება. თვალეები უწყლიანდება.

Yanımdan ayrılırken gözleri buğulandı.

როდესაც გამშორდა, თვალეები ავესო.

Gözleri bulanır *ob.:* **Gözleri buğulanır.**

Gözleri çukura gitti „თვალეები ფოსოში ჩაუცევიდა“ *გახდა; ◇

თვალეები ჩასცევიდა, თვალეები ამოუღამდა.

İyileşmiş görünüyor ama gözleri çukura gitmiş.

ეტყობა გამოკეთდა, მაგრამ თვალეები ჩასცევიდა.

Gözleri dolu dolu olur ◇ „თვალეები ევსება“ *თვალეზე ცრემლი
აღგება.

Beni görünce gözleri dolmuş.

ჩემს დანახვაზე თვალეები (ცრემლით) ავესო.

Gözleri döndü ◇ „თვალეები გადაუტრიალდა“ *გაბრაზდა,

განრისხდა; ◇ თვალეები გადმოსცევიდა.

Sınıftaki durumu görünce müdürün gözleri döndü.

კლასის მდგომარეობა რომ დაინახა, დირექტორს თვალეები
გადმოუტრიალდა.

Gözleri evinden (yuvarlarından) fırladı *ob.:* **Gözleri döndü.**

Gözleri fal taşı gibi açıldı „თვალეები სამკითხაო ქვახავით გაეხსნა“

*გაოცებისაგან ან განრისხებისაგან) თვალეები გაუფართოვდა; ◇
თვალეები გადმოეკარკლა.

Hayretten gözleri fal taşı gibi açıldı.

გაოცებისაგან თვალეები გადმოეკარკლა.

Gözleri kan çanağına döndü „თვალეები სისხლის ფიალად ექცა“
*გაბრაზდა, განრისხდა, გაცოფდა, გაცეცხლდა; ◇ თვალეებში
სისხლი მოაწვა, თვალეები სისხლით აეხსო.

Gözleri kapandı ◇ „თვალეები დაეხუჭა“ *გარდაიცვალა.
Zavallı ihtiyar! gözleri kapandı.
საბრალო მოხუცი! თვალეები დაეხუჭა.

Gözleri kararır ◇ „თვალთ უბნელდება“ *(დაღლილობის,
შიმშილის ან გირიდისგან) თვალეებში მხედველობა ექვეითდება.
Açlıktan kadının gözleri kararır.
შიმშილით ქალს თვალთ დაუბნელდა.

Gözleri parlar ◇ „თვალეები უბრწყინავს“ *ხარობს, თავს
ბედნიერად გრძნობს; ◇ თვალში ნათელი უდგას.
Annesini görünce gözleri parladı.
როდესაც დედა დაინახა, თვალეები გაუბრწყინდა.

Gözleri şuraya buraya kaçıyor „თვალეები აქეთ-იქით გაუბრბის“
*მოუესვენრდაა; ◇ თვალეებს აქეთ-იქით აცეცებს.

Gözleri yollarda kalır „თვალეები გზაზე რჩება“ *დიდხანს
მოუთმენლად ელოდება; ◇ თვალეი გზისკენ უჭირავს, თვალეები
გზაზე აწყდება.
Neredesin kardeşim? Gözlerimiz yollarda kaldı.
სად ხარ, ჩემო ძმაო? თვალეები გზაზე დამაწყდა.

Gözlerimin ipi sarardı „თვალეების ძარღვი ჩამიყვითლდა“
*ლოდინისაგან დავიდალე; ◇ თვალეები ამომიღამდა.
O akşam onun beklediğimde gözlerimin ipi sarardı, amma o gelmedi.
იმ საღამოს მის ლოდინში თვალეები ამომიღამდა, მაგრამ არ
მოვიდა.

Gözlerinde ateş parıldandı ◇ „თვალეებში ცეცხლი აუკიაფდა“
*გამხიარულდა; ◇ თვალეებში ნაპერწკალმა გაუელეა, თვალეებში
ნათელი ჩაუდგა.
Onun ihtiyarlıktan uçan gözlerinde ateş parıldadı.
სიბერისაგან ჩამქრალ მის თვალეებში ნაპერწკალმა გაიელეა.

Gözlerinde şimşekler çakar ◇ „თვალებს აკვესებს“ *ბრაზობს,
ცოფდება; ◇ თვალებიდან ცეცხლს აკვესებს.

Gözlerinden okur ◇ „მის თვალეში კითხულობს“ *თვალეების
გამომქეცველებით იგებს მის აზრებს.
Doktor, Sevim hanımın içinden geçenleri gözlerinden okuyarak, söze
karıştıđına pişman oldu.
ექიმმა ქალბატონ სევიმის თვალეში ამოიკითხა მისი
თავგადასავალი და ლაპარაკში წარუვა ინანა.

Gözlerine inanmıyor ◇ „თვალებს არ უჯერებს“ *წანახი არ სჯერა.
İyi bir sonuca ulaşınca gözlerine inanmıyordu.
კარგ შედეგებს რომ მიაღწია, თვალებს არ უჯერებდა.

Gözlerini devirdi ◇ „თვალეები გადმოატრიალა“ *განრისხდა,
გაცოფდა, გაბრაზდა; ◇ თვალეები დააბრიალა.
Babası ođluna gözlerini devirdi.
მამამ ვაჟიშვილს თვალეები დაუბრიალა.

Gözlerini dikti ◇ „თვალეები დაასო“ *ხელში წაგდება მთინდომა; ◇
თვალეი დაადგა.
Kardeşim kendi kalemimi kaybedince benim kalemime göz dikti.
ჩემმა ძმამ, როდესაც თავისი კალამი დაკარგა, ჩემს კალამს
დაადგა თვალეი.

Gözlerini dört açar „თვალეებს ოთხად ახელს“ *ყურადღებით არის,
უხიხლობს; ◇ ას თვალსა და ას ყურს იბამს.
Gözlerini dört aç, eve hırsız girmesin!
ასი თვალეი და ასი ყური გამოიბი, სახლში ქურდი არ შევიდეს.

Gözü aç „მშიერი თვალისა“ *ხარბი, გაუმაძღარი; ◇ თვალეი არ
უძლება.
Bu kadar zengin olduđu halde Alinin gözü hâlâ paraya aç.
მიუხედავად იმისა, რომ ასეთი მდიდარია, ალის თვალეი ფუკლით
მაინც ვერა ძლება.

Gözü açık gitti „თვალეგახელილი წავიდა“ *დიდი ხნის ნატერის
აქსრულეებლად წავიდა; ◇ გულწაკლული წავიდა, (რალაცაზე)
თვალეი დარჩა.
Ođlu babasının son günlerine gelip yetişemediđi için zavallı adam

gözü açık gitti.

ვინაიდან შვილმა მამამისის ბოლო დღეებს ვერ მოუხწრო, საბრალო კაცი გულნაკლული წავიდა.

Gözü açılır ◇ „თვალი ახილება“ *მიხედება, გამოერკევა, შეიცნობს, კარგისა და ავის გარჩევას დაიწყებს; ◇ გონს მოეგება.

Gözünün açılması için başına daha nelerin gelmesini bekliyorsun?

Anlamıyorum!

თვალი რომ აგეხილოს, კიდევ რა უნდა გადაგხდეს, ვერ გამიგია!

Gözü almaz „მისი თვალი არ ღებულობს“ *არ მოხწონს; ◇ თვალში არ მოსდის.

Bu giyisileri pek gözüm almadı.

ეს მისი ტანსაცმელი თვალში დიდად არ მომივიდა.

Gözü bağlar ◇ „თვალს იხვევს“ *სინამდვილეს განგებ არ იმჩნევს; ◇ თვალებს იბრმავებს.

1914 ten önce, pek çok politikacılar yaklaşan tehlikeyi göremiyecek kadar **gözü bağladılar.**

1914 წლამდე ბევრ პოლიტიკოსს ისე ჰქონდა თვალები დაბრმავებული, რომ მოახლოებული საშიშროება ვერ დაინახა.

Gözü değdi ◇ „მისი თვალი ეცა“ *ბოროტი თვალის გავლენით ცუდ მდგომარეობაში ჩავარდა; ◇ თვალი ეცა.

O günden sonra hastayım, galiba gözü bana değdi.

იმ დღის შემდეგ ავად ვარ, ალბათ მისი თვალი მეცა.

Gözü dışarda ◇ „თვალი გარეთა აქვს“ *გარეთ სიარული უყვარს, ყოველთვის წასვლაზე ფიქრობს, გაქცევაზეა; ◇ თვალი გარეთ უჭირავს.

İşe pek özen göstenniyor, herhalde **gözü dışarda.**

საქმეს გულს ვერ უდებს, თვალი გარეთ უჭირავს.

Gözü doyar ◇ „თვალი უძლება“ - *კმაყოფილდება.

Gözü doyunca kabuğuna çekilir sanıyorum.

როდესაც თვალი გაუძლება, უფიქრობ, თავის ნატუკში ჩაძვრება.

Gözü dünyayı görmüyor „მისი თვალი ქვეყანას არ ხედავს (არ ამჩნევს)“ * (სიხარულისაგან, სიბრაზისაგან) ვეღარავის (ვეღარაფერს) ხედავს (ამჩნევს); ◇ მისი თვალები ვეღარაფერს ამჩნევს, თავის ჭკუაზე აღარ არის.

Öyle kızmıştı ki gözü dünyayı görmüyordu.

ისე გაბრაზდა, რომ მისი თვალი ვეღარაფერს ხედავდა.

Gözü gibi korur ◇ „თვალისებრ უფრთხილდება“ * კარგად უვლის, უფრთხილდება, პატრონობს; ◇ თვალის ჩინივით უფრთხილდება. **Kardeşlerini gözü gibi koruyordu.**

თავის ძმებს თვალის ჩინივით უფრთხილდებოდა.

Gözü gitti „თვალი წაუვიდა“ * ძალიან მოეწონა; ◇ თვალი გაექცა, თვალი ზედ დარჩა.

Bu güzel eşyalara gözüm gitti.

ამ ღამის ნივთებისკენ თვალი გამექცა.

Gözü gönü açıldı ◇ „თვალები, გული გაეხსნა“ * გამხიარულდა; ◇ გული გაეხსნა, გული გაუნათდა, გულში ნათელი ჩაუდგა.

Torunlarımı her gördüşümde gözüm gönüm açılıyor.

შვილიშვილებთან ყოველ შეხვედრაზე გული მინათდება.

Gözü kaldı ◇ „თვალი დარჩა“ * მოეწონა.

Şu yeni model arabaya bak! Gözüm kaldı.

ამ ახალი მოდელის ავტომანქანას შეხედე! თვალი ზედ დამრჩა.

Gözü kaçtı ◇ „თვალი გაექცა“ - * უნებურად შეხედა.

İstemeye istemeye gözleri lokantaya kaçtı.

უნებურად თვალი რესტორნისაკენ გაექცა.

Gözü kapıda *nb.: Gözü dışarda.*

Gözü keskin ◇ „თვალი უჭრის“ * კარგი მხედველობა აქვს.

Gözü keskin biri olduğu için gelenleri üç kilometreden seçebildi.

ვინაიდან თვალი უჭრიდა, სამ კილომეტრზე შეძლო მომავლების გარჩევა.

Gözü pek „ძლიერი თვალების მქონე“ * უშიშარი, მამაცი, შეუპოვარი, გამბედავი; ◇ თვალსაც არ ახამხამებს, წარბსაც არ შიხრის.

Fethi gözü pek adamdır. Ona öyle kolay kolay kimse yıldırılmaz.
ფეთხი წარბსაც არ შეიხრის. მას კარე ადვილად ვერაინ
შეაშინებს.

Gözü pencerede *sh.*: **Gözü kapıda.**

Gözü toprağa bakıyor „მისი თვალები მიწას ჩასწვრივია“
*სიკვდილის პირასაა; ◊ ცალი ფეხი სამარეში უდგას, პირი იმ
ქვეყნისკენ აქვს.

Yaşlı komşumuzun **gözü toprağa bakıyor.**
წყვენი მოხეც მქსობელს ცალი ფეხი სამარეში უდგას.

Gözü var „თვალი აქვს, სერვილი აქვს“ ◊ თვალი უჭირავს.
Milletvekilğinde de **gözü vardır.**
თვალი დეპუტატობაზეც უჭირავს.

Gözü yollarda kalır ◊ „თვალები გზაზე რჩება“ *დიდხანს
მოუთმენლად ელოდება.

- Tam iki saat geciktin azizim. **Gözlerimiz yollarda kaldı.**

სესტად ორი საათი დაგაგვიანდა, ჩემო კარგო, თვალი გზაზე
დაგვრჩა.

Gözü yüksekte „თვალები მაღლა აქვს“ ◊ თავზე დიდი
წარმოდგენისაა, ზევით-ზევით იყურება, თავი მოსწონს, თავს
მაღლა სწევს.

- Nezihe'nin seninle evleneceğini sanma! Onun **gözü çok yükseklerde.**

ნურც იფიქრებ, რომ ნეზიჰე შენ გამოგყვება, ის ზევით-ზევით
იყურება.

Gözünde büyüdü ◊ „მის თვალში გაიზარდა“ *უფრო მეტად
მოეწონა, თანდათან უფრო მოეწონა;

◊ მის თვალში ამაღლდა.

Kemal âşık olduğu için Ayşe'nin meziyetleri **gözünde daha büyüyordu.**

ვინაიდან ქემალი შეყვარებული იყო, აიშეს ღირსებები მის
თვალში უფრო იზრდებოდა.

Gözünde (veya burnunda) tüter „(ის) მის თვალში ბოლავს“ *(მასზე)
გამყადებით ფიქრობს, დარდობს, ვერ ივიწყებს, ელანდება; ◊
თვალწინ უდგას, თვალიდან არ შორდება.

Yüzün **gözümde tütüyor**, niçin benden böyle uzaktasın?

შენი ხახე თვალდან არ მშორდება, რატომ ხარ ჩემგან ასე შორს?

Gözünden düşer „თვალდან ევარდება“ *ძველ სიყვარულს, ნღობას, პატივისცემას კარგავს; ◇ თვალში აღარ მოსდის.
Osman benim çoktan **gözümde düştü.**
ოსმანი, დიდი ხანია, თვალში აღარ მომდის.

Gözünden hiç bir şey kaçmaz ◇ „თვალდან არაფერი გამოეპარება“
*ეურადღებითაა, ფხიზლადაა.
Bizim müdür bir şeye aldırıyor gibi görünüyor, ama **gözünden bir şey kaçmıyor.**
ჩვენი დირექტორი თითქოს ეურადღებას არაფერს აქცევს, მაგრამ მის თვალს არაფერი გამოეპარება.

Gözünden kaçmamış ◇ „მის თვალს არ გამოჰპარვია“
*შეუმჩნეველი არ დაჰრჩენია.
Hoca da bu anda orada imiş, bu söze bıyık altından gülecek olmuş. Bu hal Timur'un **gözünden kaçmamış.**
ხოჯაც ამ დროს იქ ყოფილა და ამ სიტყვებზე უღვაშებში ჩაუცივინია. თემურის თვალს ეს არ გამოჰპარვია.

Gözüne bakıyor ◇ „თვალეში შესცქერის“ *მისი სურვილით მოქმედებს; ◇ თვალეში შესცივინებს.
Bütün gün çevresinde dolanıp **gözüne bakıyordu.**
მთელი დღე მის ირგვლივ ტრიალებდა და თვალეში შესცივინებდა.

Gözüne hiç bir şey görünmez „თვალში აღარაფერი ეჩანს (მოსდის)“
*აღარაფერი ახარებს, აღარაფერი აინტერესებს, დარდობს.
Hastalığından dolayı **gözüne hiçbir şey görünmüyordu.**
ავადმყოფობის გამო თვალში აღარაფერი მოსდიოდა.

Gözüne ilişti ◇ „თვალში მოხვდა“ *შეამჩნია, ეურადღება მიაპყრო.
Gene etrafıma baktım. Nihayet çantam **gözüme ilişti.**
კვლავ ირგვლივ მიმოვიხედე, ბოლოს თვალში მომხვდა ჩემი ჩანთა.

Gözüne kara su iner „თვალში შავი წყალი ედგება“ *დიდხანს ვისმეს მოლოდინშია; ◇ (დიდხანს ლოდინისგან) თვალეები

დააწყდა, თვალები ამოულამდა.

- Seni beklerken gözlerimize kara sular indi.

შენს ლოდინში თვალები ამოგვილამდა.

Gözüne uyku girmez ◇ „თვალზე ძილი არ ეკარება“ *არ ეძინება.

Uykum kaçınca aklım bir şeye takılır ve o takınağı savuşturuncaya kadar gözüme uyku girmez.

როდესაც ძილი მიტყდება, ჩემი გონება ერთ რაღაცას აიკეოტებს და ვიდრე ამ ასრს არ გაეყინტავ, თვალზე ძილი არ მეკარება.

Gözünü aç ◇ „თვალი გაახილე“ *მიხედი, გამოფიხიხლდი!
გაიღვიძე! ◇ მიიხედ-მოიხედე.

Gözünü açtığında geç olacak.

როდესაც ის თვალს გაახელს, გვიან იქნება.

Gözünü açtıramaz „თვალს არ ახელინებს“ *ზღუდავს, ავიწროებს,
რისამე კეთების საშუალებას არ აძლევს; ◇ სულს არ
ათქმევენებს, ამოსუნთქვის საშუალებას არ აძლევს.

Gözünü alamaz *ob.*: **Gözünü ayırmaz.**

Gözünü ayırmaz ◇ „თვალს არ აშორებს“ *ძალიან მოსწონს. ◇
თვალს ვერ სწყვეტს.

Onun resimlerinden gözünü ayıramıyordu.

მის ნახატებს თვალს ვერ აშორებდა.

Gözünü boyar „თვალებს უღებავს“ *ატყუებს, ცუდ რამეს კარგად
აჩვენებს. ◇ თვალს უხვევს, თვალს უბამს, თვალში ნაცარს
აყრის.

Bu adam gözlerimizi boyadı.

ამ კაცმა თვალში ნაცარი მოგვაყარა.

Gözünü daldan budaktan esirgemez „თვალს ტოტსა და ყლორტს არ
არიღებს“ *წარბშეუხსრელია, უშიშარია, გულადია; ◇ წარბს არ
ხრის.

Gözünü değdirir ◇ „თვალს შეაელებს“ *გადახედავს,
გადაათვალიერებს.

Bu günlerde işlerim öyle fazla ki, ne bir gazeteye, ne bir kitaba göz

değdirecek vaktim olmuyor.

ამ დღეებში იმდენი საქმე მაქვს, გასეთს და წიგნს თვალი რომ გადავაელო. იმისი დროც არ მაქვს.

Gözünü dikti ◇ „თვალი დაადგა“ *ძლიერ მოეწონა; ◇ თვალი ზედ დარჩა, თვალში მოუვიდა.

- Eh, sen elmaya nasıl olsa **gözünü diktin**, bâri al da ye!

- ოჰ, როგორ მოხდა, ამ ვაშლს რომ თვალი დაადგი, ბარემ აიღე და ჭამე!

Gözünü doldurur *იხ.*: **Gözünü doyrur**.

Gözünü doyrur ◇ „თვალს აძლობს“ *(რამე სანახაობით) დიდ სიამოვნებას იღებს, კმაყოფილდება.

Gözünü dört açar „თვალს ოთხად ახელს“ *ფხიზლობს, ფრთხილადაა. ყურადღებითაა; ◇ თვალყური უჭირავს, თვალს არ აშორებს, ას თვალსა და ყურს გამოიბამს.

Bu çocuğa **gözünüzü dört açın!**...

ამ ბავშვს თვალი არ მოაშოროთ!...

Gözünü gezdirdi ◇ „თვალი გადაავლო“ *გადაათვალიერა.

Yarın sınavım var, kitaplara şöyle bir **göz gezdireyim**.

ხვალ გამოცდა მაქვს, წიგნებს ისე თვალს გადავაელებ.

Gözünü gözüne diker ◇ „თვალს თვალში უყრის“ *თვალეებში დიდხანს უყერებს.

Gözünü kan bürümüş ◇ „თვალეები სისხლმა დაუფარა“

*განრისხდა, გაცოფდა; ◇ თვალეებში სისხლი მოაწვა.

İki şeyeyi üst üste içince adamın **gözünü kan bürümüş**, tabancasını çekince gazinodaki **camı çerçeveyi indirdi**.

როგორც კი ორი ბოთლი ზედიზედ დალია, კაცს თვალეებში სისხლი მოაწვა, რეკოლევერი ამოიღო და კაზინოს მინა და ჩარჩო ძირს დაეშვა.

Gözünü kapadı ◇ „თვალეები დახუჭა“ *მოკვდა; ◇ დღე დაელია, სული განუტევა, სული დალია.

Babam **gözünü kapadıktan** sonra annem artık dünyayı görmez oldu.

მას შეშდევ, რაც მიმანემია თვალეები დახუჭა, დედანემი დაბრმავდა.

Gözünü keser ◇ „თვალს ჭრის“ - *მოსწონს, იხიბლება.

Gözünü kesiyorsa, git. koşul bir dövene!

თვალს თუ გჭრის, წადი, შეეხები რომელიმე კევრში!

Gözünü yumar ◇ „თვალს ხუჭავს“ *კვდება; ◇ ამ ქვეყნიდან მიდის.

- Acele etme! Ben gözümü yumunca bu kütüphane nasıl olsa, senin olacak.

ნუ იჩქარებ! როცა თვალს დავხუჭავ, ეს ბიბლიოთეკა, ასე თუ ისე, შენი იქნება.

Gözünün çapağını silmeden „წირკლის ამოკწმენდავად“ *ეთენია, გარიჟრაჟსე; ◇ მამლის ყვირილზე.

Gözünün önünden geçti ◇ „თვალწინ ჩაუარა“ *გაახსენდა, მიაგონდა; ◇ თვალწინ წარმოუდგა.

Gençliğim gözümün önünden geçti.

ჩემი ახალგაზრდობა თვალწინ წარმომიდგა.

Gözünün önünden gitmez ◇ „თვალიდან არ შორდება“ *კერ ივიწყებს; ◇ თვალწინ უდგას.

Onun yüzü gözümün önünden gitmiyor.

მისი სახე თვალიდან არ მშორდება.

Guguk gibi kaldı ◇ „გუგუულივით დარჩა“ *მარტო დარჩა, მარტო ცხოვრობს.

Gül gibi bakar „ვარდივით უელის“ *კარგად უელის. უფროთხილდება; ◇ თვალის ჩინივით უფროთხილდება, ცივ ნიავს არ აკარებს.

Çocuğuna gül gibi bakar.

ბავშვს თვალის ჩინივით უფროთხილდება.

Güme gider ◇ „ფუჭად მიდის“ *უხარგებლოდ იხარჯება; ◇ წყალში იყრება.

Selim`in ticaretten falan anladığı yok. Benim verdiğim para da güme gitti.

ხელიმს ვაჭრობისა არაფერი გაეგება. ჩემი მიცემული ფულიც წყალში ჩაიყარა.

Gün geldi ◇ „დღე მოვიდა“ *დრო დადგა, დადგა უამი.

Gün gelip bakmışız ki, biz kendi hayatımızı yaşamamış, hep başkaları için yaşamışız.

დრო მოვიდა და დავინახეთ, რომ ჩვენი ცხოვრებით არ გვიცხოვრია, თურმე სულ სხვებისთვის ვცხოვრობდით.

Gün görmemiş ◇ „დღე არ უნახავს“ *კარგი არაფერი უნახავს; ◇ ერთი კარგი დღე არ უნახავს.

Zavallı Leylâ evlendiğinden beri hiç gün görmedi.

საბრალო ლეილას გათხოვების შემდეგ ერთი [კარგი] დღეც არ უნახავს.

Gün görmüş ◇ „დღეები უნახავს“ *კარგი, ბედნიერი ცხოვრება გაუტარებია; ◇ კარგი დღე უნახავს.

Zavallı çocuklar, biz yine epeyce gün gördük, fakat onlar hiç görmiyeceler.

საბრალო ბავშვები, ჩვენ კიდევ გვინახავს კარგი დღეები, მაგრამ ისინი ვერასოდეს ნახავენ.

Gün ışığına vurur ◇ „დღის სინათლეზე გამოაქვს“ *ააშკარავენს, ამხელს, გამოამხეურებს; ◇ საჯაროდ გამოაქვს.

Sonunda bütün oyunları gün ışığına çıkacak.

ბოლოს ყველა მათი თინი დღის სინათლეზე გამოვა.

Gün yüzünü görür „დღის სახეს ნახავს“ *დაიბუჭდება; ◇ დღის სინათლეს იხილავს.

Bir gün kitabımız acaba gün yüzüyü görecek mi?

ჩვენი წიგნი ოდესმე დღის სინათლეს იხილავს ნეტავ?

Gündüz külâhlı, gece silâhlı *nb.:* Gece silâhlı, gündüz külâhlı.

Güneşi doğdu *nb.:* Günü doğdu.

Günler günü kovalar ◇ „დღე დღეს მისდევს“ *დრო მიდის.

Gece biter, gün doğar. Günler günü kovalar.

ღამე ილევა, მზე ამოდის. დღეს დღე მიჰყვება.

Günleri sayar ◇ „დღეებს ითვლის“ *სიკვდილის პირასაა; ◇ მისი დღეები დათვლილია.

Fehmi Bey’de kandilin yağı tükeniyor. Bence onun günleri artık sayılı.

ბატონ ვუტოვის კანდელს სანთელი ელევა. ჩემი ახრით, მისი დღეები უკვე დათვლილია.

Günü geldi ◇ „დღე დაუდგა“ *სიკვდილი მოეახლოვდა; ◇ აღსასრულის დღე დაუდგა, დრო მოუვიდა.

Günün adamı „დროების კაცი“ *დროისა და ვითარების მიხედვით მოქმედი ადამიანი; ◇ მედროვე კაცი.

O, **günün adamıdır**, ne yapacağı belli olmaz.

ის მედროვე კაცია, რას მოიმოქმედებს, არავინ იცის.

Günü doldurdu „თავისი დღეები აავსო“ *საკმარისად იცხოვრა; ◇ თავისი დღეები გალია.

Doktor diyor ki dedem artık **günü doldürmüş**. ümit yokmuş.

ექსიმი ამბობს, რომ ბაბუაჩემმა უკვე თავისი დღეები გალია, იმედი აღარაა.

Günü gösterdi „დღე აჩვენა“ *გაამწარა, ცუდ დღეში ჩააგდო; ◇ შავი დღე დააყარა, თავბუდი აწყველინა.

Gürültüye papuç bırakır „ხმაურზე ფეხსაცმელს ტოვებს“ *მხდალია, მშიშარაა; ◇ (შიშისაგან) მუხლები უკანკალებს.

Adnan öyle gürültüye papuç bırakan takımdan değildir. Onu korkutamazlar.

ადნანი ის კაცი არ არის, ვისაც ასეთ ხმაურზე მუხლები უკანკალებს. მას ვერ დააშინებენ.

Güvendiği dağlara kar yağdı „მთებზე, რომლის იმედად იყო, ჩამოთოვა“ * (მათ შორის) ურთიერთობა გაყუჟდა, ნდობა დაიკარგა; ◇ (მათ შორის) ხიდი ჩატყდა, შავმა კატამ გაირბინა.

Küçük hanım, **güvendiğimiz dağlara kar yağıyor...** Duydum ki elli lira verdiğim için daha fazla bir firmaya geçiriyormuşsun!

პატარა ქალბატონო, ჩვენ შორის ხიდი ტყდება. გავიგე, რომ 50 ლირის გამო სხვა ფირმაში გადასულხარო.

პატარა ქალბატონო, ჩვენ შორის ხიდი ტყდება. გავიგე, რომ 50 ლირის გამო სხვა ფირმაში გადასულხარო.

Habbesi kalmadı ◇ „(რისამე) მარცვალი არ დარჩა“ *მთლიანად ღამთავერდა, ამოიწურა, გამოიღია.

Habbeyi kübbe yapar „მარცვალს გუმბათად აქცევს“
 *არაფრისგან რაღაცეებს იგონებს, უბრალო (უმნიშვნელო) რასმეს გაახვიადებს, ზედმეტად მოახევენებს; ◇ რწყილს აქლემად აქცევს.
 - Sen böyle **habbeyi kuppe yapmakla** hayatı hem kendine hem de bize zehir ediyorsun.
 ასე რწყილის აქლემად ქცევით შენც იწამლავ ცხოვრებას და ჩვენც გვწამლავ.

Haddini aşar ◇ „ზღვარს გადადის“ - *ამეტებს, აჭარბებს, სომიერებას ვერ იცავს; ◇ ზღვარს სცილდება, საზღვარს გადადის.
 Bu hafta ikinci sarhoş gecesini. **Haddini aşmadı mı biraz?**
 ამ კვირაში უკვე მეორე ღამეა მოვრალი ხარ, ცოტა ზღვარს ხომ არ გადახვედი?

Haddini bildirir „ზღვარზე უთითებს“ - *სომიერებაზე მიუთითებს, ჭკუას ასწავლის; ◇ თავის ადგილს მიუჩინს (ასწავლის).
 Sabiha hanım, geline **haddini bildirdi**.
 ქალბატონმა საბიჰამ პატარძალს თავისი ადგილი მიუჩინა.

Haddini bilir ◇ „(თავისი) ზღვარი იცის“ *იცის, რისი გაკეთების უნარიც აქვს, იცის, რა უნდა აკეთოს; ◇ თავისი ადგილი იცის.
Haddini bilen adamdır, her söze karışmaz.
 თავისი ადგილი იცის, ყველას ღაპარაკში არ ერყვა.

Hafife alır „ეიოლეება, მსუბუქად ენევენება“ *არაეითარ მნიშვნელობას არ ანიჭებს, არაფრად აგდებს, უფირსად თვლის; ◇ აგდებულად უყურებს, აღმაცერად უყურებს, თვალში ეპატარავენება.
 Bu çocuğu **hafife alma**, okulu derece ile bitirmiş.
 ამ ბავშვს ეგრე ნუ უყურებ, სკოლა თანრიგით დაამთავრა.

Hafta sekiz, gün dokuz burada „კვირაში რვაჯერ, დღეში ცხრაჯერ აქაა“ *(სადმე) მომბეჭრებლად ხშირად დადის; ◇ კარს უტალახიანებს.

Bu adam artık sinirlerime dokunmağa başladı. **Hafta sekiz, gün dokuz burada.** ...Bir daha gelirse ben evde yokum.

ამ ადამიანმა უკვე წერეები მომიშალა. კარებს მიტალახიანებს. კიდევ თუ მოვა, მე შინ არა ვარ.

Halep oradaysa arşın burada „აღეპო¹ თუ იქ არის, არშინი აქაა“

*ენახოთ, რასაც იხამ, რასაც გახდები; ვინ ვის აჯობებს; ◇ ეს ბურთი, ეს მოედანი.

Halep oradaysa arşın burada, başla da görelim.

ეს ბურთი, ეს მოედანი, დაიწყე და ვნახოთ.

Hali vakti yerinde „მისი მდგომარეობა და დრო ადგილზეა“

*მდიდარია, შეძლებულია; ◇ ქვაცა აქვს და კაკალიც, სქელი ჯიბე აქვს.

- Necmi'nin **hâli vakti yerinde.** Kimin kızını isterse alabilir.

ნეჯმის სქელი ჯიბე აქვს. ვის შეივსაც მოისურვებს, იმას შეერთავს.

Halkayı burnuna takar „ რგოლს ცხვირში გაუყურის“

*დაიმორჩილებს, დაიმონებს, თავის ჭკუაზე ატარებს; ◇ ხელში ჩაიგდებს (დაიჭერს), აღვირს ამოსდებს, უღელს დაადგამს.

Ayşe halkayı Ali'nin burnuna iyi takmış. Oğlanın sağa sola bakacak hâli yok!

აიშემ აღის მაგრად ამოსდო აღვირი. ბიჭს აქეთ-იქით გახედვის საშუალება არა აქვს!

Hamam namusunu kurtardı „აბანოს ნამუსი იხსნა“ *მინაწერი

უსიამოვნება არ გაამხილა; ◇ შარაზე არ გამოიტანა, ქვეყანას არ მოსდო, არ გაახმაურა.

Hangi akla hizmet ediyor? ◇ „რა ჭკუას ემსახურება?“ *ხომ არ

გახელეუდლა, ხომ არ გადაირია. რა ჭკუას ადგას? ◇ ჭკუა ხომ არ ეღრძო? ეგ რა ჭკუაა?

Çocuklarını okula göndermemekle hangi akla hizmet ediyorsun?

ბავშვებს სკოლაში რომ არ უშვებ, რა ჭკუას ემსახურები?

1. ქალაქი ხირიაში.

Hangi dağda kurt ölmüş „მგელი რომელ მთაში მოიკვდარა?“

* (მოულოდნელ და ხახისარულთ ამბავზე) ეს როგორ მოხდა? რა საოცარია! ◇ კედელს ნახშირი! ეს რას მივაწვროთ?

- **Hangi dağda kurt öldü?** Böyle kendi kendine oturmuş çalışıyorsun!

კედელს ნახშირი, ასე შენით რომ დამჯდარხარ და მეცადინეობ!

Hangi rüzgâr attı? ◇ „რომელმა ქარმა გადმოგადო?“ * ასე

მოულოდნელად საიდან გაჩნდა? ◇ კედელს ნახშირი!

İki gözüm. seni böyle hangi rüzgâr attı burulara? İki senedir yüzünü görmemiştim.

ჩემო თვალის სინათლეე, რომელმა ქარმა გადმოგადო აქეთ? ორი წელია, თვალით არ მინახხხარ.

Hangi taş pekse (katıysa), başını ona vur „რომელი ქვაც უფრო მაგარია, იმას ახალე თავი“ * როგორც გინდა, ისე მოიქეცი, რაც გინდა,

ისა ქენი; ◇ თავში ქვა გიხლია, თავი ქვას ახალე, რომელ კედელსაც გინდა, თავი იმას ახალე, ახია შენზე.

Hangi taşı kaldırırsan, altından çıkar „რომელ ქვასაც ასწევ, ქვეშიდან ის გამოძვრება, ყველა ქვის ქვეში ისა ზის“ * 1. ნებისმიერი საქმე ეხერხება; ◇ მარჯვე ხელი აქვს, ხელიდან ყველაფერი გამოსდის; 2. ყველანაირ საქმეს ხელს ჰკიდებს; ◇ ყველგან ეგაა, ყველგან მისი ხელია.

Her türlü çalışmayla ilgilenir, hangi taşı kaldırırsan altından çıkar.

ყველანაირი საქმით ინტერესდება, ყველგან ეგაა.

Hanya'dan Konya'dan haberi yok „არც ჰანიისა¹ გაეგება რამე, არც

კონიისა²“ * არაფერი გაეგება, სრულიად უვიცია; ◇ ბაბურში არ არის, ჭურში ზის, ანა-ბანა არ იცის.

Hapı yuttu „აბი გადაეყლაპა“ * მიიმე, გამოუვალ მღვთმარეობაში

ნაფარდა, დაიღუპა; ◇ ცუდ დღეში ჩავარდა, ყელზე დანა მიებჯინა.

- Eğer bu yazılı vazifeyi iki güne kadar bitiremezsen **hapı yuttun** demektir.

ეს წერითი დავალება ორ დღეში თუ ვერ დაამთავრე, ცუდ დღეში ჩავარდები.

1. ქალაქი საბერძნეთში.

2. ქალაქი თურქეთში.

Haral yer „ხარკს ჭამს“ *სხვის ხარჯზე ცხოვრობს; ◇ სხვის ზურგზეა, სხვის კმაყოფაზეა.

Haritada yazılı „რეკაზე დაწერილი“ *ბედისწერა, წინასწარ განსაზღვრული; ◇ შუბლზე რაც აწერია, მისი ბედიც ესა ყოფილა, ღმერთს ასე უნებებია, ღეთის ნება ესა ყოფილა, განგებას ასე განუსაზღვრავს.

Bunca felâketten sonra üstelik bir de evimiz yandı. Ne yapalım, **haritada bu da yazılıymış!**

ამდენი უბედურების შემდეგ სახლიც დაგვეწვა. რას იზამ, თურმე ეს გვეწერა.

Haritadan sildi „რეკიდან ამოშალა“ *დაივიწყა; ◇ სიიდან ამოშალა, გულიდან ამოირეცხა, გულიდან ამოიგდო, გულიდან ამოიფხიკა, გულიდან ამოიგლიჯა.

Ben Güner'i **haritadan sildim**. Artık adını bile duymak istemiyorum.

გუნერი გულიდან ამოვირეცხე. მისი სახელის გაგონებაც კი აღარ მინდა.

Havada kaldı ◇ „ჰაერში დარჩა“ *ნათქვამი არ შესრულდა; ◇ ჰაერში ჩამოეკიდა.

Kimse desteklemeyince söylediklerim **havada kaldı**.

როდესაც მხარი არაეინ დამიჭირა, ჩემი ნათქვამი ჰაერში გამოკიდებული დარჩა.

Havadan sudan konuştu „ამინდზე, წყალზე ისაუბრეს“

*ყველაფერზე ისაუბრეს; ◇ ამ მთისა, იმ მთისა თქვეს.

Havadan sudan konuştuktan sonra Hoca bunun kim olduğunu öğrenmek istedi.

მას შემდეგ, რაც ამ მთისა და იმ მთისა თქვეს, ხოჯას მისი ვინაობის გაგება მოუწდა.

Havanda su döver ◇ „ფილში წყალს ნაყავს“ *ფუჭად, ამოდ ირჯება, ამოდ შრომობს; ◇ წყალს ნაყავს, ცხრილით წყალს ეზიდება.

Bu vesikaları tasnif etmek **havanda su dövmeye benzer**.

ამ საბუთების დახარისხება წყლის ნაყვას ჰგავს.

Havaya gitti „ჰაერში წავიდა“ *უხარბებლოდ დაიკარგა, დაიღუპა; ◇ წყალში ჩაიყარა.

Çalışmalarımız havaya gitti.
ჩვენი შრომა წყალში ჩაიყარა.

Havaya savurur „ჰაერში ანიავებს“ *ფუელს ტყუილუბრალოდ
ხარჯავს; ◇ ჰაერში ფანტავს.
O parayı havaya savurur.
ის ფუელს ჰაერში ფანტავს.

Havyar keser „ქვირიოს ჭრის“ *უნაყოფოდ, უსარგებლოდ
შრომობს; ◇ ბუზებს ითვლის, ნაცარს ქექავს.
Biz çalışıyoruz. sen havyar kesiyorsun, bu ne demektir?
ჩვენ ვმუშაობთ, შენ კი ბუზებს ითვლი, ეს რას ნიშნავს?

Hayat arkadaşı ◇ „ცხოვრების ამხანაგი (მეგობარი, თანამგზავრი)“
*მეუღლე.
Kendisine iyi bir hayat arkadaşı seçti.
თავისთვის ცხოვრების კარგი მეგობარი აირჩია.

Hayata gözlerini kapadı „ცხოვრებას თვალები დაუხუჭა“
*გარდაიცვალა; სული განუტევა, პირი იმ ქვეყნისაკენ ქნა, დღე
დაეღია.

Hazıra konur ◇ „მზამზარეულზე ზის“ *სხვის ხარჯზე ცხოვრობს.
Her işte hazıra konmak beceriyor.
ყველა საქმეში მზამზარეულზე ყოფნას ახერხებს.

Hedefe isabet eder ◇ „მიზანში ახვედრებს“ *სათქმელს ზუსტად
ამბობს.

Helâl süt emmiş ◇ „ალალი რძე უწოვია“ *სანდო პიროვნებაა,
ალალმართალია, კეთილშობილია, უმწიკველია; ალალმართალი
კაცია, ◇ ნამუსის ქუდი ხურებია.
- Orhan'a binlerce lirayı emanet edebilirsin, **helâl süt emmiştir.**
ორჰანს შეგიძლია ათასობით ლირა ანდო, ალალ-მართალი
კაცია.

Hele şuna bak! ◇ „ერთი ამას დამიხედეთ!“ *ყონად, თურმე რა
შესძლება.

Hem kaçar, hem davul çalar „თან გარბის, თან დოღს უკრავს“
*რისამე გაკეთება კიდევ უნდა, კიდევ არა, ყოყმანობს; ◇ გული უკან ურჩება, გული ორად ეყოფა.
O her işte böyledir, **hem kaçar, hem davul çalar.**
ის ყველა საქმეში ასეა, გული ორად ეყოფა.

Hem suçlu, hem güçlü „თან დამნაშავეა, თან ძალაზეა“ *თავს დამნაშავედ არ ცნობს; ◇ დიდ გულზეა.

Herif **hem suçlu, hem güçlü!** Arabama arkadan çarpıp hem dünyanın zararını yaptı, hem yavaş gitmeseydin bu kaza olmayacaktı diyor.

ეს კაცი რა დიდ გულზეა! ნემ ავტომანქანას უკნიდან დაარტყა, დიდად დამნაშარაღა და თანაც ამბობს: ნელა რომ არ გველო, ეს შეჯახება არ მოხდებოდაო.

Hem şamdan paklandı, hem pilav yağlandı „თან შანდალი გაიწმინდა, თან ფლავს ცხიმი მიეცა“ *ორი საქმე ერთდროულად გაკეთდა; ◇ ორი კურდღელი ერთად დაიჭირა.

Her aşın kaşığı „ყველანიირი კერძის კოწისია“ *ეხება თუ არ ეხება, ყველა საქმეში ერევა; ◇ ყველგან ცხვირს ყოფს, არამკითხე მოამბე.

Her aşın kaşığı olduğunu burada da gösterdi.
ყველგან რომ ცხვირს ჰყოფს, აქაც გამოამკლავნა.

Her şeye burnunu sokar ◇ „ყველა საქმეში ცხვირს ყოფს“ *ყველა საქმეში ერევა.

Her şeyi altüst etti ◇ „ყველაფერი თავდაყირა დააყენა“ *ყველაფერი აურღაურია.

Birdenbire, avuç içi kadar bir kâğıt, **her şeyi altüst etti.**
ხელისგულის ტოლა ერთმა ქაღალდმა, უცებ ყველაფერი თავდაყირა დააყენა.

Her şeyi gül gülistan görür „ყველაფერს ვარდის ბაღად (ვარდნარად) ხელავს“ *ყველაფერი კარგად ენვენება; ◇ ყველაფერს ფერადი სათვალით უყურებს.

Her tarakta bezi var *nb.:* Hangi taş kaldırırsan altından çıkar 2).

Her telden çalar „ყველა სიმზე უკრავს“ *ყველას ჭკუაზე დადის; ◇ ყველას დაკრულზე ცეკვავს, ყველას მოერგება.
Ben böyle her telden çalan insanları pek sevdim.
ყველას დაკრულზე რომ ცეკვავენ ისეთები ადამიანი ძალზე არ მიყვარს.

Hesaba alır ◇ „ანგარიშში იღებს“ *ითვალისწინებს, ყურადღებას აქცევს; ◇ ანგარიშს უწევს, მხედველობაში იღებს.
Bu durumu da hesaba almak gerekir.
ეს მდგომარეობაც მხედველობაშია მისაღები.

Hesaba katar *ob.*: Hesaba alır.

Hesabı keser ◇ „ანგარიშს წყვეტს“ *ურთიერთობას წყვეტს; ◇ ანგარიშს ამთავრებს, საქმეს წყვეტს.
Onunla hesabı kesmenin zamanı geldi.
მასთან ურთიერთობის გაწყვეტის დრო დადგა.

Hesap sorar ◇ „ანგარიშს მოჰკითხავს“ *თავისი საქციელისა და მოქმედების გამო პასუხს მოსთხოვს; ◇ პასუხს აგებინებს.
Bir gün senden de hesap sorarlar.
ერთ დღეს შენც პასუხს გაგებინებენ.

Hiç dolma yutar „ტოლმას არასდროს ელაპავს“ *ადვილად არ ტყუედება; ◇ ანკესზე არ წამოეგება, ვერ გააცურებ, ბადეში არ გაებმება, თვალს ვერ აუხევე.

Hiçe sayar ◇ „არაფრად თვლის“ *მნიშვნელობას არ ანიჭებს, უგულებელყოფს; ◇ ანგარიშს არ უწევს, ანგარიშში არ აგდებს, ყურადღებასაც არ აქცევს.
Hasan babasının sözlerini hiçe saydı.
პასანმა მამამისის სიტყვები არაფრად ჩააგდო.

Hop oturup hop kalkar „ჰოპ, ჯდება, ჰოპ, დგება“ *გაბრაზებისაგან ადგილზე ვერ ჩერდება; ◇ ადგილს ვერ პოულობს.
Öfkesinden hop oturup hop kalkıyordu.
სიბრაზისაგან ადგილს ვერ პოულობდა.

Horoz akıllı „მამლის ჭკუისა“ *ბატონგინა, უჭკუო, სულელი, ჩერწყეტი, ბენტერა; ◇ თავში ბზე უყრია, თავში ოფოფები ჰყავს;

თავში უქრის, თავში მწვერები ჰყავს.

Horozdan kaçar „მამალს გაერბის“ *მშიშარაა, მხდალია. კურდღელივითაა; ◇ თავისი ჩრდილისა ეშინია.

Hoşafın yağı kesildi (Birinde) „კომპოტის ცხიმი აეჭრა“ *მოულოდნელი უსიამოვნებისაგან) სახესე უკმაყოფილება გამოეხატა, შეწუხდა, საპასუხო სიტყვა ვეღარ მოუძებნა, დაიბნა, გაოგნდა, იმედი გადაეწურა; ◇ კოვზი ნაცარში ჩაუვარდა.

Çocuklar, işte şimdi hoşafın yağı kesildi. Benzinimiz bizi daha iki kilometre ya götürür ya götürmez.

ბავშვებო, ახლა კი კოვზი ნაცარში ჩაგვივარდა! ბენზინი კიდევ ორ კილომეტრზე ან წაგვიყვანს, ან არა.

I

İciğünü ciciğünü sordu „ეველანაირი წერილმანი გამოიკითხა“ *სხედმიწვენივით, საფუძვლიანად გაიგო, გამოიძია; ◇ წვრილ-წვრილად გამოიკითხა, თავიდან ბოლომდე გამოიკითხა.

İşin bu kadar iciğünü ciciğünü sorma! Pazar günü davetliyiz, o kadar...

ამ საქმის შესახებ ასე წვრილ-წვრილად ნუ მკითხავ! კვირას მიწვეულები ვართ, სულ ეს არის.

Irgat pazarında döndü „(იქაურობა) დღიური მუშების ბირჟად იქცა“ *დიდი არეულ-დარეულობა შეიქნა; ◇ აირია მონასტერი, თავი ბოლოს არ ებმის და ბოლო თავს, ძალღი პატრონს ვერა ცნობს.

Irmakları düzene soktu „მათი მდინარე წყნარ დინებას შეეერთდა“ *სამშვიდობოს გავიდნენ, საფრთხე უკან მოიტოვეს, გადარჩნენ, ეშველათ; ◇ ფონს გავიდნენ.

Isıtıp ısıtıp önüne koyar „(ერთსა და იმავე კერძს) შეათბობს და წინ უდებს“ *მომბაჟსრებლად (შემაწუხებლად) იქცევა, აწუხებს; ◇ ძველ ლათაიებს უყვება, ძველ ზღაპრებს უყვება, თავს აბეზრებს, გულს უწუხებს.

Yaptığı yanlışlığı ısıtıp ısıtıp önüne koyarak arkadaşını küstürdü.

წავა, წამოვა და თავის შეცდომებზე თავიდან ყვება. ამხანაგს გული გაუწყალა.

Iskartaya çıkarır „სუდმეტ კარტებში ისვრის“ *ივიწყებს, ნამოწერს, უვარგისად თვლის; ◇ გვერდზე გადადებს, განზე გადადებს, სანაგვეზე გადაუძახებს.

Senin araban miadını doldurmuş, sen bunu artık **iskartaya çıkabilirsin!**

შენს ავტომანქანას ეავლი გაუვიდა, შეგიძლია სანაგვეზე გადაუძახო.

Işığ gösterir ◇ „სინათლეს უჩვენებს“ *გეხს, მიმართულებას აძლევს; ◇ გზას უნათებს, გზას უკვალავს (უკაფავს).

Başarılarına arkadaşları **ışık gösterdi.**

წარმატებისკენ გზა თავისმა ამხანაგებმა გაუკაფეს.

i

İbiği düştü „ბიბილო ნამოუვარდა“ *დამორჩინილდა, დანებდა, წინააღმდეგობა შეწყვიტა; ◇ ქედი მოხარა (მოიღრია), თავი დახარა, ხელები ასწია.

Müdürle yaptığın hususi konuşmadan sonra Hüseyin'in **ibiği düştü.** Eskisi gibi bönbürlenemiyor.

ღირექტორთან შემდგარი კონფიდენციალური საუბრის შემდეგ პუსეინმა ქედი მოიხარა. ძველებურად აღარ მედიდურობს.

İç tırmalayan „გულის დამკაწვრელი“ *დამტანჯველი, დამაღონებელი, შემაწუხებელი; ◇ გულის მომკვლელი (დამთუთქველი).

İçim tırmalayan bir haberi duyдум.

გულის მომკვლელი ამბავი გავიგე.

İçe bakış ◇ „გულში ჩახედვა“ *(სხვის) გრძნობა-განცდათა შეცნობა, გაგება; ◇ გულის სიღრმეში ჩაწედომა, სულის სიღრმეში ჩაწედომა.

Başkanın **içine bakış çok zordur.**

სხვის გულში ჩახედვა ძალიან ძნელია.

İçi açıldı ◇ „გული გაეხსნა“ - *გამხიარულდა, გაერთო.

Arkadaşlarını görünce **içi açıldı.**

ამხანაგების დანახვაზე გული გაეხსნა.

İçi bayılır ◇ „(მიმშვიდისაგან) გული მისდის“ *ძალიან შია.

İçim bayılıyor, kuru da olsa bana bir dilim ekmek ver!

გული მიმდის, თუნდაც გამხმარი იყოს, ერთი ნატეხი პური მომეცი.

İçi cız etti ◇ „გულმა რეჩხი უყო“ *აღელდა, აფორიაქდა, შეკრთა;

◇ გული შეუკრთა (აუტოკდა), გული გადაუქანდა.

İçi çeker ◇ „გული მიუწევს“ *სურს, მოსწონს.

Ahmed'in içi her zaman ona çekiyordu.

ამედს გული ყოველთვის მისკენ მიუწევდა.

İçi çirkin ◇ „მახინჯი სულისა“ *ბოროტი, აეის მსრახველი,

გულბოროტი; ◇ სულით მახინჯი, ბოროტი გულისა.

İçi dar „ვიწრო სულისა“ *მოუთმენელი, სულწახული, სულსწრაფი;

◇ სული ცხვირში უზის.

- **İçi dar** adamsın, ne oluyorsun? Saat üçte telefon edeceklerini söylediler, daha saat henüz bir.

სული ცხვირში გიზის, რა გჭირს, თქვეს, რომ სამ საათზე დარეკავენ, ჯერ მხოლოდ პირველია.

İçi dışı bir „მისი შიგნითა და გარეთა ერთია“ *გულახდილი,

ალალ-მართალი, რასაც ამბობს ეგაა, გულდია; ◇ რაც შიგნითაა, ის – გარეთ, მისი სიტყვა და საქმე ერთია, წმინდა წყლის ადამიანია.

Gizlisi saklısı yoktur, içi dışı bir insandır.

დაფარული და საიდუმლო არაფერი აქვს, რაც შიგნითაა, ის გარეთ.

İçi erir ◇ „გული უღნება“ *ძლიერ წუხს, იტანჯება; ◇ გული

უწვრილდება, გული ეკუმშება.

Durumuna baktıkça içim eriyordu.

მის მდგომარეობას რომ ვუყურებდი, გული მეკუმშებოდა.

İçi gider ◇ „სული მისდის“ *დიდი სურვილი აქვს, ძალიან უნდა;

◇ სული ელევა.

Şu kıza içim gider, bir yolunu bulsam da tanışsam.

ამ გოგონასე სული მიმდის, როგორმე უნდა გავიცნო.

İçi götürmez ◇ „მისი გული ვერ იტანს“ *ვერ უძლებს, ვერ ითმენს.
Onu bu halde bırakmayı **içim götürmez**.
მის ასეთ მდგომარეობაში მიტოვებას ჩემი გული ვერ იტანს.

İçi gülür ◇ „გული უცინის“ *ჩემად, სხვისგან შეუმჩნეველად ხარობს; ◇ გული უხარის.

İçi hop etti ◇ „გული შეუქანდა [ცაღაუქანდა]“ *შეკმინდა, შეკროა;
◇ გული შეუკროა, გული აუფანცქალდა, გული აუჩქარდა, გულმა რეჩხი უყო.
Onu gördüğümde **içim hop etti**.
მის დანახვაზე გული გადამიქანდა.

İçi içine sığmaz ◇ „გული საგულეში არ ეტევა“ *ხარობს, დაფრინავს; ◇ მეცხრე ცაზეა, ფრთებს შლის.
Bugün nişanlısı geliyormuş, Mehmed'in **içi içine sığmıyor**.
დღეს თურმე დანიშნული მოხდის, მეჩემის გული საგულეში არ ეტევა.

İçi içini yer ◇ „გულს იჭამს“ *მწარედ ნანობს, დარდობს; ◇ ხორცებს იგლეჯს, გულზე ხელებს იცემს, კბილებს იმტვრევს, თავისი ემართება.
Suzan bugün otomobille yapayalnız Ankaraya gitti. Telefon edinceye kadar **içim içimi yedi**.
სუხანი დღეს ავტომობილით ანკარაში მარტო წავიდა. ვიდრე დარეკავდა, ჩემი დამემართა.

İçi kapanır *nb.* **İçi kararır**.

İçi kara ◇ „შავი გულისა“ *ავი, ავსული, ბოროტი, გულბოროტი;
◇ ბოროტი გულის პატრონი.
Onun **içi kara** olduğundan dolayı bu iş bozuldu.
ბოროტი გულისა რომ არის, ეს საქმე იმიტომ წაიშალა.

İçi kararır „გული უშავდება“ *წუხს, დარდობს; ◇ გული უშბიძდება, გული ეკუმშება, გული უწუხს.

İçi paralanır ◇ „გული ეფლითება“ *წუხს, იტანჯება; ◇ გული უკვდება (ეწიწკნება), გული ეთუთქება (ედაგება).
- Geçmiş günlerimi bana hatırlatma, **içim paralanır**.

წარსულ დღეებს ნუ მომაგონებ, გული მიკედება.

İçi sıkılır ◇ „გული ეკუმშება“ *წუხს, მოსვენება ეკარგება; ◇ გული უწერილდება, გული უწყაღდება, გული უწუხს.
Sekiz saatir trendeyim. Tren boş ve neşesiz. **İçim sıkılıyor.**
რვა საათია, რაც მატარებელში ვარ. მატარებელი ცარიელი და მოსაწყენია. გული მიწუხს.

İçi sızlar ◇ „გული ეწიწკნება“ *წუხს, დარდობს, ნაღველობს; ◇ გული უტირის (ეფლითება), გული სტიკია, გული სწყდება.
Neriman' in bir başkasıyla evlendiğini duyunca **içim sızladı.**
როდესაც გავიგე, რომ ნერიმანი ვიღაც სხვაზე დაქორწინდა, გული ჩამწყდა.

İçi titrer ◇ „გული უკანკალებს“ *მოთმინება ეკარგება, ძალიან უნდა; ◇ სული (გული) მისდის, კბილები უკაწკაწებს.
Şu yüzüğe **içim titriyor**, amma bu kadar çok param yok.
ამ ბეჭეტზე სული მიმდის, მაგრამ ამდენი ფული არა მაქვს.

İçi üzüdür ◇ „გული უწუხს“ - *წუხს, განიცდის.

İçi yandı ◇ „გული დაეწვა“ *შეწუხდა, დადარდიანდა; ◇ გული დაეთუთქა.
Derdinizi anlayınca **içim yandı.**
როდესაც თქვენი დარდი გავიგე, გული დამეწვა.

İçinden geçirir ◇ „გულში გაივლებს“ *გაიფიქრებს, განიზრახავს.
Problemin böyle de çözülebileceğini **içinden geçirmiş.**
გულში გაივლო, რომ პრობლემის გადაწყვეტა ასეც შეიძლებოდა.

İçinden gelir ◇ „გულიდან ამოსდის“ *დიდი სურვილით, ინტერესით აკეთებს; ◇ გულით აკეთებს.
- Canım, içki paralarını dün de sen ödedin, bugün olmaz artık!
- Yok, yok, müsaade et, **içimden geldi**, gene ben vereceğim!
ნემო კარგო, სასმელის ფული გუშინაც შენ გადაიხადე, დღეს უკვე აღარ შეიძლება!
არა, არა, გულით გაეაკეთე, ნება მომეცვი, ამჯერადაც მე გადავიხადო.

İçinden kan gider „გულიდან სისხლი სდის“ *ღველავს, წუხს, ჯავრობს. შფოთავს; ◇ გულზე სისხლი ენთხევა, გულზე ცეცხლი ეკიდება.

Belli etmemeye çalıştım, ama **içinden kan gidiyordu.**

შევეცადე არ შემტყობოდა, მაგრამ გულზე ცეცხლი მეკიდებოდა.

İçinden konuşur ◇ „გულში ლაპარაკობს“ *თავისთვის ფიქრობს; ◇ გულში გაიფლავს.

O hepsine **içinden**: “yarın her şeyi göürsünüz” **derken dışarıya çıktı.**

„ხვალ ყველაფერს ნახავთ“-ო, ყველას მისამართით გულში გაიფლო და გარეთ გაიდა.

İçinden pazarlık ◇ „ვაჭრული სულისა“ *ვერაგი, ცბიერი, სულგაყიდელი, ორგული, მოღალატე; ◇ სულით ბოროტი.

İçinden söküp attı ◇ „გულიდან ამოიგლიჯა და გადააგდო“ *დაივიწყა, შეიძულა; ◇ გულიდან ამოიგდო, გულიდან ამოირეცხა, გულიდან ამოიფხიკა.

Bu hadiseden sonra onu **içinden söküp attı.**

ამ შემთხვევის შემდეგ ის გულიდან ამოირეცხა.

İçine atar ◇ „გულში ჩაიდებს“ *საიდუმლოდ შეინახავს, დაფარავს, არ გაამხელს; ◇ გულში ჩაიმარხავს, გულში შეინახავს.

Ali, karısı ne yaparsa yapsın hepsini **içine atıyordu**, ama sonundan korkuyordu.

ალი მეუღლის ყველა საქციელს გულში იმარხავდა, მაგრამ დასასრულისა ეშინოდა.

İçine ateş düştü ◇ „გულში ცეცხლი ჩაუვარდა“ *გამწარდა, შეწუხდა, დიდ საგონებელში ჩაივარდა; ◇ გულში ცეცხლი დაუტრიალდა, გულზე ცეცხლი მოეკიდა (მოედო), გულში ჯოჯოხეთის ცეცხლი დაუტრიალდა.

Kardeşinin durumuyla **içine ateş düşmüştü.**

ამის მდგომარეობით გულზე ცეცხლი მოედო.

İçine doğar „გულში ებადება (უნდადება)“ *წინასწარ გრძნობს; ◇ გული უგრძნობს (უთქვამს), გული ეუბნება, გული ჰკარნახობს.

Bu kaza sabahtan **içime doğmuştu.** Sana “otomobile gitmiyelim” dedim.

ეს კატასტროფა გულმა დიდიდანვე მიგრძნო. „მანქანით ნუ წავალთ-მეთქი, ეთქვი“.

İçine dokundu ◇ „გულზე მოხედა“ *აფორიაქდა, დადარდიანდა, შეწუხდა.

Onun dedikleri **içine dokundu**.

მისი ნათქვამი გულზე მოხედა.

İçine işledi *იხ.*: **İçine dokundu**.

İçini açar ◇ „გულს გადაშლის“ *თვის ფიქრებს გაამხელს.

O bana **içini açtı**.

მან გული გადამიშალა.

İçini boşaltır ◇ „გულს დაიცლის“ *თავის სადარდებელს სხვას ეტყვის და ამით დაწინარდება, დამშვიდდება, შვებას იგრძნობს:
◇ გულს დაღვრის, გულს შეიმსუბუქებს.

Dertlerimi ona söyleyip **içimi boşalttım**.

ჩემი სადარდებელი მას ვუამბე და გული დავიცალე.

İçini çekti ◇ „გული აუტოკა“ *(მასში) რაღაც გრძნობა გამოიწვია;

◇ გული აუჩქროლა.

O yeşil gözünü kız **içini çekti**.

იმ მწვანეთვალება გოგონამ გული აუჩქროლა.

İçini döktü „გული დაღვარა“ *გულისნადები გაამხილა (გაამჟღავნა); ◇ გული გადაშალა.

İçini kemirir ◇ „გულს უღრღნის“ *აწუხებს, მოსვენებას უკარგავს;

◇ გულს სტკენს, გულს უწიწკნის.

İçini (bir) kurt yer „გულს რაღაც ჭია უღრღნის“ *რაღაც დარდი, ნადველი მოსვენებას არ აძლევს; ◇ გულს რაღაც უღრღნის.

Kocasından şüphelenen Ayşe'nin içini aylardır **bir kurt kemiriyor**.

მეუღლეზე დაეჭვიანებულ აიშეს უკვე თვეებია, რაღაც ჭია გულს უღრღნის.

İçini okur „მის სულს კითხულობს“ *მის გრძნობა-განცდას იგებს, თანაგრძნობას უწევს; ◇ მის გულში იხედება, მის სულში იხედება.

Yavrularım, biraz **içimi de okurunuz**.

შვილებო, ერთი ჩემს გულშიც ჩაიხედეთ.

İçini yer ◇ „გულს უჭამს“ *ნერვეებს უშლის, აწუხებს, თავს აბეზრებს; ◇ გულს უწუხებს, გულს უწყალებს, ტვინს უჭამს.
Ahmet o gün bu kaygı ile Kerim'in içini yedi.
აჰმედმა იმ დღეს ამდენი ზრუნვით ქერიმის თავი მოაბეზრა.

İçinin yağı erir „გულის ცხიმი უღნება“ *წუხს, დარდობს; ◇ გული უწერილდება (ელევა), გული უკვდება.
Babamın böyle her gün biraz daha çöktüğünü gördükçe içimin yağı eriyor.
როდესაც ვხედავ, რომ მამანემი დღითიდღე უძლურდება, გული მიკვდება.

İçten gelen ◇ „გულიდან ამოსული“ *მართალი, წრფელი, გულწრფელი (ნათქვამი); ◇ გულიდან ამონახეთქი, გულით ნათქვამი.

İçtikleri su ayırır gitmez „მათი სასმელი წყალი ცალ-ცალკე არ მიედინება“ *განუკრული მეგობრები არიან, ყოველთვის ერთად არიან; ◇ ერთად ჭამენ, ერთად სვამენ, ლუკმა გაყოფილი არა აქვთ, გულისსწორები არიან.
İkisinin içtiği su ayrı gitmiyordu.
ამ ორს ლუკმა გაყოფილი არ ჰქონდა.

İfrit oldu „დემონად იქცა“ *გაბოროტდა, გაცოფდა, გააფთორდა; ◇ ცოფები ყარა, თვალებიდან ცეცხლი ყარა, გიჟად იქცა.
Davranışlarına ifrit oldum.
იმათ საქციელზე გიჟად ვიქეცი.

İğne atsan yere düşmez ◇ „ნემსი რომ გადააგდო მიწაზე არ დაეცემა“
*ხალხმრავლობაა, ჰკვდვია; ◇ ნემსი არ ჩავარდება.
Toplantıda öylesine kalabalık vardı ki, iğne atsan yere düşmezdi.
კრებაზე ისეთი ხალხმრავლობა იყო, რომ ნემსი არ ჩავარდებოდა.

İğne deliğinden Hindistan'ı gösteren „ნემსის ყუნწიდან ინდოეთის მანვენებელი“ *თაღლითი, გაქნილი, ცბიერი, მატყუარა; ◇ თეთრს შავად მოგაჩვენებს და შავს-თეთრად, ჯიბიდან გაეარდნილი, ცხრა თოკში გამპერალი.
Senin ticarete pek tecrüben yok. Sakın, bu adamlarla işe girme! Onlar sana iğne deliğinden Hindistan'ı gösteren takımından...
ვაჭრობაში დიდი გამოცდილება არა გაქვს. ფრთხილად! ამ

აღამიანებთან საქმეში რუ გაერევი! ისინი ისეთი ჯიბიდან გავარდნილები არიან, რომ შენ...

İğne deliğine kaçır ◇ „ნემსის ყუნწში ძვრება“ * (მიზნის მისაღწევად) ყოველ ღონეს მიმართავს, არაფერს ერიდება.

O **iğne deliğine kaçır** öyle yaşıyordu.

ის ნემსის ყუნწში ძვრებოდა და ისე ცხოვრობდა.

İğne ile kuyu kazar „ნემსით ჭას თხრის“ * ძნელ საქმეს ეჭიდება, შეუძლებელს აკეთებს; ◇ მთას ეჭიდება.

İğne ipliğe döndü „ნემსად და ძაფად იქცა“ * ძალიან გახდა, დასუსტდა, წამოხმა; ◇ კისერი გაწყვეტაზე აქვს, ცარიელი ძვალი და ტყავია, კანი ხერხემალს ეკერის, ყურებში ლანდი გასდის.

Bu hastalık yüzünden **iğne ipliğe döndüm**. Bakalım ne zaman düzelebileceğim.

ამ ავადმყოფობის გამო ძვალი და ტყავი გაეხდი, ვნახოთ როდის შეუძლებ მომჯობინებას.

İğne üstünde oturuyor ◇ „ნემსზე ზის“ * მოუსვენრადაა, მოთმინება არ ჰყოფნის; ◇ ეკლებზე ზის.

Naciye aramızda bulunduğu müddette hep **diken üstünde oturdum**.

Çünkü onun patavatsızlığı mâlûm!

რაც ხანი ნაჯიე წვეთთან იყო, ეკლებზე ვიჯექი, ვინაიდან მისი უტაქტობა ცნობილია.

İğne yutmuş köpeğe döndü „ნემსგადაყლაპულ ძაღლს დაემსგავსა“

* გახდა, გაძვალტყავდა, ღონე გამოეცალა; ◇ კატის ნათრევს ჰგავს, კისერი გაწყვეტაზე აქვს, ყბა ყბაში გასდის, მუცელი ხერხემალს მიჰკვრია.

O, hapisten çıktığında **iğne yutmuş köpeğe dönmüştü**.

როდესაც ციხიდან გამოვიდა, კისერი გაწყვეტაზე ჰქონდა.

İğneden ipliğe kadar „ნემსიდან ძაფამდე“ * დაწერილებითა,

ძირისძირობამდე; ◇ თავიდან ბოლომდე, კუნჭულ-კუნჭულ.

Sandık, sepet, bavul, çekmece, dolap, ne varsa, **iğneden ipliğe kadar** aradım.

სკივრი, კალთა, ნემოდანი, უჯრა, კარადა – რაც კი იყო, ყველაფერი ძირისძირობამდე გადავსხრიკე.

İki ahbap çavuşlar „ორი მეგობარი სერუანტი *განუყრელი მეგობრები; ◇ გადასკენილები დადიან.
Her yerde **iki ahbap çavuşlar** gibi giderler.
ყველგან გადასკენილები დადიან.

İki ateş arasına düştü ◇ „ორ ცეცხლს შუა ჩავარდა“ *ძნელ, გამოუვალ მდგომარეობაში ჩავარდა; ◇ ორ წყალს შუა მოექცა.
İki ateş arasına düştü. Ne yapacağını bilmiyordu.
ორ ცეცხლს შუა ჩავარდა. როგორ მოქცეულიყო, არ იცოდა.

İki camı arasında kalmış beynamaz „ორ მეხეთს შორის უნამაზოდ! დარჩა“ ◇ თავგზა (გზა-კვალ) არეული (აბნეული), დავთრები არეული აქვს.
Sorular karşısında **iki camı arasında kalmış beynamaza döndük.**
პრობლემების წინაშე თავგზა აგვებნა.

İki göz arasında „ორ თვალს შორის“ *სწრაფად, უცერად; ◇ თვალის დახამხამებაში, თვალსა და ხელს შუა.
Her şey **iki göz arasında** oldu.
ყველაფერი თვალის დახამხამებაში მოხდა.

İki gözü iki çeşme „მისი ორი თვალი, ორი წყარო“ *ცხარე ცრემლებით ტირის; ◇ ცრემლად იღვრება, ცრემლის ღვარი გადმოსდის.
Pehlivan Rüstem'e bir bavul hazırladılar. Karısının, anasının **iki gözü iki çeşme...**
ფალავან რუსთემს ჩემოდანი გაუმზადეს. მეუღლე და დედამისი ცრემლად იღვრებოდნენ.

İki gözüm „ჩემო ორი თვალი!“ *ჩემო ძვირფასო, ჩემო სიცოცხლევე; ◇ ჩემო თვალის სინათლევე (ჩინო)!
İki gözüm, niçin üzülüyorsun?
ჩემო თვალის სინათლევე, რაზედ მოგიწყენია?

İki kere iki dört eder gibi ◇ „ისე, როგორც ორჯერ ორი ოთხია“
*აშკარაა, უეჭველია, ცხადია, უდავოა, ნამდვილია; ◇ დღესავით
ნათელია, წყალი არ გაუვა.
O gece onu bize elbette geleceğinden **iki kere iki dört eder gibi** emin
idim. Amma...
იმ საღამოს ჩვენთან რომ მოვიდოდა, ისე ვიყავი დარწმუნებული,
როგორც ორჯერ ორი ოთხია, მაგრამ...

İleri geri konuşur ◇ „წაღმა-უკუღმა ლაპარაკობს“ *უაზროდ,
დაუფიქრებლად ლაპარაკობს, როშავს, აყრანტალებს; ◇ აბღა-
უბღას ლაპარაკობს.
Sen her yerde **ileri geri konuşma!** Sonra başımıza büyük işler
açacaksın!
შენ ყველგან წაღმა-უკუღმა რუ ლაპარაკობ, შემდეგ თავსატეხს
გავკისენ.

İleri gitti „წინ წავიდა“ *(სიტყვას, მოქმედებას) გადააჭარბა,
გადაამეტა; ◇ შორს შეტოპა, საზღვარს გადასცილდა.
Fazla **ileri gidince** uyararak zorunda kaldık.
როდესაც შორს შეტოპა, იძულებული გახდით,
გაგვეფროთხილებინა.

İliğini kuruttu „ძეღის ტენი გაუხმო“ *გააწამა, გაამწარა,
დატანჯა, შეავიწროვა, დაახრხო; ◇ ტენი ამოსჭამა, სისხლი
გაუშრო, სული ამოჰხადა.
Kaç yıldır tüm ailenin **iliğini kuruttun.**
რამდენი წელია, რაც ოჯახს სისხლი გაუშრე.

İlk göz ağrısı „თვალის პირველი ტკივილი“ *პირველი სიყვარული.
Nermin benim **ilk göz ağrımıdır.** Kendisini bir türlü unutamiyorum.
ნერმინი ჩემი პირველი სიყვარულია. მას ვერაფრით ვივიწყებ.

İn cin top oynuyor „ეშმაკები ბურთს თამაშობენ“ *უკაცრიელი
აღგილია; ◇ კაცის ჭაჭანება არაა.

İncileri saçar ◇ „მარგალიტებს აბნევს“ *ღამაზ, მომხიბვლელ
სიტყვებს ამბობს.
Ağzından **incileri saçar.**
პირიდან მარგალიტებს აბნევს.

İncir çekirdeğini doldurmaz „ღველის თესლს არ აავსებს“ *ძალზე უმნიშვნელოა. პაწაწინაა, იოტისოდენაა; ◇ ბეწვის ოდენაა, ერთი ბეწოა.

Birçok ölümler olmuştu. Hepsi **incir çekirdeğini doldurmayacak** ufak, pek ufak sebeplere doyanıyordu.

ბევრი მკვლევლობა მომხდარა. ყველა მათგანი ერთ ბეწო მიზეზს ეკრძნობოდა.

İpe un serir „თოკზე ფქვილს ფენს“ *განზრახ რაიმეს იმიზეზებს;

◇ მიზეზ-მიზეზ დღს მარილი აკლიაო.

Bu söylediğin mâzeret değil. Seninki **ipe un sermek**.

შენს ნათქვამს გამართლება არა აქვს. მიზეზ-მიზეზ დღს მარილი აკლიაო.

İpi kırır *ab.*: **İpi koparır**.

İpi koparır „თოკს გაწვევტს“ *ერთიერთობას შეწვევტს; ◇ ზურგს შეაქცევს.

Patronu ona kızıp **ipi kopardı**.

უფროსი მასზე გაბრაზდა და ზურგი შეაქცია.

İpin ucu elinde „თოკის ბოლო მის ხელშია“ *ბატონობს,

უფროსობს, მართავს; ◇ სადავეები ხელში უჭირავს.

İpinin ucu başka birinin elinde olunca sesini çıkaramadı.

როდესაც სადავეები სხვის ხელში აღმოჩნდა, ხმა ვეღარ ამოიღო.

İpin ucunu kaçırdı *ყაზიღლ.* „თოკის ბოლო გაექცა“ *ხღვარს

გადააჭარბა და გამოუვალ, სახიფათო მდგომარეობაში ჩავარდა, შეტოპა; ◇ ჩიხში აღმოჩნდა (მოემწყვდია), გზები მოეჭრა, მოუკრეფაეში გადავიდა.

Babam şu evi yaptırmakla **ipin ucunu kaçırdı**. Şimdi bütçesini bir türlü yoluna koyamadı.

მამანემი ამ სახლის აშენებით ჩიხში აღმოჩნდა. ახლა ბიუჯეტის საქმე ვერაფრით ააწყო.

İpiyle kuyuya inilmaz „მისი თოკით ჭაში არ ჩაისვლება“ *არასანდო

პირთვებაა, მის იმედად ყოფნა არ შეიძლება; ◇ მასზე დაყრდნობა არ შეიძლება, მას ვერ დაენდობი.

Bu işi Fuad'a vermeni tavsiye etmem. Onun **ipiyle kuyuya inilmez**.

მე არ გირჩევ, რომ ეს საქმე ფუადს გადასცე. მასზე დაყრდნობა არ შეიძლება.

İpten kuşak kuşandı „თოკის ქამარი შემოირტყა“ *გალარიბდა, გაღატაკდა; ◇ თითზე გადასახვევი ძაფიც არ გააჩნია.

İsteddiği gibi at koşturur „ცხენს ისე მიაჰქენებს, როგორც უნდა“ *თავნებობს, თავის ჰკუეაზე დადის; ◇ თავისას მიერეკება, თავისას არ იშლის.
Ben neyi söylerim, o gene istediği gibi at koşturur.
მე რას ვუკბნები და ის კიდევ თავისას მიერეკება.

İş başına düştü „საქმე თავზე დაატყდა“ *ყველა საქმე მისი გასაკეთებელი შეიქნა; ◇ ყველა საქმე მას დააწვა კისერზე.
Her iş başına düşünce, katlanmak zorunda kaldım.
როდესაც ყველა საქმე მას დააწვა კისერზე, იძულებული გახდი ჩაერეულიყოი.

İş işten geçti „საქმე საქმიდან გავიდა“ - *მარცხი განიცადა; ◇ კოვზი ნაცარში ჩაუვარდა.
Neriman en nihayet Cemal'le evlenmeye razı oldu. Ama iş işten geçti.
Cemal iki aydır, Suzan'la evli.
ნერიმინი, როგორც იქნა, ჯემალზე გათხოვებას დათანხმდა, მაგრამ კოვზი ნაცარში ჩაუვარდა. ჯემალი უკვე ორი თვეა, სეზანზე დაქორწინდა.

İşe daldı ◇ „საქმეში ჩაეფლო“ *საქმეს დიდი ყურადღებით და მონღომებით შეუდგა.
Nermin işe dalıp derdini unuttu.
ნერმინი საქმეში ჩაეფლო და დარდი დაივიწყა.

İşi başından açar ◇ „საქმე თავზე გადასდის“ *ბევრი საქმე აქვს; ◇ საქმე თავზე საყრელი აქვს.
Ona bugün gidip rahatsız etme! Esasen işi başından aşar.
დღეს მასთან ნუ წახვალ და ნუ შეაწუხებ! თავზე საყრელი საქმე აქვს.

İşi pişirdi „საქმე მოაგვარა“ *საიდუმლოდ მოეღაპარა, შეუთანხმდა; ◇ საქმე ჩააწყო.
Reşide'yle Necdat bütün yaz aramızdaydılar. Ama hiç birimiz onların işi pişirdiklerinin farkına varmadık.

რეშიდი და ნუჯდათი მოელი 'ზაფხული ნუენთან იყენენ, მაგრამ ვერც ერთი ვერ მივხვდით, რომ საქმე ჩაწყობილი ჰქონდათ.

İşin elifini bile bilmiyor „საქმის აღუფიც კი არ გაეგება“ *საქმის არაფერი გაეგება, უეიცია; ◇ საქმის ანა-ბანა არ გაეგება, საქმის აზრზე არ არის, ინნი-ბინნი არ გაეგება.

Daha işin elifini bile bilmeden işe karıştın ve her şeyi berbat ettin.

საქმეში ისე გაერიე, რომ მისი ანა-ბანაც კი არ გაეგება და ყველაფერი გააფუჭე.

İşin içinde iş var „საქმეში საქმეა“ *აქ რაღაცაშია საქმე, ამაში რაღაც საიდუმლოა; ◇ აქ რაღაც იმალება, ძაღლის თავი აქ მარხია.

İşini açtı „თავისი საქმე გახსნა“ *თავის თავს სიძნელეები შეუქმნა, პრობლემები გაიხინა; ◇ საქმე გაირთულა (გაიჭირვა), აუტიკვარი თავი აიტკივა.

İşkembesini düşünür ფამილ. „თავის ფაშეზე ფიქრობს“ *მხოლოდ ჭამაზე, გაძღმაზე ფიქრობს; ◇ მხოლოდ თავის კუჭზე ფიქრობს, მხოლოდ თავის მუცელზე ფიქრობს.

İşkembesini şışirdi ფამილ. „ფაშეი გაიხივა“ *უზომოდ ბევრი ჭამა, გასკდა; ◇ მუცელი გასკდომაზე გაიხადა, ჭამით გასკდა, მუცელი ამოიყორა.

İşleri çevirdi ◇ „საქმეები დაატრიალა“ *ძნელი საქმეები აკეთა.
Öyle işler çeviriyor ki âdeta harika denebilir.
ისეთ საქმეებს ატრიალებს, რომ ნამდვილად სასწაული ეთქმის.

İşte parmağı var „საქმეში მისი თითია“ *საქმეში მონაწილეობს; ◇ მისი ხელი ურევია.

Hizmetçilerden birinin bu işte muhakkak parmağı olmalı! Yoksa hırsız paranın yerini böyle tastamam nasıl bilebilirdi?

ამ საქმეში ერთ-ერთი მისამსახურის ხელი უნდა ერიოს, არა და, ქურდს ასე 'ხესტად საიდან შეეძლო ცოდნოდა, ფულის ადგილი?

İt izi at izine karışır „ძაღლის კვალი ცხენის კვალში ირევა“ *დიდი არეულ-დარეულობაა; ◇ თავი ბოლოს არ ებმის და ბოლო

თავსა, ძაღლი პარტონს ვერა ცნობს, ერთი ალთას, მეორე ბალთას, აირია მონასტერი.

İyi gözle bakmaz ◇ „კარგი თვალით არ უყურებს“ * (რისამე შესახებ) კარგს არ ფიქრობს, არ მოსწონს, რაღაც ცუდს უმსაძღვს; ◇ ცუდი თვალით უყურებს.

Ben son olaylara iyi gözle bakmıyorum.

ბოლო მოვლენებს კარგი თვალით არ უყურებ.

İyi kalpli ◇ „კარგი გულისა“ * კეთილი, გულკეთილი.

İyi kalpli birisi olduğumu biliyordum.

კარგი გულისა რომ იყო, ვიცოდი.

İzi belirsiz oldu ◇ „მისი კვალი გაქრა“ * დაიკარგა, გაქინინარდა; ◇ ცამ ჩაყლაპა თუ მიწამ, ხსენებაც არ არის.

Birkaç yıldır onların izi belirsiz oldu.

რამდენიმე წელია, მათი კვალი გაქრა.

İzi silindi *sb.* **İzi belirsiz oldu.**

İzinden yurur ◇ „მის კვალს მისდევს“ * ბაძავს, მასავით იქცევა; ◇ კვალდაკვალ მისდევს, კვალდაკვალ მიჰყვება.

İzine düşer ◇ „კვალში უღვება“ * უთვალთვალებს, დასდევს.

K

Kabak çiçeği gibi açılır „გოგრის ყვავილივით იშლება“ * ძლიერდება, ღონეზე მოდის, შეუძლებლად, თავისუფალ მოქმედებას იწყებს, იფურცქნება, თამამდება; ◇ ფრთებს შლის.

Sekreterim işe başladığı zaman mahcup gibi görünüyordu. Ama iki hafta içinde kabuk çiçeği gibi açıldı.

ჩემი მდივანი მუშაობის დაწყებისას ძალიან მორცხვი ჩანდა, მაგრამ ორ კვირაში ფრთები გაშალა.

Kabak kafalı „გოგრისთავა“ * ხისთავა, ჩერხეტი, ბატიტკინა, ბენტურა, ვერაფერს გააგებინებ; ◇ თავში არაფერი შესდის,

თავში ბზე უყრია, ხის თავი აბია.
Bu adam gerçekten **kabak kafalı** biridir.
ეს ადამიანი ნამდვილად ხისთავაა.

Kabak tadını verdi „კაბაგის გემო მისცა“ *დააღონა, ხასიათი გაუფუჭა; ◇ გული შეუღონა (დასწყვიტა).
Anlattıkları herkese **kabak tadını verdi**.
მისმა ნაამბობმა ყველას გული დასწყვიტა.

Kabına sığmaz ◇ „თავის ნაჭუჭში არ ეტევა“ *აღელვებულაა, აფორიაქებულია, მოუსვენრადაა; ◇ ადგილს ვერ პოულობს.
Son günlerde **kabına sığmaz oluyordu**.
ბოლო დღეებში ადგილს ვერ პოულობდა.

Kabuğuna çekilir ◇ „თავის ნაჭუჭში მიძვრება (იკეტება)“
*თავისთვის, განმარტოებულად, კარნაკეტილად ცხოვრობს.
Nedim bugünlerde **tamamıyla kabuğuna çekilmiş**, herkesle münasebetini kesmiş diyorlar.
ამბობენ, ნედიმი ამ დღეებში მთლიანად თავის ნაჭუჭში ჩაიკეტა და ყველასთან ურთიერთობა გაწყვიტაო.

Kaburgaları çıktı ◇ „ნეკნები გამოუვიდა“ *გახდა, გაძვალტყავდა; ◇ ნეკნები დაეთვლება, ცარიელი ძვალი და ტყავია.

Kaburgaları satılır *ob.*: **Kaburgaları çıktı**.

Kaç parça olayım ◇ „რამდენ ნაწილად ვიქცე?“ *რამდენი რამე მოვასწრო? ◇ რამდენად გავიჭრა? ასად ხომ ვერ გავიჭრები?
Çok işlerim var. Kaç parça olayım?
ბევრი საქმე მაქვს, რამდენად გავიჭრა?

Kadınlar hamamına döndü „ქალების აბანოდ იქცა“ *ხმაური, აურზაური (აღლიაკითი) ატყდა; ◇ ბაზარს დაემსგავსა, ნამდვილ ბაზრად იქცა.
O, sınıfa girince ortalık **kadınlar hamamına döndü**.
როგოც კი ის კლასში შევიდა, იქაურობა ნამდვილ ბაზარს დაემსგავსა.

Kadir gecesi doğmuş „კადირის დამეს! დაბადებული“ *იღბლიანი, ბედნიერი; ◇ ბედნიერ ვარსკვლავზე (საათზე) დაბადებული, ბედი სწყალობს, ქუდბედი დაჰყოლია.
Hüseyin hakikaten **Kadir gecesi doğmuş**. Neye elini atsa muvaffak oluyor.
პუესეინი მართლაც რომ ბედნიერ ვარსკვლავზე ყოფილა დაბადებული. რასაც ხელს მოჰქიდებს, ყველაფერი გამოსდის.

Kafa kafaya verdiler „თავი თავს მისცეს“ *საიდუმლოდ ისაუბრეს. მიილაპარაკეს; ◇ პირისპირ ისაუბრეს.
Kafa kafaya vererek sorunlarına çözü aradılar.
პირისპირ ისაუბრეს და პრობლემა გადაჭვიტეს.

Kafadan attı „თავიდან ისროლა“ *დაუფიქრებლად თქვა; ◇ ალაღბებდებოდა თქვა, სიტყვა წამოისროლა.
Soruların yanıtını bilemeyince **kafadan attım.**
საკითხში გარკვეული არ ვიყავი, სიტყვა ისე წამოვისროლე.

Kafadan kontak ხალხ. ◇ „თავში დარტყმული“ *ეჭკუო,

უგუნური, დარეხვილი, ტვინნადრძობი; ◇ თავში დაკრული, ტვინი აქვს ნადრძობი.
Kafadan kontak birisiydi.
ერთი თავში დარტყმული ვინმე იყო.

Kafası bulandı „თავი დაებინდა“ *ვეღარ აზროვნებს, გადაიღალა; ◇ გონება დაებინდა, გონება გადაეკეტა.
Onlar da gene politikadan lâf etmeğe başlayınca **kafam bulandı.**
იმათაც რომ კვლავ პოლიტიკაზე დაიწყეს საუბარი, გონება დამებინდა.

Kafası çalışır *sh.*: **Kafası işler.**

Kafası durdu „თავი გაუქნერდა“ *გადაიღალა; ◇ თავი აღარ უმუშავებს, ტვინი გადაეკეტა.

1. რამაზანის (მოჟარის კალენდარის მეცხრე თვე, როცა მესღიმეები მარხულობენ) 27-ე დამე (როცა მესამედს ეუწეა ქურანი).

Byölesi bir olay karşısında hepimizin kafası durdu.

ახეთი ფაქტის წინაშე ყველას ტვინი გადაგვეკეტა.

Kafası işler ◇ „თავი უმუშავებს“ *ჭკვიანია, კარგად აზროვნებს; ◇ ტვინი უმუშავებს, ჭკუის კოლოფია.

Kafası işleyen birisi olduğumu sen de biliyordun.

თავი რომ უმუშავებდა, შენც იცოდი.

Kafası kazan oldu „თავი ქებად ექცა“ *(დიდი ხმაურისგან) შერქვხდა, მოსვენება დაკარგა; ◇ თავი გაუხივდა, თავი ფუთიანი გაუხდა.

Bu müziği dinlemekten kafam kazan gibi oldu.

ამ მუსიკის მოსმენით თავი გამხივდა.

Kafası kızar „თავი უხერს, უვარვარებს“ - *ბრაზობს, ცოფდება, გიჟს ემსგავსება; ◇ თავში სისხლი აწეება, თავში სისხლი უვარდება.

Kafası kızınca ne yapacağı belli olmaz.

როდესაც თავში სისხლი მოაწეება, რას მოიმოქმედებს, არავინ იცის.

Kafası şişer ◇ „თავი უსივდება“ *ხმაური აწუხებს.

Nihayet. gürültüden ikisinin de kafası şişti.

ბოლოს, ხმაურისაგან ორივეს თავი გაუხივდა.

Kafası ütülendi *თრგ.* „თავი გაუუთოვდა“ *სწორი აზროვნების უნარი დაკარგა, დაიბნა, აღარ იცის, რა ქნას; ◇ თავგზა აებნა, ტვინი აერია.

- Ahmed`in konferansı tam üç saat sürdü. Sonunda kafamız ütülendi, bir şey anlamaz olduk.

ამქელის ლექცია სხესტად სამ საათს გაგრძელდა. ბოლოს ტვინი აგვერია. ვეღარაფერი გავიგეთ.

Kafası yerine gelmez „თავი ადგილზე არა აქვს“ *სათანადოდ ვერ აზროვნებს; ◇ თავი არ უმუშავებს.

Kafası yerinde olmadığı için soruları karar veremedi.

ვინაიდან თავი არ უმუშავებს, საკითხი ვერ გადაწყვიტა.

Kafasına girer ◇ „თავში შესდის“ *იგებს, ხვდება, სწვდება; ◇ ტვინში შესდის.

Benim söylediklerim beynine girmez.

ჩემი ნათქვამი თავში არ შესდის.

Kafasına kaynak su döküldü ◇ „თავზე მდულარე [წყალი] გადაესხა“
*დიდ განსაცდელში ჩავარდა, დასცეცხლა; ◇ ცეცხლი მოეკიდა,
ცეცხლში ჩავარდა, თავზარი დაეცა.
Kafama kaynak su döküldü. Bu adamın maksadı iyi değil.
დამცეცხლა. ამ ადამიანს კარგი განზრახვა არ აქვს.

Kafasına koyar ◇ „თავში ჩაიდებს“ *აიკეიატებს. აინემებს.
Kafasına koyunca onu kimse engelleyemez.
რაიმეს რომ თავში ჩაიდებს, მერყე მას წინ ვერაფერს აღუდგება.

Kafasına takar *nb.:* **Kafasına koyar.**

Kafasına vur, ekmeğini elinden al „თავში ჩაარტყი, პური ხელიდან
წაართვი“ *ჩუმია, უენოა, უთქმელია; ◇ თავში რომ ჩაარტყა,
ხმას არ ამოიღებს.
Kafasına vur, ekmeğini elinden al türünden bir adamdı.
ისეთი ადამიანი იყო, თავში რომ ჩავერტყა, ხმას არ ამოიღებდა.

Kafasına vura vura „თავში ჩარტყმა – ჩარტყმით“ *ძალისძაღად,
ძალით, ძალდატანებით, იძულებით; ◇ თავზე დადგომით.
Kafasına vura vura yazdırmışlar.
თავზე დასდგომიან და ისე დაუწერიინებიათ.

Kafasında şimşek çektii ◇ „თავში გაუელვა“ *უცეპ აზრად მოუვიდა.

Kafasından çıkardı ◇ „თავიდან ამოიგდო“ *გადაივიწია.
Bu fikir kafasından çıkaramadı.
ეს ფიქრი თავიდან ვერ ამოიგდო.

Kafasını kaldırdı ◇ „თავი წამოსწია“ *წინააღმდეგობა გაუწია, არ
დამორჩილდა; ◇ წინ აღუდგა.
**Zavallı Nuri onunla evlenmeği istemiyordu, amma annesinin sözüne
kafasını kaldıramadı.**
საბრალო ნურის მისი მერთვა არ უნდოდა, მაგრამ დედამისის
სიტყვას წინ ვერ აღუდგა.

Kafasını kaşıyacak vakti yok ◇ „თავის მოსაფხანად არა სცალია“
*ძალიან დაკაეებულია, ბევრი საქმე აქვს.

Ahmet sabahlıtan akşama kadar çalışır. **kafasını kaşıyacak vakti yok.**

ამჟამად დილიდან საღამომდე მუშაობს, თავის მოსაფხანად არა სცაღლია.

Kafasını patlattı ◇ „თავი გაიხეთქა“ *ძალიან ბევრი იფიქრა, ბევრი იწუაღა; ◇ თავი იმტვრია, თავი გადააკლა, ტენი იტყულიტა.

Bu makaleyi yazıp bitirinceye kadar tam iki hafta **kafa patlattım.**

ვიდრე ამ სტატიას დავწერდი, სრული ორი კვირა თავი ვიმტვრეე.

Kafasını sallar ◇ „თავს იქნევს (აკანტურებს)“ *მართაღსა თუ ტყუილს, ყველაფერს ეთანხმება; ◇ ყველაფერზე თავს იქნევს.

Onun sözüne dayanılmaz, her şeye **kafasını sallar.**

იმის სიტყვებს ვერ ენდობი, ყველაფერზე თავს აკანტურებს.

Kafasını taştan taş çarpar ◇ „თავს ქვიდან ქვაზე ახლის“ *ნანობს; ◇ თავში ქვას იცემს, თავს კედელს ახლის, თავში ხელებს იცემს.

- Kızım, beni dinlemeyip bu adamla evleniyorsun ama sonra **kafasını taştan taş vuracaksın!**

მეიღო, არ მისმენ, ამ კაცზე კი თხოვლები, მაგრამ მერე თავში ქვას იცემ!

Kafasını toplar ◇ „გონებას იკრებს“ *ცდილობს მიხედეს (გაერკვეს), აზრზე მოვიდეს; ◇ თავის თავში რაღაცეებს ალაგებს, აზრებს აწყობს.

Kafasını toplayıp bir türlü manasını çıkaramıyordu.

გონებას იკრებდა, მაგრამ აზრი ვერაფრით გამოეცანა.

Kafasını tutar ◇ „თავი უჭირავს“ *არ ემორჩილება, წინააღმდეგობას უწევს; ◇ თავს არ იხრის, ქედს არ იხრის.

Kendisinden büyüklere kafasını tutuyordu.

თავისზე უფროსებს თავს არ უხრიდა.

Kafasını yordu *sh.* **Kafasını patlattı.**

Kafayı abur cuburla doldurur ◇ „თავს ათასნაირი სისულელით იტენის“ *უხარგებლო, უაზრო ნაწარმოებების კითხვით შედმეტ, არასაჭირო ინფორმაციებს იღებს; ◇ თავს ნაგვით

ივსებს, თავს იტენის.

Her gün televizyonda seyretmediğinden **kafayı abur cuburla doldurur.**
მთელი დღე ტელევიზორის ყურებით თავს ნავებით ივსებს.

Kafayı şişirir ◇ „თავს ასივებს“ *დიდი ხმაურით ან ყბედობით
ყველას აწუხებს; ◇ იქაურობას იკლებს.

O, abuk sabuk söylediğinden **kafamı şişirdi.**
სისყელელების მოყოლით თავი გამისივა.

Kafayı (yere) vurdu „თავი მიწას მიარტყა“ *ავად გახდა; ◇
ლოგინად ჩავარდა.

Eğer bu tempo ile bir hafta daha çalışırsam, **kafayı vuracağım** yüzde yüz.
ასეთი ტემპებით ერთი კვირა კიდევ თუ ვიმუშავებ, ასი
პროცენტით ლოგინად ჩავევარდები.

Kafdağının ardında „კაფის მთის¹ გადაღმა“ *ძალიან შორს,
მიუხვლეღში, გადაკარგულში; ◇ ცხრა მთას იქით.

Kafese girdi *ჟარგ.* ◇ „მახეში გაება“ *მოტყუვდა.

Bu alış verişte **kafese girdiğim** anlaşılıyor.
ირკვევა, რომ ამ აღებ-მიცემობისას მახეში გავები.

Kafese koydu *ჟარგ.* „გალიაში ჩასვა (მოაქცია)“ *მოატყუა, გააცურა,
„აჭამა“, ცუდ დღეში ჩააგდო; ◇ ბადეში გახვია, მახეში გააბა,
მახე დაუგო, ანკესზე წამოაგო.

Kemal’le artık hiç bir iş yapmam. Geçenlerde beni **kafese koydu.**
ქემალთან არავითარ საქმეს არ დავიჭერ. ამას წინათ მახეში
გამაბა.

Kâğıt üzerinde kaldı ◇ „ქალღღზე დარჩა“ *არ შესრულდა.

Yapmak istediklerimiz **kâğıt üzerinde kaldı.**
რისი გაკეთებაც გეინდოდა, ქალღღზე დარჩა.

Kâh şu daldan, kâh bu daldan dediler „ხან ამ ტოტისა თქვეს, ხან იმ
ტოტისა“ *რადღაზე არ ისაუბრეს, ბევრი ისაუბრეს; ◇ ხან ამ
მთისა თქვეს, ხან იმ მთისა.

Konuşmuşlar, konuşmuşlar, **kâh şu daldan, kâh bu daldan derken,**

1. 1) ლეგენდარული მთა, რეალურ და ირეალურ სამყაროს
შორის.

2) კავკასიონი.

akşam olmus.

დიღხანს ისაუბრეს, ხან ამ მთისა თქვეს, ხან იმ მთისა და
ამასობაში დაღამდა კიდეც.

Kalbi ağzına geldi „გული პირთან ამოუვიდა“ *ადეულდა, აფორიაქდა,
გაბრაზდა; ◇ გული ყელში მოებჯინა.
Kızgımlıktan kalbi ağzına geldi.
სიბრაზისაგან გული ყელში მოებჯინა.

Kalbi bozuk ◇ „აეი გულის პატრონი“ *ავგუელი,
გუღბოროტი, აეი, დვარძლიანი.

Kalbi burulur ◇ „გული ჩხველვებს“ *წუხს, შფოთავს, დელავს; ◇
გული სტიკვა, გული ეწიწკნება.
Onu düşünmekten kalbim burulur.
მასზე ფიქრით გული მეწიწკნება.

Kalbi çarpar ◇ „გული უცემს“ *შფოთავს, წუხს, დელავს, შიშობს;
◇ გული უფანცქალებს (უკანკალებს).
Onu beklediğinden kalbi çarpar.
მის მოლოდინში გული უფანცქალებს.

Kalbi durdu ◇ „გული გაუჩერდა“ *(დიდი განცდისაგან)
ადეულდა, აფორიაქდა; ◇ სუნთქვა შეეკრა.
Az kaldı kalbim duracaktı.
ცოტაც და გული გამიჩერდებოდა.

Kalbi geniş „ფართე გულისა“ *უდარდელი, უზრუნველი,
გულარხეინი; ◇ ცა ქუდად არ მიაჩნია და დედამიწა ქალამნად,
არაფერს დაგიდეეს.

Kalbi hopladı ◇ „გული შეუტოკდა“ *შეკრთა; ◇ გული
აუფანცქაღდა (აუკანკაღდა), გული გადაუქანდა.
Fadime korkuyla sordu:
- Kim o? Ne istersin?
- Benim, aç, Osman...
Fadimenin kalbi hopladı.
ფადიმემ შიშით იკითხა:
- ვინ ხარ? რა გინდა?
მე ვარ, ოსმანი, გააღე!

ფადიმეს გული შეუტოკდა.

Kalbi kararır „გული უშაედება“ *იმედს კარგავს, სასოწარკვეთილებებში ვარდება; ◇ გულზე ღრუბელი (ნისლი) აწვება, გული ეხურება.

Nuri'nin başka şehire gitmesi Osmanın kalbini kırdı.

ნურის სხვა ქალაქში გადასვლამ ოსმანს გული დაუხურა.

Kalbi kırık „გულგატეხილი“ *ხელნაკნეული; ◇ გული აქვს გატეხილი, გული მკვდარი აქვს.

Onun gittiğinden sonra kalbim kırık.

მას შემდეგ, რაც ის წავიდა, ჩემი გული მკვდარია.

Kalbi olmayan „უგული“ *დაუნდობელი, გულქვა, უმოწყალო, მკაცრი; ◇ გული არა აქვს, ქვის გული აქვს, გულის მაგიერად ქვა უდევს.

Kalbi olmayan insandan ne beklersin?

გული რომ არა აქვს, ისეთი კაცისგან რას ელოდები?

Kalbi parçalanır ◇ „გული ეფლითება“ *ძალიან დარდობს, წუხს, შფოთავს, დელავს; ◇ გული ეწიწკნება, გული ეთუთქება, გული ეგლიჯება.

Zavallı yavrucağı böyle paçavralar içinde soğuktan titrerken görünce kalbim parçalandı.

როდესაც დავინახე, რომ ძონძეში გამოხევეული საბრალო ბავშვი სიცივისგან კანკალებდა, გული დამეთუთქა.

Kalbi parça parça olur *ახ.* Kalbi parçalanır.

Kalbi sızlar ◇ „გული უკენესის“ *წუხს, დიდ განცდაშია, მწარდება, იტანჯება; ◇ გული ეწიწკნება (ეფლითება).

- Zavallı kız böyle ağladığini görünce kalbim sızlıyordu.

როცა ვხედავდი, რომ საბრალო გოგონა ასე ტიროდა, გული მეწიწკნებოდა.

Kalbi temiz ◇ „სუფთა გულისა“ *უბოროტო, კეთილი.

kalbi temiz bir adamdır.

სუფთა გულის ადამიანია.

Kalbi yerinden oynar ◇ „გული საგულედან უვარდება“ *ღელავს, კრთის, შიშობს; ◇ გული ამოვარდნაზე აქვს, გული უქანდება.
En hafif bir hareketi kalbimizi yerinden oynatmaya yeterdi.
მისი მცირე მოძრაობაც კი საკმარისი იყო, რომ გული საგულედან ამოგვევარდნოდა.

Kalbi yumuşar ◇ „გული უღებება“ *წენარდება, მშვიდდება, შოშმინდება.

Kalbim kan ağlıyor „გული სისხლად მიტირის“ *ეიტანჯები, ვიდაგები, გამწარებული ვარ; ◇ გული მიტირის, გულზე ცუცხელი მეკიდება, გული მეთუთქება, გული მიდულს.
- Affedersiniz, ihtiyar nasıl olduğumu biliyor musunuz?
- Ah, nasıl olabilir, durumundan **kalbim kan ağlıyor**.
‘უკაცრავად, იცით, მოხუცი როგორ არის?’
კჰ. როგორ იქნება?! მისი მდგომარეობით გული მეთუთქება.

Kalbine doğdu ◇ „გულში დაებადა (აზრი და ა.შ.)“ *გაიფიქრა, აზრად მოუვიდა; ◇ თავში გაუელვა (მოუვიდა), გულში გაივლო (გაიფიქრა).
Onun böyle yapacağı kalbime doğmuştu.
გულში გაივლე, ასე იზამს-მეთქი.

Kalbine dokunur *nb.*: **Kalbine işler**.

Kalbine düştü ◇ „გულში ჩაუვარდა“ *შეუყვარდა.
Bu kız Ahmedin kalbine düştü.
ეს გოგონა აჰმედს გულში ჩაუვარდა.

Kalbine girdi *nb.*: **Kalbine düştü**.

Kalbine işler ◇ „მის გულზე მოქმედებს“ *ძალიან განიცდის, ღელავს; ◇ გულზე ხედება, გულის სიდრმეში სწედება, გულთან ახლოს მიაქვს.
Sözlerin ta kalbime işledi.
‘შენი სიტყვები გულზე მომხვდა.

Kalbine yeri eder ◇ „მის გულში ადგილს ჰპოვებს“ *მოეწონება, დაისადგურებს; ◇ მის გულში დაისადგურებს, მის გულში ბინას ჰპოვებს.

O, kalbime yeri etmemişti.

მან ჩემს გულში ადგილი ვერ ჰპოვა.

Kalbini açar ◇ „გულს გადაშლის“ *თავის ფიქრებს გაამხედს.

Bir gün kalbini Neclal'e açtı.

ერთ დღეს ნეჯლალს გული გადაუშალა.

Kalbini çalar „გულს მოსტაცებს“ *მის სიყვარულს დაიმსახურებს.

◇ გულს მონადირებს, გულს მოიპოვებს.

Bir türlü kalbini çalamamıştı.

მისი გული ვერაფრით მონადირა.

Kalbini kazanır ◇ „(მის) გულს მოიგებს“ *მიიმხრობს, გადაიბირებს, თავის სახარგებლოდ განაწყობს; ◇ გულს მონადირებს.

O hiç bir türlü kalbini kazanamadı.

მისი გული ვერაფრით მოიგო.

Kalbini kırar ◇ „გულს უტეხს“ *დიდ ტანჯვას, ტკივილს აყენებს;

◇ გულს უხეთქავს, გულს სტკენს, გულს უსერავს, გულს უკლავს, გულს უკოდავს.

Olumsuz davranışlarıyla çok kişinin kalbini kırdı.

თავისი უმსგავსო საქციელით ბევრ ადამიანს გაუხეთქა გული.

Kalbini okur „(მის) გულს კითხულობს“ *(მის) გულისნადებს

(აზრებს) იგებს; ◇ (მის) გულში იხედება, გულში სწედება, სულში (სულის ხიდრმეში) სწედება.

O hiç bir türlü kalbini okuyamadı.

ვერაფრით ჩასწვდა მის გულს.

Kalbur deliğinden düşer „ცხრილის ნახვრეტში ძვრება“ *(მისნის მისაღწევად) ყოველ დონეს ხმარობს; ◇ ნემსის ყუნწში ძვრება, გველის ხვრელში ძვრება.

Maksatlarını gerçekleştirmek için kalbur deliğinden düşer.

თავისი მიზნების განსახორციელებლად ნემსის ყუნწში ძვრება.

Kalburdan dökülür gibi „თითქოს ცხრილიდან იღვრებაო“ *კოკისპირულად წვიმს, თავსხმა წვიმა მოდის; ◇ თითქოს ცა ჩამოიქცაო.
Kalburdan dökülür gibi yağmur yağıyordu.
ისე წვიმდა, თითქოს ცა ჩამოიქცაო.

Kalburla su taşırır ◇ „ცხრილით წყალს ეზიდება“ *უშუქეგოდ (უნაყოფოდ, უაზროდ) შრომობს; ◇ წყალს ნაყავს.
Herkez iş yapıyor, o kalburla su taşır.
ყველა შრომობს, ის წყალს ნაყავს.

Kaldırım mühendisi *დაკინე* „ქვაფენილის (ასფალტის) ინჟინერი“ *უსაქმურად მოყიდალე, მაწანწალა, შარახვეტია; ◇ ქუჩებს ზომავს, ქუჩას ტკეპნის.
- Leme ne iş yapıyor?
O kaldırım mühendisi oldu.
ლემე რას აკეთებს?
ის ქუჩებს ტკეპნის.

Kaldırım süpürgesi. *იხ.*: **Kaldırım mühendisi.**

Kaldırımları aşındırır „ქვაფენილს ცვეთს“ *უსაქმოდ დაეხეტება. ◇ ქუჩებს ზომავს (ტკეპნის), ნამდვილი შარახვეტიაა.
- **Bütün gün kaldırımları aşındıracağına** otur da faydalı bir iş yap!
მთელი დღე ქუჩების ტკეპნას, დაჯექი და რაიმე სასარგებლო საქმე აკეთე!

Kalibini bozmadan „ფორმის შეუცვლელად“ *ნირშეუცვლელად, ვითომ, აქ არაფერიცა, განზრახვის (სურვილის) შეუცვლელად; ◇ ნირის შეუცვლელად, სახის შეუცვლელად.
- **Bu ne alçaklık, nasıl yapıyorlar bunu? demediniz mi? – kalibini bozmadan karşılık verdi:**
- **Dedim, ne olacak?**
ეგ რა სიმდაბლეა, ამას როგორ აკეთებენო, არ თქვით განა? მან ნირის შეუცვლელად უპასუხა: ვთქვი, მაგრამ მერე რა?

Kalibimi basarım „ჩემს ყალიბს ვწნეს“ *დარწმუნებული ვარ, უდავოა, უეჭველია; ◇ თავს დაედებ მოსაკლავად, თავს მოვიჭრი, წყალი არ გაუვა.
- **Senin bu dâvâyı kaybedeceğine kalibimi basarım.**
თავს დაედებ მოსაკლავად, რომ ამ პროცესს წააგებ.

Kalın kafalı „სქელთავა“ *გონებანღუნგი, სუღელი, ნერნეტი, ხისთავა; ◇ რეგენი თავის პატრონი, ხის თავი აბია, თავში არაფერი შესდის.

Kardeşi kalın kafalı biriydi.

მისი ძმა ერთი ხისთავა ვინმე იყო.

Kalkıp kalkıp oturur „დგება, დგება და ჯდება“ *მოუსვენრალაა; ◇ ეკლებზე ზის, ცქმუტავს, ადგილს ვერ პოულობს.

Ofkesinden kalkıp kalkıp oturur.

სიბრაზისგან ადგილს ვერ პოულობდა.

Kalp ışıklarla dolar „უღელი სხვიით ევსება“ *ხარობს; ◇ გულში ნათელი (სხვი) უღებება, გულს ნათელი ევინება.

Yeşil pencereden bir gül at bana, ışıklarla dolsun kalbimin içi.

მწვანე ფანჯრიდან მესროლე ვარდი, რათა ჩამიდგეს გულში ნათელი.

Kalpten gelen ◇ „გულიდან მომდინარე“ *წრფელი, ნამდვილი, გულწრფელი; ◇ გულიდან ამონახეტქი, გულით ნათქვამი.

Kalpten gelen sözlerini hiç unutmam.

გულით ნათქვამ მის სიტყვებს ვერასოდეს დავივიწყებ.

Kan pahasına ◇ „სისხლის ფასად“ *ძალიან ძვირად.

Her şeyi kan pahasına satarlar.

ყველაფერს სისხლის ფასად ყიდიან.

Kan tepesine sıçradı „სისხლი თხემზე აუვარდა“ *გაცოფდა, განრისხდა; ◇ სისხლი თავში აუვარდა, სისხლი თავში მოაწვა.

Kan tepesine sıçradı, amma hiç bir şeyi söyliyemedi.

სისხლი თავში აუვარდა. მაგრამ ვერაფერი თქვა.

Kanadı gerer ◇ „ფრთას გადააფარებს“ *ღაიცავს. მსრუნველობას გაუწევს, უპატრონებს; ◇ კალთას გადააფარებს, (თავისი) ფრთის ქვეშ შეიფარებს.

- Kızınız için hiç merak etmeyiniz. Kendisi tahsil için Almanya'ya gelince ben ona bir baba gibi kanat vereceğim.

თქვენი ქალიშვილის დარდი ნუ გექნებათ. როდესაც ის გერმანიაში სასწავლებლად წამოვა, მაშასადამე ფრთის ქვეშ შევიფარებ.

Kanatları açar ◇ „ფრთებს შლის“ - *თავისუფლად მოქმედებს.

Öyleyse kanatlarınızı açabilirsiniz.

თუ ევრეა, შევიძლიათ ფრთები გაშალოთ.

Kandilin yağı tükenir „მის კანდელს 'ხეთი უთავდება“ *მაღე მოკვდება; ◇ სანთელი მაღე ჩაუქრება, დღე მაღე დაეღევა, მისი წუთები (დღეები) დათვლილია, დიდი დღე არა აქვს, დიდი ხანი არ უწერია.

Zavallının kandilin yağı tükenmekte... Yakında yolcudur.

საბრალოს დღეები დათვლილია, მაღე გ'ხას გა'ეღვება.

Kanı başına çıkar *ob.:* **Kanı beynine çıkar.**

Kanı başına sıçrar ◇ „სისხლი თავში უვარდება“ *ბრა'ხოზს, გი'უღება; ◇ სისხლი ტვინში უვარდება, სისხლი ყელში აწვება.

Beni karşısında görünce kan başına sıçradı.

მის წინ რომ დამინახა, სისხლი თავში აუვარდა.

Kanı Beynine çıkar *ob.:* **Kanı Başına sıçrar.**

Kanı donar ◇ „სისხლი ეყინება“ *(გაოცებისგან, ში'შისგან) 'შეშდება, ხევედება.

Korkudan kanım dondu.

ში'შისგან სისხლი გამეყინა.

Kanı kaniyla yıkar „სისხლს მისი სისხლითვე იბანს“ *მეკვლელობას მეკვლელობითვე პასუხოზს, 'შერს იძიებს, სამაგიეროს გადა'უხდის; ◇ სისხლს აიღებს.

Kanı kaynadı ◇ „სისხლი აუღუღდა“ *უეცრად შე'ეეკვარდა; ◇ სიყვარულის ცეცხლი მოედო, სისხლი აუნქროლდა.

Kısa zamanda Murad'ın Kanı kaynamış.

მოკლე ხანში მერადს სიყვარულის ცეცხლი მოედო.

Kanı kaynar ◇ „სისხლი უღუღს“ *და'უღვრომელია, მოუკვენარია, ვერცხლისწყალივითაა; ◇ მისი გაჩერება არ არის.

Senin yaşındayken insanın kanı kaynar. Ama bir kere otuzu geçtin mi, durulursun.

'შენს ასაკში ადამიანს სისხლი უღუღს, მაგრამ როგორც კი ოცდაათს გადააბიჯებ, დაღვინდება.

Kanı kurur ◇ „სისხლი უშრება“ *შეწყვეტება, გაბრალებულია;
◇ სისხლი უშრება, სული უწუხს, გული უწუხს.
Yıllardır ondan **kanım kurur**.
რამდენი წელია, რაც მისგან სისხლი მიშრება.

Kanı soğuk ◇ „ცივი სისხლისა“ *გელგრილი, შეუბრალებელი,
უბელო; ◇ გულის მაგიერ ქვა უდევს.
Kanı soğuşun biri olduğunu geç anladık.
ცივი სისხლის პატრონი რომ იყო, გვიან გავიგეთ.

Kanı dokunur „(მის) სისხლზე მოქმედებს“ *ძალიან აღიზიანებს,
მთამინებიდან გამოიყავს; ◇ ნერვებზე მოქმედებს, სისხლს
უშრობს (სწოვს).
Bu hal onun kanına dokundu.
ამ მდგომარეობამ მას სისხლი გაუშრო.

Kanına ekmek doğradılar „(მის) სისხლში პერს ჩაფშენიან“
*სიცოცხლეს გამოახალმებენ, დაღუპავენ, ხასიკედილოდ
გაიმეტებენ; ◇ (მის) სისხლს დაღვევენ, ბოლოს მოუღებენ.
- Sınıra mayın döşemişler, dedi. **Kanınıza ekmek doğrandı**, sayılır.
- სახლგარი დაუნადმავთო, თქვა. შეიძლება ჩაითვალოს, რომ
ბოლო მოგველო.

Kanına girer „(მის) სისხლში გაერევა“ *(მას) მოკლავს; ◇ სისხლს
დაიდებს, (მის) სისხლში ხელს გაისვრის.
Yok yere gencin kanına girdiler.
ტყუილებრალოდ გაისვარეს ხელი ახალგაზრდის სისხლში.

Kanına susar ◇ „(მისი) სისხლი სწყურია“ *(მისი) მოკვლა
(გაუბედურება, დაღუპვა) უნდა.
Adam kanına susamış gözün hiçbir şey görmüyordu.
ადამიანის სისხლს მოწყურებული მისი თვალები ვერაფერს
ხედავდა.

Kanını emer *nb.*: **Kanını kurutur**.

Kanını kurutur ◇ „სისხლს უშრობს“ *აწვალებს, ამწარებს,
მოსვენებას არ აძლევს; ◇ გულს უწყალებს, სულს ართმევს.
Kendi davranışlarıyla kanını kurutur.
თავისი საქციელით სისხლს უშრობს.

Kanıyla ödedi ◇ „თავისი სისხლით ზღო“ *თავის მიერ ჩადენილ საქმეს თავადვე შეეწირა; ◇ სიცოცხლის ფასად დაუჯდა, თავი გადააყოლა.

Yaptığı yolsuzlukları kanıyla ödedi.

თავის მიერ ჩადენილი უსამართლობა საკუთარი სისხლით ზღო.

Kanlı bıçaklıdır ◇ „დანასისხლად არიან“ *გადამტკერებულები არიან.

Bu olay yüzünden kanlı bıçaklı oldular.

ამ შემთხვევის გამო დანასისხლად იქცნენ.

Kantar belinde „სასწორი წელზე აქვს“ *ფრთხილია, ფხიზელია, დაკვირვებულისა, აღვილად არ ტყუვდება; ◇ ასი თვალი და ყური აქვს გამობზული.

Kantarı belinde olduğu bir adamdı, ama gene aldandı.

ასი თვალი და ყური ჰქონდა გამობზული, მაგრამ მაინც მოტყუვდა.

Kantara çeker „სასწორზე წონის“ *დიდხნას ფიქრობს; ◇ კარგად აწონ-დაწონის, ასჯერ ზომავს, ერთხელ ჭრის.

Her şey iyice kantara çekti.

ყველაფერი კარგად აწონ-დაწონა.

Kantarın topunu kaçırdı „სასწორის გირი ხელიდან წაუვიდა“ *უკიდურესობაში გადავარდა. ◇ ყოველგვარ ზღვარს გადააცილა, ვერ მოზომა.

Ahmet dün gece gene kantarın topunu kaçırdı, bir şeyi tatsız tuzsuz konuşup duruyordu.

გუშინ ამჟამად კვლავ ვერ მოზომა, დიდხანს რაღაცას უკამერად ექვებოდა.

Kapağı attı „ხეფი ისროლა“ *დაბანაკდა, დაბინავდა, მოთავსდა; ◇ თავი შეაფარა, ბინა დაიდო, კარავი დაიდო.

- Hava daha da fenalaşmadan eve bir kapağı atsak iyi olacak.

ვიდრე ამინდი არ გაფუჭებულია, კარგი იქნება, სახლს თავს თუ შევაფარებთ.

Kapalı kaldı ◇ „დაფარული დარჩა“ *ბუნდოვანი, გაურკვეველი დარჩა; ◇ ბურუსით მოცული დარჩა.

Dostluğumuz ne kadar ilerlerse ilersin, içi bana daima kapalı kalır.

ჩვენი მეგობრობა რაც არ უნდა გაღრმავდეს, მისი გული
ნემთვის მუდამ ბურუსით მოცული დარჩება.

Kapalı kutu „დახურული ყუთი“ *იდუმალი, ამოუცნობი პიროვნება,
იდუმალებით საესე.

Necmiye öylesine bir **kapalı kutudur** ki onun yarın ne yapacağını
kimse bilemez.

ნეჯმიე ისეთი იდუმალი პიროვნებაა, არავინ იცის, ხვალ რას
მოიმოქმედებს.

Kapalı yetiştir ◇ „კარნაკეტილად იზრდება“ *გარე სამყაროსთან
კავშირი არა აქვს; ◇ ოთხ კედელს შუა იზრდება, გარეთ არ
იხედება, შინიდან არ გამოდის, სახლშია ჩაკეტილი.

Kapana düşer ◇ „მახეში ებმება“ *საფროთხეში ვარდება; ◇
ხაფანგში ებმევა.

Bir gün **kapana düşeceğimi** biliyordum.

ვიცოდი, რომ ერთ დღეს, მახეში გაებმებოდა.

Kapana düşürür ◇ „მახეში გააბამს“ *მოატყუებს; ◇ ხაფანგს
დაუგებს, მახეს დაუგებს.

O beni **kapana düşürdü.**

მან მახეში გამაბა.

Kapı dışarı etti *sb.*: **Kapıdan çevirdi.**

Kapı kapı arar ◇ „კარდაკარ დაეძებს“ *ყველგან ეძებს,
გულდაგულ ეძებს.

Kapı kapı onu arıyordu. ama hiç bir yerde bulamadı.

მას კარდაკარ დაეძებდა, მაგრამ ვერსად მიაგნო.

Kapı kapı dolaşır ◇ „კარდაკარ დაეხეტება“ *უსაკმიურად დადის.

Kapı kapı dolaştığından utanmıyor musun?

კარდაკარ რომ დაეხეტები, არა გრცხევინია.

Kapıdan çevirdi ◇ „კარებიდან გააბრუნა“ *გააგდო; ◇ კარი
მიუჯახუნა, კარები მიუკეტა.

Görücüleri **kapıdan çevirdi.**

მნახველები კარიდანვე გააბრუნა.

Kapıdan kovsan bacadan düşer „კარიდან რომ გააგდო, ერდოდან ჩამოძვრება“ *ვერაფრით მთიშორებ, უტიფარია, ურცხვია; ◇ კარიდან აგდებენ, ფანჯრიდან შედის, მოუშორებელი ჭირია.

Kapıdan kovsan bacadan düşer türden yüzüsüzün biriydi.

ერთი ურცხვი ვინმე იყო, კარიდან რომ გაგეგდო, ერდოდან ჩამოძვრებოდა.

Kapılar açık ◇ „კარები ღიაა“ *სიამოვნებით დებულობენ.

Herkes bana saygı gösteriyor. Nereye gitsem kapılar açık.

ყველა პატივს მცემს. სადაც უნდა წავიდე, კარი ღიაა.

Kapılar yüzüne kapandı „კარი სახეში მიუხურა“ *გააგდეს; ◇ კარი ცხვირწინ მიუხურეს, პანდური ამოჰკრეს.

Kapısı açık ◇ „მისი კარები ღიაა“ *სტუმართმოყვარეა, პურ-მარილიანია; ◇ პურ-მარილი უყვარს.

Kapısını aşındırır „მის კარს ცვეთს“ *ხშირად ეწვევა, მომაბეზრებლად ხშირად ესტუმრება; ◇ კარს უტალახებს.

Birkaç gündür kapısını aşındırıyoruz.

რამდენიმე დღეა, რაც მას კარს უტალახებთ.

Kapıya dayandı ◇ „კარზე მოდგა“ *მოვიდა, მოახლოვდა.

Kış kapıya dayandı, daha kömür alamadık.

ზამთარი კარზე მოგვადგა, ნახშირი კი ჯერ ვერ გვიყიდა.

Kapıyı açtı „კარი გაადო“ *შესავალი (წინასიტყვაობა) გააკეთა; ◇ ნიადაგი მოამზადა.

Ben kapıyı açınca herkes konuştu.

როდესაც შესავალი გავაკეთე, ყველა აღაპარაკდა.

Kapıyı büyük açar ◇ „კარს დიდად (ფართოდ) აღებს“ *(საკმეს) დიდი მონღომებით აკეთებს; ◇ თავს იქაჩლებს, თავს გამოიდებს, თავს იწონებს.

Kapıyı büyük açınca sıkıntıya düştüler.

თავი რომ გამოიდეს, ძალიან იწუხეს.

Kapıyı gösterdi ◇ „კარისკენ მიუთითა“ *გააგლო, გააძევა.

Öğretmen öğrenciye **kapıyı gösterdi**.

მასწავლებელმა მოსწავლეს კარისკენ მიუთითა.

Kaplumbağa yürüşü ◇ „კუს ნაბიჯი“ *ძლიერ ნელი სვლა, ნელი ტემპი.

Kara borsa ◇ „შავი ბაზარი“ *წემად, მალულად მალალ ფასებში ვაჭრობა, სპეკულაცია.

Bu hükümet geleli her şey **kara borsa oldu**.

რაც ეს მთავრობა მოვიდა, ყველაფერი შავ ბაზრად იქცა.

Kara çalı „შავი ეკაღბარდი“ *საქმის გამფუჭებელი, მავნე, ბორცვი; ◇ ეკლად ამოსული, შუაში გაჩხირული.

Kaynanası **kara çalı olmasa mutlu olurlardı**.

დედინაცვალი ეკლად რომ არ ამოსვლოდათ, ბედნიერები იქნებოდნენ.

Karadeniz’de gemilerin mi battı? „შავ ზღვაში გემები ჩაგვიძირა?“

*რას დადღონებულხარ? რამ ჩაგაფიქრა?; ◇ რას ჩამოგიყრია ყურები?

Ne düşünüyorsun? **Karadeniz’de gemilerin mi battı?**

რას ჩაფიქრებულხარ? შავ ზღვაში გემები ჩაგვიძირა?

Kara giydi ◇ „შავეები ჩაიცვა“ *მგლოვიარე გახდა; ◇ ძაძვებით შეიმოსა.

Üzücü haberi gelince tüm köy **karalar giydi**.

როდესაც სამწუხარო ამბავი მოვიდა, მთელმა სოფელმა ძაძვები ჩაიცვა.

Kara gün ◇ „შავი დღე“ *უბედურების (გაჭირვების) დღეები.

Düşmanımıza **kara gün doğdu**.

ჩვენს მტერს შავი დღე გაუთენდა.

Kara kara düşünür „შავ-შავად ფიქრობს“ *ცუღს ფიქრობს, დარდობს; ◇ შავი ფიქრები იპყრობს, შავი ფიქრები მოაწვა.

Durumu öğrenince **kara kara düşünmeye başladık**.

როდესაც ვითარება გავიგეთ, შავი ფიქრები მოგვეძალა.

Kara kedi geçti ◇ „შავმა კატამ გაირბინა“ *მათი ურთიერთობა გაფუჭდა, მათ შორის უთანხმოება ჩამოვარდა.
Aralarında kara kedi geçti.
მათ შორის შავმა კატამ გაირბინა.

Kara kuvvet ◇ „შავი ძალა“ - *ბოროტი ძალა; ◇ შავბნელი ძალები.

Kara liste ◇ „შავი სია“ *დასახჯელთა სია.
Seni de kara listeye almışlar.
შენც შავ სიაში შეუყვანიხართ.

Kara sürer „შავს უსვამს“ *არცხვენს, აწმევებს; ◇ ჩირქს სცხვებს, სირცხვილს ატმევს, თავს სჭრის.

Kara toprağa girdi ◇ „შავ მიწაში ჩავიდა“ - *მოკვდა; ◇ შავმა მიწამ მიიბარა, შავმა მიწამ პირი უყო.

Kara yazı ◇ „შავი ბედი“ *უბედობა; ◇ შავი ბედისწერა.
Fadime bir köşeye büzülüp kara yazısına ağlamaya başladı.
ფადიმე ერთ კუთხეში მიიკუნჭა და თავის შავ ბედზე ატირდა.

Karanlığa kaldı ◇ „სიბნელეში დარჩა“ *ჩამორჩა, განუითარება შეწყვიტა.
Meğer, yıllardır karanlığa kalıp hiç bir şeyi okumamıştı.
თურმე რამდენი წელია სიბნელეში დარჩენილა და არაფერი წაუკითხავს.

Karanlıktan silkinir ◇ „სიბნელიდან გამოვა“ *ჩამორჩენილობას თავს დაადწევს.
Halk muhakkak uyanıp karanlıktan silkinir.
ხალხი აუცილებლად გამოიღვიძებს და სიბნელიდან გამოვა.

Karda gezip izini belli etmez „თოვლში დასეირნობს, კვალს კი არ ტოვებს“ *ფარულად, შეუმჩნეველად მოქმედებს; ◇ ნაკვალევს არ ტოვებს, დიდი ქვეშ-ქვეშა ვინმეა.
O, ne sinsidir, bilmezsin, karda gezip izini belli etmez.
არ იცით, რა ქვეშ-ქვეშაა. თოვლში დადის და კვალს არ ტოვებს.

Karıncaya incitmez gibiydi „ჭიანჭველას არ აწყენინებს“ *ყოვლად უწყინარი პიროვნებაა; ◇ ჭიანჭველას ფეხს არ ადგამს.

Zekeriya Bey biliyorsun **karıncayı incitmez**. Ama bu hadisede herifi öldürecek diye korktum.

ბატონი ზეკერია, 'შენც იცი, ჭიანჭველას ფეხს არ ადგამს, მაგრამ ამ ინციდენტში ვაითუ მოკლას ეს ტიპი-მეთქი, შემეშინდა.

Karnı burnunda ◇ „მუცელი ცხვირზე აქვს“ *მშობიარობა მოახლოებული აქვს, დღე-დღეზე იმშობიარებს.

Son gördüğümde karnı burnundaydı.

ბოლოს, როდესაც ვნახე, მუცელი ცხვირზე ჰქონდა.

Karnı dolu sırtı pek „მუცელი სავსე აქვს, სურვი მიგარი“ *ყველაფერი მოგვარებული აქვს, საქმეები კარგად აქვს აწყობილი, უსრუენველად, არსეინად ცხოვრობს; ◇ თავი ქუდში აქვს.

Karnı dümbelek çalıyor *sh.*: **Karnı zil çalıyor**.

Karnı karnına yapışık „მუცელი მუცელზე ეკვრის“ 1. *ძალიან შია; ◇ მუცელი უქოთქოთებს.

Karnım karnıma yapışık, bir şeyi yiyelim .

მუცელი მიქოთქოთებს, რაიმე ვჭამოთ.

2. ძალიან გამხდარია, შიმშილით კედება; ◇ ფერდი ფერდზე აქვს გაკრული.

Bize geldiğimde karnı karnına yapışık (geçmiş) idi .

როდესაც ჩვენთან მოვიდა, ფერდი ფერდზე ჰქონდა მიკრული.

Karnı zil çalıyor „მუცელი ზარს ურეკავს“ *მოშიებელია, შია; ◇ მუცელი უქოთქოთებს.

Siz kahvaltıyı burada yapacağınızı söylemediğiniz mi? ben de çok az

yedim. Şimdi **karnım zil çalıyor**.

თქვენ არა თქვით, აქ ვისაუზმებთო? მეც ცოტა ვჭამე. ახლა კი მუცელი მიქოთქოთებს.

Karış karış bilir „მტკაველ-მტკაველ იცის“ *ყველაფერი სუდმიწენით იცის; ◇ ხუთი თითივით იცის.

Buraların girdisini çıkısını **karış karış bilir**.

აქაურობის შესასვლელ-გასასვლელი ხუთი თითივით იცის.

Karşı gelir ◇ „წინ აღუდგება“ *წინააღმდეგობას გაუწევს.

Öğrenciler öğretmenine **karşı geldiler**.

მისწავლეთ მისწავლებელს წინ აღუდგნენ.

Kaşık düşmanı ხუმ „კოვხის მტერი“ *მეუღლე; ◇ მეორე ნახევარი.
- Bana bak! Pazar günü bize yemeğe gel, ama senin kaşık düşmanını beraber getirmeyi unutma!
- მისძინე! კვირას სადილად ჩვენთან მოდი, ოღონდ შენი მეორე ნახევრის წამოყვანა არ დაგავიწყდეს!

Kaşıkla yedirip sapıyla gözünü çıkarır „კოვხით აჭმევს და მისი ტარით თვალს სთხრის“ *წამწარებს, არ შეარგებს; ◇ ცხვირიდან ძმრად ადენს, შხამად შეარგებს.
Onun kaşıkla yedirip sapıyla göz çıkardığını herkes biliyordu.
ყველამ იცოდა, რომ შხამად შეარგებდა.

Kaşının altında gözüm var demez „წარბებქვეშ თვალები მაქვსო, არ იტყვის“ - *ყოვლად უწყინარი, მომთმენი, ყველაფრის უსიტყვოდ ამტანი; ◇ მე აქ ვდგავარ და შენ განზე გადექიო არ გეტყვის, ჭიანჭველას ფეხს არ ადგამს.

Kaşla göz arasında „წარბსა და თვალს შორის“ *სწრაფად, ერთბაშად; ◇ ერთ წამში, თვალის დახამხამებაში, თვალსა და ხელს შუა.

Katı yürekli ◇ „მაგარი გულისა“ *შეუებრალებელი, უმოწყალო, გულქვა; ◇ ქვის გული აქვს, ადამიანის გული არა აქვს.

Katır kuyruğu gibi kaldı „ჯორის კუდივით დარჩა“ *(საქმეში) ჩამორჩა; ◇ ერთ წერტილზე გაიყინა.

Kav gibi „აბედივითა“ *ფიცხია, ასანთივითა; ◇ დენთივით არის, სიტყვას ვერ ეტყვი.

Kavuk giydirir „ქავექს¹ დაახურავს“ *გააბრიყვებს, გაასუკლავებს, მოატყუებს, გააცურებს; ◇ პირში ჩაღას გამოაწვავს.

Kavuk sallar „ქავექს იქნევს“ *(ხათრით) ყველაფერზე თანახმაა; ◇ თავს უქნევს, კვერს უკრავს.

1. ძველებური თავსაბურავი, რომელსედაც ჩაღმა ეხვეოდა.

O her şeye kavuk sallar.

ის ყველაფერზე კვერს უკრავს.

Kayıı ben çekiyorum „ღვედს მე ვეწევი“ ყველა ძნელ საქმეს მე ვაკეთებ; ◇ ჭაპანს მე ვეწევი, ყველაფერი ჩემს ზურგზე გადადის, ყველაფერი მე მაწევს კისერზე.

Kaymağını alır ◇ „ნაღებს მოხდის“ *მოგების დიდ, საუკეთესო ნაწილს ის იღებს ხელში.

Kaz kafalı „ბატის თავისა“ *ბატიტინა, უტვინო, რეგვენი; ◇ ქათმის ტვინისა.

Güzel kadınlar çoğunca hakikatten **kaz kafalıdır**lar.

ღამაზი ქალები უმეტესად მართლაც, რომ ქათმის ტვინისანი არიან.

Kazan kaldırır (döndürür) *იხტ.* „ქებას ასწევს (გადააბრუნებს)“

*აჯანყდება, ამბოხს ატეხს; ◇ ფეხზე დადგება.

İşçiler ücretlerini alamayınca **kazan kaldırmışlar**.

ხელფასები რომ ვერ მიიღეს, მუშები ფეხზე დადგნენ.

Kazanı kapalı kaynar „მისი ქებაი თავდახურულად დუღს“ *დიდი სუმწუმელაა, იმისას ვერაფერს გაიგებ; ◇ ბნელი პიროვნებაა, დიდი ქვეშ-ქვეშაა.

Kazı koz anlar „ბატი კაკალი ჰგონია“ *ძალიან ცდება, ეშლება, ტყუდება; ◇ თეთრი შავად ეჩვენება.

Kazık kakar (Dünyaya) *ყამილ.* „(სამყაროს) პალოს ჩაესობს“

*დიდხანს იცოცხლებს; ◇ ცას გამოეკერება.

Hangimiz dünyaya **kazık kakacağız** ya!.

რომელი ჩვენთაგანი გამოეკერებით ცას!

Kazın ayağı öyle değil „ბატის ფეხი ეგეთი არ არის“ *რალაც გეშლება, არასწორად ფიქრობ; ◇ შენ სხვაგვარად ზომაე და ჭრი.

- 200 000 liraya bir villa yaptırabilirim sanıyorsun oğlum, ama **kazın ayağı öyle değil!!!**.

ჩემო შვილო, შენ გგონია, რომ 200 000 ლირად სახლის აშენებას შეეძლება? შენ რალაც სხვაგვარად ზომაე და ჭრი.

Keçesini sudan çıkardı „(თავისი) ქენა წყლიდან ამოიღო“
*გაჭირვებიდან თავი დაისხნა; ◇ წყლიდან მშრალად ამოვიდა, თავი დაიძვრინა.

Keçesini suya attı „თავისი ქენა წყალში გადააგდო“ *სირცხვილის გრძნობა დაკარგა, ნამუსი არად წააგდო; ◇ ნამუსზე ხელი აიღო, სინდის-ნამუსი ფეხებზე დაიკიდა.

Kedi gibi dört ayak üstüne düşer „კატასავით ოთხ ფეხზე ეცემა“
*არასოდეს არაფერი უშავდება, უვნებელი რჩება; ◇ წყლიდან მშრალად გამოდის.
O, her zaman kedi gibi dört ayak üstünde düşer.
ის ყოველთვის მშრალად გამოდის.

Kedi ile köpek gibi ◇ „კატა და ძაღლივით“ *ერთმანეთს ვერ ეგუებიან, ერთმანეთთან ცუდად არიან; ◇ ერთმანეთს ჭამენ.

Kel kâhya „ქანალი ადვოკატი“ *ყველას საქმეში ერევა; ◇ ყველას ადვოკატი, ყველგან ცხვირს ჰყოფს, არამკითხე მოამბე.
- Sen gel lütfen şu kel kahyalıktan vaz geç te, biraz kendi işleriyle uğraş!
მოდი, გეთაყვა, ყველას ადვოკატობას შეეშვი და ცოტა შენს საქმეებს მიხედე!

Kelle kulak yerinde „თავი და ყური ადგილზე (აქვს)“ *სანდომიანი სახისა, კარგი გარეგნობისა; ◇ დაწყობილი სახე აქვს, ყველაფერი ადგილზე აქვს.
- Ali'yi gördüm. Maşallah kelle kulak yerinde...
აღი ვნახე, ღვთის წყალობით დაწყობილი სახე აქვს.

Kellesi koltuğunda olur „თავი სხვის იდლიაში ექნება“ *საფრთხეში აღმონდება, დაიღუპება; ◇ მისი სიცოცხლე სასწორზე დაიდება.
Bu iş uğruna kelleyi koltuğa almışa benziyordu.
ჩანს ამ საქმის გამო მისი სიცოცხლე სასწორზე დაიდო.

Kemerini sıkar „ქამარს იჭერს“ *მომჭირნეობით ცხოვრობს.
- Evimiz çok güzel oldu ama onu tamamlıyabilmek için kemerlerimizi sıkamak zorunda kaldık.
წყენი სახლი ძალიან ღამაზი გამოვიდა, მაგრამ მის დასამთავრებლად იძულებული გავხდით ქამრები შემოგვეჭირა.

Kemiği atar „ძეაღს უგდებს“ *ანემებს, ატყეებს, იყოლიებს; ◇
საკენკს უყრის.

Başbakan onlara **kemiği atıp** susturdu.

პრემიერმინისტრმა მათ საკენკი გადაუყარა და გაანემა.

Kemik yalayıcı „ძეღის მლოკავი“ *მლიქვნელი, პირფერი; ◇
(სხვისა) ფეხის მლოკავი.

Kemik yalayıcı adamlar hiç kimse sevmeyiz.

სხვისა ფეხის მლოკავი არავის უყვარს.

Kemikleri sayılır ◇ „ძეღები დაეთვლება“ *გამხდარია, განხინ-
კელია, წინხივითაა; ◇ ნეკნები დაეთვლება, ჩონხადაა ქცეული.

Kenara atar „ნაპირისკენ ისვრის“ *უკერადღების ღირსად არ
თვლის, არ მისწონს, არავითარ მნიშვნელობას არ ანიჭებს; ◇
არაფრად თვლის, ზედაც არ უყურებს, სათვალავში არ აგდებს.

Bunun gibi eşyaları **kenara atar**.

ასეთ ნივთებს ზედაც არ უყურებს.

Kenara çekilir ◇ „განზე იწევს“ *(რაიმე საქმეში) არ ერევა; ◇
განზე დგება, თავს იკაეებს, თავს არიდებს.

Kenarda durur *ob.*: **Kenara çekilir**.

Kenarda kaldı ◇ „განზე დარჩა“ *რისამე გარეშე დარჩა,
ვერაფრით ისარგებლა, რასაც ელოდა, ვერ მიიღო.

- Herkes ondan yararlandı. sen ise **kenarda kaldın**.

ყველამ მისგან ისარგებლა, შენ კი განზე დარჩი.

Kendi ağzıyla tutuldu ◇ „თავისი ენით დაემართა“ *თავისი თავი
თავადვე გასცა, თავისმა ენამ დაღუპა; ◇ რაც უყო, თავისმა
ენამ უყო.

Böyle konuşunca **kendi ağzıyla tutuldu**.

ასე რომ ილაპარაკა, რაც უყო, თავისმა ენამ უყო.

Kendi kabuğuna çekilir *ob.*: **Kabuğuna çekilir**.

Kendi kendini yer ◇ „თავის თავს იჭამს“ *სუქმად იტანჯება,
წამებაშია; ◇ თავის ხორცს იგლეჯს, თავს იკლავს.

Bu borcun altından nasıl kalkacağım diye kendini yiyip duruyordu.
ამ ვალიდან როგორ გამოვალო, თავს იკლავდა.

Kendi miktarını bilir „თავისი დონე იცის“ *იცის, რასაც
წარმოადგენს; ◇ თავისი ფასი იცის.

Kendi yağıyla kavrulur „თავის ცხიმში იწვის“ *სადარდებელს
ხუმად, უხმოდ, სხვის შეუქუხებლად იტანს; ◇ საკუთარ კანში
იწვის, საკუთარ წვეწვეში იხარშება.

Tüm yardım tekliflerine karşın kendi yağıyla kavrulmayı yeğledi.

ყველა შემოთავაზებულ დახმარებას საკუთარ კანში წვა
ამჯობინა.

Kendine geldi ◇ „გონზე მოვიდა“ *გამოერკევა, გამოფხიხლდა,
მოსულიერდა; ◇ გონს მოეგო.

Olayın etkisinden kurtulunca yavaş yavaş kendine geldi.

როდესაც მომხდარი ფაქტის გავლენისაგან გათავისუფლდა,
ხელ-ხელა გონს მოვიდა.

Kendine yediremedi ◇ „თავის თავს ვერ აჭამა (მოერიდა)“
*(უსიამოვნო რამ) ვერ მოთმინა; ◇ ვერ გადახარშა, ვერ
მოინელა, ვერ აიტანა.

Bu durumu kendine yediremeyince evini satıp borcunu ödedi.

თავისი ეს მდგომარეობა რომ ვერ აიტანა, სახლი გაყიდა და
ვალი გადაიხადა.

Kendine yontar ◇ „თავისკენ ითლის“ *მხოლოდ თავის თავზე
ფიქრობს, მომხევაკელია, ყველაფერს სათავისოდ აკეთებს,
ეგოისტია; ◇ სულ “მე”, “მე”-ს გაიძახის.

O' her zaman kendine yontmayı hüner saymıştır.

ის ყოველთვის თავისკენ თლის ისტატიცა.

Kendini alamaz ◇ „თავს ვერ იკავებს“ *ვერ ითმენს, მოთმინება
ეკარგება.

Ona bu sözleri söylemekten kendini alamamış.

თავი ვერ შეიკავა, მისთვის ეს სიტყვები რომ არ ეთქვა.

Kendini ateşe atar ◇ „თავს ცეცხლში იგდებს“ *საშიშ საქმეს იწვევს, თავს განსაცდელში იგდებს; ◇ თავს ჯოჯოხეთში იგდებს.

Bu uğruna kendini ateşe atmaya ne gerek vardı?

ამის გამო თავის ცეცხლში ჩაგდება რა საჭირო იყო?

Kendini bıraktı ◇ „თავი მიუშვა“ *თავის თავს არ ეველის, თავის თავზე არ სრუნავს; ◇ თავისი თავი არ ახსოვს (ავიწყდება), თავს ხელი ააღო.

Hadi, yüzünü yıka, tıraş ol... Niçin kendini böyle bıraktın?

მადი, პირი დაიბანე, გაიპარსე... რატომ ააღე თავს ხელი?

Kendini bir şey sanır ◇ „თავისი თავი რაღაც ჰგონია“ *თავი მოსწონს, თავის თავზე დიდი წარმოდგენისაა; ◇ თავი მოაქვს, ზემოდან იყურება, თავზე მამალ ბუზს არ ისვამს.

Kendini bulur „თავის თავს იპოვის“ *პიროვნება (ადამიანი) დადგება; ◇ (ცხოვრებაში) თავის ადგილს იპოვის, თავს შეიცნობს.

İşler böyle giderse birkaç ayda kendini bulur.

საქმეები ასე თუ წავიდა, რამდენიმე თვეში თავის ადგილს იპოვის.

Kendini dev aynasında görür ◇ „საკუთარ თავს გამადიდებელ სარკეში ხედავს“ *თავის თავზე დიდი წამოდგენისაა, თავისი თავი დიდი ვინმე ჰგონია, მედიდურობს, ყოყონობს; ◇ მამალი ინდაურივით იფხორება, ზემოდან იყურება, მაღლიდან იყურება.

Kendini dev aynasında görmekten vaz geçemedi.

ზემოდან ყურება ეკრ მოიშალა.

Kendini dirhem dirhem satar „თავის თავს ღირქემობით ყიდის“ *ათასნაირად იმანტება, იპრანტება, ინახება; ◇ თავპატივს იღებს, თავს იფასებს.

Nuran Kaya ile gezmeğe gitmeğe can atıyor ama belli etmek de

istemiyor ve kendisini dirhem dirhem satıyor.

ნურანს ქაიასთან სასეირნოდ წასვლაზე სული მისდის, მაგრამ ამის გამხელა არ უნდა და თავპატივს იღებს.

Kendini ele verdi ◇ „თავი გასცა“ *თავისი მოქმედებით ან სიტყვით თავისი დანაშაული გააძულა, გამოააშკარავა; ◇ ყელი თავისი ხელით გამოიჭრა, სახრჩობელაზე თავისი ფეხით ავიდა.

Kendini gösterir ◇ „თავს გამოიხენს“ *(თავის) უნარს გამოიხენს, თავის შესაძლებლობებს აჩვენებს.

Kendini kaybeder „თავს კარგავს“ 1.*გონება ეკარგება; ◇ გული მისდის.

Sıcaktan kendimi kaybettim.

სიცხისაგან გული წამივიდა.

2.*ლეღავს, ბრაზობს; ◇ მოთმინება ეკარგება, თავს ვერ იკავებს, წონასწორობიდან გამოდის.

Onun konuşmaları karşısında kendimi kaybettim.

იმის ლაპარაკზე თავი ვერ შევიკავე.

Kendini fasulye gibi nimetten sayar „ღობოსავით თავისი თავი [დევის] წყალობა ჰგონია“ *თავის თავზე დიდი წარმოდგენისაა, თავი მოსწონს; ◇ თავი მოაქვს.

Kendini pahalı satar „საკუთარ თავს ძვირად ყიდის“ *საკუთარ თავზე დიდი წარმოდგენა აქვს; ◇ თავს იფასებს, თავი მოაქვს.

Kendini sıkır „თავს ივიწროებს“ *წვალობს, თავგამოდებით ცდილობს, ძალ-ღონეს არ იშურებს; ◇ თავს ძალას ატანს, თავს იკლავს, თავს იტეხს.

- Ben kendimi sıkarak istidadımdan daha çok şen görünmeye çalışıyordum.

თავს ძალას ვატანდი და ვცდილობდი, რაც შემეძლო, ძალიან მხიარული გამოვჩენილიყავი.

Kendini toplar ◇ „თავი ხელში აყვავს“ *(ცდილობს გაერკვეს (მიხვდეს, ჩასწვდეს); ◇ გონებას იკრებს.

Kendini toplayınca bütün soruları yanırladı.

როგორც კი გონება მოიკრიფა, ყველა შეკითხვას უპასუხა.

Kendini tutamaz ◇ „თავს ვერ იკავებს“ *თავის მოქმედებას კონტროლს ვერ უწევს.

გözleri dolu dolu olup ben de **kendimi tutamamış** ağlamaya başlamışım.

მას თვალები ცრემლით აეკსო, მეც თავი ვერ შევიკავე და აეჭირდი.

Kendini verdi ◇ „თავი გასცა“ *თავისი აზრები უნებლიედ გამოააშკარავა; ◇ თავი გამოამჟღავნა.

Genç kadın, bu sesteki ahenge tamamıyla **kendini vermişti**.

ახალგაზრდა ქალმა ხმის ინტონაციით სრულიად გასცა თავი.

Kendini yitirir *ol.*: **Kendini kaybeder**.

Kene gibi yapışır ◇ „ტკიპასავით ეკრობა“ *არ შორდება; ◇ კუღში დასდევს.

O, **kene gibi yapışınca** ne yapacağımızı şaşırдық.

ის ტკიპასავით მოგვეკრა და აღარ ვიცოდით, რა გვექნა.

Kesenin ağzını açar ◇ „ქისას პირს უხსნის“ *უცუელს ხარჯავს. **babası düğünde kesenin ağzını açtı**.

მამამისმა ქორწილში ქისას პირი მოხსნა.

Kesenin dibi göründü „ქისას ძირი გამოეჩინდა“ *უკაპიკოდ დარჩა; ◇ ჯიბეცარიელი (ჯიბეგაფხეკილი) დარჩა.

Altı ay sonra **kesesinin dibi göründü**.

ექვსი თვის შემდეგ ჯიბეგაფხეკილი დარჩა.

Kesip attı „მოჭრა და მოისროლა“ *ბევრი ფიქრის გარეშე (სწრაფად) თქვა; ◇ უცებ მოჭრა.

Söylediklerim doğrudur diyerek **kesip attı**.

რაც ვთქვი, სწორიაო თქვა და უცებ მოჭრა.

Kesip biçer „ჭრის და ჭრის“ *დაუფიქრებლად ლაპარაკობს. რომავეს, მიერეკება; ◇ ენა წინ უსწრებს.

Kestiği turnak olamaz ◇ „იმის მოჭრილ ფრნხილადაც არ ღირს“

*იმასე ბევრად ნაკლებია; ◇ იმასთან ახლოსაც ვერ მივა.

Kılı kırk yarar „ბელეს ორმოცად შლის, აქცემაცემს“ *უერადღებით (ძირფეხეიანად, წერილად) ამოწმებს, სწავლობს, არკვევს, სინჯავს; ◇ ძირისძირობამდე მიჰყვება.

Öğretmen ödevimi kılı kırk yaradı.

მასწავლებელი ნემს დაეალებას ძირისძირობამდე ჩაჰყვა.

Kılıcı kınına koyar ◇ „ხმაღს ქარქაშში აგებს“ *ომს ამთავრებს, ნსუბსე უარს ამბობს; ◇ იარაღს აგდებს, იარაღზე უარს ამბობს, იარაღს ინახავს.

Kılıfına uydurur „თავის შალითაზე მთარგებს“ *თავის გემოზე გააკეთებს, თავისთვის მოსახერხებლად აქცევს; ◇ თავის წესზე მოიყვანს, თავის ყალიბში ჩასვამს.

Odaya bir göz atıp her şeyi kılıfına uydurdu.

ოთახს თვალი შეავლო და ყველაფერი თავის წესზე მოიყვანა.

Kılını bile kıpırdatmaz ◇ „ბეწვსაც კი არ შეურხევს“ *მასზე არც იმოქმედებს, მას არც შეაწუხებს; ◇ ერთ ძარღვსაც კი არ შეუტოკებს, გულს არ ეკარება.

Bu olaylar onların kollarını kıpırdatmıyor.

ეს ამბები მათ გულს არ ეკარება.

Kınalar yakar „ინას იღებს“ *ხარობს; ◇ ფრთებს შლის, ფრთებს ისხამს.

Büyük sevinçten kınalar yaktı.

დიდი სიხარულისაგან ფრთები შეისხა.

Kırk dereden su getirir „წყალი ორმოცი ნაკადულიდან მოაქვს“ **(გარკვეული მიზნის მისაღწევად) ყველა ღონეს იყენებს; ◇ თავს იღებს, ათასი საბუთი მოაქვს.*

Kısaca: olmaz hayır! deyiver olsun bitsin. Ne diye kırk dereden su getiriyorsun?

მოკლედ: არა, არა! თქვი და მორჩი, გათავდეს, რა ათასი საბუთი მოგაქვს?

Kırk evin kedisi „ორმოცი სახლის კატა“ *მოხეტიალე, მაწანწაღა; ◇ კარდაკარ დადის, სხვის კარს ატალახიანებს.

Kırk kapının ipini çekmiş „ორმოცი კარის თოკი გამოუწვეია“ **(ხაღდა) ვისთან აღარ ყოფილა, ბევრგან უგლია; ◇ კარდაკარ უგლია, ქვეყანა მოუგლია.*

Fatma koca bulmak için kırk kapının ipini çekmiş, ama nâfile.

ფატიმას მეუღლის ძებნაში ქვეყანა მოუგლია, მაგრამ ამოდ.

Kırk tarakta bezi var *sh.*: Her tarakta bezi var.

Kırk yılda bir „ორმოც წელიწადში ერთხელ“ *იშვიათად; ◇
ათასში ერთხელ.

Kırk yılda bir yanımıza uğrayor.

ათასში ერთხელ ჩვენსა შემოივლის.

Kırmızı dipli balmumla davet eder „წითელძირიანი თაფლის სანთლით
ეპატიუება“ *გულთ ეპატიუება; ◇ კალთებს აგლეჯს.

Seni bize gelmen için her defasında kırmızı dipli balmumuyla mı
dâvet etmeli?

ჩვენთან მოსასვლელად ყოველთვის კალთები უნდა დაგაგლიჯო?

Kırmızı gömlek ◇ „წითელი პერანგი“ *დაქმნაღვი, ის, რაც მაინც
გამოსწდება (გაიბეება), არ დაიმალება; ◇ თავს იჩენს.

Kısa kesti ◇ „მოკლედ მოჭრა“ *სწრაფად თქვა.

Kısa kes de işimize bakalım.

მოკლედ მოჭერი და საქმეს მივხედოთ.

Kısa yoldan ◇ „მოკლე გზით“ *პირდაპირ, დაუფარავად, მოკლედ,
მოჭრილად; ◇ მოკლედ მოჭრა, შესავლის გარეშე, ყოველგვარი
მიკიბულ-მოკიბულის გარეშე.

Kısa yoldan her şeyi deyip gitti.

მოკლედ მოჭრა და წავიდა.

Kısmeti açıldı *sh.*: Kısmeti ayağına geldi.

Kısmeti çıktı ◇ „ბედი გამოუჩნდა“ *გაბედნიერდა; ◇ ბედს ეწია,
ბედი გაეხსნა.

Eskiden kızların yirmi yaşına kadar **kısmeti çıkmazsa**, evde kalmış
sayılırlardı.

ძველად ქალიშვილებს ოც წლამდე ბედი თუ არ
გამოუჩნდებოდა, შინ ნარჩენილებად თვლიდნენ.

Kısmeti ayağına geldi „ბედი ეწია“ *გაბედნიერდა; ◇ ბედი კარზე
მოადგა, ბედს ეწია.

Kısmeti ayağına geldi ama değerlendiremedi.

ბედი კარზე მოადგა, მაგრამ ვერ დააფასა.

Kismeti bağladı ◇ „ბედი შეეკრა“ *უიღბლო (ბედნაესიანი) გახდა;
◇ ბედმა ზურგი შეაქცია, ბედმა არ გაულიმა, ბედი შემოსწერა.
Şükra'nın kısmeti bağladı. neredeyse kırkına geliyor.
შექრანს ბედი შეეკრა. საღაცაა ორმოცისა გახდებო.

Kismetini tepiti ◇ „ბედს ხელი ჰკრა“ *თავის ბედნიერებაზე უარი თქვა.
„Kismetini tepiti“ diye buna derler.
„ბედს ხელი ჰკრა“-ო, ამაზე იტყვიან.

Kirli çamaşırını ortaya döker „(მის) ჭუჭყიანი სარეცხს საქვეყნოდ გამოფენს“ *(მის) ნაკლს სააშკარაოზე გამოიტანს, ყველას გააგებინებს, საქვეყნოდ შეარცხვენს; ◇ საქვეყნოდ გამოაჭენებს, თავს მოსჭრის, სირცხვილს აჭმევს.
Bazı politikacılar, seçimlerden önceki nutuklarında sempati kazanmak için muhaliflerinin bütün **kirli çamaşırılarını ortaya dökerler**.
'სოფი პოლიტიკოსი არწევნების წინ სიმპათიების მისაპოვებლად თავის გამოსვლაში მოწინააღმდეგეებს საქვეყნოდ გამოაჭენებს.

Kirli çıktı „ჭუჭყიანი ბოხნა“ *ქვაწვია, ძუნწი, წუწურაქი; ◇ კაპიკს ვერ გააგდებინებ.
Sen bilmezsin, o, **kirli çıktı** bir adam.
შენ არ იცნობ, მას კაპიკს ვერ გააგდებინებ.

Kirpiği kirpiğine değmemiş „წამწამი წამწამზე არ დაუკარებია“ *არ სძინებია; ◇ თვალი არ მოუხუჭავს (არ მოუტყუებია).
Sabaha kadar **kirpiği kirpiğine değmemiş**.
დიღამღე თვალი არ მოუხუჭავს.

Kokusu çıktı ◇ „სუნი აუვიდა“ *(რაიმე საიდუმლო) გამჟღავნდა.

Kokusunu aldı ◇ „(რისამე) სუნი იკრა“ *(რადაცას) მიხვდა, იყნოსა; ◇ (რადაცის) სუნი ეცა.
Paranın **kokusunu almış olmalı** ki çevremde dolaşmaya başladı.
აღბათ ფულის სუნი იკრა, იმიტომ დაიწყო წემის გარშემო ტრიალი.

Kollarını açtı ◇ „ხელები გაშალა“ *სიხარულით შეხვდა.

Kollarını sallıya sallıya geldi „ხელების ქნევა-ქნევით მოვიდა“
*ხელ(ვარიელი) მოვიდა; ◇ ჯიბეში ხელებჩაწყობილი მოვიდა.

Kollarını sıvadı ◇ „ხელები დაიკაპიწა“ *სამუშაოდ მოემზადა.
Haydi kolları sıva! Bakalım“, bugün üç saat içinde her şeyi bitirmemiz lâzım.

აბა ერთი, მკლავები დაიკაპიწე, დღეს ეს საქმე სამ საათში უნდა მოვითათ.

Koltuğuna sığındı „(სხვის) იღლიას შეეფარა“ *(სხვას) ამოეფარა, სხვისი მხრუნველობის ქვეშ ეოფნას შეეცადა; ◇ სხვის კალთას ამოეფარა.

Onun koltuğuna sığınıp iş görmeye çalışıyor.

ცდილობს, მის კალთას ამოეფაროს და სამსახური იშოვოს.

Koltukları kabarır „იღლიებს ბერავს“ *მედიდურობს, იფხორება; ◇ მამალი ინდაურივით იფხორება, თავს მაღლა წევს, ზემოდან იყურება.

Okuldaki başarısından dolayı koltukları kabarıyor.

თავისი წარმატებების გამო მამალი ინდაურივით იფხორება, აქაო და სკოლაში წარმატებები მაქვსო.

Kolu kanadı hiç tutmuyor „ხელს (მკლავებს) ვერ იმორჩილებს“
*ღონე ეცლება; ◇ ხელ-ფეხი ერთმევა (უკანკალებს), მუხლები უკანკალებს, ხელ-ფეხი არ ემორჩილება.

Kolu kanadı kırıldı „ფრთა მოსტყდა“ *უიმედოდ დარჩა; ◇ ფრთები შეეკეცა.

İşi bırakınca kolu kanadı kırıldı.

როდესაც სამუშაოს თავი გაანება, ფრთები შეეკეცა.

Koyduğum yerde otuluyor *ფაშლ.* „სადაც დავეტოვე, იქვე ძოვს“
*წინსვლა არ ეტყობა; ◇ ერთ წერტილზე გაიყინა, ერთ ადგილზე იტკეპნება.

Çağa ayak uyduramıyor, hep koyduğum yerde otuluyor.

დროებას ფეხს ვერ უწეობს, ერთ წერტილზე გაიყინა.

Koyun kaval dinler gibi dinler „ისე უსმენს, როგორც ცხვარი – ხალამურს“ *უსმენს, მაგრამ არაფერი გაუკება; ◇ გაგებაში არ არის.

Anlattıklarını **koyun kaval dinler gibi dinlediler.**

სემს მინაყოლს კი უხმენდნენ, მაგრამ გაგებაში არ იყვნენ.

Koyun postuna bürür ◇ „ცხვრის ტყავში ეხევეა“ *ინიდლება, უცოდველის სახეს იღებს; ◇ მამა აბრამის ბატყნად აჩვენებს თავს.

Koz verir ◇ „კოზირს აძლევს“ *ხელსაყრელ მომენტს აძლევს.

Kozunu kaybeder ◇ „კოზირს კარგავს“ *ხელსაყრელ მომენტს კარგავს; ◇ ხელიდან უშვებს.

Böyle davranınca tüm **kozunu kaybetti.**

როდესაც ასე მოიქცა, ყველაფერი ხელიდან გაუშვა.

Kozunu oynar ◇ „კოზირს ათამაშებს“ *მის ხელთ არსებულ საშუალებას გამოიყენებს.

Bu konuda son **kozunu oynar.**

ამ საკითხში ბოლო კოზირს ათამაშებს.

Kozunu paylaştı „კოზირი გაანაწილა“ *საკმე მოაგვარა; ◇ ანგარიში გაასწორა.

- Biz daha seninle kozumuzu paylaşmadık, buraya gel bakalım!

ერთი, აქ მოდი! შენთან ჯერ ანგარიში არ გაგვისწორებია.

Kök saldı ◇ „ფეხვი გაიდგა“ *დაფუძნდა; ◇ ფეხი მოიკიდა.

Köyde iyice **kök saldı.**

სოფელში ფეხი კარგად მოიკიდა.

Köküne kibrit suyu döker „ფეხვზე გოგირდმჟავას ასხამს“

*ანადგურებს, სპობს; ◇ ნაცარ-ტუტად აქცევს.

Kökünü kazar ◇ „ძირს გამოუთხრის“ *სამუდამოდ მოსპობს, დაღუპავს, გაანადგურებს; ◇ დედაბუდიანად ამოაგდებს (ამოძირკევებს).

Onun **kökünü kazımak için** elden geleni yapardım.

ყველაფერს ვაკეთებდი, რათა ის დედაბუდიანად ამომეძირკვა.

Kökünü kurutur „ფეხვს (ძირს) უხმობს“ *სპობს, ანადგურებს.

Köpek muamelesi yapar ◇ „ძალლივით ეპყრობა“ *არაფრად აგდებს.

Köprülerini atar „მათ ხიდს ააფეთქებს“ *ერთიერთობას გაწვევებს;
◇ ხიდს ჩატეხს.

Her konuda köprüleri attık, artık geri dönmemiz çok zor.

ყველა საკითხში ხიდი ჩატეხეთ, უკან დაბრუნება ძალიან ძნელია.

Köprünün altından çok su geçmiştir „ხიდქვეშ ბევრმა წყალმა იდინა“

*მას შემდეგ დიდი დრო გავიდა, ბევრი რამ შეიცვალა: ◇ (მას შემდეგ) ბევრმა წყალმა ჩაიარა.

Kör alet ◇ „ბრმა იარაღი“ *ეისივე ნება-სურვილის ბრმად (შეუგნებლად) აღმსრულებელი.

O zamanda kör aleti idi.

იმ დროს მისი ბრმა იარაღი იყო.

Kör mahallesinde ayna satar „ბრმების უბანში სარკეს ყიდის“; *საკმეხ არასწორ მიმართულებას აძლევს, ამაოდ შრომობს; ◇ კედელს ცურცვს აყრის, წყალს ნაყავს.

- Azizim, kendini boşuna yorma! Bu dik kafalı insanlara bizim fikirlerimizi anlatmak, körler mahallesinde ayna satmak gibi bir

şey ...

- ჩემო კარგო, თავს ტყუილად ნუ იხუთქავ! ამ ხისთავა ადამიანებისათვის ჩვენი აზრის გაგებინება წყლის ნაყავს ჰგავს.

Kös dinlemiş *ვაძილ.* „ნაბათის ხმა მოუსმენია, საგანგაშო ზარი მოუსმენია“ *რავა არ გადახდომია თავს, ბევრის მომსწრე და გამგონე ყოფილა; ◇ მის თავზე მხოლოდ წისქვილის ქვა არ დატრიალებულა, ბევრი ცეცხლი უნახავს, ბევრ ცეცხლში გამოუელია.

- Ben kös dinlemiş adamım, vaktiyle askerdim.

ბევრ ცეცხლში გამომივლია, ჯარშიც ყოფილვარ.

Kötü gözle bakar ◇ „ცუდი თვალით იყურება“ *იტრულად (სიძველით) იყურება.

Kötü yola düştü ◇ „ცუდ გზას დაადგა“ *(ქალი) გარყვნილების გზას დაადგა; ◇ სწორ გზას ასცდა.

Kötü yola düşünce buralardan uzaklaştı.

როცა ცუდ გზას დაადგა, აქაურობას გაერიდა.

Kulağınma düşer ◇ „ხელებში უვარდება“ *ცუდ დღეში ვარდება; ◇ მის კლანჭებში ხედება.

Kulağı delik „ეკური გახვრეტილი აქვს“ *ეკურმახვილია, რაც კი რამ ხდება, ეველაფერს სწრაფად იგებს; ◇ ყური აქვს გამახვილებული, მახვილი ყური აქვს.

Kulağı delik olduğundan her şeyi ondan öğrenmeye çalışırız.

ვინაიდან ყურები აქვს გამახვილებული, ვცდილობთ ეველაფერი მისგან გავიგოთ.

Kulağı kırıšte „ეკური ხიმზე (უღვეს)“ *ეკურადღებთაა, არაფერი გამოეპარება; ◇ ყურები აქვს დაცქვეტილი.

- **Senin bugün kulağın kırıšte, bir haber mi bekliyorsun?**

შენ დღეს ყურები გაქვს დაცქვეტილი, რაიმე ამბავს ელოდები?

Kulağı tetikte *nb.:* **Kulağı kırıšte.**

Kulağı tıkalı ◇ „ყურები დაცობილი აქვს“ *მოსმენა არ უნდა, არ უსმენს; ◇ ყურებში ბამბა აქვს.

Kulağınma sesler geliyor „ეკურში ხმები მომდის“ *რალაც გავიგვ; ◇ ხმები მომდის.

Kulağınma çalındı „იმის ყურთან დაირეკა“ *მოესმა, გაიგონა; ◇ მის ყურამდე მივიდა, ყურში ჩაეწვეთა, ყური მოჰკრა.

- **Kulağınma Almanya'ya gidiyormuşsun diye bir şey çalındı, doğru mu?**
ყური მოვეკარი, თითქოს გერმანიაში მიდიხარ, მართალია?

Kulağınma çarptı *nb.:* **Kulağınma çalındı.**

Kulağınma girdi ◇ „ყურში შეუვიდა“ *მიხვდა, გაიგო, გაერკვა, აითვისა, შეიგნო; ◇ თავში შეუვიდა.

Sonunda söylediklerim kulağınma girmişe benziyor.

ეცეობა, ბოლოსდაბოლოს ჩემი ნათქვამი ყურში შეუვიდა.

Kulağınma kar suyu kaçtı „ეკურში თოვლის ნაქონი (ნაქური) ნაუვიდა“ *მიიმე, გამოეკვალ მდგომარეობაში ნავარდა, რა ქნას აღარ იცის;

◇ ცუდ დღეშია (ჩაეარდნილი).

Birkaç gündür onun da kulağınma kar suyu kaçtı.

რამდენიმე დღეა, რაც ისიც ცუდ დღეშია.

Kulağın kurşun mu aktı? „ყურებში ტყვია ჩაგვსხა?“ *დაყრუვდი? ◇
ყურებში ბამბა ხომ აქ გაქვს?

- Bre Hoca, **kulağın kurşun mu aktı, duymuyor musun?** Daha ne oturup duruyorsun?

ეი, ხოჯა, ყურებში ბამბა ხომ არ გაქვს, არ გესმის? კიდევ რაღას უხიხარ?

Kulağın küpe olsun! „მისი ყურის საყურე იყოს“ *არ დაავიწყდეს, მომავალში მისთვის ჭკუის სასწავლო იყოს; ◇ (მისთვის) გაკვეთილი იყოს!

Bu olay, hepimizin kulağın küpe olsun!

ეს შემთხვევა ჩვენთვის გაკვეთილი იყოს!

Kulağın açar „ყურს გაიხსნის“ *ყურადღებით იქნება, ყურადღებით მოუსმენს; ◇ ყურებს გამოიფხიკავს, ყურს კარგად დაუგდებს.

Kulağın açıp söylediklerimi dinlemelisin.

ყური უნდა გამოიფხიკო და ჩემი ნათქვამი გაიგონო!

Kulağın çeker ◇ „ყურს უწევს“ - *ტუქსავს.

Arkadaşın yanlış yolda, biraz kulağın çeksen iyi olacak.

შენი ამხანაგი მცდარ გზაზეა, ცოტა ყურს თუ აუწევ, კარგი იქნება.

Kulağın ardına atar „ყურის უკან უშეებს“ *არ უსმენს, უყურადღებოდაა; ◇ ყურში არ უშეებს, ერთი ყურიდან შეუშეებს, მეორედან გაუშეებს, ყურსაც არ უგდებს.

Kulak astı „ყური ჰკიდა“ *მოუსმინა; ◇ ყური უგდო, ყური ათხოვა.

Bunların sözlerine neden kulak asıyor?

ამათ სიტყვებს ყურს რატომ უგდებს?

Kulak kabarttı „ყურები გაისია“ *დაინტერესდა, ყურადღებით მოუსმინა; ◇ ყურები დაიგრძელა.

Hoca da dikkatlice ona kulak kabartmış.

ხოჯამაც ამასე ყურები დაიგრძელა.

Kulak kesildi „ყურად იქცა“ *განსაკუთრებული ყურადღებით (გაფაციცებით) უსმინა; ◇ სმენად იქცა.

Söze başladı mı, isterdi ki, herkes **kulak kesilip** onu dinlesin.

როგორც კი ის საუბარს დაიწყო, სურდა ყველა სმენად გადაქცეულიყო.

Kulak memelerine kadar *ახ.*: **Kulaklarına kadar kızarır.**

Kulak tutar ◇ „ყური უჭირავს“ *ინტერესით უსმენს; ◇ ყურს უგდებს, ყური იქითკენ აქვს.

Kulak verir „ყურს აძლევს“ *(ვისიმე) ჭკუაზე დადის; ◇ ყურს უგდებს, ყურს ათხოვებს, ანგარიშს უწევს.

- Sen onlara **kulak vermeyeceksin** bugünden tez.
- ამ დღეის იქით მათ ყურს აღარ დაუგდება.

Kulakları doldu ◇ „ყურები გამოეჭედა“ *ერთი და იმავეს მოსმენით 'შე'წუხდა, გადაიღალა.

Gün boyu bunu dinlemekten **kulaklarım doldu.**

მთელი დღე ამის მოსმენით ყურები გამოეჭედა.

Kulakları düşmüş ◇ „ყურები ჩამოყრილი აქვს“ *ცუდ ხასიათზეა, ეურებჩამოყრილია.

Kulakları düşmüş olduğundan hiç bir şeyi soramam.

ყურები აქვს ჩამოყრილი და ამიტომ ვერაფერს ვეკითხები.

Kulaklarına geldi ◇ „მის ყურამდე მივიდა“ *გაიგო.

Bu haberler **kulaklarına da geldi.**

ამ ამბებმა მის ყურამდეც მიაღწია.

Kulaklarına inanmadı „ყურებს არ დაუჯერა“ *გაგონილში დაეჭვდა.

- **Kulaklarıma inanamıyordum, bu kadar narin, bu kadar nahif bir vücutta böyle bir ruh...**

ყურებს ვერ ვუჯერებდი, ასეთ ნაზ, ასეთ ფაქის სხეულში ასეთი სული...

Kulaklarına kadar kızarmıştı ◇ „ყურებამდე გაწითლდა“ *შერცხვა, დაირცხვინა.

Geç kalıyorlar efendim, geç kalıyorlar!.. diye bağırды. Utancımдан **kulaklarıma kadar kızarmıştım.**

„იგვიანებენ, ჩემო ბატონო, იგვიანებენ“-ო დაიყვირა.

სირცხვილისგან ყურებამდე გაეწითლდი.

Kulaklarını tıkır ◇ „ყურებს იცობს“ *გაგონება არ სურს, წაუყრუებს; ◇ ყურს არ ათხოვებს, ყურებს ბამბით იცობს, ყურებს იყრუებს.

Bütün söyledilere kulaklarını tıkamalısın.
ყველა ჭორს ყური უნდა წაუყრუო.

Kulaktan dolma „ყურით შევსებული“ *აქა-იქ მოსმენილი, გაგონილი, ყურმოკრული (ცოდნა, ინფორმაცია); ◇ ყურით მოთრეული.

Kulaktan dolma bilgilerle başkalarını suçlayamazsın.
ყურმოკრული ცნობებით სხვებს ვერ დაადანაშაულებ.

Kulpu takar „ყურს გამოაბამს“ *(რადაცას) დაიწუნებს, მიომიწუნებს, მიწმამბავს; ◇ კუღს გამოაბამს.

Her şeye bir kulp takmaya çalışıyor.
ვდილობს, ყველაფერს კუღი გამოაბას.

Kuma oturur „ქვიშაზე ჯდება“ *ტყუვდება, ვდება; ◇ მშრალზე რჩება, პირში ჩალაგამოვლებული რჩება.

Kumda oynar *იხ.*: **Kumda oturur.**

Kurbağa ağaca çıkınca „როცა ბაყაყი ხეზე ავა“ *არასდროს; ◇ როცა ვირი ხეზე ავა.

Senin dediklerin ancak kurbağa ağaca çıkınca olur.

შენი ნათქვამი მხოლოდ მაშინ შესრულდება, როცა ვირი ხეზე ავა.

Kursağında ekmeği bulunur „მის ჩინახეში მისი პურია“ *მისი გამოკვებილია, მისი გამოსრდილია; ◇ მისი პური უჭამია, მისი ძუძუ უწოვია.

Kursağında onun ekmeği bulunduğunu unutmamalısın.

არ უნდა დაგავიწყდეს, რომ მისი პური გიჭამია.

Kurt gibi kemirir ◇ „ჭიასავით ღრღნის“ *გამუდმებით აწუხებს, აფორიაქებს, მოსვენებას არ აძლევს.

Bir şüphe yüregimi kurt gibi kemiriyordu.

რადაც ეჭვი ჭიასავით მიღრღნიდა გულს.

Kuru başına kaldı „გამხმარი თავის ამირა დარნა“ *მარტოდმარტოდ დარნა, თავის თავის ამირა დარნა; ◇ ბაიუშეით დარნა.
Olumsuz davranışlarından dolayı **kurubaşına kaldı**.
უმსგავსი საქციელის გამო ბაიუშეით დარნა.

Kuru kafa „გამხმარი თავი“ *უკკუო, ბატიტეინა, თავგამხმარი, თავცარიელი; ◇ გამხმარი თავი აბია, თავში ბზე უყრია, თავი ცარიელი აქვს.

Kuru lâf „მძრალი სიტყვა“ *არარეალური, ტყეილი დაპირება; ◇ ცარიელი სიტყვები.

Kuru tahtada kaldı „გამხმარ ფიცარზე დარნა“ *ყველაფერი დაკარგა, უარაფროდ დარნა; ◇ ცარიელ-ტარიელი დარნა, შიშველ-ტიტველი დარნა.
Bursa'da Nazım her şeyini kaybedince ailesiyle birlikte **kuru tahtada kaldı**.
როდესაც ნაზიმმა ბურსაში¹ ყველაფერი დაკარგა, თავის ოჯახთან ერთად ცარიელ-ტარიელი დარნა.

Kuş gibi uçup gider ◇ „ჩიტივით გაფრინდება“ *სწრაფად წავა, გადაიკარგება.
Bakarım seneler **kuş gibi uçuyor. Sonum bir avuç toprak**.
ეხედავ, წლები ჩიტივით მიფრინავს. ჩემი ბოლო ერთი მუჭა მიწაა.

Kuş gibi yer ◇ „ჩიტივით ჭამს“ *ცოტას ჭამს; ◇ ჩიტივით კიკნის.

Kuş sütü ile besler ◇ „ჩიტის რძით კვებავს“ *ძალიან კარგად უვლის (კვებავს); ◇ ჩიტის რძესაც არ აკლებს, ცივ ნიავს არ აკარებს.
Annesi onu **kuş sütü ile besliyordu**.
დედამისი მას ჩიტის რძეს არ აკლებდა.

Kuş sütünden başka her şey var „ჩიტის რძის გარდა ყველაფერია“
*(სუფრასე) ყველაფერია; ◇ ჩიტის რძეც არ აკლია.

1. ქალაქი თურქეთში.

Yemek masasında **kuş sütünden başka her şey vardı.**

სუფრას ჩიტის რძეც არ აკლდა.

Kuş uykusu „ჩიტის ძილი“ *ფეხიხელი ძილი; ◇ კურდღლის ძილი.

Bütün gece **kuş uykusunda** yattık.

მთელი ღამე კურდღლის ძილით გვეძინა.

(Bir şeye) Kuvvet verir „ძალას აძლევს“ *დიდ ყურადღებას აქცევს;

◇ (მთელ) ძალას მოახმარს (შეაღწევს).

Matematiğe **kuvvet verince** öbür derslerini yetiştiremedi.

მთელი ძალა მათემატიკას შეაღწია და სხვა საგნებში ჩამორჩა.

Kuyruğu kapana kısıldı „კუდი საფანგში მოჰყვა“ *მიიმე

(გამოუყვალ) მდგომარეობაში ჩავარდა, გასაქცევი გზა აღარ აქვს, გამოიჭირეს; ◇ საფანგში მოექცა, მახეში გაება.

Kuyruğuna teneke bağladılar „კუდსე თუნუქი გამოაბეს“ *მასხრად

აიგდეს, გაამახსხარავეს, საჯაროდ შეარცხვინეს; ◇ კუდი ხელში დააჭერინეს, თავი მოსჭრეს, ვირზე შესვეს.

Kasabadan ayrılırken **kuyruğuna teneke bağlamışlar.**

როდესაც დაბას შორდებოდა, კუდი ხელში დააჭერინეს.

Kuyruğunu sallar ◇ „კუდს უქიციანებს“ *ელაქუცება, ემლიქე-

ნელება, ეპირფერება.

Kuyruğunu tava sapına çevirir „კუდს ტაფის სახელურად გადაუქ-

ცევს“ *მიბეგავს, ცუდ დღეს დააყრის; ◇ კუდის რიკამდე ტყავს გააძრობს, (ზურგზე) ბოლს (ბრძღვენს, მტვერს) აადენს, ტყავს გააძრობს.

Kuyusunu kazar ◇ „ორმოს უთხრის“ *კლაღატობს, უმეხთლებს.

საყრთხეს უმზადებს; ◇ მახეს უგებს, სამარეს უთხრის.

Yine kimin **kuyusunu kazıyor acaba?**

ნეტავ, კიდევ ვის უთხრის სამარეს?

Küçük dağları ben yarattım diyordu „პატარა მთები მე შევქმენიო,

ამბობდა.“ *მედიდურობს, ყოყონობს, აღარავის კადრულობს; ◇ თავი მოაქვს, თავს ზეცას აჭერს, ზემოდან იყურება, მე ვარ და ჩემი ნაბადიო.

Aman, ne kadar böbürleniyor, sanki, küçük dağları ben yarattım, diyor.

ღმერთო, როგორ მედიდურობს, მე ვარ და ჩემი ნაბადიო.

Küçük dilini yuttu ◇ „ენის კლიტე გადაყლაპა“ *შეეშინდა; ◇ ენა გადაყლაპა, ენა მუცელში ჩაუვარდა.

Külâh giydirir „ქუდს ახურავს“ *ატყუებს, ათამაშებს; ◇ თვალებს უხვევს, თვალებს უბამს.

Bu işte kime külâh giydirir bakalım.

ენახოთ, ამ საქმეში თვალებს ვის აუხვევს.

Kül eder ◇ „ნაცრად აქცევს“ *გაანადგურებს; ◇ ნაცარტუტად აქცევს.

Kül yedi *კარგ.* „ნაცარი ჭამა“ *მოტყუებდა, „ჭამა“; ◇ ანკესზე წამოეგო.

Kül kedisi „ნაცრის კატა“ *უსაქმური, ნაცვარქექია; ◇ ნაცარს ქექავს.

Kül kesildi „ნაცრისფრად იქცა“ *შეეშინდა, გაფითრდა, (სახეზე) ფერი დაკარგა; ◇ სახეზე ნაცრისფერი დაედო, მიტკალივით გახდა.

Baksana benzi kül kesildi.

ერთი შეხედე! ნაცრისფერი დაედო.

Kül oldu „ნაცრად იქცა“ *განადგურდა, მოისპო; ◇ ფერფლად იქცა.

- Dağ nerede?

- Yandı, bitti, kül oldu.

- მთა სადაა?

დაიწვა, გათაყდა, ფერფლად იქცა.

Külâhını kapar „ქუდს დაიბრუნებს“ *გამოსცინცლავს; ◇ ხელს მოითბობს.

Bu dönemde herkes külâh kapmaya çalışıyor.

ამ დროში ყველა ცდილობს ხელი მოითბოს.

Külâhını havaya atar ◇ „ქუდს ჰაერში ისვრის“ *გახარებულა, აღფრთოვანებულია, სიხარულით ადარაა; ◇ მიწაზე ფეხს არ ადგამს, ცას ეწევა.

Sınav sonuçlarını öğrenince öğrenciler **Külâhını havaya attılar.**

როდესაც გამოცდის შედეგები გაიგეს, მოსწავლეებმა ქუდი ჭერსა ჰკრეს.

Külâhını ters giydirir „(ყველას) ქუდს უკედლა ახურავს“ *ძალიან ეშმაკია, გაქნილია, ყველას მოხერხებულად ატყუებს; ◇ ჯიბიდან გავარდნილია, ყველას თვალში ნაცარს აყრის.

Küplere biner „დოქებზე ჯდება“ *ცოფდება, ბრაზდება, მრისხანებს; ◇ ცოფებს აფრქევს.

Ev sahibi kirayı alamayınca küplere bindi.

სახლის პატრონმა ქირა რომ ვერ მიიღო, ცოფები ჰყარა.

Küpünü doldurur „დოქს ივსებს“ *ბევრ ფულს აგროვებს, მდიდრდება; ◇ სკივრს ივსებს, ჯიბეს ისქელებს, ქისას ივსებს.

Son işinde de küpünü doldurmaya çalışıyor.

ბოლო საქმეშიც ჯიბის გასქელებას ცდილობს.

Kürek gibi dili var „ენა ნინაბივით აქვს“ *სუდამეტი ლაპარაკი უყვარს, ყბეღია, ენაჭარტალაა; ◇ გრძელი ენა აქვს, ენა მხარზე აქვს გადაკიდებული.

Kürek gibi dili var, bu yüzden herkesi yıldırıyor.

გრძელი ენა აქვს, ამიტომ ყველას აფრთხობს.

Kürekle yangına gider „ნინობით ხანძარში შედის“ *მიძიე, რთელ ვითარებას უფრო ამწეავენ; ◇ ცეცხლზე ნავთს ასხამს, დამწვარს დამღუღრავს.

L

Lâf ağzında kaldı ◇ „სიტყვა პირზე შერჩა“ *ოქმის

საშუალება მოესპო; ◇ სიტყვა ენაზე შერჩა.

Lâf ağzında kalınca sessizce yerine oturdu.

როდესაც სიტყვა პირზე შერჩა, უხმოდ დაჯდა თავის ადგილზე.

Lâf altında kalmaz ◇ „სიტყვის ვალში არ დარჩება“ *პასუხი ყველაფერზე მსად აქვს.

- Nadire için üzülme! O kimsenin lâf altında kalmaz.

ნადირესზე ნუ დარდობ! სიტყვას არავის შეარჩენს.

Lâf anlamaz ◇ „სიტყვა არ ესმის“ *კერპია, ჯიუტია, თავის-
ნათქვამია, რასაც იტყვის, ვერ გადაათქმევინებს; ◇ ნათქვამი არ
ესმის, თავისას არ იშლის.

Lâf aramızda kalsın ◇ „სიტყვა ჩვენს შორის დარჩეს“ *არავინ
გაიგოს; ◇ ჩვენს შორის დარჩეს.

Lâf aramızda kalsın, ben ona da güvenmiyorum.
ჩვენ შორის დარჩეს და მასაც არ ვენდობი.

Lâf attı ◇ „სიტყვა ესროლა, სიტყვა გადაუკრა“ *საწყენი სიტყვა
უთხრა.

Lâf atmayı bırak da otur konuşalım.

გადაკრულად ლაპარაკს თავი დაანებე, დავსხდეთ და
ვისაუბროთ.

Lâf çıktı ◇ „სიტყვა გავიდა“ *ნათქვამი გავიდა (გავრცელდა).

Lâf düşmez ◇ „სიტყვა არ მოუწევს“ *მას სიტყვის თქმის
საშუალება არ მიეცემა.

Lâf düşmedi ki ben de konuşayım.

სიტყვამ არ მომიწია, მეც რომ რაიმე მეთქვა.

Lâf ebesi „სიტყვის ბებიქალი“ *კორიკანა, ენაგრძელი,
ენატლიკინა; ◇ გრძელი ენა აქვს, ენაზე არაფერი დაამაგრდება.

Lâf ebesidir demişlerdi de inanmamıştım.

ამბობდნენ, ენაზე არაფერი დაამაგრდებაო და არ მჯეროდა.

Lâfa daldık „ლაპარაკში ჩავიძირეთ“ *ლაპარაკით გავერთეთ; ◇
ლაპარაკს შევეყვით, ლაპარაკმა შეგვიყოლია.

Lâfa daldık, konferans da bitmek üzeredir.

ლაპარაკმა შეგვიყოლია, კონფერენცია(ც) ეს ეს არის
დამთავრდება.

Lâfa karışır ◇ „სიტყვაში (ლაპარაკში) ერთდება (ერევა)“ *სხვის
ლაპარაკში მონაწილეობას იღებს.

Lâfa tuttu ◇ „ლაპარაკს შეჰყვა“ *ლაპარაკით გაერთო; ◇
ლაპარაკს გაჰყვა, სიტყვა გააგრძელა.

Lâfa tutmasaydı trene yetişecektim.

სიტყვა რომ არ გაეგრძელებინა, მატარებელს მივესწრებდი.

Lâfi ağzında kaldı ◇ „სიტყვა პირზე შერჩა, სიტყვა პირზე შეეყინა“
*სათქმელი ვერ დაამთავრა, თქმა ვერ მოასწრო.

Arkadaşımın lâfi ağzında kaldı.

ჩემს ამსიანაგს სიტყვა პირზე შერჩა.

Lâfi mı olur? „სიტყვა (თქმა) იქნება?“ *რასაკვირველია, რა თქმა უნდა! ◇ რა სათქმელია, რა თქმა უნდა, სათქმელიც არაა, თქმაც არ უნდა.

- Davetinize Hüsniye`yi de beraber getirebilir miyim?

- Aman efendim. lâfi mı olur? Memnun oluruz!

თქვენს წვეულებაზე შეიძლება პესნივც წამოვიყვანო?

რა თქმა უნდა, ჩემო ბატონო. კმაყოფილები დავრჩებით.

Lâfin nereye varacağıını düşünmez „სიტყვას სადამდე შეუძლია მიად-
წიოს, იმაზე არ ფიქრობს“ *სათქმელს არ უკვირდება; ◇ სიტყ-
ვებს დაუფიქრებლად ისვრის, სიტყვებს არ უკვირდება.

Ali dün geceki rezalete, lâfinın nereye varacağıını düşünmediği için sebep oldu.

ალი სიტყვას არ უკვირდება. ამიტომაც გუშინდელი მისი სირცხვილის მიზეზიც ეს გახდა.

Lâfin turşusuna kurur „სიტყვას ამწინდება“ *სათქმელს დიდხანს
უნდება; ◇ სიტყვებს ტკეპნის.

Kızım Lâfin turşusuna kurma! Bir saattir bir şey söylemek istiyorsun.

ჩემო გოგონავ, სიტყვებს ნუ ტკეპნი! ერთი საათია, რაღაცის
თქმა გინდა.

Lâfini ağzına tıkadı ◇ „სიტყვა პირში ჩასჩარა“ *გაანუმა: ◇ ხმა
გააკემენდინა, პირში ბურთი ჩასჩარა.

Daha durumumu kendisine izaha başlar başlamaz, lâfi ağzına tıkadı ve beni kovdu.

როგორც კი ჩემი მდგომარეობის ახსნა დაეუწყე, მაშინვე ხმა
ჩამაწყვეტინა და გამოაგლო.

Lâfına kapıldı ◇ „სიტყვას აყვავ“ *ნათქვამი დაიჯერა: ◇ ხმებს
აყვავ, ჭორებს აყვავ.

Lâfini ağzında geveler ◇ სიტყვას პირში ატრიალებს“ - *სათქმელს
ვერ ამბობს.

Lâfi ağzında geveleyeceğine durumu güzelce anlat.

სიტყვის ტრიალს სჯობს ვითარება კარგად განმარტო.

Lâfını ağzında koydu „სიტყვა პირში ჩაუღლო“ *გაანუშა, სიტყვა არ ათქმევინა: ◇ სიტყვა პირში ჩასწარა, პირში ბურთი ჩასწარა, პირი მოუკუშა, ხმა გააკმენდინა (ჩააწყვეტინა).

Lâfını bilir „თავისი სათქმელი იცის“ *იცის რა უნდა თქვას, სათქმელს უკვირდება: ◇ სიტყვას კარგად აწონ-დაწონის, სიტყვას ზომავს (უკვირდება).

Lâfını çevirdi ◇ „სიტყვა შეუბრუნა“ *შეეკასუხა, შეეკამათა.
- Ben üstüne gidince lâfını çevirmeye kalktı.
- მის წინააღმდეგ რომ წავედი, სიტყვის შებრუნება გამიბედა.

Lâfını değiştirdi ◇ „სიტყვა შეცვალა“ *სხვა საკითხზე (თემაზე) გადავიდა.

Lâfını enine boyuna ölçmez *nb.: Lâfını kesti.*

Lâfını kesti ◇ „სიტყვა გაწყვიტა“ *ლაპარაკი შეწყვიტა.
Arkadaşım Lâfını kesti.
ნემმა ამხანაგმა სიტყვა გაწყვიტა.

Lâfını ölçer ◇ „სიტყვას ზომავს“ *სათქმელს კარგად უკვირდება; ◇ სიტყვას აწონ-დაწონის.

Lâfını sakınm'yor „სიტყვას (სათქმელს) არ უფროთხილდება“ *სათქმელს არ უკვირდება, ეველაფერს ამბობს, დაუფიქრებლად ლაპარაკობს; ◇ სიტყვას არ უკვირდება.

Lâfını şaşırdı „სიტყვა შეეშალა“ *დაიბნა, არ იცოდა, რა ეთქვა; ◇ ენა დაება.

Lâfını uzattı ◇ „სიტყვა (სათქმელი) გააგრძელა“ *სათქმელს დიდხანს მოუწდა; ◇ სიტყვა გააჭიანურა.

Lâfını yabana attı „სიტყვა (სათქმელი) უცხოს მიუგდო“ *სიტყვას (სათქმელს) მნიშვნელობა არ მიანიჭა, ყურადღება არ მიაქცია

(არ გაამახვილა); ◇ სიტყვა (სათქმელი) არაფრად ჩააგდო, სიტყვა ბანზე აუგდო.

- Yooo, lâfını yabana atma, bu işi rahmetli anneciğim de bilirdi.

ოპ. სიტყვას ბანზე ნუ მიგდებ, ეს საქმე ცხონებულმა დედანემმა ც კი იცოდა.

Lâfını yarıda kesti ◇ „სიტყვა (სათქმელი) შუაში გაუწყვიტა“

*გაანაწემა.

Onlar Lâfını yarıda kestiler.

სიტყვა შუაში გამაწყვეტინეს.

Lâfta kaldı ◇ „სიტყვად დარჩა“ *ნათქვამი არ შესრულდა; ◇

ცარიელ სიტყვებად დარჩა, ნათქვამი ნათქვამად დარჩა.

Lâkırdı ağzından dirhemle çıkar „სიტყვა პირიდან დირჰემობით

ამოსდის“ *სიტყვაძენა, ბევრი ლაპარაკი არ უყვარს; ◇

სიტყვა პირიდან გაზით უნდა ამოგლიჯო.

Kızım, lâkırdı ağzından dirhemle çıkar. Bir saatir bir şey söylemek istiyorsun.

ჩემო გოგონავ, სიტყვა პირიდან გაზით უნდა ამოგგლიჯოს კაცმა! ერთი საათია, რაღაცის თქმა გინდა.

Lâkırdı ağzından dökülür „სიტყვა პირიდან უცეცია“ *ეთაგბოლოდ

ლაპარაკობს; ◇ ლობე-ყორეს ედება.

Lâkırdıyı taşırır „სიტყვას ზიდავს“ *ასმენს, აბეზღებს; ◇ ენა

შიაქებს, ენას ზიდავს.

Lâkırdı taşımayı sever.

ენის შიტანა უყვარს.

Lâkırdıyı çevirdi *ob.*: Lâfını deđiřtirdi.

Lâkırdısı ağzında kaldı *ob.*: Lâf ağzında kaldı.

Lâkırdısını sakınmaz *ob.*: Lâfını sakınmıyor.

Lâkırdığı ağzında geveler *ob.*: Lâfını ağzında geveler.

Lâla pařa eğlendirir „ღაღღა ფაშას ართობს“ *ძნელ საქმეს თავს ანებებს და სხვას ართობს; ◇ სხვას ტაკი-მასხარად უღგება.

Lâmi cimi yok „ლამი“¹ და „ჯიმი“² არა აქვს* *აშკარაა, ნათელია, ცხადია, უდავოა, მტკიცეა არ უნდა; ◇ ბევრი ლარი და ხაზი არ უნდა.

- **Lâmi cimi yok!** Bu kitap benim istediğim şekilde basılacak.

ეს წიგნი ისეთი სახით დაიბეჭდება, როგორც მინდა! ამას ბევრი ლარი და ხაზი არ უნდა.

Leke sürdü „ლაქა მოსცხო“ *შეარცხვინა, დამნაშავედ გამოიყვანა; ◇ ჩრდილი მიაყენა, ჩირქი მოსცხო.

Kendi işlediklerinin günahını örtmek için kardeşlerimize kara lekeyi sürmek istediler.

თავიანთი ცოდვები რომ დაეფარათ, ჩვენი¹ ძმებისათვის ჩირქის მოცხება მოინდომეს.

Leyleği havada mı gördün? დაცინ. „ეარეატი ცაში ნახე?“ *რას დაწანწალებ? რას დაეხეტები?; ◇ რა ძაღლის ფეხი გამოიბი?

Lokma ağzında büyür „ლუკმა პირში უდიდება“ *(ცუდ ხასიათზე ყოფნის გამო) საჭმელს ვერ ყლაპავს; ◇ ლუკმა ყელში არ გადახდის, ლუკმა ყელში ეჩხირება.

Lokmasını sayar ◇ „ლუკმას უთელის“ *სხვისთვის ჭმევა ენანება. Cimrilğinden konuğunun lokmasını sayıyordu. სიძუნწის გამო სტუმარს ლუკმას უთელიდა.

M

Mahkemede dayısı var „სასამართლოში ბიძა პყავს“ *გაველენიანი მფარველი პყავს; ◇ მაგარი ზურგი აქვს.

Mahkemede dayısı olduğunı hepimiz biliyorduk.

მაგარი ზურგი რომ ჰქონდა, ყველამ ვიცოდით.

Mahşer günü ◇ „განკითხვის დღე“ *დანაშაულზე პასუხისგების დღე (უამი).

Onların mahşer günü de olur.

1. არაბული ანბანის „ლ“ (ლამ) ასო.

2. არაბული ანბანის „ჯ“ (ჯიმ) ასო.

მათი განკითხვის დღეც დადგება.

Mandepsiye düştü *ქარგ.* „მახეში გაება“ *მოტყუვდა; ◇ ხაუნანგში გაება (მოექცა), ბადეში გაება.
Sonunda o da **mandepsiye düştü**.
ბოლოს ისიც მახეში გაება.

Mantarı attı *ქარგ.* „სოკო ისროლა, ყარა“ *ხისუღელელები ილაპარაკა, იტრაბახა, მონმახა, ბაქიაობას მოჰყვა. ◇ ლათაიებს მოჰყვა.
Yine mantar atma! Sen bu kadını ömründe görmedin bile!!
ისევ ლათაიებს ნუ მოჰყვები, ეს ქალი შენს ხიცოცხლეში არ გინახავს!!

Mantar gibi biter ◇ „სოკოსავით ამოდის (მრავლდება)“ *სწრაფად მრავლდება.
Çevremizde apartmanlar bir kaç yılda **mantar gibi bitti**.
სვენს ირგვლივ საცხოვრებელი სახლები რამდენიმე წელიწადში სოკოსავით მომრავლდა.

Mantara bastı *ქარგ.* „სოკოს დააბიჯა“ *შეცდა, მოტყუვდა; ◇ ანკესზე წამოვეგო.
Bu kıymetli kitabı 200 liraya aldım diye çok sevinmişim, ama **mantara basmışım**. Eve gelince gördüm ki bâzi sayfaları eksik.
ასეთი ძვირფასი წიგნი 200 ლირად ვიყიდე მეოქი, ძალიან გამეხარდა, მაგრამ თურმე ანკესზე წამოვეგე. შინ რომ მივედი ვნახე, რომ ზოგი გვერდი აკლდა.

Mars etti *ყამილ.* ◇ „მარსი გაუკეთა“ *დაამარცხა. გაანკემა, „მოაკეტინა“, ხმის ამოდების საშუალება წაართვა; ◇ ხმა ჩააწყვეტინა, ხმა გააკმენდინა, პირში ბურთი ჩასჩარა.

Mart havası gibi ◇ „მარტის ამინდით“ *ცვალებადი (მერყევი, ჭირვეული) ხასიათის; ◇ კვირაში შეიდი პარასკევი აქვს, მარტის თვესავითაა.
Ondan hiç bir şey anlamazsın, **mart havası gibi**.
მისგან ვერაფერს გაიგებ, მარტის თვესავითაა.

Masal okur ◇ „ზღაპარს ყვება“ *ტყუის, ცრუობს, ცარიელი სიტყვებით სხვის დარწმუნებას ცდილობს; ◇ ლათაიებს ყვება.
Masal okumayı bırak da bize doğruyu söyle.

ზღაპრების მოყოლას 'თავი დაანებე და სიმართლე გვითხარი.

Maskesi düştü „ნილაბი ჩამოეყარდა“ *გაირკვა, რა კაციც იყო; ◇
ნილაბი ჩამოეხსნა.

Maskesini attı ◇ „ნილაბი ჩამოიხსნა“ *თავი გამოიაშკარავა, თავი
გაამჟღავნა.

Maskeyi atınca hepimiz ne tür insan olduğumu anladık.

ნილაბი რომ ჩამოიხსნა, ყველანი მივხვდით, რა კაციც იყო.

Mayası bozuk ◇ „ცუდი დერიტა აქვს“ *ცუდი, უვარგისი
(ადამიანია), ცუდი ჯილაგისაა; ◇ ცუდი მასალისაგან აგებული
(ადამიანი).

Mayası bozuk olduğuna burada da gösterdi.

ცუდი ჯილაგისა რომ იყო, აქაც უჩვენა.

Maymun gözünü açtı „მაიმუნმა თვალი გაახილა“ *თავი მეტად
აღარ მოიტყუა, ჭკუა ისწავლა; ◇ თვალები გაახილა.

- Mete'ye söyle, **maymun gözünü açtı!** Onunla artık iş falan yapmam.

- მეთვის უთხარი, თვალი ამეხილა! მასთან საქმეს აღარ დავიჭერ.

Maymuna döndü ◇ „მაიმუნად იქცა“ *დაუშნოვდა, დამახინჯდა; ◇
მაიმუნს დაემსგავსა.

- Baksana, nasıl ihtiyarlayıp **maymuna dönmüştü.**

ერთი შეხედვ, როგორ დაბერებულა და მაიმუნს დამსგავსებია.

Mekik dokur „მაკო ქსოვს“ *წინ და უკან დადის; ◇ ბოლთას
სცემს.

Odada mekik dokuyordu.

ოთახში ბოლთას სცემდა.

Mektubu dışından okur „წერილს გარედანვე კითხულობს“ *(სხვის)
აზრებს ადვილად ხედება; ◇ სახეზე ატყობს (კითხულობს),
თვალეზე (სახეზე) ხედება, მიწაში რა არის, ის იცის.

Bilmiyormuş gibi görünme, ben mektubu dışından okurum.

ისე ჩემ გამოიყურები, თითქოს არ იცოდეს, მენს სახეზე
კითხულობ.

Memede çocuğun mu var? „ძუძუთა ბავშვი გყავს?“ *რა გენჭარება?
◇ შინ ბავშვი გიტირის? ძუძუთა ბავშვი ხომ არ გიტირის?

- Kızım acelen ne? Biraz daha otur! Evde **memede çocuğun mu var?**

შვილო, რატომ ჩქარობ? ცოტაც დაჯექი. შინ ძუძუთა ბავშვი ხომ არ გიტირის?

Merdiven dayandı „კიბე მიადგა“ ***(გარკვეულ ასაკს) მიუახლოვდა, მიადწია;** ◊ **გარკვეულ ასაკს მიუკაკუნა, ხანში შევიდა.**

Böyle görünüyor, ama artık altmışına merdiven dayamış.

ასე კი გამოიყურება, მაგრამ უკვე სამოცს მიუკაკუნა.

Merhabayı kesti ◊ „გამარჯობა შეწყვიტა“ ***ნაცნობობა შეწყვიტა, ურთიერთობა გაწყვიტა;** ◊ **სალამი შეწყვიტა.**

Bu olaydan sonra onunla merhabayı kestim.

ამ შემთხვევის შემდეგ სალამი შეუწყვიტე.

Meşe odunu „მეხის შემს“ ***უხეში, ხისთავა, გაუთლელი;** ◊ **ხის თავი აბია.**

Meteliğe kurşun attı „კაპიკიანს ტყვია ესროლა“ ***ფული აღარ აქვს;** ◊ **გახვრეტილი შაურიანიც არ გააჩნია, ჯიბე ცარიელი აქვს.**

Ben meteliğe kurşun attım, sen bana kalk, bu gece yemeği dışarıda yiyelim, diyorsun.

გახვრეტილი შაურიანიც არ გააჩნია, შენ კიდევ მეუბნები, ადექი, გარეთ ვივახშმოთო.

Metelik vermez ◊ „კაპიკს არ მისცემს“ ***(რაიმე) არ მოსწონს, ყოვლად უვარგისად მიაჩნია;** ◊ **კაპიკიც არ უღირს.**

- Bu şapkaya 50 lira mı verdin? Ben metelik vermem doğrusu.

ამ ქუდში 50 ლირა გადაიხადე? მე ნამდვილად კაპიკსაც არ მიეცემდი.

Meydan vermez „მოვლანს არ აძლევს“ ***მოქმედების საშუალებას უხპობს, წინააღმდეგობას უწევს;** ◊ **ასპარეზს არ უთმობს (არ აძლევს), გასაქანს არ აძლევს, გზას უხშობს, ხელს უშლის.**

Böyle davranmasına meydan vermemeliydin.

მისი ასეთი მოქმედებისათვის ასპარეზი არ უნდა მიგეცა.

Meydana çıkarır „მოვლანზე გამოიტანს“ ***გამოააშკარავებს, გამოამხეურებს, გამოამჟღავნებს;** ◊ **დღის სინათლეზე გამოიტანს, ნიღაბს (ფარდას) ახდის.**

Sana anlatacağım büyük bir sırdır. Meydana çıkarsan sonra kepaze olurum.

შენთვის დიდი საიდუმლო მაქვს სათქმელი. ამას თუ ფარდას ახსნი, დასაცინი გავხდები.

Meydana geldi „მოედანზე გამოვიდა“ *გამოინდა, შეიქმნა, წარმოიშვა; ◇ თავი იჩინა.

Bütün listeler çok dikkatle hazırlanmasına rağmen bazı yanlışlar meydana geldi.

მოუხედავად იმისა, რომ სიები დიდი ეურადღებით მომზადდა, ზოგიერთმა შეცდომამ მაინც იჩინა თავი.

Meydana koyar *sh.*: Meydana çıkar.

Meydana vurur *sh.*: Meydana çıkarır.

Meydanı boş bıraktı „მოედანი თავისუფალი დატოვა“ *სამოქმედო ასპარეზი სხვას დაუთმო; ◇ ბურთი და მოედანი სხვას დაუთმო.

O meydana boş bıraktı, başkalar da diledikleri gibi davranmaya başladılar. ბურთი და მოედანი მიატოვა, სხვებმაც თავიანთი სურვილის მიხედვით დაიწყეს მოქმედება.

Meydanı boş buldu „მოედანი თავისუფალი ნახა“ *გაიმარჯვა, მდგომარეობის სრული ბატონ-პატრონი გახდა, სამოქმედო ასპარეზი მას დარჩა; ◇ ბურთი და მოედანი მას დარჩა, თავისუფლად გაინაგარდა.

Mezar kaçını „საფლავიდან გამოქცეული“ *გამხდარი, გაძვალტყავებული; ◇ ჩონჩხად ქცეული, სამარიდან წამომდგარი, ცარიელი ჩონჩხი, ცარიელი ძვალი და ტყავი.

- Mehmed'e ne olmuş böyle? Mezar kaçınına dönmüş.

მეკმედს რა დაემართა ასეთი? სამარიდან წამომდგარს დამსგავსებია.

Mezardan çıkardı „სამარედან ამოიყვანა“ *სიკვდილს გადაარჩინა, იხსნა; ◇ სიკვდილს კლანჭებიდან გამოჰგლიჯა.

Doktor zavallı ihtiyarı mezardan çıkardı.

ექიმმა საბრალო მოხუცი სიკვდილს გამოჰგლიჯა.

Mezarını kazar ◇ „სამარეს უთხრის“ *უბედურებას (საფრთხეს, სიკვდილს) უმზადებს; ◇ ორმოს უთხრის.

Başkalara mezarını kazar.
სხვებს სამარეს უთხრის.

Mırıl kırıl eder „იმანჭება, იგრიხება“ *იპრანჭება, ინაწება; ◇
თავპატიუს იღებს.

Miatını doldurdu „თავისი დრო შეავსო“ *საკმაოდ დიდხანს
იცხოვრა; ◇ თავისი დრო მოჭამა.

Doksana merdiven dayamış, başka ne ister, **miatını doldurdu.**

ოთხმოცდაათს მიუკაკუნა, მეტი რაღა უნდა, თავისი დრო
მოჭამა.

Midem bomboş ◇ „კუჭი ცარიელი მაქვს“ *მწიფი ვარ, მწია; ◇
კუჭში ნაწილი არ ჩამსვლია, კუჭი მიხმება.

Ben de çok acım. Sabahleyin kahvaltı da yapmadım. Saatlerdir **midem
bomboş.**

მეც მოწიფებული ვარ. დღლით არც კი მისაუწმია. რამდენი
საათია, კუჭი ცარიელი მაქვს.

Midesi bulanır ◇ „(ვილაცაზე, რაღაცაზე) გული ერევა (ემღერევა)“

1. *არ მოსწონს.

Bu herife **midesi bulanır.**

ამ ტიპზე გული ერევა.

2. *ღელავს.

Onun sözlerine **midesi bulanır.**

მის სიტყვებზე გული ემღერევა.

Minder altında eder „მინდურის¹ ქვეშ ამოსდებს“ *(საქმეს)
გააჭიანურებს; ◇ (დიდი ხნით) განზე გადადებს, მაუღქვეშ
ამოდებს.

Müdür bütün dilekçelerimizi minder altında etmiş.

დირექტორმა ყველა წვენი განცხადება მაუღქვეშ ამოდო.

Minder çürütür „მინდურს ცვეთს“ *უქმად ზის, დროს უქმად
ატარებს; ◇ ნაცარს ქეპავს, ბუზებს ითვლის, გულხელდაკრე-
ფილი ზის.

O, **minder çürütüp duruyor.**

ის მუდამ გულხელდაკრეფილი ზის.

1. ვიწრო ბადიში (იატაკზე დებენ და ზედ სხდებიან).

Minder serdi „მინდერი გაშალა“ *სტუმრად დიდხანს დარჩა; ◇
ლოგინი გაიშალა, ბინა დაიდო, კარავი გაიშალა.

Muhit yaptı ◇ „წრე, გარემო შექმნა“ *თავის ირგვლივ ნაცნობთა
რაოდენობა გაზარდა; ◇ წრე გაიფართოვა, თავისი წრე შექმნა.
Oturduğu şehirde çok iyi bir muhit yapmış.
ქალაქში, სადაც ცხოვრობდა, ნაცნობთა კარგი წრე შექმნა.

Mum gibi oldu ◇ „ცვილივით გახდა“ *დამჯერი, მორჩილი გახდა.
Bu hayvan terbiyecisi çok yaman! En vahşi hayvanlar bile onun elinde bir kaç
ayda **mum oluyorlar**.
ეს ცხოველთა მომთვინიერებელი ძალზე საოცარი ვინჩა.
ვევლაზე საშინელი მხეცებიც კი მის ხელში რამდენიმე თვეში
ცვილივით ხდებიან.

Mum yapıştırır „ცვილს აკრავს“ *იმასხოვრებს; ◇ ძაფს აბამს,
თითზე იჭდევს, ნიშანს ადებს.
Buraya bir **mum yaptırıp** işimize bakalım.
ამას ნიშანი დავადოთ და საქმეს მივხედოთ.

Muma çevirir „ცვილად აქცევს“ *იმორჩილებს, არჯულებს, თავისი
გაფლენის ქვეშ აქცევს; ◇ ქედს მოუდრეკს, აღვირს ამოსდებს,
თავს დაახრეინებს.
- Babam çok sert adamdı. En yola gelmez uşakları bile **muma çevirirdi**.
მამაჩემი ძლიერი პიროვნება იყო. გზიდან აცდენილ
ახალგაზრდასაც კი ქედს მოსდრეკდა.

Muma döndürür *ob.*: **Muma çevirir**.

Mumla arar ◇ „სანთლით დაეძებს“ *გულმოადგინებ ეძებს.
- Ali gibi bir adam bugün **mumla arasan** bulamazsın.
ისეთ ადამიანს, როგორიც ალია, დღეს სანთლით რომ ეძებო,
ყერ იპოვი.

Muz gibi oldu „ბანანივით იქცა“ *შერცხვა, დაირცხვინა; ◇ თავი
დახარა, თავი ჩაქინდრა.

Mürekkebi kurumadan „მელნის შეუშრობლად“ *სასწრაფოდ, და-
წერიდან ძალიან მოკლე დროში; ◇ ჯერ მელანიც არ
შემშრალა.

Mürekkebi kurumadan belgelerini geri istemişler.

ჯერ მელანი არ შემურობოდა და საბუთები უკან მოითხოვეს.

Mürekkep yalamış „მელნის მლოკავი“ *წერა-კითხვის მოყვარული, განსწავლულ-განათლებული; ◇ წიგნის ჭია.

Ahmet mürekkep yalamış olduğunu herkes biliyor.

აჰმედი რომ წიგნის ჭიაა, ყველამ იცის.

N

Nabzını yoklar „მაჯისცემას უმოწმებს“ *სხვის ფიქრებს (აზრებს და ა.შ.) ამოიცინობს; ◇ (ვისმეს) გულში ჩაიხედავს, გულში ჩაწვდება, სულში ჩაწვდება, სულსა და გულში ჩაწვდება.

- Onun nabzını yokladım. Seni asistan alacağı benziyor.

- მის გულში ჩავიხედე, უტყობა ასისტენტად აგიყვანს.

Nalını keseri gibi kendine yontar ◇ „ხელეჩოსავით თავისკენ ითლის“ *მხოლოდ თავის სარგებლობაზე ფიქრობს.

Basımevinin adamıyla görüşürken dikkat ettim nalını keseri gibi hep kendileri için yontmağa çalışıyordu.

როდესაც სტამბის წარმომადგენელს შეეხედი, ყურადღება მივაქციე, რომ ის ენოსავით ყველაფერს თავისკენ მიითლიდა.

Nalları attı (dikti) ჯარჯ. „ნალები ისროლა (გადაყარა)“ *მოკედა, ჩაძაღლდა; ◇ ფეხები გაფშიკა (გაჭიმა), ტყავი გაჭიმა, ჭირი მოგჭამა.

Ahmet çok kötü bir adamdı. O nihayet nalları dikti.

აჰმედი ძალიან ცუდი ადამიანი იყო. მან როგორც იქნა, ფეხები გაფშიკა.

Nalları kaldırdı „ნალები ასწია“ *გაიქცა, მოქუსლა, მოუსვა; ◇ გულა-ნაბადი აიკრა.

Mehmet tabancayı çekince haydut nalları kaldırıverdi.

როგორც კი მკმეღმა რევოლვერი დააძრო, ყანაღმა იქიდან მოქუსლა.

Namı nişanı kalmaz „მისი სახელი, მისი ნიშანი არ დარჩება“
*სიკვდილის შემდეგ დაეწეებას მიეცემა; ◇ მისი სახელი გაქრება, აღარ იქნება.

Namusunu temizledi ◇ „ნამუსი მოიწმინდა“ *შეღალბული ღირსება აღიდგინა.

Namusunu temizlemek için onu düelloya çağırdı.
ნამუსის მოსაწმენდად ღუელში გამოიწვია.

Nara yaktı „ცეცხლში დაწვა“ *გაამწარა, დატანჯა, ცუდ დღეში ჩააგდო; ◇ ჯოჯოხეთში (ცეცხლში) ჩააგდო.

Osman Ali'yi nara yaktı. Ali onun gömmesini de istemiyordu.

ოსმანმა ალი ჯოჯოხეთში ჩააგდო. ალის მისი დანახევა კი აღარ უნდოდა.

Nasıra bastı ◇ „კოჟიუზე დააბიჯა“ *გაამწარა, მისთვის ყველაზე მტკივნეულ საკითხს შეეხო.

Ne akla hizmet ediyor? ◇ „რა ჭკუას ემსახურება?“ *ჭკუა სად დაკარგა? რა ჭკუაზეა?

- Ali bahçenin çitini söktü, **ne akla hizmet ettiğini** bir türlü anıyamıyorum.

- აღიმ ბაღს მესრები მოაძრო. რა ჭკუას ემსახურება, არ მესმის.

Ne arıyor? ◇ „რას დაეძებს“ *რა საქმე აქვს? ◇ რა დაჰკარგვია?

Ne çiçektir biliriz *ახ.*: **Ne mal olduğunu biliriz.**

Ne mal olduğunu biliriz „ვიცი, რა საქონელიცაა“ *ვიცი, რომ ყოვლად უვარგისია, ცუდი ადამიანია; ◇ ვიცი, რა ხვითოცაა.

Ekrem'in ne mal olduğunu anladım. Artık onun adını duymak istemiyorum.

ექრემი რა ხვითოა, გავიგე. ამას იქით მისი სახელის გაგონება არ მინდა.

Nereden nereye ◇ „საიდან სადღაო?“ *ეს როგორ მოხდა? საკვირველია! განა ეს შესაძლებელია?

Böyle olacağına kimse inanmazdı. Nereden nereye?

არავის სჯეროდა, რომ ასე მოხდებოდა. საიდან სადღაო?

Ne sakala minnet, ne bıyığa „არც წვერს მადლობა და არც უღვავს“

* თავის იმედად არის, საქმეს დამოუკიდებლად, სხვისი დახმარების გარეშე აკეთებს; ◇ თავის თავს ეყრდნობა, არავის წინაშე ვალში არ არის.

Ben bu mevkii ne sakala, ne bıyığa minnet etmeden elde ettim. Kimseye teşekkür borcum yok.

ეს თანამდებობა ხელში ისე ჩავიგდე, რომ ვალში არავისთან ვარ. სამადლობელი არავისთან არაფერი მაქვს.

Ne selâm, ne sabah „არც სალაამი, არც დილა“ *მათი ურთიერთობა გაფუჭდა, ერთმანეთს აღარ ესალმებიან, ერთმანეთს სმას არ სცემენ; ◇ (ერთმანეთს) სალაამი შეუწყვიტეს.

Çoktandır görüşmüyoruz, ne selâm, ne sabah.

დიდი ხანია ერთმანეთს აღარ ვხვდებით, სალაამი შევწყვიტეთ.

Ne sen sor, ne ben söyliyeyim „ნურც შენ მკითხავ, ვერც მე გპტყვი“

*ძალიან ვდარდობ; ◇ ნულარ მკითხავ.

- Oğlunuz evlendi mi?

- Ah, **ne sen sor, ne de ben söyliyeyim.** Başım derte.

- თქვენი ვაჟი დაქორწინდა?

კჷ, ნულარ მკითხავთ, საგონებელში ვარ.

Ne yüzle? ◇ „რა პირით?“ - *რა სინდისით (ნამუსით)?

Delî Murat haca gitmek niyetindeydi, lâkin hangi yüzle? Etmediği kalmamıştı. Hebe öldürdüğü insanlar...

დეღი მურადი მექაში სალოცავად წასვლას აპირებდა, მაგრამ რა პირით? ნაუდენელი აღარაფერი დარჩენოდა. განსაკუთრებით, მის მიერ დახოცილი ადამიანები.

Neci oluyor? „რას წარმოადგენს?“ *მას ანგარიშს არავინ უწევს, მას არავინ ეკითხება ჭკუას; ◇ ვინ რას ეკითხება? ეგ ვის დაჰკარგვია?

Sen neci oluyorsun da bu işe karışyorsun?

შენ ვის დაჰკარგვიხარ, ამ საქმეში რომ ერევი?

Nefsini yendi „თავის სუნთქვას აჯობა“ *მითიმინა; ◇ თავს აჯობა, თავი შეიკავა (შეიმაგრა), თავისი გრძნობები მოთოკა.

Nuri nefsinî yenemeyip o günleri hatırladığında iki gözü iki çeşme.

ნურიმ თავი ვერ შეიკავა და იმ დღეების მოგონებაზე ცხარე კრემლებით ატირდა.

Nefsini zaptetti *ob.*: Nefsini yendi.

Nereden esti? „საიდან დაბერა?“ *საიდან მოაგონდა? ◇ საიდან მოიტანა? თავში საიდან მოუვიდა? საიდან სადაო?.

Oralara gitmek nereden esti?

იქ წასვლა საიდან მოაგონდა?

Nohut oda, bakla sofa ბარდის – ოთახი, ცერცვის – ძოლი“ *პატარა (ვიწრო) ოთახებიანი სახლი; ◇ კატა კუდს ვერ მოიქნევს. Ahmet evlenecekmiş. Ama böyle bir ev tutmuş ki tam **nohut oda, bakla sofa**.

ამჟღად თურმე ქორწინდება, მაგრამ ისეთი სახლი უქირავებია, რომ იქ კატა კუდს ვერ მოიქნევს.

Noktası noktasına ◇ „წერტილ-წერტილ“ *სრულად, მთლიანად, ზედმიწევნით, ზუსტად; ◇ წვრილ-წვრილად, თავიდან ბოლომდე, ნაბიჯ-ნაბიჯ.

- Şermine itimat edebilirsiniz. O bir şeyi üzerine aldı mı, **noktası noktasına yapar**.

შერმინს შეგიძლია ენდო. მან თუ საქმეს ხელი მოჰკიდა, ბოლომდე მიჰყვება.

Nuh der, peygamber demez „ნოეს ამბობს, წინასწარმეტყველს არა“ *ჯიუტია, კერპია; ◇ თავის ნათქვამაა, თავისას არ იშლის, ვირზე თუ შეჯდა ველარ ჩამოსვამ.

Çok inat birisidir, o bir kere Nuh dedi ki, **peygamber demez**.

ძალიან ჯიუტი ვინმეა, ერთი თუ ვირზე შეჯდა, ველარ ჩამოსვამ.

Nuh Nebi'den kalma „ნოე წინასწარმეტყველიდან შემორჩენილი“ *ძველისძველი, დრომოტყმული, ყავლგასული, ადამიანინდელი; ◇ ადამის დროის, ადამის ჟამის, ადამ და ევას დროინდელი.

Nuh Nebi'den kalma bir evde oturuyordu.

ადამის ჟამის სახლში ცხოვრობდა.

Numara yaptı *კარგ.* „ნომერი გააკეთა“ *თვალთმაქცა, ითაღლითა, იაფურისტა; ◇ თვალები აუხვია, თვალები დაუბრმავეა, თვალში ნაცარი შეაყარა.

Numara yapma da işimize bakalım.

თვალებს ნუ გვ ხევე და საქმეს მივხედოთ.

Numarasını verdi ◇ „იარლიყი მიაკრა“ *(მას'სე) ც'ელი ა'სრი შექმნა; ◇ ავტორიტეტი გაუფუჭა, სახელი გაუფუჭა, სახელი გაუტეხა, თავი მოსჭრა.

Nutku tutuldu „მეტყველება წაერთვა“ *(ში'მისაგან, აღელვებისაგან ან გაბრა'სებისაგან) მეტყველების უნარი წაერთვა, ვეღარაფერი თქვა, ხმა ვეღარ ამოიღო; ◇ ენა ჩაუვარდა, სიტყვა გაუწყდა, ხმა ჩაუწყდა, ენა წაერთვა.

Ev sahibini karşısında görünce **nutku tutuldu**.

როგორც კი სახლის პარტონი დაინახა, ენა ჩაუვარდა.

O

O balık başka balık „ის თეუ'ხი სხვა თეუ'ხია“ *ის განსაკუთრებულია, გამორჩეულია; ◇ ის სულ სხვაა.

Sen prensip olarak arabayı kimseye vermiyordun! Dün direksiyondaki sarışın kimdi?

- E... Oğlum, **o balık başka balık...**

შენ ხომ მანქანას პრინციპულად არავის ათხოვებდი? აბა, გუშინ საჭესთან რომ ქერა იჯდა ვინ იყო?

ე... შვილო, ის სულ სხვაა...

O duvar senin, bu duvar benim „ის კედელი შენია, ეს კედელი ჩემი“

*გალეშილი მთვრალი, ფეხზე ძლივს დგას; ◇ ერთი ორად ეჩვენება, კედელ-კედელ დადის, რვიანებს წერს.

O duvar senin bu duvar benim güçlkle eve vardım.

რვიანებს ვწერდი. შინამდე ძლივს მივაღწიე.

O gün, bugün „ის დღე, ეს დღე“ *იმის მეტი აღარ, იმის შემდეგ აღარ; ◇ ის დღეა და ის.

Hüseyin doktorasını yapmak üzere iki sene önce Amerika'ya gitti. **O gün bugün** kendisinden bir haber alamadık.

პუსეინი სადოქტოროს დასაცავად ორი წლის წინ ამერიკაში წავიდა. ის დღე იყო და ის დღე, მისგან არავითარი ამბავი არ მოგვსვლია.

O yaprağı kapadım „ის ფურცელი დაეხურე“ *დიდი ხანია, რაც დავივიწყე; ◇ წარსულს ჩაებაბარე.

- Haydi, gel. bu akşam dansa gidelim. Birçok güzel kızla tanıştım.

Ah, ben o yaprağı çoktan kapadım, çekil başımdan!

წამო, ამ საღამოს ცეკვაზე წავიდეთ, ბევრი ღამაში გოგონა გავიცანი.

ჰკ. მე ეგეთები წარსულს ჩაებაბარე, თავიდან მომწყდი!

O yolun yolcusu „იმ გზის მგზავრი“ *მომაკვლავი; ◇ გზა იქეთკენ აქვს, იმ გზაზე წამსვლელია, საამქვეყნო პირი არ უჩანს.

- Duyudun mu? Ahmet Bey ölmüş?

- Ne yapalım, hepimiz o yolun yolcusuyuz.

გაიგე? ბატონი აჰმედი გარდაიცვალა!

რას იზამ, ყველანი იმ გზაზე წამსვლელები ვართ.

Ocağı kör kaldı ◇ „კერა ჩაუქრა“ *გეარის გამგრძელებელი აღარავინ დაურჩა; ◇ კერა ჩაუქრა (გაუცივდა), ფუტი გაუცივდა. Küçük oğlu ölünce ocağı kör kaldı.

უმცროსი ვაჟიც რომ გარდაეცვალა, კერა ჩაუქრა.

Ocağına darı ekti ob.: Ocağına inciri dikti.

Ocağına inciri dikecek „კერაზე ლელვს დარგავს“ *ოჯახს დაღუპავს (განადგურებს), ოჯახს დააქცევს; ◇ კერაზე წყალს დაასხამს, ოჯახს მოშლის, კერას (ფუტს) გააცივებს, კერას ჩააქრობს.

Ocağını söndürecek ob.: Ocağına inciri direcek.

Ocak başına yıkıldı ◇ „ოჯახი თავზე დაექცა“ *განადგურდა, მოისპო; ◇ ოჯახი წაექცა, კერა გაუცივდა.

Ocak battı ◇ „კერა მოისპო“ *ოჯახი განადგურდა, ოჯახი (საგვარეულო) ამოწყდა; ◇ კერა მოისპო, კერა ჩაქრა, ფუტი გაცივდა. Bir yılda ocak battı.

ერთ წელიწადში ოჯახი ამოწყდა.

Ocak söndü ob.: Ocak battı.

Odun gibi adam „შეშახავით აღამიანი“ *ხისთავა, რეგენი, შეუგნებელი; ◇ ხის თავი აბია.

Hiç kimsenin dediklerini dinlemez, gerçekten **odun gibi adam**.

არავის ნათქვამს არ უსმენს, ნამდვილად ხის თავი აბია.

Ok gibi ciğerine işledi „დეიდლ'ში ისარივით ჩაესო“ *ქ'კინა, მტკივნეულ საკითხს შეეხო; ◇ გულში (ისარივით) მოხედა, გული ეტკინა.

Komşusunun dediği **ok gibi ciğerine işledi**.

მეზობლის ნათქვამი გულში ისარივით მოხედა.

Ok yayıdan çıktı „ისარი მშვილდიდან გავარდა“ *საქმეს აღარაფერი ეშველება, დაგვიანებულისა; ◇ რაღა დროსია, მოსახდენი მოხდა.

- Sahiden arabanı bu kadar ucuza mı satıyorsun?

- Ne yapayım. **ok yaydan çıktı**, söz verdim.

მანქანას მართლა ასე იაფად ყიდი?

რა ვქნა, მოსახდენი მოხდა, სიტყვა მივეცი.

Okkanın altına girer „ოყის ქვეშ აღმონძლება“ *(უსამართლოდ, დაუმსახურებლად) ისჯება, ისაგრება, ზარალდება, უბედურდება; ◇ შავი დღე დაადგება.

Eğer gözünü açmaz, bu kör dövüşüne bir nihayet vermezsen muhakkak **okkanın altına gidersin**.

თვალს თუ არ გაახეღ და ამ უაზრო ჩხუბს ბოლოს არ მოუღებ, ნამდვილად შავი დღე დაგადგება.

Oldu olacak, kırıldı nacak „მოსახდენი მოხდა, ცული გადატყდა“

*საქმეს აღარაფერი ეშველება, აღარაფერი შეიცვლება; ◇ მოსახდენი მოხდა, (საქმეს) უკან ვეღარ შემოატრიალებ.

İşin geriye dönüşü yok; **oldu olacak, kırıldı nacak**.

საქმეს უკან ვეღარ შემოატრიალებ. მოსახდენი მოხდა.

Oldum bittim „(რაც) გაენნდი, გავიზარდე“ *თავიდანვე, დიდი ხანია; ◇ რაც თავი მახსოვს, რაც თვალი გამიხვლია, რაც ამ ქვეყნად გაენნდი.

Oldum bittim annem başağrısı çeker. Doktorlar bir türlü çaresini bulamadılar.

რაც თავი მახსოვს, დედანიემს თავი სტკივა. ექიმებმა ვერაფერი ეშველეს.

Olmuş (veya pişmiş) armut gibi eline düşer „მწიფე მსხალივით ხელში უვარდება“ *(რასმეს) უმრომლად, შეუქუხებლად იღებს; ◇ მზამზარეულზე ზის, მზამზარეული მოსდის.

Oltaya düşer ქარგ. ◇ „ანკესზე წამოეგება“ *მოტყუედება; ◇ მახეში გაებმება.

- Lemi bu sefer **oltaya düştü**. Nuran onun yakasını kolay bırakmaz.
ლეში ამჯერად მახეში გაება. ნურანი მას თავს ადვილად არ დაანებებს.

Oltayı yuttu *sl.*: **Oltaya düştü**.

Omuz omuza ◇ „მხარი მხარს“ *ერთად, შეკავშირებულად, ერთიანი ძალით; ◇ მხარის მიცემით, მხარში დადგომით, გვერდი-გვერდ ყოფნით.

Omuz omuza verirseniz zorlukları yenersiniz.
ერთმანეთს თუ მხარში ამოუდგებით, სიძნელეებს გადალახავთ.

Omuzdan attı „მხრებიდან გადაიგდო“ *(რაიმე არასასურველისაგან) გათავისუფლდა, გადარჩა; ◇ თავი დაიხსნა, თავი დააღწია, თავი დაიძვრინა, თავიდან მოიშორა.

Zor durumu omuzdan attı.
მიძიმე მდგომარეობას თავი დააღწია.

Omuzlar kaldırır ◇ „მხრებს იჩნავს“ *გაურკვეველ მდგომარეობაშია, არ იცის, რა ქნას, დაბნეულია.

Omuzları çökmüş „მხრებნამოშვებული“ *დაღვრემილი, გულგატეხილი, ყურებნამოყრილი; ◇ ყურები აქვს ჩამოყრილი, გული აქვს გატეხილი.

Omuzuna alır ◇ „თავის მხრებზე იღებს“ *თავისი პასუხისმგებლობის ქვეშ იღებს; ◇ თავის თავზე იღებს.
Suçlarını omuzlarına aldı.

მათი დანაშაულებას თავის თავზე აიღო.

Omuzuna biner ◇ „მხრებზე აწევს“ *(ცხოვრება ურთულდება (ემძიძება); ◇ მისი თავსამტვრევი ხდება, მის მხრებზე გადადის, კისერზე აწევება, ტვირთად აწევება.

İşin güçlüğünü omuzuna bindi.

საქმის სიძნელე მას დააწვა კისერზე.

Omuzuna vurur „მხარზე აკიდებს“ * დაავალებს, დააკისრებს; ◇
ზურგზე აკიდებს, თავს მოახვევს.

Bu işi omuzuna vuracaklarını hiç bilmiyordu.

არ ეგონა, თუ ამ საქმეს აკიდებდნენ.

Omuzunu silkti „მხრები შეიბერტყა“ *თავიდან მოიშორა; ◇ ყური
არ შეიბერტყა, ყური არ ათხოვა (არ უგდო).

Anlattıklarına omuz silkti.

ჩემს ნაამბობს ყურიც არ ათხოვა.

Omuzunda taşır ◇ „ზურგით ატარებს“ *ძალიან უფროსხილდება,
უკლის, პატრონობს, მზრუნველობს; ◇ ხელისგულზე ატარებს,
ცივ ნიაფს არ აკარებს, თავზე ევლება (დაფარფატებს).

O, çocuklarını omuzunda taşırır.

შვილებს ხელისგულზე ატარებს.

Omuzunu verdi ◇ „მხარი მისცა“ *დაეხმარა, მიეშველა; ◇ მხარში
ამოუდგა, გვერდში ამოუდგა, ხელი გაუწოდა.

Meslekteki yükselişim için kimse bana omuz vermiş değil.

პროფესიის ასამაღლებლად გვერდში ამომდგომი არავინ მყავს.

On paralık eder „ათ ფულად აფასებს“ *არაფრად აგდებს, ანგა-
რიშს არ უწევს, ამცირებს; ◇ ფასს უკარგავს, ბუზადაც არ
თვლის, აბუჩად იგდებს.

Beni komşuların yanında on paralık etti.

მეზობლების წინაშე აბუჩად ამიგდო.

On parmağım iki elim yakasındadır „ათი თითი და ორი ხელი მის
საყელაში მაქვს“ *ვერსად წამივა, სად წამივა, ვერ გამეჭკვევა;
◇ მისი საბელი ხელში მიჭირავს, ჩემს ხელშია.

On parmağım iki elim yakasında olduğunı iyi bilir, bunum için gözüme bakar.

კარგად იცის, რომ ჩემს ხელშია. ამიტომაც თვალებში მიყურებს.

On parmağında on hüneri var „ათ თითში ათი უნარი აქვს“ *ყველა-
ფერი ეხერხება, ხელმარჯვეა; ◇ ოქროს ხელი აქვს, რა გინდა,
რომ მისი ხელიდან არ გამოვიდეს.

Çok becerikli bir kız. **On parmağında on hüner var.**

ძალზე ყონალი გოგონაა, ოქროს ხელი აქვს.

On parmağında on kara var „(მისი) ათივე თითი შავია“ *ცუდი (ხა-
შიში) პიროვნებაა, ხაშინელი ცილისმწამებელია, ყველას ღან-
ძღავს; ◇ ყველას ჩირქს სცხებს, ყველას ღაფს ასხამს.

Onu hiç kimse sevmez, on parmağında on kara var.

ის არავის უყვარს, ყველას ჩირქს სცხებს.

Onda bet beniz kalmadı ◇ „სახეზე ფერი დაეკარგა“ *შექმინდა, შე-
კრთა; ◇ ფერფური წაუვიდა, ადამიანის ფერი აღარ ადევს, მიტკ-
ლის ფერი დაედო.

Ansızın benim geldiğim zaman onda bet beniz kalmadı.

ჩემს გამოჩენაზე ერთბაშად სახეზე ფერფური წაუვიდა.

Onun ipiyle kuyuya inilmez „მისი თოკით ჭაში არ ჩაისვლება“ *მის
იმედად ყოფნა არ შეიძლება; ◇ მას ვერ დაეყრდნობი.

Onun ipiyle kuyuya inilmeyeceğini herkes bilir.

ყველამ იცის, მასზე დაყრდნობა რომ არ შეიძლება.

Ortada kaldı ◇ „შუა გზაზე დარჩა“ *გაურკვეველ მდგომარეობაში
დარჩა, არ იცის, რა გზას დაადგეს.

Onun gelmediğinde ortada kaldı, ne yapacağını bilmiyordu.

მისი მოუსვლელიობით შუა გზაზე დარჩა, არ იცოდა, როგორ
მოქცეულიყო.

Ortadan kayboldu „იქიდან დაიკარგა“ *შეუმჩნეველად წავიდა; ◇
გაუჩინარდა, იქიდან აორთქლდა.

Kız günün birinde ortadan kayboldu.

გოგონა ერთ დღეს იქიდან გაუჩინარდა.

Ortadan söyler ◇ „სხვათა შორის ლაპარაკობს“ *ზოგადად, უმი-
სამართოდ ლაპარაკობს, მისი ნათქვამი კონკრეტულად არავის
ესება; ◇ ისე ლაპარაკობს, თავისთვის ლაპარაკობს.

Ortak bir dil buldular ◇ „საერთო ენა გამონახეს“ *შეთანხმდნენ.

Ortalığı birbirine kattı „იქაერთობა ერთმანეთში აირია“ *ღიღი
არეულ-დარეულობა შეიქმნა; ◇ ყველაფერი თავდაყირა დადგა,

აირია მონასტერი, ძაღლი პატრონს ველარა სცნობს, ერთი ალთას, მეორე ბალთას.

Dedikodularıyla iki günde **ortalığı birbirine kattı.**

ჭორების შედეგად ორ დღეში ირგვლივ ყველაფერი თავდაყირა დადგა.

Ortalıkta cehennem kazanları kaynıyor „ირგვლივ ჯოჯოხეთის ქვაბები დუღს“ *საშინელი მდგომარეობაა; ◇ ჯოჯოხეთი ტრიალებს, დედა შვილს ვერ აიყვანს, ცოდვის კითხვა ტრიალებს.

Ortaya bir balgam atar *ქულა* „ირგვლივ შხამს ანთხევს“ *ღვარძლიანად, გესლიანად ღაპარაკობს, მწარე სიტყვებს ამბობს; ◇ შხამს ანთხევს, ყველას შხამავს.

Ortaya çıkardı „შუაში გამოიტანა“ *აღმოაჩინა, გამოავლინა, გამოააშკარავა, გამოამჟღავნა, ამხილა, გამოაჭენა; ◇ სააშკარაოზე გამოიტანა, ქვეყანას მოსდო.

Ortaya öikti „განხდა“ *წარმოიქმნა, წარმოიშვა, აღმოცენდა; ◇ თავი იჩინა.

Bir kabine buhranı ortaya çıkmısti.

თავი იჩინა სამთავრობო კრიზისმა.

Ortadan kayboldu *ob.:* **Ortaya çıkmısti.**

Ortaya vardı „შუამდე (შუაგულამდე) მიადწია“ *ყველამ გაიგო; ◇ ქვეყანა შეიყარა, ქვეყანას მოედო (მოეფინა).

Ot yoldurur „ბალახს აგლეჯინებს“ *მნელ საქმეს აკეთებინებს (ავალებს); ◇ ცხვირით მიწას ათხრევენებს.

(Birine) Oyun etti (yaptı) ◇ „ონი უქნა, თამაში მოუწყო“ *გაათამაშა, მოატყუა, აატამაშა.

Oyuna gelmez ◇ „თამაშს არ აჰყვება“ *არ მოტყუვდება; ◇ ვერ გაათამაშებ, ვერ გააცურებ.

Sonunda onun oyuna gelmediğini anladı.

ბოლოს მიხვდა, რომ ის თამაშს არ აჰყვებოდა.

Öbür dünyaya gönderir „იმ ქვეყნად გააგზავნის“ *მოკლავს, არ აცოცხლებს, ცოცხალს არ დატოვებს; ◇ იმ ქვეყნად გაამგზავრებს, იმ ქვეყნისკენ პირს უზამს, საიქიოს გაისტუმრებს.
Deli Murat öbür dünyaya kırk insanı göndermişti.
 დელი მურადს იმ ქვეყნად ორმოცი კაცი გაუსტუმრებია.

Öbür dünyayı boyladı „ის ქვეყანა გაზომა“ *მოკვდა; ◇ იმ ქვეყნად წავიდა.
Bu namussuz herif çok şükür en nihayat öbür dünyayı boyladı.
 ეს უნამუსო კაცი, მადლობა ღმერთს, როგორც იქნა, იმ ქვეყნად წავიდა.

Ödü koptu „ნაღველი გაუსკდა“ *საშინლად შეშინდა; ◇ გული გაუსკდა, ელეთმელეთი დამართა.
Karşı tarafa bakınca görmüş ki kocaman bir Dev eğilip su içiyor ırmaktan.Natsarkeki'a'nın ödü kopmuştu.
 მოპირდაპირე მხარეს რომ გაიხედა, ხედავს, უშველებელი დევი წყალს დასწაფებია და სვამს. ნაცარქექიას გული გაუსკდა.

Ödü patladı *იხ.*: **Ödü koptu.**

Ödünü kopardı „ნაღველი მოაგლიჯა“ *შეაშინა; ◇ გული გაუხეთქა, გული გადაუბრუნა (გადაუტრიალა), ლეთმელეთი დამართა, ერთი სიცოცხლე გაათავებინა, თავზარი დასცა.
Babam çok kızdı bir bakışından ödümüzü kopardı.
 მამა ძალიან გაგვიბრაზდა. ერთი შემოხედვით გულები დაგვიხეთქა.

Öğretirim sana! „მე შენ გასწავლი!“ *ნახე, რა დღეში ჩაგაგდო! ნახე რა გიქნა! ◇ მე შენ გიჩვენებ შენსას! მე შენ გასწავლი ჭკუას! შავ დღეს დაგაყრი! მე შენ გიჩვენებ სეირს (თამაშას)!

Ökçeleri çektii „ქუსლი ასწია“ *მოქუსლა; ◇ მიწას ფეხს არ აკარებს, კალთები აიკრიბა.

Ökçesine bastı „ქუსლზე ფეხი დაადგა“ *დაედევნა, სდია, დაეწია, წამოეწია; ◇ კვალდაკვალ მიჰყვა, კვალში ჩაუდგა.

Ökseyc bastı „წებოს დააბიჯა“ *მოტყუვდა; ◇ მახეში გაება, ანგარიშიში შეცდა.

Hepimiz ökseyc bastık.

ყველანი მახეში გაევით.

Öküzü bıçağın yanına götürür ◇ „ხარი დანასთან მიჰყავს“ *საქმეს აძნელებს, ართულებს.

Öküzün altında buzağı arar „ხარის ქვეშ ხბოს ეძებს“ *იქ არ ეძებს, სადაც საჭიროა; ◇ არასწორ გზას ადგას, რაღაც ეშლება, მისამართი ეშლება.

Eğer yapacağı ticaret için kayın pederinden sermaye alabilirim diye umuyorsan, öküzün altında buzağı arıyorsun. Onun iflas ettiğini galiba bir sen bilmiyorsun!

შენ თუ იმის იმედი გაქვს, რომ მომავალი ვაჭრობისთვის კაპიტალს სიმამრს გამოართმევ, რაღაც გეშლება, ალბათ არ იცი, რომ ის გაკოტრდა.

Öl dediği yerde ölür, kal dediği yerde kalır „სადაც ეტყვის მოკვდიო, იქ მოკვდება, სადაც – დარჩიო, იქ დარჩება“ *მოკვდება და იმის ნათქვამს (სიტყვას) შეასრულებს, იმის სურვილზე (ნათქვამზე) დადის, იმის ჭკუაზე დადის; ◇ იმის ნათქვამს (სიტყვას) არ დაადებს, იმის ნათქვამს (სიტყვას) არ გადაუხვევს, სადაც ეტყვის, დადებიო, იქ დადება, მოკვდება და მის სიტყვას არ გადავა.

Babasını dinler. Öl dediği yerde ölür, kal dediği yerde kalır.

მამას უჯერებს. მოკვდება და მის სიტყვას არ გადავა.

Ölçüp biçer ◇ „ზომავს და ჭრის“ *წინდახედულად მოქმედებს; ◇ (საქმეს) ბევრჯერ აწონ-დაწონის, ასჯერ გაზომავს და ერთხელ გაჭრის.

Ölçüp biçerek böyle yapmaya karar verdik.

ბევრჯერ აწონ-დაწონეთ და საქმის კეთება ისე გადავწყვიტეთ.

Ölçüyü kaçırdı „საზომი ხელიდან გაუშვა“ *სომიერება დაკარგა, ზომას გადააჭარბა, გადაამეტა, გადააჭარბა; ◇ ზღვარს გადასცილდა.

Ölçüyü kaçıınca sarhoş olmuş.

როდესაც საზღვარს გადასცილდა, დათვრა.

Öldürseler kanı akmaz ◇ „რომ მოკლან, სისხლი არ წამოუვა“
*თავზარდაცემულია, გამწარებულია, გაოგნებულია; ◇ დანა რომ დაარტყა, სისხლი არ წამოუვა, ძარღვებში სისხლი ეყინება.
Böyle kötü sonucu hiç beklemiyordu, öldürseler kanı akmazdı.
ახეთ ცუდ შედეგს არაფრით არ ელოდა, დანა რომ დაეკრათ, სისხლი არ წამოუვიდოდა.

Ölme, eşeğim, ölme! *ყაბიღ.* „არ მოკვდე, ჩემო სახედარო, არ მოკვდე!“
*ღმერთმა გაძლება მოგცეს; ◇ აცე, ვირო, ნუ მოკვდები, გაზაფხულზე იონჯა მოვაო.
Yedi saat geldi yedi saat gidecek, sonra da yaralı kardeşini Veliköy'e getirecek. ölme eşeğim, ölme, bahar gelsin, yoncalar bitsin...
შვიდი საათი მოსვლას მოუნდება, შვიდი საათი – წახვლას, შემდეგ დატრილ ძმას ველიქოიში რომ წაიყვანს... აცე, ვირო, ნუ მოკვდები, გაზაფხულზე იონჯა მოვაო.

Ölmek var, dönmek yok „სიკვდილი არის, დაბრუნება არა“ *საქმე უსათუოდ უნდა გაკეთდეს; ◇ ან სიკვდილი, ან გადარჩენა, უკან დასახვევი გზა არ არის.

Ölü mevsim ◇ „მკვდარი სეზონი“ *თევები, როდესაც ნაკლები ვაჭრობაა.
Ölü mevsim olduğu için parasal sıkıntı çekiyoruz.
მკვდარი სეზონის გამო ფინანსურ გაჭირვებას განვიცდით.

Ölüm kalın meselesi „სიკვდილისა და გადარჩენის საკითხი“; *(სიცოცხლისათვის) მნიშვნელოვანი საკითხი; ◇ ყოფნა-არყოფნის საკითხი, სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხი.
Bu, hepimiz için ölüm kalın meselesiydi.
ჩვენთვის, ყველასათვის, ეს სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხი იყო.

Ölümü göze aldı ◇ „სიკვდილს თვალეში შეხედა“ *სიკვდილს არ შეუშინდა, გაბედა, გარისკა; ◇ სიკვდილს თვალი გაუსწორა.
Ölümü göze alıp işe koyulduk.
სიკვდილს თვალი გაუსწორეთ და საქმეს შევეუდექით.

Ölümüne susar „სიკვდილი სწყურია“ *თავს სასიკვდილოდ დებს, თავი არ ენანება; ◇ სიკვდილი მონატრებია, თავი გადადებული აქვს, თავი მოსძულებია.

Ölümüne susamış kimse, meydana çıksın.

ვისაც სიკვდილი მონატრებია, მოედანზე გამოვიდეს.

Ölüyü güldürür ◊ „მკვდარს გააცინებს“ *კომიკურია, სამასხარაოა.

- Orhan'ın anlattığı hikâyeler ölüyü bile güldürür doğrusu.

ორჰანის მონაყოლი ამბები მკვდარსაც კი გააცინებს.

Ömrünü çürütür „ცხოვრებას იღუპავს (ისპობს), იუბელურებს“

*ცხოვრებას იუგემურებს; ◊ ცხოვრებას იშხამავს (იმწარებს).

Zavallı adamcağız ömrünü bu tozla kitaplar arasında çürüttü, gene de bir eser vermeden öldü.

საბრალომ თავისი ცხოვრება ამ მტერიან წიგნებში გაიუგემურა და მაინც ისე გარდაიცვალა, რომ ერთი ნაშრომიც ვერ შექმნა.

Önünde ardında gidilmez „იმის წინ და უკან არ წაიხველება“ *არა-

სანდო პიროვნებაა, (ერთობლივ საქმეში) ვერ ენდობი; ◊ მას ვერც წინ გაიყოლიებ და ვერც უკან მიჰყვები.

Öylesi insanın önünde ardında gidilmez.

ასეთ ადამიანს ვერც წინ წაიძლოლებ და ვერც უკან მიჰყვები.

Önüne ardına bakmaz „წინ და უკან არ იხედება“ *წინდაუხედავად

იქცევა, სიფრთხილეს არ იჩენს; ◊ წინ არ იხედება, ბრმად მოქმედებს, ალაღბედზე მოქმედებს.

Önüne bir kemik attı „წინ ძვალი დაუგდო“ *გაანუმა; ◊ ძვალი მიუგდო.

Önünü ardını bilir „(რისამე) წინა და უკანა იცის“ *ფრთხილია,

წინდახედულია; ◊ წინ იყურება, ასი თვალი და ასი ყური აქვს გამობმული.

Önünü ardını düşünmez „წინა და უკანაზე ფიქრობს“

*წინდაუხედავად იქცევა; ◊ წინ არ იხედება, ხვალეზე არ ფიქრობს, მოკლე ჭკუისაა.

- “Evet” derken önünü ardını düşünmedin, şimdi sızlanıp duruyorsun.

როდესაც “დიახ“-ო თქვი, წინ არ გაიხედე, ახლა კი გაუთავებლად წუხხარ.

Öp babanın elini *ფაზილ*. „აკოცე მამას ხელსე“ *მორხა, გათავდა.
საქმე გაფუჭდა; ◇ მოგჭამა ჭირი.
Bakalım şimdi ne yapacaksın? Öp babanın elini.
უნახოთ, ახლა რას გააკეთებ? მოგჭამა ჭირი.

Öperken ısırır „როცა ჰკოცნის, (თან) ჰკბენს“ *მომღიმიარე სახით
სიავეს სნადის, ვერაგია, ფარისეველია; ◇ თეთრ კბილებს აჩენს.

Örnek alıyor ◇ „მაგალითს იღებს“ *პობაძავს.
Her konuda arkadaşından **örnek alıyordu.**
ყველა საკითხში ამხანაგისაგან მაგალითს იღებდა.

Örs ile çekiç arasında „გრდემლსა და უროს შორის“ *გამოუკვალ
მღვთმარეობაში: ◇ ორ ცეცხლშუა, ორ წყალშუა, წინ წყალი,
უკან - მეწყერი.

Öteki dünyayı boyladı „საიქით გაზომა“ *მოკვდა, სიცოცხლეს
გამოესალმა; ◇ იმ ქვეყანაში გადასახლდა, საიქით აღმოჩნდა.
Öyle bir savurmuş ki, öteki dünyayı boyliyacaktı.
ერთი ისეთი მოუქნია, რომ იმ ქვეყანაში ამოჰყო თავი.

Ötesi var mı? „ამის იქეთ არის (რაიმე)?“ *ეშიშობ, რაიმეს ხომ არ
მიმაღაუთ? ◇ ამის მიღმა რაიმე ხომ არ იმალება? რაშია საქმე?

Özü sözü bir *ახ.*: **Özü sözü yerinde.**

Özü sözü yerinde „სიტყვა თავის ადგილსე აქვს“ *ნათქვამს
ასრულებს; ◇ მისი სიტყვა და საქმე ერთია, სიტყვის კაცია.
Özü sözü yerinde olduğu için herkes tarafından seviliyordu.
სიტყვის კაცი იყო, ამიტომ ყველას უყვარდა.

P

Pabuçlarını eskitti ◇ „ფეხსაცმელები გაცვითა“ *რაიმე საქმის
გასაკეთებლად (სადმე) ხშირად იარა; ◇ რკინის ქალამნები
ჩაიცვა, ფეხებზე კოუივი გაიჩინა.
Mahkemelere gittiğinden pabuçlarını eskitti.
სასამართლოში სიარულით ფეხსაცმელები გაცვითა.

Pabuçtan aşığı „ფეხსაცმელებზე დაბალი“ *ყოვლად უვარგისი, უფასური, გამოუსადეგარი; ◇ კაპიკია მისი ფასი, ჩირადაც არა ღირს.

Pabucu eski „(მისი) ფეხსაცმელი ძველია“ *უვარგისია, არაფრად ღირს; ◇ კაპიკია მისი ფასი, გახერეტილ შაურიანადაც არ ღირს.

Pabucu ters giydirir „ფეხსაცმელს ეკელმა ნაცემეს“ *ეშმაკია, მოხერხებულია; ◇ პირში ჩალას გამოაველებს, მშრალზე (ცარიელზე) დასვაძს, წყალზე წაიყვანს და წყალს არ დააღვეინებს. **Öyle göründüğüne bakma, hepimize pabucu ters giydirir.** ასე რომ გამოიყურება, ეურადღებას ნუ აქცევ, ჩვენ ყველას ცარიელზე (მშრალზე) დაგვსხამს.

Pabucuma kadar „ნემს ფეხსაცმელამდე“ *რა მენადღება, სულაც არ მედარდება, არ მაწუხებს; ◇ ფეხებზე მკიდია, არაფრად ვაგდებ, აინუნშიაც არ ვაგდებ, ამ ჩემს ფეხებს.

Pabucumu alırsın „ნემს ფეხსაცმელს მიიღებ“ *ნემგან ვერაფერს მიიღებ; ◇ ჩემ ფეხებს მიიღებ, ფეხები არ მომჭამო.

Pabucuna girip oturur „ფეხქვეშ ედება“ *ეპირფერება, მლიქნელურად ექცევა; ◇ ხელ-ფეხს ულოკავს (უკოცნის).

Pabucunu bırakmaz „თავის ფეხსაცმელს არ დაუტოვებს“ *მისი სულაც არ ეშინია; ◇ ყურსაც არ ათხოვებს, ყურს არ უგდებს. **Babası ne kadar kızarsa kızsın, Ertan pabucunu bırakmaz.** მამამისი როგორც არ უნდა გაბრაზდეს, ერთანი მას ყურს არ უგდებს.

Pabucunu eline verir „ფეხსაცმელს ხელში მისცემს“ *(სამსახურიდან) დაითხოვს, გააგდებს; ◇ ფეხს ამოაკვეთინებს, პანღურს ამოჰკრავს, კარს მიუხურავს, გარეთ გაუძახებს. - **Şu hizmetçi bu kadar bir kere daha böyle terbiyesizlik ederse pabucunu eline vereceğim.**

მოსამსახურემ ასეთი თავხედობა თუ კიდევ ნაიღინა, მაშინვე გარეთ გაუძახებ.

Pabucunun ucuna basar ◊ „ფეხის წვერებზე დადის“ *მორიდებულად იქცევა.

Babasının karşısında pabucunun ucuna basar.
მამამისის წინაშე ფეხის წვერებზე დადის.

Paçaları sıkı ise „თუ კანჭები მაგარი აქვს“ *თავისი თავის იმედი თუ აქვს; ◊ თუ მაგარი ბიჭია! აბა, თუ ბიჭია.

- Duydum ki Salih benimle kavga etmek istiyormuş. Paçaları sıkı ise gelsin bakalım!

გავიგე, რომ სალიჰს ჩემთან ჩხუბი სდამია, თუ მაგარი ბიჭია, მოვიდეს!

Paçaları sıvar „შარვლის ტოტებს აიკარწახებს“ *საქმისთვის სერიოზულად მოემზადება; ◊ ხელებს დაიკაპიწებს.

Paçaları sıvayıp işe koyulduk.

ხელები დაეიკაპიწეთ და საქმეს შევედეთ.

Paçasını çekecek hali olmaz „შარვლის ტოტიც ვერ აუწევია“ *სუსტადაა, უღონოდაა; ◊ არაფრის თავი არა აქვს, ტანის ზიდვა უჭირს, თავისი ტანსაცმლის ზიდვაც კი უჭირს, ფეხებს ძლივს მიათრევს.

İhtiyarın paçasını çekecek hali olmazdı.

მოსუცს თავისი ტანსაცმლის ზიდვაც კი უჭირდა.

Paçasını kurtardı „თავის კანჭებს უშველა“ *გაასწრო, გაუძერა; ◊ თავისი ტყავი გადაირჩინა, თავს უშველა, თავი დაიხსნა.

Dünyü kazadan sonra Mustafa suçsuz olduğu halde polisten paçasını zor kurtarabildi.

მუსტაფამ, მიუხედავად იმისა, რომ უდანაშაულო იყო, გუშინდელი ავტოკატასტროფის შემდეგ პოლიციისაგან თავი ძლივს დაიძვრინა.

Paçavrasını çıkarır „ძენძად (ძონძად) აქცევს“ *გაასავათებს, ღონეს გამოაცლის; ◊ სიქას გააცლის.

Ahmet döve döve paçavrasını çıkardı.

აჰმედმა მას ცემა-ტყეპით სიქა გააცალა.

(Birini) Paçavraya çevirir *oh:* Paçavrasını çıkarır.

Paha biçilmez ◊ „ფასი არ დაედება“ *ძვირფასია, ფასდაუდებელია.

Böyle mallara **paha biçilmez**.

ასეთ საქონელს ფასი არ დაედება.

Pahalya oturur ◇ „ძვირად დაუჯდება“ - *დასარაღდება.

Bu size çok **pahalya oturacak**.

ეს თქვენ ძალიან ძვირად დაგიჯდებათ.

Pala sellar „ხმაღს იქნევს“ *ეველანაირად ცდილობს, შრომობს.
მთელ ძალ-ღონეს ახმარს; ◇ დანაზე ეხევა, ტყავში ძვრება.

- Bu kitabı bitirinceye kadar iyi **pala soldı** doğrusu.

სანამ ამ წიგნს დაამთავრებდა, რაც მართალია, მართალია, ტყავში გაძვრა.

Palamarı çözer *კარგ.* „ბაგირს აეშვებს“ *გაიქცევა, გაიპარება,
„აითიხება“; ◇ აღგილიდან მოწყდება, კუდს ამოიძეებს.

- Ya iki saatta bu işi bitirirsin, yahut da **palamarları çözersin!**

ორ საათში ან ამ საქმეს დაამთავრებ, ან არა და აქედან მოწყდებით.

Palamarı koparır *nb.:* **Palamarı çözer.**

Pamuk ipliğiyle bağlar „ბამბის ძაფით კრავს“ *საქმეს ზერეულად
(უგულოდ, არასაიმედოდ) აკეთებს; ◇ საქმეს აფუჩენებს, საქმეს უგულოდ ეკიდება.

İşi **pamuk ipliğiyle bağlayarak sonuca ulaştırmaya çalışıyordu.**

საქმეს უგულოდ ეკიდებოდა და ბოლომდე მიღწევას კი ცდილობდა.

Pancar kesildi ◇ „ჭარხალივით გახდა“ *განრისხდა, გაცოფდა,
აჭარხლდა, გაცეცხლდა; ◇ აღმური მოედო (აუეიდა), (სახეზე) აღმურმა აპკრა.

Para babası „ფულის მამა“ *ფელიანი, მდიდარი, დიდი ფულის
პატრონი; ◇ ფულში ცურავს, ფულს ჭრის.

Ayşe'nin kocası **para babası**.

აიშეს მეუღლე ფულში ცურავს.

Para denize atar *nb.:* **Parasını sokağa atar.**

Para döker ◇ „ფულებს აბნევს (ყრის)“ *ბევრ ფულს ხარჯავს.

Belediye bu sokak için çok **para döktü**.

მუნიციპალიტეტმა ამ ქუჩისათვის ბევრი ფული გადაყარა.

Para keser ◇ „ფულს ჭრის“ *ბევრ ფულს შოულობს, მდიდრდება;

◇ ფულს ხვეტს, ფულს აკეთებს.

Küçük bir dükkânda gün boyu **para kesiyor**.

ერთ პატარა დუქანში დღიურად კარგ ფულს აკეთებს.

Para kırdı ◇ „ფული მოტეხა“ *ფული არაკანონიერი გზით იშოვა

(გაიკრა); ◇ ფული მოღუნა.

Para sızdırır ◇ „ფულს სძალავს“ *ფულს ს(კან)ცლავს.

Olur olmaz nedenlerle bizden **para sızdırmaya** çalışıyordu.

სხვადასხვა მიზეზით ჩვენგან ფულის გამოძალვას ცდილობდა.

Para tuttu „ფული ხელთ იგდო“ *ფული (გაურკვეველი თანხა)

იშოვა; ◇ ფულს თავი მოუყარა.

Bu kadar **para tutacağı** ummuyordum.

არ მეგონა, თუ ამდენ ფულს მოგუყრიდი თავს.

Para yapar ◇ „ფულს აკეთებს“ *ბევრ ფულს შოულობს,

მდიდრდება.

Biraz **para yapınca** nasıl davranacağını şaşırıldı.

ცოტა ფული რომ გააკეთა, აღარ იცოდა, როგორ მოქცეულიყო.

Paraya para demez „ფულს ფულს არ ეძახის“ *ფულის ყადრი არ

იცის; ◇ ფულს არად აგდებს.

Biz sıkıntıdan kıvrılırken oğlan **paraya para demez**.

გაჭირვების გამო ჩვენ ათასნაირად ვწვალობთ, ბიჭი კიდევ ფულს არად აგდებს.

Parasını sokağa atar „ფულს ქუჩაში ყრის“ *ფულს უაზროდ

ხარჯავს; ◇ ფულს ყრის.

- Bu aldığın araba beş para etmez! **Parayı sokağa atmışsın**.

შენი ნაყიდი ავტომანქანა ხუთი გროშიც არ ღირს! ფული გადაგიყრია.

Parmağı ağzında kaldı ◇ „თითი პირში შერჩა“ *გაოცდა, გაოგნდა, გაშკეპირდა; ◇ პირი დააღო.
- Astronotların ayda gezip dolaştıklarını görünce parmağım ağzımda kaldı.

როდესაც დავინახე, რომ კოსმონავტები მოვარეხე დაფრინავდნენ, პირი დავადე.

Parmağına dolar ◇ „თითზე იხვევს“ *პირდება და ატყუებს.
Beni parmağına dolmuş elimden ne gelir.
თითზე დამიხვია, მე რა შემოდლია?

Parmağında oynatır „თავის თითზე ათამაშებს“ *იმორსილებს, თავის ნებასე დაჰყავს; ◇ ხელში ბურთით ათამაშებს, ხელში ჰყავს ჩაგდებული, თავის ჭკუაზე ათამაშებს.
Mediha Enver’i avucuna almış parmağında oynatıyor.
ენვერი მუცლის ხელში ჰყავს ჩაგდებული და თავის ჭკუაზე ათამაშებს.

Parmağını bile oynatmaz *ob.*: Parmağını kıpırdatmaz.

Parmağını kıpırdatacak hâli kalmadı „თითის განძრევის ძალაც არ შერჩა“ *ძალიან დაიღალა, გადაიქანცა, ძალა გამოეღია; ◇ განძრევის თავიც არა აქვს, არაფრის თავი არა აქვს.
Bütün öğleden sonrasını odun yarmakla geçirdim. Şu dakikada parmağımı kıpırdatacak hâlim kalmadı. kahveyi sen yap!
შეადლის შემდეგ შეშის ჭრაში გავატარე. ამ წუთას განძრევის თავიც არა მაქვს, ყავა შენ მოამზადე.

Parmağını kıpırdatmaz ◇ „თითს არ ანძრევს“ *ესაქმურადაა, თავს არ იწუხებს; ◇ თითს თითზე არ აკარებს.
- Bunca yapacak iş var. sen parmağını bile kıpırdatmıyorsun!
ამდენი საქმეა გასაკეთებელი, შენ კიდევ თითს თითზე არ აკარებ.

Parmağını basar „თითს აჭერს“ *ყურადღებას აქცევს, ყურადღებით ეპყრობა; ◇ ყურადღებას მიაპყრობს (აჩერებს, ამახვილებს).
Bahsın bir noktasına parmağı bastı.
ყურადღება საუბრის ერთ მომენტზე გაამახვილა.

Parmakla gösterilir ◇ „თითით სანვენებელი“ *სანიმუშო, სამაგალითო.

Kısa zamanda **parmakla gösterilir** duruma geldi.
მოკლე დროში თითით სანვენებელი გახდა.

Parmaklarında ziller eksik „მის თითებს ზარი აკლია“
*(სიხარულისაგან) დაფრინავს; ◇ მიწაზე ფეხს არ აკარებს, ფრთები გამოესხა.

Parmaklarını da beraber yer „(ჭამისას) თითებსაც აყოლებს“
*გემრიელად ჭამს; ◇ თითებს ილოკავს, თითებს იკენეტს.
- Pişirdiğiniz yemek o kadar güzel olmuş ki, neredeyse **parmaklarını da beraber yiyecektim**.
თქვენს მიერ დამზადებული კერძი იმდენად გემრიელი იყო, რომ ცოტაც და თითებს ჩავიკენეტდი.

Pasaportunu eline verdi „პასპორტი ხელში მისცა“ *სამსახურიდან დაითხოვა, გააგდო.
- Umran'ın, Murat'ın **eline pasaportunu verdiğini duydun mu?**
გაიგე, უმრანმა მურადი სამსახურიდან რომ დაითხოვა?

Pastirmasını çıkarır *ყაბიღი*. „დააბასთურმებს“ *მიბეგავს, სცემს; ◇ ძვალ-რბილს გაუერთიანებს, გვერდებს დაუზეღს, სიგრძეს სიგანედ გაუხდის, თავთხლეს გადაადენს.
Babası pastirmasını çıkardı.
მამამ მას სიგრძე სიგანედ გაუხადა.

Pek başlı „მაგარი თავის პატრონი“ *ჯიუცი, კერპი; ◇ თავის ნათქვამა, თავისას არ იშლის.

Pek yüzlü „მაგარი პირისახისა“ *პირდაპირი, მოურიდებელი; ◇ პირში მთქმელი.

Pembe görür ◇ „ვარდისფრად ხედავს“ *ყველაფერი კარგად ეჩვენება, ყველაფერი მოსწონს.

Pençesine düşer „თათებში (კლანჭებში) უვარდება“ *მის განკარგულებაში ექცევა; ◇ ხელში (კლანჭებში) უვარდება.
Pençesine düşüp ne yapacağını bilmiyor.
მის კლანჭებში მოექცა და როგორ მოიქცეს აღარ იცის.

Pençesine geçirdi ◇ „თათი (ტორი) დაადო“ *დაეუფლა; ◇ ხელში ჩაიგდო (მოიგდო), კლანჭებში მოიქცია.

Perde arkasından ◇ „ფარდის მიღმა“ *მაღუღლად, დაფარულად, საიდუმლოდ; ◇ კარს მიღმა.

Perde arkasından iş çevirmeyi çok sever.

ძალიან უყვარს ფარდის მიღმა საქმეების მოგვარება.

Perdesi patlak (yırtık) „მისი ფარდა დაფლეთილია“ *უსირცხვილოა, უტიფარია; ◇ მაგარი შუბლი აქვს, შუბლის ძარღვი გაწყვეტილი აქვს, ნამუსზე ხელალებულია.

- Bırak şu Beyhan'ı! Onun **perdesi çoktan patlakmış.**

თავს გაანებე ბეიჰანს! მას დიდი ხანია შუბლის ძარღვი გაწყვეტილი აქვს.

Perdeyi kaldırdı ◇ „ფარდა ახადა“ - *გამოაშკარავა, ამხილა.

Perende atılmaz „სალტო არ გაკეთდება“ *მოტყუება არ გამოვა; ◇ ვერ გააცურებ.

- Sen Ahmed'in önünde **perende atamazsın!** O yirmi yıldır bu işin içinde ...

შენ აჰმედს ვერ გააცურებ! ოცდახუთი წელია, რაც ამ საქმეშია.

Peresesine getirdi „თარაზოში გამოიყვანა“ *მოხერხებული მომენტი შეუქრნია, გამოიჭირა; ◇ ყელი უპოვა, დრო უხელთა, მისი საბელი ხელთ იგდო.

Pervane gibi „ფარვანასავით“ *არ შორდება, მასზე გამუდმებით ზრუნავს; ◇ ფარვანასავით თავს დასტრიალებს, ზედ დაჰკანკალებს.

- Orhan karısının etrafında **pervane gibi...** Onun tek bir arzusunu gözünden kaçırmıyor..

- ორჰანი მუდღეს ფარვანასავით დასტრიალებს თავს. მისი არც ერთი სურვილი არ გამოჰპარება.

Pestil gibi oldu „ტელაპივით გახდა“ *დაიდალა, გადაიქანცა; ◇ ილაჯი გაუწყდა, სიქა გასძვრა, ქანცი გამოელა (გაუწყდა).

- Dünkü dağa turmanıştan sonra **pestil gibiyim.** Belli ki artık bu işler benden geçmiş.

გუშინ მთაზე ბობლვით სიქა გამძერა. ჩანს, ეს ჩემი საქმე აღარაა.

Pestilini çıkarır *nb.*: Pastırmasını çıkarır.

Peşinde koşar ◇ „ფეხდაფეხ დასდევს“ *დასდევს, უთვალთვალებს;
◇ კუღში (კვალში) დასდევს.
Peşinde koşmaktan usandım.
ძისი კვალში დევნა მომბეჭრდა.

Peşine düşer ◇ „კვალდაკვალ დასდევს“ *მუქდამ მასთანაა, არ შორდება; ◇ თან დასდევს, კვალში უდგას.
Mutluluk sanki peşine düşer, derhal sürekli kaçıyor.
ბედნიერება, თითქოს თან გდევს, უცებ, დიდი ხნით გშორდება.

Peşini bırakmaz *nb.*: Peşinde koşar.

Pirini toplar „თავის ძონძებს აგროვებს“ *იბარგება, მიდის, იქაურობას შორდება (ეცლება); ◇ ბარგს კრავს, გუდა-ნაბადს იკრავს.

Pireyi deve yaptı ◇ „რწყილი აქლემად აქცია“ *გააზვიავდა, გაბერა;
◇ რწყილი დააწვინა და აქლემი აშობინა, არაფრისგან ამბავი შექმნა.
Küçük bir rahatsızlık için pireyi deve yapıyorsun.
პატარა უსიამოვნების გამო რწყილს აქლემად აქცევ.

Pireyi gözünden vurur „რწყილს თვალში ახვედრებს“ *კარგი მსროლელია; ◇ მიზანში კარგად ახვედრებს, ტყვიას ტყვიაში სვამს.

Pireyi nallar „რწყილს დაჭედავს“ *შეუქმლებელს შექმლებს, დიდ უნარს (ოსტატობას) გამოიჩინებს; ◇ წყალს აღმა ააბრუნებს, ციდან ვარსკელაეებს მოწვევებს.
Hasan, her işte olduğu gibi bunda da pireyi nallamağa kalkacaktır.
ჰასანი. ისევე როგორც ყველა საქმეში, აქაც ციდან ვარსკელაეების მოწვევებას შეეცდება.

Pirinci su kaldırmaz „მისი ბრინჯი წყალს არ ისრუტავს“ *დიდი წყენიაა, ხუმრობას ვერ იტყვებს, ბუტიაა; ◇ ყველაფერზე იბერება, ვერსაიდან მიუდგები.

Pirinci su kaldırmaz bir adamla beraber yaşamak çok zor.

ძალიან ძნელია იცხოვრო ისეთ ადამიანთან, რომელსაც ვერსაიდან მიუდგები.

Pisboğazlık eder „ღორმუცკელობას ეწევა“ *ყველაფერს განურჩევლად ჭამს; ◇ მუცელს ამოიყორავს, ყველაფერს მუცელში იყრის.

Pisboğazlığı ettiğinden gene midasını bozmuş, yatıyor.

ყველაფერს მუცელში იყრის. ამიტომაც კეჭი აწუხებს და წევს.

Pişmiş armut gibi eline düşer „წიფე მსხალივით ხელში ევარდება“

*ყველაფერი თავის შეუწუხებლად მოსდის; ◇ მზამზარეულზე ზის.

Pişmiş aşı soğuk su katar „მზა კერძს ცივ წყალს ამატებს“

*მოგვარებულ საქმეს აფუჭებს; ◇ ყველაფერს წყალში ყრის.

Böyle konuşmakla pişmiş aşı su kattığın farkında mısın?

თუ ხედები, ასეთი ლაპარაკით ყველაფერს რომ წყალში ყრი?

Piyasası kırıldı „ბაზარი შექმცირდა“ *გაელენა (აეტიორიტეტი)

დაკარგა; ◇ ფასი დაეკარგა, მაზანდა დაუვარდა.

Posasını çıkarır „თხლეს (ლექს) გამოადენს“ *უკანასკნელ

დარჩენილ ძალას გამოაცლის; ◇ სულს ამოხდის, უკანასკნელ სისხლს გამოსწოვს.

Para veriyor ama posamızı da çıkarıyor.

ფულს კი იძლევა, მაგრამ სულსაც გეხდის.

Postu serdi „ტყავი გაშალა“ *(ხადმე) დიდხანს დარჩა; ◇ ლოგინი

გაიშალა, ბინა დაიდო.

Nuri, Mehmet'lere postu sermiş, gitmeğe de niyetli görünmüyormuş.

ნურიმ მკმედთან ლოგინი გაიშალა. ეტყობა წასვლაზე არც კი ფიქრობს.

Postunu çıkardı ◇ „ტყავი გააძრო“ *მიბეგეა, სიკვდილის პირამდე

მიიყვანა (კემით) სასიკვდილოდ დადო; ◇ კანი გველივით

აუჭრელა, ზურგზე მტვერი აადინა, ტყირპი გააგდებინა, გვერდები დაუზილა.

Potu geldi „პოკერი მოუვიდა“ *საქმე ცუდად წაუვიდა; ◇ საქმე უკუღმა წაუვიდა.

Pusulayı şaşırdı „კომპასი დაეკარგა“ *დაიბნა, რა ქნას, არ იცის; ◇ გზა-კვალი აერია, დაეთრები აებნა, თავგზა აებნა (დაკარგა).
Tam dağın tepesine vardığımız sırada şimşekler çakımağça başlayınca hepimiz **pusulayı şaşırdık**.

ზეუსტად მითის წვერზე ასვლისას, როგორც კი გაიულვა, თავგზა აგვებნა.

R

Rafa koydu „თაროზე შემოდო“ *(საქმე) დიდი ხნით გადადო“ ◇ (საქმე) განზე გადადო, (საქმეზე) ხელი აიღო, (საქმეს) თავი გაანება.

- Senin kitaptan ne haber?

- Ah, ben onu çoktan **rafa koydum**.

შენი წიგნისა რა ისმის?

ეჰ, დიდი ხანია, განზე გადავდე.

Rahat yüzü görmedi „მოსვენება რანაირია არ უნახავს“ *დაწუნარებუელი ცხოვრება არ ჰქონია, მოსვენებუელი არასდროს ყოფილა; ◇ მშვიდი დღე არ უნახავს, ნათელი დღე არ უნახავს.
Zavallı ömründe rahat yüzü görmedi.

საბრალოს თავის სიცოცხლეში ნათელი დღე არ უნახავს.

Rahatı kaçtı „მოსვენება დაეკარგა“ *შეწეხდა, აფორიაქდა, შეშფოთდა, აღელდა; ◇ მოსვენება დაკარგა.

Bu komşulardan dolayı rahatımız kaçtı.

ამ მეზობლების გამო მოსვენება დაეკარგეთ.

Rayına girdi „ლიანდაგზე შეღვა“ *(საქმე) მოგვარდა, მოწესრიგდა; ◇ საქმე მწყობრში ჩადგა.

Bu işin yakında rayına gireceğine inanuyorum.

მჯერა, რომ ეს საქმე ახლო მომავალში მწყობრში ჩადგება.

Rayına oturttu „ლიანდაგზე დასვა“ * (საქმე) მოაგვარა; ◇ (საქმე) მწყობრში ჩააყენა, (საქმეს) სწორი გეზი (მიმართულება) მისცა, (საქმე) სწორი გზით წარმართა (წაიყვანა).

Bu işi yakında **rayına oturtacağına** inanıyorum.

დარწმუნებული ვარ, რომ ახლო მომავალში ამ საქმეს სწორ გეზს მისცემ.

Rayından çıktı „ლიანდაგიდან გადავიდა“ - *საქმე გაფუჭდა; ◇ საქმე მწყობრიდან გამოვიდა, საქმემ შეუქცევადი სახე მიიღო.

Böyle konuşunca iş rayından çıktı.

როგორც კი ასე ილაპარაკა, საქმემ შეუქცევადი სახე მიიღო.

Reçete yazmadı „რეცეპტი არ გამოწერა“ *ეურადლება არ მიაქცია;

◇ არაფრად ჩააგდო, თავიც არ შეიწუხა.

Rengi attı ◇ „ფერი დაეკარგა“ *შეეშინდა; ◇ ფერი წაუვიდა (ეცვალა), ფერფურმა გადაჰკრა.

- Bu haber üzerine Nuran`ın rengi fena attı.

ამ ამბავზე ნურანს ფერი ეცვალა.

Renk vermedi „ფერი არ გასცა“ - *არ შეიმინია, ვითომც არაფერი იყო;

◇ იხტიბარი არ გაიტეხა, ნირი არ შეიცვალა.

- Tramvayda adamın elini cebimde hissedince hızla döndüm, ama herif **renk vermeden** pencereden dışarı bakmağa başladı.

ტრამვაიში, როგორც კი ჩემ ჯიბეში ვილაცის ხელი ვიგრძენი, სწრაფად მივბრუნდი, მაგრამ მან ნირი არ შეიცვალა, ფანჯრიდან ცქერა დაიწყო.

Renkten renke girdi „ფერიდან ფერში გადავიდა“ *ღაირცხვინა; ◇ ფერი ათასნაირად შეეცვალა, ფერფური წაუვიდა, სახეზე ალმური მოედო.

Toplantıda **renkten renge** giriyordu.

კრებაზე ფერფური მისდიოდა.

Rol kesti „როლი გამოტრა“ *მოატყეა; ◇ როლი გაითამაშა.

Rol oynar ◇ „როლს თამაშობს“ *ხემოქმედებას (გაველენას) ახდენს.

Barışmalarında komşuları **rol oynamış**.

მათ შერიგებაში მეზობლებმა ითამაშეს როლი.

Ruhu bile duymadı mı? „მისმა სულმა მაინც არ იგრძნო?“
*წინასწარ ვერ გრძნობდა? ვერ ხვდებოდა? ◇ გული მაინც არ უგრძნობდა? გული არ უთქვამდა?

Ruhum sıkılıyor „სული მიწუხს“ *მომეწუხინა; ვწუხვარ ვიტანჯები;
◇ გული მეკუმშება, გული მიწუხს.
Bu küçük odada ruhum sıkılıyor.
ამ პატარა ოთახში გული მეკუმშება.

Ruhunu teslim etti „სული მიაბარა“ *გარდაიცვალა; ◇ სული უფალს მიაბარა.
Ruhunu teslim etmekte çok güçlük çekmiş.
როდესაც სულს უფალს აბარებდა, დიდი ტანჯვა გადაიტანა.

Rüzgâr gelecek delikleri tıkar „გმანავს იმ ჭუჭრუტანებს, საიდანაც ქარი შემოვა“ *წინასწარ დიდ სიფრთხილეს იჩენს, წინდახედულად იქცევა; ◇ წინ იხედება, თადარიგს იჭერს.
Gerekli bütün önlemleri aldık, rüzgâr gelecek delikleri tıkadık.
ყველა საჭირო ზომები მივიღეთ, თადარიგი დავიჭირეთ.

S

Saati çaldı ◇ „მისმა საათმა დარეკა“ *მაღე მოკედება, სიკვდილის პირასაა; ◇ დრო მოუვიდა, დრო დაუდგა.
Saati çaldığını anladım.
მივხვდი, რომ მისმა საათმა დარეკა.

Saati on bir buçuğu çalar „მისი საათი თორმეტის ნახევარს რეკავს“
*დრამად მოხუცებულია, სადაცაა მოკედება; ◇ მისი საათიც მაღე დარეკავს, დღეები დათვლილი აქვს.

Saati saatine ◇ „საათი საათზე“ *სუსტად, სუსტ დროში; ◇ წუთი წუთზე.
Tren gara saati saatine girdi.
მატარებელი სადგურში წუთი წუთზე შემოვიდა.

Sabaha çıkmaz ◇ „დილაამდე ვერ გაატანს“ *დილაამდე მოკედება.
Sabaha çıkmayacağını söylüyorlar.

ამბობენ, რომ დილაზე ვერ გაატანს.

Sabahı buldu „დილა იპოვა“ *დილაზე იმეშავა; ◇ თავზე დაათენდა.

İmtihan zamanlarında **sabahı bulmuşuz**.

გამოცდების დროს თავზე დაგეთენებია.

Saç saça baş başa geldiler „თმა თმას, თავი თავს სწვდა“ *ნსებში ერთმანეთსე გაიწიეს; ◇ (ერთმანეთს) ყელში სწვდნენ.

Daha ilk oturumda millet vekilleri **saç saça baş başa geldiler**.

დებუტატები პირველსავე სხდომაზე ერთმანეთს ყელში სწვდნენ.

Saç sakalını ağarttı „თმა და წვერი გაითეთრა“ *ერთ საქმესე დიდხანს იმეშავა, ერთ საქმეს შეაბერდა; ◇ წვერ-ულვაში გაუთეთრდა.

- Ben bu saç sakalı belediye işlerinde ağarttım, **bu dalaverleri iyi bilirim**.

წვერ-ულვაში მუნიციპალიტეტის საქმეებში გამითეთრდა, ეს მაქინაცეები კარგად ვიცი.

Saçından tırnağına „თმიდან ყრჩხილებამდე“ *მოლიანად; ◇ თავიდან ფეხებამდე (ყრჩხილებამდე), თავიდან ბოლომდე.

Çocuk yağmurda **saçından tırnağına kadar ısladı**.

ბავშვი წვიმაში თავიდან ფეხებამდე დასველდა.

Saçını başını yolar ◇ „თმებს (თავს) იგლეჯს“ *მოთქვამს, მწუხარებას ხმამაღლა გამოხატავს; ◇ თავს იკლავს.

Zavallı çaresiz kalmış, **saçını başını yoluyordu**.

საბრალო მარტო დარჩა და თმებს იგლეჯდა.

Saçını süpürge etti „თმა ცოცხად გაიხადა“ *(საქმეს) გადაჰყვა, თავგადადებით იშრომა (იმსახურა); ◇ თავი არ დაზოგა, თავი გადააკლა (მოიკლა), თავი გადადო, წელებზე ფეხს იდგამდა.

Ayşe yıllardır **saçını süpürge ediyor**, ama kocası bunu hiç görmüyor.

აიშე რამდენიმე წელია, რაც წელებზე ფეხს იდგამს, მაგრამ მისი ქმარი ამას სულაც ვერ ამჩნევს.

Sağ ayakkabı değil „საღი (მთელი) ფეხსაცმელი არ არის“ *ვერ ენდობი, არასანდო პიროვნებაა; ◇ მას ვერ დაეყრდნობი, ერთ ნა-

ბიჯზეც ვერ ენდობი, ვერც წინ გაიძლოლებ და ვერც უკან გაიყოლებ.

Hüsnüye'ciğim, bu kadını evine sokma! Bu sağ ayakkabı değil.

ჩემო პუსეინ, ამ ქალს შინ ნუ შექმევებ! მას ერთ ნაბიჯზეც ვერ ენდობი.

Sağ eliyle sol kulağını gösterir „მარჯვენა ხელით მარცხენა ყურს უჩვენებს“ *საქმეს ართულებს; ◇ შორი გზიდან უგლის.

Biz kısaca anlatmasını istedikçe o, sağ eliyle son kulağını göstermeye devam ediyordu.

როცა ჩვენ მოკლედ ახსნა ეთხოვეთ, მან შორი გზიდან მოუარა.

Sağ koludur ◇ „(მისი) მარჯვენა ხელია“ *საიმედოა, ერთგულია.

Ayşe annesinin sağ koludur, her işine yardım eder.

აიშე დედის მარჯვენა ხელია, მას ყველა საქმეში ეხმარება.

Sağ yerini komadı ◇ „სალი (მთელი) ადგილი არ დაუტოვა“

*მიბეგვა; ◇ ძვალ-რბილი გაუერთიანა.

Sağa sola bakmadı „მარჯვნივ და მარცხნივ არ გაიხედა“

*წინდაუხედავად, დაუფიქრებლად იმოქმედა; ◇ არც კი მიიხედ-მოიხედა, აქეთ-იქით არ გაიხედა, ბრმად გადაეშვა.

Sağa sola bakmadan işe koydum.

აქეთ-იქით არც გამიხედავს, ისე შევუდექი საქმეს.

Sağa sola baş vurdu „მარჯვნივ და მარცხნივ მიდგა-მოდგა“ *(რაიმე მიზნის მისაღწევად) ყველა ხერხს მიმართა, ყველა შეაწუხა, ვისთან აღარ მივიდა; ◇ აქეთ ეცა, იქეთ ეცა, ქვეყანა შექრა, მიდგა-მოდგა.

Hasan bu işini bitirmek için sağa sola başvurdu.

ჰასანი ამ საქმის დასამთავრებლად აქეთ ეცა, იქეთ ეცა.

Sağdan geri gitti „მარჯვნიდან უკან დაიხია“ *შეცდა, შეეშალა; ◇

სწორ გზას ასცდა, სწორი გზიდან გადაუხვია.

Sağı solu yok „მარჯვენა და მარცხენა არა აქვს“ *დაუფიქრებელია,

წინდაუხედავია; ◇ წინ არ იხედება, აქეთ-იქეთ არ იხედება, მომავლისკენ არ იყურება.

Sağını solunu bilmez „მარჯვენა და მარცხენა არ იცის“
*დაბნეულია, ადღეულებულია, შეწუხებულია, არ იცის, როგორ
მოიქცეს; ◇ თავგზა აქვს აბნეული, გზა-კვალი აქვს დაბნეული.
Süriye, çocunun hastalığından çok üzülüyor, sağını solunu bilmez.
სურეთ ბავშვის ავადმყოფობით ძალიან შეწუხებულია, თავგზა
აქვს აბნეული.

Sağını solunu görmez „მარჯვენა და მარცხენას ვერ ამჩნევს“
*უყურადღებოა, დაბნეულია; ◇ აქეთ-იქეთ არ იხედება, თვალეში
ვერ იხედება.
Bizim hizmetçi kızın sağını soluna gördüğü yok. Gene iki tabak kırmış.
ჩვენი მოახლე გოგო თვალეში ვერ იხედება. კიდევ ორი
თეფში გაუტეხავს.

Sağmal inek *კარგ.* ◇ „მეწველი ძროხა“ *სარგებლიანობის მომტანი
(პიროვნება); ◇ ოქროს კვერცხის მდებელი ქათამი.
Nasılsa bir sağmal inek bulmuşlar.
როგორც იქნა, ერთი მეწველი ძროხა უპოვიათ.

Sakalı değirmende ağartmış „წვერი წისქვილში გასთეთრებია“ *და-
ბერებულა, მაგრამ მაინც არაფერი იცის, ჩამორჩენილია, უეცრია;
◇ ჭურში ზის, გარეთ არ გაუხედავს.
Senden bu cevabı beklemezdim doğrusu. Sen âdeta sakalı değirmende
ağartmış gibisin.
შენგან ასეთ პასუხს არ მოველოდი, სწორედ, თითქოს ჭურში
ზიხარ!

Sakalını ele verdi „წვერი ხელში მისცა“ *დამორჩილდა, დანებდა; ◇
ყელის საბელი ხელში მისცა, ქედი მოუხარა.
- Selim bir kere sakalı ele vermiş, karısının sözünden çıktığı yok.
სელიმმა მეუღლეს ერთხელაც რომ ქედი მოუხარა, მის შემდეგ
მისი სიტყვისათვის აღარ გადაუხევეია.

Sakalımı keserim „წვერს შევიჭრი“ *დარწმუნებული ვარ; ◇
ნიძლავს დავებ, თავს დავებ მოსაკვეთად, თავს მოვიჭრი.
- Eğer bu meselede senin dediğin çıkarsa ben sakalımı keserim.
თუ ამ საკითხში შენი ნათქვამი გამართლდა, თავს მოვიჭრი.

Sakalımı uzatsam değecek „წვერს თუ დავიგრძელებ, შეეხება“
*ძალიან ახლოსაა; ◇ ერთ ნაბიჯზეა, ყურის ძირასაა.

Sakalımız yok ki... „წვერი არ გვაქვს თუ?“ *წვენც რაღაცას წარმოვადგენთ. ჭკუას წვენც გვეკითხებიან; ◇ წვენც რაღაც გვეკითხება, წვენ აქ ხალხი არ ვართ?

- **Sakalımız yok ki, sözümüz dinlesin!**

წვენც რაღაც გვეკითხება, წვენ სიტყვასაც უსმინოს!

Sakalina soğan doğradı „წვერზე ხახვი დააჭრა“ *დასცინა, დაამცირა. შეარცხინა; ◇ აბუჩად აიგდო, არაფრად ჩააგდო.

Mahmut arkadaşının sakalina soğan doğradı.

მაჰმუდმა ამახანაგი აბუჩად აიგდო.

Saman altından su yürütür „ბოსის ქვეშ წყალს ატარებს“ *წემწუმელაა; ◇ ხრიკებს აწყობს, რაც ზემოთაა, ორი იმდენი მიწის ქვევითაა, დიდი ქვეშქვეშაა.

- Kemal meğer saman altından su yürüten bir insanmış. Dündenberi benim bütün itimadımı kaybetti.

ქმალი თურმე დიდი ქვეშქვეშა ვინმე ყოფილა. გუწინდელს აქეთ მასზე ეველანაირი წარმოდგენა დამეკარგა.

Saman kafalı „ბოსისთავიანი“ *უჭკუო, რეგვენი, წერწეტი, უცოდინარი; ◇ თავი ბზით აქვს გამოტენილი.

Saman yemez „ბზეს არა ჭამს“ *ვერ მოატყუებ, არ ტყუევდება; ◇ ვერ გააცურებ.

Sana göre hava hoş „შენთვის კარგი ამინდია“ *შენთვის არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს; ◇ შენთვის სულერთია.

Sana göre hava hoş, bundan sonrasını o düşünsün.

შენთვის სულერთია, ამას იქეთ რაც მოხდება, მან იფიქროს.

Sapsız balta „უტარო ნაჯახი“ *უმწეო, უქომავო, უპატრონო, დაუცველი (პიროვნება); ◇ პატრონი არ ჰყავს, ღეთის ანაბარადაა დარჩენილი.

Sapsız balta gibi kaldı.

ღეთის ანაბარა დარჩა.

Sarı çizmeli Mehmet Ağa „ყვითელწყმებიანი მუჰმედ ალა“ *საეჭვო, ბნელი, უმისამართო პიროვნება; ◇ უჩინმაჩინის ქუდი ჰხურავს.

- Hanım, para çantayı çalan adamı tarif eder misin?

- Yalnız sakalın hatırlıyorum.

- Desene, **sarı çizmeli Mehmet Ağa!** Bununla bir şeye başlayamayız.
ქალბატონო, თქვენი საფულის ქურდს ვერ ამიწერთ?
მხოლოდ მისი წვერი მახსოვს
უწინმანინის ქუდი მხურავს. ასე არაფერი გამოვა.

Sarpa sarar „ცაცაბოს ეჭიდება“ *საქმე ძნელდება (როულდება); ◇
ბეწუზე კიდია, ჩიხში შედის.

Markın değeri yükselince Ali'nin Almanya'yla yaptığı ticaret **sarpa sardı**.
როგორც კი მარკის კურსმა აიწია, გერმანიასთან აღის ვაჭრობა
ჩიხში შევიდა.

Sızı sözü yerinde „საზი¹ და სიტყვა ადგილზე აქვს“
*მჭკრმეცხელია; ◇ ენა უჭრის.

Seksen kapının ipini çeker „ოთხმოცი კარის თოკს გამოსწევს“
*ეველგან მივა; ◇ კარდაკარ ივლის.

Sel mi attı seni buralara? „ნიაღვარმა ხომ არ გამოგრიცა აქეთ?“ *აქ
როგორ გაჩნდი? ◇ რომელმა ქარმა გადმოგაგდო?

Semerini yere vurur „უნაგირს ძირს აგდებს“ *პასუხისმგებლობას
თავიდან იხსნის; ◇ ხელებს იბანს.

Sen giderken ben dönüyordum ◇ „შენ რომ მიდიოდი, მე
ვბრუნდებოდი“ *ვერ მომატყუებ, ვერ გამაცურებ; ◇ შენი
მოსატყუებელი კბილი დიდი ხანია მოვიცვალე.

Ne anlatıyorsun? O yoldan **sen giderken ben dönüyordum**.

რას მიხსნი? იმ გზაზე შენ რომ მიდიოდი, მე მოვდიოდი.

Sermayeyi kediye yükler ხუმ. ◇ „თავის ქონებას კატას აჰკიდებს“
*გაკატრებუელია; დარიბია, არაფერი აბადია, დატაკია; ◇
ცარიელ-ტარიელზეა დარჩენილი, მისი ავლა-დიდება კატას
აჰკიდება.

Orhan'la Nihat müşterek bir matbaa açtılar ama altı ayda **sermayeyi kediye yükler**.

1. აღმოსავლური სიმებიანი საკრავი.

ორპანმა და ნიპათმა ერთობლივი სტამბა გახსნეს, მაგრამ ექვს თვეში მათი ავლა-დიდება კატას აეკიდება.

Sesini kesti ◇ „ხმა ჩაიწყვიტა“ *გაჩუქდა; ◇ ხმა გაკმინდა, ენა მუცელში ჩაიგდო.
Ben bağıınca sesini kesip oturdu.
როდესაც დაიყვირე, ხმა ჩაიწყვიტა და დაჯდა.

Sıcağı sıcağına „ცხელ-ცხელად“ *სწრაფად, დაუკოვნებლივ; ◇ ცხელ კეალზე.
Sıcağı sıcağına üzerine gitmek gerekiyordu.
ცხელ კეალზე მიყოლა იყო საჭირო.

Sıçan düşse başı yarılır „თავი რომ ჩამოვარდეს, თავს გაიხეთქავს“
*სახლში არაფერი აბადია, ღატაკია, სახლი ცარიელი აქვს; ◇ ოჯახში თითზე დასახვევი ძაფიც არ გააჩნია, კატაც არ უქნავის.
Necmiye evleneli bir seneyi geçti, ama evlerinde hâlâ sıçan düşse başı yarılır.
- მას შემდეგ, რაც ნეჯმიე დაქორწინდა, ერთი წელი გავიდა, მაგრამ ოჯახში თითზე დასახვევი ძაფიც არ გააჩნიათ.

Sıfırı tükeder *თარგ.* „ნულს ხარჯავს, ნულზეა“ *აღარაფერი აქვს, ყველაფერი გამოეღია, ნულზეა; ◇ ნულზე დაჯდა, ნულამდე დავიდა.
Son harcamalarımla sıfırı tükettim.
ბოლო ხარჯებით ნულზე დავჯექი.

Sırasına girer ◇ „თავის რიგში (მწყობრში) დგება“ *(საქმე) გეარდება (კეთდება, ეწყობა).

Sırt sırta verdiler „სურგი სურგს მისცეს“ *ერთმანეთს დაეხმარნენ (მიეშველნენ); ◇ ერთმანეთს მხარში (გვერდში) ამოუდგნენ, მხარი მხარს მისცეს.

Sırtı yere geldi „სურგით მიწაზე დაეშვა“ *დამარცხდა; ◇ ბეჭებით მიწას გაეკრა.

Sırtına aldı „თავის სურგზე აიღო“ *დაიფალა, პასუხისმგებლობა იკისრა; ◇ (პასუხისმგებლობა) თავისთავზე აიღო.

Sırtında yumurta küfesi yok ya „ზურგზე კვერცხის კალათა ხომ არა აქვს?“ *დასაკარგაუი არაფერი აქვს, რა ენადღელება? ◇ რა მისდის?

Duruma göre tavır koyarsın, sırtında yumurta küfesi yok ya!
ვითარების მიხედვით იმოქმედოს, რა მისდის?

Sırtından atar „ზურგიდან იგდებს“ *პასუხისმგებლობას იხსნის; ◇ თავიდან იშორებს, თავიდან იცილებს.

Sırtından geçinir ◇ „იმის ზურგზეა“ *სხვის ხარჯზეა; ◇ სხვის კისერზეა.

Her zaman başkasının sırtından geçinmek ister.
ყოველთვის სხვის კისერზე ყოფნა უნდა.

Sırtını çevirdi ◇ „ზურგი აქცია“ *უარყო, განუდგა მიატოვა, უარი უთხრა; ◇ პირი იბრუნა, ხელი აიღო.

Ondan derhal sırtını çevirdi.
მაშინვე ზურგი აქცია.

Sırtını verir ◇ „მხარს აძლევს“ *ეხმარება, ეშველება; ◇ მხარს უჭერს, მხარში უდგას.

Ben de sırtını ona verdim.
მეც მას დაეუჭირე მხარი.

Sırtını yere getirdi „მისი ზურგი ძირს დასცა“ *დაამარცხა; ◇ ბეჭებით ძირს დასცა, ზურგზე გააკრა, მიწას გააკრა.

Simitçi küreği gibi dili var „მეფურნის ნინაბივით ენა აქვს“ *ყბღია, ღაქღაქაა, ბევრი ღაპარაკი უყვარს; ◇ გრძელი ენა აქვს, ენა მხარზე აქვს გადაკიდებული.

Sineği avlar „ბუზებზე ნადირობს“ *ესაქმურად დაეხეტება, ყალთაბანდობს; ◇ ჭერში ბუზებს ითვლის, ბუზებს ყლაპავს, კოდალას უსტვენს.

- **Derslerine çalışacağına böyle oturup sinek avlarsan tabii sınıfta kalırsın.**

მეცადინეობის ნაცვლად, გაკვეთილებზე ასე თუ იჯდები და ბუზების თელას დაიწყებ, ბუნებრივია, კლასში წარსები.

Sineğin yağını hesap eder „ბუხის ცხიმს ანგარიშობს“ *ძუნწია, წულწურაქია; ◇ ყოველ კაპიკს მისტირის, კაპიკს ვერ გააგდებინებ. **Sineğin yağını hesap ettiğinden hiç kimse onu sevmez.** კაპიკს ვერ გააგდებინებ, ამიტომაც არავის უყვარს.

Sinekten yağ çıkarır „ბუხს ქონს აცლის“ *უშედგოლ, ფეკად შრომობს; ◇ რწყილს ატყავებს. **Bu iş sinekten yağ çıkarmasına benziyordu.** ეს საქმე რწყილის გატყავებას ჰგავდა.

Sinirleri altüst oldu ◇ „ნერვები მოეშალა“ *განერვიულდა, აღელდა. **Evine geldiğinde sinirleri altüst oldu.** როდესაც შინ მივიდა, ნერვები მოეშალა.

Sinirleri gergin oldu ◇ „ნერვები დაეჭიმა“ *განერვიულდა; ◇ ნერვები სიმებივით დაეჭიმა, ნერვები მოეშალა (დაეძაბა).

Sinirleri zayıf ◇ „სუსტი ნერვების (პატრონი)“ *ემოციური, ზედმეტად მგრძნობიარე; ◇ ადვილად ფეთქებადი.

Sokak süpürgesi „ქუჩის ცოცხი“ *1. უსაქმური; ◇ ქუჩა-ქუჩა მოხეტიალე.

Sokak süpürgesidir, evde hiç bir şey yapmaz. ქუჩა-ქუჩა დაეხეტება, შინ არაფერს აკეთებს.

* 2. მეძაგი, როსკიპი; ◇ ქუჩის ქალი.

Sevim gerçek sokak süpürgesi olmuş. İki haftadır her gün arıyorum, evde yok.

სევმი მიართლაც ქუჩის ქალი ყოფილა. ორი კვირაა დავეძებ და შინ არ არის.

Sol tarafından kalktı ◇ „მარცხენა მხარეს ადგა“ *ცუდ ხასიათზეა; ◇ მარცხენა ფეხზე ადგა.

Babam bugün sol tarafından kalkmış galiba... Fena halde huysuz.

ეტყობა, მამანემი დღეს მარცხენა ფეხზე ადგა, ცუდ ხასიათზეა.

Solda sıfır „მარცხნივ ნული“ *ყოველად უღირსი, უვარგისი, გამოუსადეგარი; არარაობა; ◇ ნული ცხოვრებაში, ცარიელი ადგილი.

- **Ben senin için solda sıfırım** zâten, bunu biliyordum.

მე შენთვის ცარიელი ადგილი ვარ, ვიცოდი.

Suluk aldirmiyor ◇ „არ ამოასუნთქებს“ *არ დაასვენებს, დასვენების საშუალებას არ მისცემს; ◇ სულს არ მოათქმევენებს, ამოსუნთქვის საშუალებას არ მისცემს.

- Yeni şef bize **soluk aldirmiyor**. Daha bir iş bitmeden başkasını buyuruyor.
ახალი უფროსი ამოსუნთქვის საშუალებას არ გვაძლევს. ჯერ ერთი საქმე არ დამთავრებულა, რომ მეორის განკარგულებას იძლევა.

Solundan kalktı *vb.*: Sol tarafından kalktı.

Son kozunu oynar ◇ „ბოლო კოზირს ათამაშებს“ *ბოლო შანსს იყენებს.

- Ali Ayşe'yi elde etmek için bugün **son kozunu oynadı**, ona evlenme teklif etti.

აღიმ აიშეს ხელში ჩასაგდებად დღეს ბოლო შანსი გაითამაშა – ხელი სთხოვა.

Sopayı yedi „ჯოხი ჭამა“ *ჯოხით მიიბეგვა. გაიღახა; ◇ გვერდები დაუზიღეს.

Soru günü ◇ „განკითხვის დღე“ *დანაშაულზე პასუხისგების დრო; ◇ განკითხვის ეამი (დრო).

Soyup soğana çevirdi „გაფცქენილ ხახვს დაამსგავსა“ *გაფცქენა, გაქურდა, გაასუფთავა; ◇ შიშველ-ტიტველი დატოვა.
Hırsızlar ev sahibini **soyup soğana çevirmiş**.
ქურდებმა სახლის პატრონი შიშველ-ტიტველი დატოვეს.

Söz altında kalmaz ◇ „[სიტყვის] ვალში არ რჩება“ *პასუხის გაცემა არ უჭირს, პასუხს გასცემს; ◇ სიტყვისთვის ხელს ჯიბეში არ ჩაიყოფს, სიტყვაში არავის ჩამორჩება.

Korkma, **söz altında kalmaz**.

რე გეშინია, სიტყვაში არავის ჩამორჩება.

Söz aramızda ◇ „სიტყვა ჩვენს შორის დარჩეს“ *ჩვენს შორის საიდუმლოდ დარჩეს.

Söz çıktı „სიტყვა გავიდა“ *ამბავი გავრცელდა; ◇ ხმა გავარდა (დაირხა).

Birkaç gündür bu konuda da bir söz çıktı.
რამდენიმე დღეა ამის შესახებ ხმა დაირხა.

Söz ebesi ◇ „სიტყვის ბებიქალი“ *ბუკური ლაპარაკის მოყვარული,
ლაქლაქა, ენადგაკრფილი; ◇ ენაზე აცრილი, ენა აქვს
გადმოგდებული, ენას არ აჩერებს.

Söz sahibi ◇ „სიტყვის პატრონი“ *ნათქვამის შემსრულებელი; ◇
სიტყვის კაცი.
Bu konuda söz sahibi olduğunu kanıtladı.
სიტყვის პატრონი რომ იყო, ამ საკითხში დაამტკიცა.

Sözde kaldı ◇ „სიტყვად დარჩა“ *ნათქვამი არ შესრულდა; ◇
ნათქვამი ნათქვამად დარჩა.
Tüm söyledikleri sözde kalıyordu.
მისი ყველა სიტყვა სიტყვადეე რჩებოდა.

Sözünde durur ◇ „თავის სიტყვაზე დგას“ *ნათქვამიდან არ
გადაუხვევს; ◇ სიტყვას არ გატეხს, სიტყვის კაცია.
Sözünde durunca hepimizin güvenini kazandı.
სიტყვა რომ არ გატეხა, ამით ყველა ჩვენთაგანის ნდობა
დაიმსახურა.

Sözünden döndü ◇ „თავის სიტყვას გადაუხვია“ *ნათქვამი არ შეას-
რულა, პირობა დაარღვია; ◇ სიტყვა უკან წაიღო, სიტყვა გატეხა.

Sözünü ağzına tıkadı ◇ „სიტყვა პირში ჩასწარა“ *გააჩუმა, სიტყვის
თქმის საშუალება არ მისცა; ◇ ხმა არ ამოაღებინა, პირში
ბურთი ჩასწარა, ხმა გააკმენდინა.

Sözünü ağzında bıraktı ◇ „სიტყვა პირში შეატოვა“ *სათქმელი არ
ათქმევინა.

Sözünü ağzından dirhemle çıkar „სიტყვა პირიდან დირჰემობით
ამოსდის“ *ცოტას ლაპარაკობს, სიტყვაძუნწია; ◇ სიტყვები
პირიდან გაზით უნდა ამოჰგლიჯო.

Sözünü geri aldı ◇ „(თავისი) სიტყვა უკან წაიღო“ *პირობა არ
შეასრულა; ◇ სიტყვა გატეხა.

Sözünü kesti ◇ „სიტყვა შეწყვეტა“ *სათქმელი არ დაამთავრა, გაჩუმდა.

Birden sözü keserek yerinde oturdu.

უცებ სიტყვა შეწყვეტა და თავის ადგილზე დაჯდა.

Sözünü tartar ◇ „(თავის) სიტყვას წონის“ *(თავის) სათქმელს კარგად უკვირდება, გააზრებულად ღაპარაკობს; ◇ (თავის) სიტყვას უკვირდება.

- Bana bak! Bir daha konuşmadan önce sözünü iyi tart!.

მისმინე! სანამ რასმეს იტყვოდე, სიტყვა კარგად აწონ-დაწონე.

Sözünü verdi ◇ „სიტყვა მისცა“ *შეჰპირდა, პირობა მისცა.

Size Ankara'dan bir hediye getireceğime söz veriyorum.

სიტყვას გაძლევ, ანკარიდან რაიმე საჩუქარს ჩამოვიტან.

Sözünü yabana atma „სიტყვას სხვისკენ (უცხოისკენ) ნუ ისერი“

*ტყუილებრალოდ ნუ ღაპარაკობ; ◇ სიტყვას ჰაერში ნუ ისერი.

Sözünün eri ◇ „სიტყვის კაცი“ *პირობის შემსრულებელი; ◇ თავისი სიტყვის პატრონი, პირობის კაცი.

Dün şu adaya kadar yüzerim demıştin, haydi bakalım, sözünün eri isen görelim!.

- გუშინ გითქვამს, ამ კუნძულამდე გავცურავო, აბა, ენახოთ, სიტყვის კაცი თუ ხარ!

Su gibi akar ◇ „წყალივით მოედინება“ - *(ფული) უხვად მოედინება. Evlerine su gibi para akıyordu.

მათ სახლში ფული წყალივით მოედინებოდა.

Su gibi bilir ◇ „წყალივით იცის“ *ძალიან კარგად (უშეცდომოდ) იცის; ◇ ხუთი თითით იცის.

- Peki, sen hepsini biliyor musun?

- Biliyorum, baba, hem de su gibi.

კეთილი. შენ ყველაფერი იცი?

ვიცი, მამა, თანაც წყალივით.

Su gibi gider ◇ „წყალივით მიდის“ *(ფული) ბლამად იხარჯება.

On günlük kampa paralar su gibi gitti.

ათდღიან ბანაკში ფული წყალივით წავიდა.

Su götürmez ◇ „წყალი არ გაუვა“ *უეჭველია, აშკარაა, მტკიცება არ სჭირდება; ◇ დღესავეით ნათელია, ბევრი ღარი და ხაზი არ უნდა.

Haksızlığı su götürmez bir gerçektir.

ეგ რომ უსამართლობა იყო, წყალი არ გაუვიდოდა.

Sucuğunu çıkardı *გამოღ.* (მისგან) „ძეხვი გამოიყვანა“ *მიბეჭება, გააბრტყელა; ◇ ძვალი და რბილი გაუერთიანა, სიგრძე სიგანედ გაუხადა.

Sudan ucuz „წიაღზე იაფად“ *ძალიან იაფად; ◇ ჩალის ფასად.

Surata bak, süngüye davran *დაცინ.* „სახეზე შეხედე, ხიშტი მოიმარჯვე“ *განრისხებულია, გაცოფებულია; ◇ სახეზე არ შეეხედება, ახლოს ვერ გაეკარები, ცოფებს ყრის.

Bugün yine öfkeli. **surata bak, süngüye davran.**

დღეს კვლავ გაცოფებულია, ახლოს ვერ გაეკარები.

Suratı bir karış oldu „სახე ერთი მტკაველი გაუხდა“ *განრისხდა, გაცოფდა; ◇ სახე შეეცვალა, სახეზე არ შეეხედება.

Suratı mahkeme duvarı „მისი სახე სასამართლოს კედელია“ *პირქეში, სახემოდღუშული; ◇ სახე გაქვევებული აქვს.

Eve girince babamda **suratı mahkeme duvarı gibiydi.**

შინ რომ შემოვიდა, მამაჩემს სახე გაქვევებული ჰქონდა.

Suratını astı ◇ „სახე ჩამოუშვა“ *მოიწყინა, დადონდა, ცუდ გუნებაზე დადგა; ◇ ცხვირ-პირი ჩამოსტირის, ცხვირი ჩამოუშვა.

Ali, annesine, isteğini kabul ettiremediğinden, üç gün **suratı astı.**

ალის, დედამისს თავისი სურვილი რომ ვერ შეასრულებინა, სამი დღე ცხვირ-პირი ჩამოსტიროდა.

Suratını ekşitti *ab.:* **Yüzünü ekşitti.**

Suya düştü ◇ „წყალში ჩაიყარა“ *(საქმე) არ შესრულდა, დაიღუპა, არ განხორციელდა; ◇ წყალმა წაიღო, ჭირი მოგჭამა.

Suya saldı „წყალში ჩაუშვა“ *დაღუპა, დაკარგა, ჯეროვნად არ დააფასა; ◇ წყალს გაატანა, წყალში ჩაყარა, ქარს გაატანა.

Tüm emekleri suya saldı.

მთელი მისი ამაგი წყალს გაატანა.

Suyu bulandırır ◇ „წყალს ამღვრევს“ *საქმეს განსრახ აფუქებს, მდგომარეობას განგებ ამწვაებს.

O, **suyu bulandırınca** herkesin keyfi kaçtı.

როდესაც წყალი ამღვრია, ყველას ხასიათი გაუფუქდა.

Suyu döver ◇ „წყალს ნაყავს“ *ფუქად (უწმედგოდ) შრომობს; ◇ სიზიფეს შრომას ეწევა.

Ona bir şey anlatmak **su dövmek gibi**.

მისთვის რაიმეს გაგებინება წყლის ნაყვას ჰგავს.

Suyu görmeden paçaları sıvadı „წყალი არ დაქნახავს, ისე აიკარწახა შარვალი“ *წინასწარ მოემსადა; ◇ თადარიგი დაიჭირა.

Her işte **suyu görmeden paçaları sıvamasını sever**.

ყველანიირ საქმეში თადარიგის დაჭერა უყვარს.

Suyun yüzüne çıktı „წყლის ხედაპირზე ამოვიდა“ *არეული საქმიდან უნებლად გამოვიდა; ◇ (საქმიდან და ა.შ.) მშრალად გამოვიდა.

Bu işten de, **suyun yüzüne çıkarsak** bizden iyisi yok demektir.

ამ საქმიდანაც თუ მშრალად გამოვედით, ესე იგი, ის ჩვენ ვერ გეჯობია.

Suyuna pirinç salınmaz *nb.: İpiyle kuyuya inilmez.*

Sünger geçirdi „სამღელი გადაუსვა“ - *დაივიწყა; ◇ ხაზი გადაუსვა, ვითომ არც მომხდარა, რაც იყო, იყო.

- Bu küçük zarar yüzünden bütün günümüzü zehir edecek değiliz ya... **Geç bir sünger!** Gel şimdi gidip güzel bir yemek yiyelim.

ახეთი მცირე ხარაღის გამო მთელი დღე ხომ არ უნდა ჩავიშხამოთ. ამას ხაზი გადაუვსვათ... მოდი, ახლა ერთი ღაზათიანად მივირთვათ.

Sütüne havale ediyorum „მის რქეს ვანდობ“ *მისთვის მომინდვია; ◇ მის სინდისზე ვაგდებ.

- Bu anlattıklarımı senin **sütüne havâle ediyorum**. Tabii kimseye tekrarlıyacak değilsin.

რაც გითხარი, შენი სინდისისთვის ვაგდებ. რასაკვირველია, არავისთან გაიმეორებ.

(Birinde) Şafak attı „გაუნათდა, (მასში) ინათა“ *მიხვდა, გაერკვა, გაიგო; ◇ (მისთვის) ყველაფერი ნათელი გახდა, გონება გაუნათდა, აზრზე მოვიდა, გონს მოვეო.
Kapı kapatınca bende şafak attı.
 როგორც კი კარი ჩაკეტა, უცებ გონს მოვეფე.

Şaha kalktı ◇ „ყალბზე შედგა“ *აჯანყდა, ამხედრდა, აბობოქრდა;
 ◇ ფეხზე დადგა, წინ აღუდგა.
Bu uygulama bütün halkı şaha kaldırdı.
 ასეთმა მოქმედებამ მთელი ხალხი ფეხზე დააყენა.

Şakası yok ◇ „სახუმარო არ არის“ *საშიშია; სერიოზულია.
Bu hastalığın şakası yok.
 ეს ავადმყოფობა სახუმარო არ არის.

Şamarı yapıştırdı ◇ „სილა მიაკერა“ *სილა გაართქვა; ◇ ალიყური აჭამა.
Ali Mehmed'e şamarı yapıştırdı.
 ალიმ მემედეს სილა გააწნა.

Şamarı yedi „სილა ჭამა“ *ლოყაში ხელი გაართქვეს; ◇ სილა გააწნეს, სილა იწვნია, ალიყური ჭამა.

Şap gibi dondu „შაბივით გახდა“ *გაოცდა, გაოგნდა, გაქვავედა, გაშქმდა; ◇ სახტად დარჩა, ენა ჩაუვარდა.

Şapa oturdu *ყამიდ.* „შაბზე დაჯდა“ *გამოუვად მდგომარეობაში ჩავარდა, გაიჭყდა; ◇ ჩიხში მოექცა (მოხვდა, მოემწყვდია).
 - İki hafta sonra evin taksit zamanı. Eğer bir yerden para bulamazsam işte o zaman şapa oturduğum demektir.
 ორი კვირის შემდეგ სახლის ქირის გადახდის დროა. თუ საიდანმე ფული ვერ ვიშოვე, ჩიხში აღმოვჩნდები.

Şapa soktu „შაბზე დასვა“ *გააწამა; ◇ ჩიხში მოამწყვდია, ორ ცეცხლს შუა ჩაადგო.

Şekerin suya mı düştü? „შაქარი წყალში ჩაგვეყარა?“ *რატომ
ჩქარობ? სად მიგეჩქარება? ◇ ცეცხლი ხომ არ გეკიდება? ხომ არ
მოგდევნენ?

Bu telâşın neden, şekerin suya mı düştü?
რატომ ჩქარობ, ხომ არ მოგდევნენ?

Şeşi beş görür ◇ „შაში ბეშად ეჩვენება“ *თვალეში ვერ იხედება,
ცუდად ხედავს.

- Ben mi pazar günü Viyana'daydım? Sen artık şeşi beş görmeğe başladın.
რას, მე ვიყავი კვირას ვენაში? შენ უკვე შაში ბეშად
გეჩვენება.

Şeytan çekici *ob.*: Şeytan art ayağı.

Şeytan dürttü ◇ „ეშმაკმა უბიძგა“ *უნებურად გაბოროტდა,
ბოროტება ჩაიდინა; ◇ ეშმაკს აჰყვა, ეშმაკი შეუწნდა, ეშმაკმა
აიყოლია.

Bizim Nuri'yi şeytan dürttü galiba.
ჩვენ ნურის მგონი ეშმაკი შეუწნდა.

Şeytan görsün yüzünü ◇ „ეშმაკმა ნახოს მისი სახე“ *არ მიყვარს,
მეჯავრება, მისი დანახვა მეზარება (არ მინდა); ◇ ჩემმა მტერმა
ნახა, დაიკარგოს აქედან, მისი სახე არ ვნახო.

Şeytan görsün yüzünü, hepimize kan kusturuyordu.
ეშმაკმა წაიღოს, ყველას სისხლს გეიშრობდა.

Şeytana kapıldık „ეშმაკს დავნებდით“ *სწორ გზას აცდით,
შეცდომა დავეშვიეთ; ◇ ეშმაკმა შეგვაცდინა, ეშმაკმა აგვიყოლია,
ეშმაკს ავეყვით, სწორ გზას გადავუხვიეთ.

Şeytana külâhı ters giydirir „ეშმაკს ქუელს უკუელმა დაახურავს“ *მო-
ხერხებულია, გაქნილია; ◇ ეშმაკის ფეხის მკენებელია, ეშმაკს
ნემსის ყუნწში აძერენს, ეშმაკს შეაცდენს.

Sen ki şeytana külâhını ters giydiren takımdasın, bu işi nasıl oldu da
beceremedin anlamıyorum?!

შენ, რომელიც ეშმაკს ნემსის ყუნწში აძერენ, ეს საქმე როგორ
ვერ გააკეთე, არ მესმის.

Şeytana pabucunu ters giydirir *ob.*: Şeytana külâhını ters giydirir.

Şeytana uydu ◇ „ემშაკს აჰყვა“ *შეცდა; ◇ ცუდ გზაზე დადგა, ემშაკის გზას გამოეკიდა (შეუდგა), სული ემშაკს მიჰყიდა.
- Maalesef, şeytana uydu.
სამწუხაროდ, ემშაკს აჰყვა.

Şeytanı kovalar ◇ „ემშაკს განდევნის“ *ბოროტ ძაღვს განდევნის.

Şeytanın art bacağı „ემშაკის უკანა ფეხი“ *ცელქი, ანცი, დაუდგარი, ყინალი. ემშაკუნა; ◇ ემშაკის ფეხი.
Bütün aile onu şeytanın art ayağı olarak biliyordu.
მთელი ოჯახი მას ემშაკის ფეხად იცნობდა.

Şeytanın ayağını kırdı „ემშაკს ფეხი მოსტეხა“ *თავს მოერიდა (აჯობა, დასძლია), თავს ძალა დაატანა; ◇ ემშაკს მიაფურთხა.
- Bir aydanberi Fikret'e dargınsın. Rica ederim, kır artık şeytanın ayağını da bugün ona gidelim.
ერთი თვეა, რაც ფიქრეთზე განაწყენებული ხარ. გთხოვ, მიაფურთხე ემშაკს და დღეს მასთან წავიდეთ.

Şeytanın kıç bacağı *ob.*: Şeytanın alt bacağı.

Şeytanın süt kardeşi ◇ „ემშაკის ძუძუმტე“ *არამზადა, გაიძვერა, თაღლითი; ◇ ემშაკთან წილნაყარი, ემშაკის ფეხი.

Şeytanın yattığı yeri bilir „ემშაკის ადგილსამყოფელი იცის“
*ეველანაირი ემშაკობა იცის; ◇ ემშაკის ფეხის მკენეტელია.
Onu mu soruyorsun? Şeytanın yattığı yeri bilir.
მასზე მეკითხები? ემშაკის ფეხის მკენეტელია.

Şeytanları başına toplandı „ემშაკები თავს შემოეხვია“ *განრისხდა, გაცოფდა, აღშფოთდა; ◇ თავში ემშაკები შეუჩნდნენ, გვერდებში ემშაკები შეუჩნდნენ.

Söyle böyle ◇ „ასე, ისე“ *არც კარგად, არც ცუდად, საშუალოდ; ◇ ასე თუ ისე, ისე, რა.
Söyle böyle bir çalışmayla başarılı olamazsın.
ისე რა მეცადინეობით წარმატებას ვერ მიაღწევ.

Şundan bundan konuştuk „ამაზე, იმაზე ვისაუბრეთ“ *უბრალო რამეებზე ვისაუბრეთ: ◇ აქეთურზე იქეთურზე ვისაუბრეთ, ამ მთისა, იმ მთისა ვთქვით.

T

Tabanın altına takılır „(მას) ფეხსაცმლის ღანჩაზე ეკრობა“ *დასდევს, არ სცილდება; ◇ კაბის კალთაზე გამოეკერება, ფეხდაფეხ (კვალდაკვალ, კულში) დასდევს.
Çocuk annesine tabanın altına takılırdı.
ბავშვი დედას კულში დასდევდა.

Tabanını teper „(თავისი ფეხსაცმლის) ღანჩას თელავს“ *ფეხით დიდხანს დადის; ◇ ფეხსაცმლის ძირს ცვეთს, ფეხზე კოჟურს იჩენს.
- Bütün gün taban teptik, gene de münasip bir ev bulamadık.
მთელი დღე ფეხებზე კოჟური გავიჩინეთ და შესაფერის სახლს მაინც ვერ მივაგენით.

Tabanları kaldırır „ფეხსაცმლის ძირებს მაღლა სწევს“ *უკანმოუხედავად გარბის, მიფრინავს; ◇ მიწაზე ფეხს არ აკარებს.
Babası çağırınca tabanları kaldırıp koşuyordu.
როგორც კი მამამისი დაუძახებდა, ისე გარბოდა, რომ მიწაზე ფეხს არ აკარებდა.

Tabanları yağlar „ფეხსაცმლის ღანჩებს (ძირებს) პოხავს“ *შორს წასასვლელად ემზადება; ◇ რკინის ქალამნებს იცვამს.
Tabanları yağlayıp yola koyuldu.
რკინის ქალამნები ჩაიცვა და გზას გაუდგა.

Tadını aldı ◇ „გემო გაუგო“ *მოეწონა.
- Ali bir kere kayagın tadını aldı, herifi dağdan indiremiyoruz.
- აღნიშ თხილამურებს ერთხელ რომ გაუგო გემო, მთიდან ვეღარ წამოგვეყავს.

Tadını çıkarır ◇ „გემოს გამოიტანს“ *მოეწონება, ესიამოვნება; ◇ გემოს გაუგებს.

- Kış geliyor. Soğuklar başlayacak. ne yapacağız o zaman?

Ne mi yapacağız? Kışın tadını çıkaracağız. Kışın da kendine göre güzellikleri var.

- სამთარი მოდის. სიცვიეები დაიწეება. რას ვიხამთ მაშინ?

რას ვიხამთ? სამთარსაც გემოს გავუგებთ. სამთარსაც თავისებური ხილამაზე აქვს.

Tadını kaçırdı ◇ „გემო დაუკარგა“ *წაახდინა, გააფუჭა; ◇ ეშხი დაუკარგა.

Ali'nin münasebetsizlikleri dünkü toplantının tadını kaçırdı.

ალის უტაქტობამ გუშინდელ კრებას ეშხი დაუკარგა.

Tahtası eksik ხეშ „ფიცარი აკლია“ *ტკ'ეანაკლებია, აკლია; ◇ კრამიტი დაცურებული აქვს, თავში აკლია (დარტყმულია), სრულ ტკუაზე ვერ არის.

Tâkatı kesildi ◇ „ძალა გამოეღია“ *ძალიან დაიღალა, ძალ-ღონე გამოეღია; ◇ არაქათი (სიქა) გამოეცალა.

O tâkatı kesilinceye kadar çalışır.

ის არაქათის გამოცლამდე მუშაობს.

Talihi yüz çevirdi ◇ „ბედმა (მისგან) პირი იბრუნა“ *ბედი არ სწყალობს, საქმეები ცუდად მისდის; ◇ ბედმა ზურგი შეაქცია, ბედი არ უღიმის, ბედი არ სწყალობს.

Talihi yüzüne gülür ◇ „ბედი პირში უცინის“ *ბედნიერია; ◇ ბედი უღიმის.

Talihine küser ◇ „ბედს უზივის (ემღურის)“ *თავი უბელურად მიანჩნია; ◇ დაბადებას იწყველის, თავბედს იწყველის.

Tası tarağı topladı ფამილ. „(თაეისი) თასი და სავარცხელი ააღაგა“ **(ხასწრაფოდ)* იქაურობას გაეცალა; ◇ გუდა-ნაბადი აიკრა, ბარგი აიკრა.

Burası bir kere daha böyle altüst edersen, taşı tarağı toplayıp caddeyi boylarsın ha!!!

- აქაურობას თუ კიდეც ასე აურევ, გუდა-ნაბადს აიკრავ და გზას გაუდგები.

Taş çatlasa „ქვაც რომ გასკდეს“ *არავითარ შემთხვევაში; ◊
ქვეყანა რომ დაიქცეს.

- Nihat Orhan'ı da mı davet etti? Orhan taş çatlasa oraya gitmez!

ჩიკათმა ორჰანიც მიიწვია? ქვეყანა რომ დაიქცეს, ორჰანი იქ არ წავა.

Taş gibi yürek ◊ „ქვასავით გულის (პატრონი)“ *გულქვა; ◊ ქვის
გული აქვს, გულის მაგიერ ქვა უდევს.

Taş kesildi ◊ „ქვად იქცა“ *გაქვევდა, დაიბნა, გახვედა, გაშეშდა; ◊
ხმა ვერ ამოიღო.

Söylediklerim karşısında taş kesildi.

ჩემს ნათქვამზე გაქვევდა.

Taş taş üstünde bırakmadı ◊ „ქვა ქვაზე არ დატოვა“ *მოლიანად
გაანადგურა, მოსპო.

Belediye izinsiz yapıları taş taş üstünde bırakmamacasına yıktı.

მუნიციპალიტეტმა უნებართვო შენობები ისე დაანგრია, რომ
მისგან ქვა ქვაზე არ დატოვა.

Taş yürekli *sb.*: **Taş gibi yürek.**

Taş yuvarladı *sb.*: **Taş attı.**

Taşı attı „ქვა ესროლა“ *(სიტყვიერი მინიშნებით) გაანაწყენა,
გული ატკინა; ◊ გულში მოახვედრა, სიტყვა ესროლა.

Taş atmayı bırak da söyleyeceğini söyle.

სიტყვის სროლას თავი დაანებე და შენი სათქმელი თქვი.

Taşı sıkça suyunu çıkarır „ქვას რომ მიუჭიროს, წყალს გამოადენს“
*ფიზიკურად ძლიერია, ღლიერია; ◊ ქვასაც კი წყალს
გამოადენს, რომ მიუშვა, კლდეს გაანგრევს.

Ferhat Pehlivan taşı sıkça suyunu çıkardı. Bu sıkça Amerikalıya nasıl yenildi anlamıyorum.

ფალაღანი ფერჰადი ქვასაც კი წყალს გამოადენდა. ამ სუსტ
ამერიკელს კი როგორ დანებდა, ვერ გამოვიგია.

Tatlı dilli ◊ „ტკბილი ენის (პატრონი)“ *ტკბილი, სასიამოვნო
ლაპარაკი იცის; ◊ პირიდან თაფლი გადმოსდის.

Başarılı, sevilen insan olabilmek için tatlı dilli olmak gerekir.

იმისათვის, რათა წარმატებული და საყვარელი ადამიანი გახდე, ტკბილი ენის პატრონი უნდა იყო.

Tavşan uykusu uyuyor ◇ „კურდღლის ძილით სძინავს“ *ფხიზლად სძინავს.

Babam artık öylesine yaşandı ki, sadece **tavşan uykusu uyuyor** ve en küçük bir gümrütlede uyanıyor.

მამანემი უკვე ისე მოხუცდა, რომ კურდღლის ძილით სძინავს და პატარა ხმაურზე იღვიძებს.

Tavşanı araba ile avlar „კურდღელზე ურმით ნადირობს“ *საქმეს უინტერესოდ, უხალისოდ აკეთებს; ◇ საქმეს გულგრილად (აგდებულად, სხვათაშორის) ეკიდება.

Tazi gibi ◇ „მწვეარი ძაღლივით“ *ხმელ-ხმელი, გამხდარი, ტარანივით; ◇ ცარიელი ძვალი და ტყავია.

Tek gözle bakar ◇ „ცალი თვალით უყურებს“ *მალულად უცქერს (უთვალთვალვებს).

Kadınlar ağızlarını, yüzlerini kapatmışlar, **tek göze bakıyorlardı.**

ქალებს პირისახე დაეფარათ და ცალი თვალით გვიყურებდნენ.

Tekne kazıntısı „ვარცლის ნაფხეკი“ *გვიან გაჩენილი შვილი; ◇ ნაბოლარა შვილი.

En küçük kardeşim annemin **tekne kazıntısıydı.**

ჩემი ყველაზე პატარა ძმა დედანემის ნაბოლარა შვილი იყო.

Temel çivisi çakar „მოთავარ ღურსმანს ჩაასობს“ *დიდხანს იცოცხლებს; ◇ ცას გამოეკერება.

Temeli atar ◇ „საძირკველს უყრის“ *საქმის წარმატებით შესასრულებლად პირველ და საიმედო ნაბიჯს დგამს.

Bu işin **temelini de biz attık.**

ამ საქმეს საძირკველიც ჩვენ ჩაუყარეთ.

Temize çıkardı ◇ „სუფთად გამოიყვანა“ *გაამართლა.

Öyle gırtlığına kadar belâya batmışsın ki seni nasıl **temize çıkarabileceğimi** bilemiyorum.

- იმდენ უბედურებაში ხარ გახვეული, რომ აღარ ვიცი, როგორ შეეძლებ შენს სუფთად გამოყვანას.

Temize çıktı ◇ „სუფთად გამოვიდა“ *გამართლდა.
Bu davada da temize çıkınca rahatladı.
ამ საქმეშიც სუფთად რომ გამოვიდა, მისიხედა.

Tencerede pişirip kapağında yer „ქვაბში ხარშავს და ქვაბის ხეყვსე ჭამს“ *ეკონომიურად, ხელმოშვირნედ ცხოვრობს; ◇ წელზე ქამარს იჭერს.
Bu yaşam koşullarına dayanabilmek için tencerede pişirip kapağında yiyorlar.
ამ ცხოვრების პირობებს რომ გაუძლონ, წელზე ქამარს იჭერენ.

Tenekesini eline verdi „ბიღონი ხელში მისცა“ *გააგდო; ◇ ბარგი-ბარხანა აუკრა.

(Birine) Tenekeyi çalar „ბიღონს უედარუნებს“ *დასცინის, ამასხარავეებს; ◇ მასხარად იგდებს, სასაცილოდ იგდებს.
Millet ona teneke çalmağa başladı.
ხალხმა ის მასხარად აიგდო.

Tepeden bakar „მთის მწვერვალიდან იყურება“ *მედიდურობს, ამპარტავენობს; ◇ ზემოდან დასჩერებია, ცხვირს მაღლა სწევს.

Tepesinden kaynar su dökülür ◇ „კინკრიხოზე მღულარე წყალი ესხმება“ *ძალიან წუხს; ◇ გულზე ცეცხლი ეკიდება, მწარე ნალეული ესხმება, მღულარე ესხმება.
Bu haberi duyunca tepesinden kaynar su döküldü.
ეს ამბავი რომ გაიგო, გულზე მღულარე გადაესხა.

Tepesine çıktı ◇ „თავს გავიდა“ *ხედმეტად გათამამდა, გათავხედდა.

Tepesine gitti *sh.*: Tepesine çıktı.

Tepesine yıkıldı ◇ „თავზე ჩამოექცა“ *(არასასურველი რამ) შექმთხვა; ◇ თავზე დაატყდა (დაეცა).

Teraziye vurur „აწონის“ *კარგად, საფუძემდელიანად შეამოწმებს, კარგად დაფიქრდება; ◇ ყველაფერს კარგად აწონ-დაწონის.
Söylediklerimi teraziye vurunca yanlış yaptığımı anladım.

როგორც კი ჩემი ნათქვამი კარგად ავწონ-დავწონე, მივხვდი, რომ შეეცაღი.

Terini döker ◇ „ოფლს ღერის“ *ბეკერს შრომობს.

Terini soğuttu „ოფლი გაიგრილა“ *დაისვენა; ◇ ოფლი შეიშრო.

Ters döndü „უკუღმა შემობრუნდა“ *მიმართულება შეეცვალა; ◇ მხარი ეცვალა.

O kalabalıkta biraz tersi dönmüş.

იმ ხალხმრავლობაში (კოტათი მხარი ეცვალა).

Ters gösterir ◇ „(საკითხს) არასწორად აყენებს (წარმოაჩენს)“
*(საკითხს) აყალბებს; ◇ საკითხს თავდაყირა (მცდარად) აყენებს.

Ters tarafından kalktı ◇ „უკუღმა აღგა“ *ცუდ ხასიათზე აღგა; ◇ მარცხენა ფეხზე აღგა.

Bugün ters tarafından kalkmışa benziyorsun.

დღეს მარცხენა ფეხზე ამდგარს ჰგავხარ.

Tersinden okur „უკუღმა კითხულობს“ *ცდება, არასწორად იგებს;
◇ უკუღმა იგებს.

Tersine gitti ◇ „(საქმე და ა.შ.) უკუღმა წავიდა“ *გაფუჭდა.

Üç ay bekledik. Hiç bir şey değişmedi. Büsbütün tersine gitti.

სამ თვეს ველოდეთ. არაფერი შეიცვალა. ყველაფერი უკუღმა წავიდა.

Toz oldu *კარგ.* ◇ „მტვრად იქცა“ *გაკამიტვერდა, გაქრა, მოიხპო, განადგურდა; ◇ ნაცარ-ტუტად იქცა.

İki günde toz olup gitti.

ორ დღეში ნაცარ-ტუტად იქცა.

Tetikte bulunur „ნახმახზეა“ *ყურადღებით არის, ფხიზლობს; ◇ ასი თვალი და ასი ყური აქვს გამობმული, თვალ-ყური უჭირავს.

- Çocuklar, tetikte bulunmamız lâzım, bu gece de bir hava hücumu olabilir.

ბავშვებო, თვალ-ყური უნდა გვეჭიროს, ამ საღამოსაც ქარიშხალია მოსალოდნელი.

Tıraş etti *კარგ.* „გაპარსა“ *ბევრი (მომბაბესრებელი) ღლაპარაკით შეაწუხა; ◇ თავი წააჭამა, თავი გაუსივა, თავი მოაბეზრა.

- Dün Muzaffer beni gene tam iki saat **tıraş etti**, elinden zor kurtuldum.

გუშინ მუზაფერმა ორი საათი კვლავ თავი წააჭამა, ხელიდან ძლივს დავექვეერი.

Tırnağına benzemez „იმის ფრჩხილს არ ჰგავს“ *მათი შედარებაც არ შეიძლება; ◇ იმის ფრჩხილადაც არა ღირს.

Tırnağını gösterdi ◇ „ბრჭყალები უჩვენა“ *დააჩინა. დაემჩქრა.

Tırnaklarını söktü „ბრჭყალები დაასო“ *მოათეინიერა, მთარჯულა; ◇ თავის ჭკუაზე მოაქცია.

Koca evin işini senelerce yalnız daima çevireceğim diye. Neriman'ın **tırnaklarını söktü**.

დიდი ოჯახის საქმეებს წლობით მარტო მე ვუძღვებო და ნერიმანმა მეუღლე თავის ჭკუაზე მოაქცია.

Tırpan attı „(კელი მოუსვა (მოცველა)“ *ამოძირკვა, მოცველა, გაანადგურა; ◇ ძირში მოცველა; მუსრი გააველო.

Kan düşmanlarının hepsine **tırpan atmış**.

ყველა მოსისხლე მტერს მუსრი გააველო.

Tıs yok ◇ „ჩამიწუმი არ ისმის“ *სრული სინუშეა; ◇ ბაიბური არ ისმის.

Koskoca dairenin içinde **tıs yoktu**.

ვეებერთელა სახლში ჩამიწუმი არ ისმოდა.

Tongaya düştü ◇ „მახეში გაება“ *მოტყუვედა, შეცვლა. გამოუვალ მდგომარეობაში ჩაუარდა.

Tongaya düştüğünü çok geç anlamıştı.

ძალიან გვიან მიხვდა. მახეში რომ გაება.

Top yoluna gitti „ხარბახნისკენ წავიდა“ *სახიფათო გზას დაადგა, სიკვდილზე წავიდა; ◇ თავი ტყვიას მიუშვირა, თავი გაწირა, თავი გადაადლო.

Toprağa bakar ◇ „მიწას ჩასჩერება“ *სიკვდილის მოლოდინშია; ◇ სამარისაკენ იყურება, ცალი ფეხი სამარეში უდგას.

Toprağa bakıyor, her halde gidici.

ცალი ფეხი სამარეში უდგას, ნამდვილად წამსვლელია.

Toprağa verdi ◇ „მიწას მიაბარა“ *დაასაფლავა.

Bir yıl içinde eşimi, anamı ve iki de oğlumı **toprağa verdim**.

ერთ წელიწადში მეუღლე, დედა და ორიც ვაჟი მიწას მივაბარე.

Torbada keklik „ცნოლი ტომარაში (ჰყავს)“ *საქმე მოგვარებული

აქვს; ◇ თავი ქუდში აქვს.

Söylediğine göre zaten **torbada keklik**.

შენი თქმით, თავი ქუდში აქვს.

Tozu dumana kattı „მტვერი ბოლს 'შეურია“ 1. *აურ-დაურია; ◇

კორიანტელი დააყენა, ყველაფერი თავდაყირა დააყენა.

Şef dün gene muhakkak karısıyla kavgalıydı. Dairede **tozu dumana kattı**, hirsını bizden çıkardı.

შევი გეშინ ნამდვილად მეუღლესთან იყო ნანხუბარი. სამსახურში ყველაფერი თავდაყირა დააყენა და ჯავრი ჩვენზე იყარა.

2. *ნაიქროლა, გავარდა; ◇ თითქოს ფრთები შეისხაო.

Yanıımızdan **tozu dumana karıştırarak** geçti.

გვერდით ქარივით ჩაგვიქროლა.

Toz pembe görür „ღია ვარდისფრად ხედავს“ *(ყველაფერი) კარგად

ქნენება, (ყველაფერს) კარგად, ლამაზად ხედავს; ◇ ყველაფერს ფერადი სათვალეებით უყურებს.

- Annem elli yaşına geldi, ama hâlâ hiç hayat tecrübesi yok. Her şeyi **toz pembe görür**.

დედახემმა ორმოცდაათ წელს მიაღწია, მაგრამ ცხოვრების გამოცდილება მაინც არა აქვს. ყველაფერს ფერადი სათვალეებით უყურებს.

Tozu kondurmaz „მტვერს არ აკარებს“ 1. *უფროხილდება; ◇ ცივ ნიავს არ აკარებს, ზედ დაჰკანკალებს.

2. *არასოდეს არაფერში ადანაშაულებს, ყოველთვის ამართლებს; ◇ ნამუსს სწმენდს, ხელს აფარებს.

Çocuğuna hiç **toz kondurmuyor**.

თავის შვილს ხელს აფარებს.

Trabzan babası „მოაჯირის მამა“ *გამოუხადეგარი, უვარგისი მამა;

◇ ეშმაკების მამა.

Ahmet çocukları için hiç bir zaman iyi bir olmadı. Sadece bir **trabzan babası**.

ამჟელ თავისი ბავშვებისათვის არახდროს კარგი მამა არ ეოფილა... ის ეშმაკების მამა იყო.

Turnayı gözünden vurur „წეროს თვალში ახვედრებს“

*მოხერხებულა, საქმეს კარგად აგვარებს; ◇ მიზანში ახვედრებს, მიზანში ისვრის.

Ayşim hem güzel, hem zengin, hem de okumuş kız. Onu alacak olan **turnayı gözünden vuracak**.

აიშიმ თან ღამაშია, თან მდიდარი, თანაც ნასწავლი. ვინც მას წაიყვანს, მიზანში მოახვედრებს.

Turşu oldu „დამწნილდა“ *სიმხნევე (ძალა) დაკარგა, მოეშვა, მოღუნდა, მოიშვარა, დაიქანცა; ◇ მწვრად იქცა, სიქა გასძვრა, არაქათი აღარ აქეს.

İşi bitirdik ama hepimiz **turşu gibi olduk**.

საქმე კი დავამთავრეთ, მაგრამ ყველას სიქა გაგვძვრა.

Tuttuğu dal elinde kaldı „ტოტი, რომელიც ეჭირა, ხელში შერჩა“

*უიმედოდ დარჩა; ◇ საძირკველი გამოეცალა, ხელი მოუცარა, კოვზი ნაცარში ჩაუვარდა.

Ondan yardım bekliyordu, ama **tuttuğu dal elinde kaldı**.

მისგან დახმარებას ელოდა, მაგრამ კოვზი ნაცარში ჩაუვარდა.

Tuzağa düşer ◇ „მახეში ებმება“ *მარცხდება, გამოუვალ მდგომარეობაში ვარდება.

Tuzağını kalkar ◇ „ხაფანგს უგებს“ *განსაცდელს უქმნის.

Başkalarına **tuzak kalkanlar** o tuzağa kendileri düşerler.

სხვებისთვის ხაფანგის დამგებნი იმავე ხაფანგში თვითონ ჩაცვივდებიან.

Tuzağını kurur *ახ:* **Tuzağını kalkar**.

Tükürdüğünü yalar *ყამილ*. ◇ „თავის გადაფურთხებულს ლოკავს“

*(თავისი დამცირების ფასად) პირობას არღვევს; ◇ სიტყვას ტყხს, პირს ტყხს, სიტყვა უკან მიაქვს, პირს ირცხვენს.

O, kesinlikle **tükürdüğünü yalamaz**.

ის თავის გადაფურთხებულს არ ალოკავს.

Tükürdügünü yutar ◇ „ნერწყევებს ყლაპავს“ *ძალიან უნდა, დიდი სურვილი აქვს.

Türküsünü çağırır „მის სიმღერას მღერის“ *სხვის ჭკეპაზე დადის, სხვას უჯერებს; ◇ სხვის დაკრულზე ცეკვავს.
O. kimin arabasına binirse onun türküsünü çağırır.
ვის ურემსეც ზის, იმის დაკრულზე ცეკვავს.

Tüyleri diken diken oldu ◇ „თმები ყალყზე დაუდგა“ *შექმინდა, დაფრთხა; ◇ თმები აებურძგნა, კანზე ბუსუსებმა დააყარა, ტანში გააურყოლა, ჭიანჭველებმა დაუარა.
Bu olay karşısında hepimizin tüyleri diken diken olmuştü.
ამ ფაქტის წინაშე თმები ყველას ყალყზე დაგვიდგა.

Tüyleri ürperdi *იხ.*: **Tüyleri diken diken oldu.**

U

Ucu bana dokundu „მისი ბოლო მე შემეხო“ *მე დაკზარაღდი; ◇ (საქმის სიმძიმე) მე დამაწვა, (საქმის სიმძიმემ) ჩემზე გადაიარა.
Buluşup konuşmak iyi, ama bizim evde toplanılınca ucu gene bana dokundu. Bütün gün evvelâ yemek, sonra da kahve pişirdim.
შეხვედრა და საუბარი კარგია, მაგრამ როდესაც ჩემს სახლში შეიკრბნენ, მთელმა სიმძიმემ ჩემს თავზე გადაიარა. მთელი დღე ჯერ საჭმელს, შემდეგ კი ყავას ვამზადებდი.

Ucu bucağı yok ◇ „ბოლო არ უჩანს“ *დაკსრულდებაღია, დაუმთავრებელია; უკიდუგანია; ◇ თავი და ბოლო არ უჩანს.
- Dün gezelim derken ucu bucağı olmayan bir ormana girmişiz. Yolumuzu bulup çıkıncaya kadar epey heyecanladık.
გუშინ, გავისეირნოთ, მეთქი და, – ისეთ ტყეში შევედიოთ, რომელსაც თავი და ბოლო არ უჩანდა. ვიდრე გზას ვიპოვიდით და იქიდან გამოვადწევდით, საკმაოდ ვინერვიულეთ.

Ucu ortası belli olmaz „(რისამე) ბოლო და შუა გაუგებარია“ *გაუგებარია, ბუნდოვანია, გაურკვეველია; ◇ თავი ბოლოს არ ებმის და ბოლო – თავსა, თავი და ბოლო არა აქვს.
Ucu ortası belli olmayan bir işe nasıl başlayalım?
თავი და ბოლო რომ არ ებმის ისეთი საქმე როგორ დავიწყეთ?

Ucu ortası yok *nb.*: Ucu ortası belli olmaz.

Ucundan bir şey var „ბოლოში რაღაცაა“ *ამაში რაღაც ფარული განზრახვაა, ამაში რაღაცაა ჩაფიქრებელი; ◇ ამის მიღმა რაღაც იმალება, ძაღლის თავი აქ მარხია.

Bu iltifatların ucunda mutlaka bir şey var.

ამ ქათინაურის უკან უეჭველად რაღაც იმალება.

Ucunu ortasını bulur „(რისამე) ბოლოს და შევას პოელობს“ *საქმის არსში წვდება; ◇ (რისამე) თავსა და ბოლოს აგნებს, თავს აბამს.

İşin ucunu ortasını bulamıyorum.

საქმის თავსა და ბოლოს ვერ ვაგნებ.

Uçan kuşa borçlu olur „გაფრენილ ჩიტთან ვალშია“ *ყველას ვალი ამასა აქვს; ◇ ყელამდე ვალებშია, ვალებში იხრჩობა.

- Ben o herife kız mı veririm? Onun uçan kuşa borcu var.

ქალიშვილს იმას გაეატან? ვალებში იხრჩობა.

Uçan kuştan medet umar „გაფრენილი ჩიტის იმედადაა“

*დაღუპულია, მისი შეველა აღარ შეიძლება; ◇ წყალწაღებული ხავსს ეჭიდება, მისი საქმე წასულია.

Zavallı adamcağız öleceğini biliyor, ama gene de uçan kuştan medet umuyor.

საცოდავმა იცის, რომ მოკვდება, მაგრამ მაინც წყალწაღებული ხავსს ეჭიდება.

Uçurum kenarında ◇ „უფსკრულის პირას(აა)“ *დაღუპვის გზაზეა; ◇ ბეწვის ხიდზე დგას.

Uçuruma sürükler ◇ „უფსკრულში გადააგდებს“ *დაღუპავს, გაწირავს, გაიმეტებს.

Uğuru açık ◇ „გახსნილი ბედისა“ *ბედნიერი, ბედგახსნილი, ქედბედია.

Uma uma döndük muma „იმედ-იმედიით სახთლად ვიქცეით“

*ლოდინით დავიღალეთ (შევეწუხდით, გაეთავდით); ◇ სანთელივით ჩამოვდნით, გული გადაგველია (გაგვიწყალდა), ჩენი დაგვემართა (გადაგეწყდა).

Yahu, tam iki buçuk saattir yemeğin hazırlanmasını bekliyoruz.

görünürlerde hâlâ bir şey yok! **Uma uma döndük muma.**

- აღამიანო, ზუხტად ორსაათ-ნახევარია საჭმლის გამზადებას კვლადებით, ჯერ არაფერი ჩანს! ლოღინით გული გადაგველია.

Umurunda değil ◇ „საქმეში არ არის“ *არ აინტერესებს, ყურადღებას არ აქცევს.

Ben onun için deli oluyorum. onun **umurunda değil.**

მისთვის ვგიჟდები, ის კი საქმეში არ არის.

Ununu elemiş, eleğini asmış „ფქვილი გაუცრია, საცერი ჩამოუკიდა“

*ცხოვრებაში ბევრი რამ უნახავს და გაუკეთებია, თავისი საკეთებელი უკეთებია, თავისი წილი ცხოვრება გაუტარებია; ◇ ბევრი საცრის პური უჭამია, თავისი გზა გაუვლია, თავისი კალო გაულეწავს.

Ben artık **unumu eleyip, eleğimi asmışım.** Ama üniversitenin bu gidişi gene de beni üzüyor.

ჩემი გზა გამივლია, მაგრამ უნივერსიტეტის ასეთი მდგომარეობა კვლავაც მაწუხებს.

Uyku durağı yok ◇ „ძილი და მოსვენება არა აქვს“ *მეუხვევებლად მიუშაობს; ◇ დასვენება არ იცის.

İki gündür **uyku durak nedir unutmuş.**

ორი დღეა, დასვენება რა არის, დაავიწყდა.

Uyku yüzü görmez ◇ „ძილი არ უნახავს“ *არ სძინებია; ◇ თვალი არ მოუხუჭავს.

Bu raporu hazırlıyacağım diye üç gündür **uyku yüzü görmedim.**

ამ მოხსენებას დავამთავრებ-მეთქი და სამი დღე თვალი არ მომიხუჭავს.

Uykuda olur ◇ „ძილში იმყოფება“ *(საქმე) არ კეთდება; ◇ ერთ წერტილზეა გაყინული, ადგილიდან არ იძვრის, წინ არ მიდის.

İşin **uykuda olduğu** her durumundan belliydi.

ყველაფრიდან აშკარა იყო, რომ საქმე ადგილიდან არ იძვროდა.

Uyuyan yılanın kuyruğuna basar „მიძინარე გველს კუდაზე ვეხს ადგამს“ *ისედაც ვუდ (ბოროტ) აღამიანს ბოროტებისკენ უბიძგებს; ხიფათს ქმნის; ◇ ბოროტებას გზას უხსნის.

Uyuyan yılanın kuyruğuna basmamasını söylemişim.

ხომ ვთქვი, რომ ის ბოროტებას გზას არ გაუხსნის.

Uzağı görür ◇ „შორს იხედება“ *შორსმჭვრეტელია,
წინდახედულად იქცევა; ◇ შორს ჭვრეტს, წინ იყურება.
- Babamız **uzağı gören** bir adam olmasaydı. onun ölümünden sonra hepimiz seril sefil olurduk.
მამანკენი შორსმჭვრეტელი რომ არ ყოფილიყო, მისი სიკვდილის შემდეგ ჩვენ ყველანი საცოდავად ვიქნებოდით.

Uzaklara gitti ◇ „შორს წავიდა“ *საკითხს გადაეხვია, გადაამტკა;
◇ შორს შეტოპა.

Uzaktan bakar ◇ „შორიდან უყურებს“ *ერთობა; ◇ სეირს უყურებს.

Uzaktan merhaba „შორიდან სალამი“ *ახლოდან არ იცნობს, ახლო ერთიერთობა არა აქვს; ◇ ერთმანეთს შორიდან ესალმებიან, ერთმანეთთან სალამით არიან.
Oturduğumuz apartıman o derece büyük ki, diğer ailelerle ancak şöyle uzaktan bir merhabamız var.
ჩვენი საცხოვრებელი სახლი იმდენად დიდია, რომ სხვა ოჯახებთან მხოლოდ სალამით ვართ.

Uzun dilli ◇ „გრძელი ენის პატრონი“ *ხედმეტს (ბევრს) ლაპარაკობს; ◇ გრძელი ენა აქვს, ენა მხარზე აქვს გადაკიდებული, ენა ერთ არშინზე აქვს გადმოგდებული.

Uzun hikâye ◇ „გრძელი ამბავი“ *მოსაყოლად დიდი; ◇ გრძელი ისტორია.
Onların ilişkisi çok uzun bir hikâyedir.
მათი ერთიერთობა ძალიან გრძელი ისტორიაა.

Üç aşağı beş yukarı „სამი ქვევით, ხუთი 'ხევით“ *დაახლოებით, მცირე განსხვავებით; ◊ სინამდვილესთან ახლოს, სინამდვილეს უახლოვდება.

Söylediklerim üç aşağı beş yukarı böyleydi.
ჩემი ნათქვამი დაახლოებით ასე იყო.

Üçe beşe bakmaz „არც სამს, არც ხუთს არ უყურებს“ *(ყიდვა-გაყიდვისას) ფასს უკრადლებას არ აქცევს; ◊ არ ევაჭრება.

Bozuk param çıkmıyor, sana bir mark geri vermiyeceğim.

- Aldınma! Aramızda üçe beşe bakacak değiliz ya!

ხურდა ფული არ მყოფნის, ერთ მარკას ვერ დაგიბრუნებ არა უშავს! ერთმანეთში კაპიკზე ხომ არ ევაჭრებთ.

Üsküdar'da sabah oldu „უსკუდარში¹ გათენდა“ *უკვე დაგვიანებულია, რაღა დროსაა; ◊ უყარე კაკალი.

- Yarın Bedia'ya benimle evlenir mi diye soracağım.

- Oğlum, Üsküdar'da sabah oldu. Bedia dün nişanlandı.

ხვალ ვკითხავ ბედიას, ცოლად გამომყვება თუ არა?

შვილო, უყარე კაკალი! ბედია უკვე გუშინ დაინიშნა.

Üst perdeden konuşur „მაღალფარდოვნად ლაპარაკობს“ *ამაყად (პონორით, მედიდურად) ლაპარაკობს; ◊ ზემოდან ლაპარაკობს, ტუჩების აბზუებით ლაპარაკობს.

Kusurlu olduğu halde üst perdeden konuşmaya devam ediyordu.

მიუხედავად იმისა, რომ დამნაშავე იყო, მაინც ზემოდან ლაპარაკობდა.

Üste çıktı „ხევით ავიდა“ *გათაყისუფლდა, გადარწა; ◊ თავი დაიძვრინა, თავი დაიხსნა, თავი დააღწია.

O, her zaman üste çıkmayı başarır.

ოჰ, ის ყოველთვის ახერხებს თავის დაძვრენას.

Üstten alır *ob.*: **Üst perdeden konuşur.**

Üstü kapalı söyler ◊ „ქარაგმულად ლაპარაკობს“ *გაურკვეველად (გაუგებრად) ლაპარაკობს.

1. ქ. სტამბულის ერთ-ერთი უბანი.

Üstü kapalı konuşunca kimse bir şey anlamadı.

ქარაგმულად ლაპარაკი რომ დაიწყო, ვერავინ ვერაფერი გაიგო.

Üstünden akar „ხედ ეტყობა“ *საქმის ვითარება ნათელია (აშკარაა, სახეზეა); ◇ სახეზე აწერია.

Suçluluk üstünden akıyordu.

დამნაშავე რომ იყო, სახეზე ეწერა.

Üstünden attı ◇ „თავიდან მოიშორა“ *თავი დაიხსნა, (რაიმე) მიატოვა; ◇ თავი დაანება (მიანება).

O. üstünden atınca iş bizim başımıza yıkıldı.

როდესაც მან თავიდან მოიშორა, საქმე ჩვენ დაგვემხო თავზე.

Üstüne aldı ◇ „თავისთავზე აიღო“ *თავის კისერზე აიღო.

Şu işi üstüne al!

ეს საქმე შენს თავზე აიღე!

Üstüne attı ◇ „მასზე შეაგდო“ *ის დაადანაშაულა, მას დააბრალა; ◇ (დანაშაული) მასზე შეაგდო, (დანაშაული) მას მოახვია თავზე.

Suçunu başkasının üstüne atmaya çalışıyordu.

ცდილობდა, თავისი დანაშაული სხვისთვის მოეხვია თავზე.

Üstüne bastı *ყამილ*. ◇ „ზუსტად მოახვედრა“ *გამოიცნო, ზუსტად მიხვდა; ◇ მიზანში მოახვედრა, ზუსტად დაუმინა.

- Bana öyle geliyor ki sen benden borç para istemeğe geldin!

- Tam, üstüne bastın, param gerekiyor.

ასე მგონია, ჩემთან ფულის სასესხებლად მოხვედი!

ზუსტად მიზანში მოახვედრე. ფული მჭირდება.

Üstüne bıraktı *იხ.*: Üstüne baktı.

Üstüne bir bardak su içti „ხედ ერთი ჭიქა წყალი დააყოლა“ - *იმედი დაკარგა, იმედი გადაიწერა, გამოემშვიდობა; ◇ ხელი ჩაიქნია, იმედი გაუცრუნდა.

Üstüne geldi ◇ „თავზე წამოადგა“ - *წაასწრო, გამოიჭირა.

Konuşmamızın üstüne gelince bir de şaşırıldı.

ლაპარაკზე რომ შემოგვისწრო, დავიბენით.

Üstüne gül koklamaz „(მის თავზე) ვარდსაც არ ენოსავს“ *ეველას ურწევნია, დიდ ერთგულებას (სიყვარულს) იხენს, მისი სიყვარულით დაბრძვეებულია; ◊ იმის იქეთ აღარავინ უჩანს, მზე და მთვარე მასზე ამოსდის, (იმის მეტი) თვალში აღარავინ მოსდის, მისთვის ჭკუას კარგავს.

Kocandan şikâyet edersen, Allah günah yazar doğrusu. Onun **senin üstüne gül kokladığı yok.**

შენს მეუღლეზე თუ დაინივლებ, ჩამდეილად ღმერთი გიწყენს. მას ხომ შენს იქეთ აღარავინ უჩანს.

Üstüne güneş doğmaz ◊ „მზე ამოსვლას ვერ ასწრებს“ *უთენია დგება.

- Benim babam üstüne daha güneş doğmamıştır. Her sabah daha saat beşte yazı masasında.

მამანემს მზე ამოსვლას ვერ ასწრებს. ყოველ დღით ხუთ საათზე უკვე საწერ მაგიდასთანაა.

Üstüne kalır ◊ „თავზე აწეება“ *(სიძინელები) მისი გადასატანი (დასაძლევი) ხდება; ◊ მისი თავსატეხი ხდება.

O giderse bütün yük kızın üstüne kalacak.

ის თუ წავიდა, მთელი ტვირთი გოგონას დააწეება კისერზე.

Üstüne kırılır ◊ „ზედ აკედება“ *ძალიან უფროთხილდება, აღარ იცის, მისთვის რა ქნას; ◊ ზედ დაჰკანკალებს.

Üstüne soğuk su içti *nb.:* **Üstüne bir bardak su içti.**

Üstüne titrer ◊ „ზედ დაჰკანკალებს“ *ძალიან უფროთხილდება; ◊ ცივ ნიავს არ აკარებს.

Üstüne tuz biber eker „ზედ წიწაკას აყრის“ * გამწვავებულ მდგომარეობას კიდევ უფრო ართულებს, ამწვავებს; ◊ ცეცხლზე ნავთს ასხამს, ცეცხლზე ცეცხლს უკიდებს, დამწვარს დამღულრავს.

Üstüne üstüne gider ◊ „ჯიქურ ზედ მიდის“ *(მიძიმე საქმეს, განსაცდელს და ა.შ.) არ უშინდება, არ ეპყება, არაფრად აგდება, არ შედრკება; ◊ პირდაპირ მიდის, წარბს არ უხრის.

Tehlikeli olabilecek bir şeyin üstüne üstüne gidiyordu.

მოსალოდნელი საფრთხისკენ ჯიქურ მიდიოდა.

Üzerinden attı *ob.*: Üstünden attı.

Üzerine aldı *ob.*: Üstüne aldı.

Üzerine attı *ob.*: Üstüne attı.

Üzerine bir bardak su içti *დაცინ. ob.*: Üstüne bir bardak su içti.

Üzerine geldi *ob.*: Üstüne geldi.

Üzerine titrer *ob.*: Üstüne titrer.

Üzerine toz biber eker *ob.*: Üstüne tuz biber eker.

V

Vadesi geldi ◇ „დრო მოუვიდა“ *სიკვდილი მოუახლოვდა; ◇ მისმა საათმა დარეკა.

- Aziz Beyin hâli kötü. Doktora bakarsan **vadesi gelmiş**.

ბატონი აზიზის საქმე ცუდადაა. ექიმს თუ დაუჯერებთ, დრო მოუვიდა.

Vakit öldürür ◇ „დროს კლავს“ *ერთობა; ◇ თავს იქცევს, გულს აყოლებს.

- Sinemada mıydınız?

- Ya, vakit öldürmek için....

კინოში იყავით?

- ჰო, დროის მოსაკლავად.

Vaktine hazır olur ◇ „თავის დროისათვის მზად იქნება“ *სიკვდილისათვის ემზადება.

Seksen yaşına varınca insan artık **vaktine hazır olmalı**.

როდესაც ადამიანი ოთხმოც წელს მიაღწევს, თავისი დროისათვის უნდა მოემზადოს.

Vara yoğa karışır ◇ „ყველაფერში ერევა“ *ყველას საქმე აინტერესებს, სუდამეტად ცნობისმოყვარეა; ◇ ყველაფერში ცხვირს ჰყოფს, არამკითხე მოამბეა.

Ver yesin, ört yatsın, bekle canı çıkmasını! „მეცევი ჭამოს, დაახურე დაწვეს, ელოდე, სული არ გაძვრეს“ *არაფრის მაქნისია, ყოვლად უუნაროა: ◇ ელოდება, როდის რას მიართმევენ; მზამზარეულზე ყოფნა უყვარს.

- Ali mi? Birak şunu! Ver yesin, ört yatsın, bekle canı çıkmasını! Onun Başka bir iş yaptığı yok.

ალი? მაგას მოეშვი! მეცევი – ჭამოს, დააფარე – დაწვეს, უყარაულე – სული არ გაძვრეს, სხვა საქმე არაფერი აქვს.

Vız gelir *ფაზილ*, „სუქუნად ესმის“ **(ვისმეს ნათქვამს) არავითარ მნიშვნელობას არ ანიჭებს, არაფრად თვლის, ყურადღებას არ აქცევს;* ◇ ბუზის ბზუილად ესმის, არად აგდებს, ყურს არ უგდებს, ანგარიშში არ აგდებს.

- Bu adamın bütün söyledikleri artık bana vız geliyor.

ამ კაცის ყველა ნათქვამი უკვე ბუზის ბზუილად მესმის.

Voltajı düştük „დაბალ ძაბვაზეა“ **მოსულელთა, დარტყმულია;* ◇ თავეში აკლია (უქრის).

Voltasını aldı *ჟარგ.* „ანკესი აკრიფა“ **გაიძურწა, აორთქლდა, გაიპარა, მოუხვა;* ◇ გუდა-ნაბადი აიკრა, ბარგი-ბარხანა აიკრიფა, კული ამოიძუა.

Voltasını vurmak *ჟარგ.* „ანკესს ისერის“ **წინ და უკან დადის;* ◇ ბოლთას ცემს.

Okulun önünde volta vurmağa başladık.

სკოლის წინ ბოლთის ცემა დაეიწყეთ.

Vur abalya „დაარტყი ნაბდიანს“ **მოერიე? შენც მონახე დასა-წაგრი არა?* ◇ დაბალი ღობე ნახე?

Vurun bakalım abalya! Pazara git, yemek yap, ortalığı topla!!! Şimdi de çocuğa bakasakmışım, yağma yok!

მნახე, რა, დაბალი ღობე. ბაზარში წადი, საჭმელი მოამზადე, აქაურობა დააღაგე!!! ახლა კიდევ ბავშვებს უნდა მიეხედო, ასე არ გამოივა.

Vur tut ◇ „დაკა-დაკა“ **ჩხუბი, შეტაკება, შეჯახება;* ◇ გამიშვი და გაგიშვებ, ერთი უბედურება.

Vurdukça tozur „რაც უფრო ურტყამს, უფრო მიტვერდება“ *საქმე თანდათან უფრო რთულდება, უფრო მატკვლობს; ◇ (საქმე) რაც უფრო იქეკება, მით უფრო რთულდება (იხლართება), საქმეს ბოლო არ უჩანს.

Neclâ beni gene bu idiomlarla baş başa görünce: „Kızım, sen bu işi kolay kolay bitiremeyeceksin, bunlar **vurdukça tozuyor!**“ - dedi.

ნეჯლამ კვლავ ამ იდიომებით რომ დამინახა, მითხრა: „ნემო გოგონავ, ამას ასე ადვილად ვერ დაასრულებ. ამ საქმეში რაც უფრო იქეკები, მით უფრო დაუსრულებელი ხდება“.

Vücuda getirir ◇ „ხორცს (სხეულს) შეასხამს“ *განახორციელებს, შეასრულებს.

Vücutundan düştü ◇ „ხორცი (სხეული) დაკარგა“ *გახდა, დაილია, გაძეალტყავდა.

Vücüdünü bulur *ob.*: **Vücüdü getirir.**

Vücudunu ortadan kaldırdı „სხეული გაუნადგურა (მოუსპო)“ *მოკლა, მოსპო, გაანადგურა; ◇ ფიზიკურად მოსპო (გაანადგურა).

Y

Ya bu deveyi gütmelü, ya bu diyardan gitmeli „ან ეს აქლემი უნდა მწყემსოს, ან აქაურობას – მოშორდეს“ *აქაურ პირობებს უნდა შეეგუოს, არა და უნდა წაეიდეს; ◇ არა და გზა ფართოა, როგორც მოვა, ისე წავა.

Kayıtmarın gereği yok; **Ya bu deveyi gütmeli, ya bu diyardan gitmeli.** არავითარი მაგრამ; არა და გზა ფართოა.

Yabana attı „სხვას (უცხოს) მიუგდო“ *არავითარი მნიშვნელობა არ მიანიჭა, ყურადღებაც არ მიიქცია, უკუაგდო; ◇ არაფრად ჩათვალა, ხელი აუქნია.

Osman akıllı bir adamdır; onun sözlerini **yabana atmamak lazım.**

ოსმანი ჭკვიანი კაცია; მისი სიტყვები ვერც ხელის ასაქნევი არ არის.

Yakasına sarıldı ◇ „საყელოზე ჩამოეკიდა“ *გადაეკიდა, აეკიდა, შეუქნდა, ჩააცვივდა; ◇ კისერზე ჩამოეკიდა, საშველი არ მისცა, არ მოეშვა.

Yakama sarılır benden 50 bin lira borç aldı.
კისერზე ჩამომეკიდა და 50 ათასი ლირა მესესხა.

Yakasına yapıştı *ob.*: **Yakasına sarıldı.**

Yakasından attı „საყელოდან მოიშორა“ *(ვისმესგან) გათავისუფლდა, თავი დააღწია, ჩამოიცილა; ◇ თავიდან მოიშორა, თავი დაიძვრინა.

- Ahmet abayı bir başkasına yakmış. Şimdi Süleyha **yakasından atmak** için uğraşıyor.

ამჟმელს სხვისი სიყვარულის ცეცხლი მოჰკიდებია და ახლა სუღელაძას თავიდან მოშორებას ცდილობს.

Yakasını bırakmaz ◇ „(მის) საყელოს არ ეშვება“ *არ ეშვება, მოხვეწებას არ აძლევს, აწუხებს; ◇ თავს არ ანებებს.

Şüphesiz mikrobu gibidir. Bir kere geldi mi insanın kolay-kolay **yakasını bırakmaz**.

ეჭვი ციების მიკრობითაა. ერთხელ თუ შეუქნდა ადამიანს, ადვილად თავს ვერ დაანებებს.

Yakasını eline verdi „თავისი საყელო ხელში მისცა“ *თავი დაიდუქმა, თავისი თავი თავისივე ხელით განსაცდელში ჩაიგდო; ◇ თავი მახეში გაიბა.

- Leylâ yalana alışıktı olmadığından daha ilk soruda **yakayı ele verdi**.

ლეილა ტყუილს მიხევეული არ იყო და პირველსავე შეკითხვაზე მახეში გაება.

Yakasını kurtardı „საყელო დაიხსნა“ *თავი გაითავისუფლა (გადაირჩინა); ◇ თავი დაიძვრინა, თავს უშველა, თავი დააღწია, თავი დაიხსნა.

Gedikli hırsız, polislerin elinden bu defa da **yakasını kurtarmış**.

ძველმა ქურდმა ამჯერადაც პოლიციელთა ხელიდან თავი დაიძვრინა.

Yakasını sıyırdı *ob.*: **Yakasını kurtardı.**

Yakasını silkti „საკელო ჩამოიფერთხა“ *მოიშორა, მიატოვა; ◇
თავი დაანება, თავიდან მოიშორა, ზურგი შეაქცია, ზურგი
უნუნა, პირი იბრუნა.
Ondan bütün mahalle yaka silkti.
მას მთელმა უბანმა ზურგი შეაქცია.

Yama gibi duruyor „საკერებელივით ადგას“ *არ შეეფერება,
შეუფერებელია, შეესაბამოა; ◇ თვალს ცუდად ხედება, თვალში
საცემია.

Yedi kat gökten yer yüzüne indi „მეშვიდე ციდან მიწაზე (ძირს)
დაეშვა“ *ოცნებებს თავი გაანება და რეალურ ცხოვრებას
დაუბრუნდა, რეალობას დაუბრუნდა; ◇ ციდან მიწაზე დაეშვა,
თვალეები გაახილა, ცხოვრებას თვალეებში ჩახედა, ცაში ფრენას
თავი გაანება.

Yedi kubbeli hamam kurur „შეიდგემბათიან აბანოს აშენებს“
*ამაოდ ოცნებობს, ფუჭად ოცნებობს, ფუჭ ოცნებებს ეძლევა,
ოცნებებში იძირება; ◇ ოქროს კოშკებს აგებს, ცაში დაფრინავს.
- Cebinde beş paran yok, kalkmış yedi kubbeli hamam kuruyorsun. Artık
genç değilsin, aklını başına al!
- ჯიბეში კაპიკი არა გაქვს, ამდგარხარ და ოქროს კოშკებს
აგებ. ახალგაზრდა აღარ ხარ, ჭკუას მოუხმე.

Yedi mahalle duydu „შეიღმა უბანმა გაიგო“ *ყველამ გაიგო; ◇
ქვეყანამ გაიგო, ქვეყანას მოედო, მთა და ბარს გადასწვდა.
- İsveç'e gideceğini yedi mahalle duydu. Böyle herkese anlatacak ne vardı
sanki?!
შეცვიაში მისი წასვლა ქვეყანამ გაიგო. ასე ყველასათვის
შესატყობინებელი რა იყო ვითომ?!

Yediği naneye bak! „მის ნაჭამ პიტნას შეხედე“ *ნახე, რა ცუდად
მოიქცა; ◇ ერთი ამას დამიხედეთ! ნახე, რა ჩაიდინა!
Böyle bir davranışı ondan beklemezdim, **yediği naneye bak!**
მისგან ასეთ საქციელს არ ველოდი, ნახე, რა ჩაიდინა!

Yedisinden yetmişine kadar „შეიდიდან სამოცდაათამდე“ *ყველა,
უკლებლივ ყველა; ◇ დიდიან-პატარიანად, დიდ-პატარა.
Onun nasıl birisi olduğunu bu köyde yedisinden yetmişine kadar herkes
biliyordu.

ამ სოფელში დიდხან-პატარიანად ყველამ იცოდა, ის ვინც იყო.

Yel mi attı ◇ „ქარმა გადმოაგდო?“ *აქ როგორ განხდა? ◇
რომელმა ქარმა გადმოაგდო?.

- **Yel mi attı seni buralara.**

ქარმა ხომ არ გადმოგაგდო აქეთ?

Yel üfürdü, sel götürdü „ქარმა დაქროლა, ნიაღვარმა წაიღო“
*ტყუილეუბრალოდ დაიღუპა, განადგურდა, მოიხსო; ◇ ქარმა
წაიღო, წყალმა წაიღო, ჭირი მოგჭამა.

Zenginliğini kısa zamanda yel yüfürdü, sel götürdü.

მისმა სიმდიდრემ ცოტა ხანში ჭირი მოგჭამა.

Yele verdi ◇ „ქარს გაატანა“ *გაანიავა, დახარჯა, გაფლანგა,
გაანადგურა.

O kadar parayı iki yılda yele verdi.

იმდენი ფული ორ წელიწადში ქარს გაატანა.

Yelkeni çevirdi „იალქანი შეაბრუნა“ *საუბრის თემა შეცვალა,
საუბარი სხვა საგანზე გადაიტანა; ◇ ფირფიტა გადააბრუნა,
სიტყვა ბანზე შეაგდო.

Yelkenleri suya indirdi *გაღატ.* „იალქნები წყალში ჩაუშვა“ *თავი
დამარცხებულად ცნო, დათმო, დამორჩილდა, დანებდა; ◇ ფარ-
ხმალი დაყარა, ხელები ასწია.

Konferanstan sonraki tartışmada Ömer bilâhara yelkenleri suya indirmeğe mecbur oldu.

ომერი იძულებული გახდა კონფერენციის შემდეგ გამართულ
კამათში ფარ-ხმალი დაეყარა.

(Birine) Yemi döker *გაღატ.* ◇ „საკენკს უყრის“ - *ატყუებს.

Kendisine yem döktüklerini bir türlü anlamıyor.

ვერაყრით ხედება, მას საკენსკს რომ უყრის.

Yer kabul etmez ◇ „მიწა არ იღებს“ *ცოდვილია.

Yer yarılsa yerin içine girecektim ◇ „მიწა რომ გამსკდომოდა, შიგ
ჩავძვრებოდი“ *სირცხვილისაგან აღარ ვიცოდი, სად

დავმალულსიყავი, სირცხვილისაგან დავიწვი; ◇ მერჩია, მიწა
გამსკდომოდა, ნეტავ მიწა გამსკდომოდა.

Yerde oturamıyor ◇ „ადგილზე ვერ ჩერდება“ *მოუსვენრადაა, ადგელებულია (აფორიაქებულია); ◇ ადგილს ვერ პოულობს.
Şenlik öyle bir dereceye yükselmişti ki, artık insan bir yerde oturamıyor, oynamaya başlıyordu.
მსიარულებამ ისეთ ზღვარს მიაღწია, რომ ადამიანი ადგილზე ვერ ჩერდებოდა, ცეკვას იწყებდა.

Yere battı ◇ „მიწაში შთაინთქა“ *დაიდუპა, განადგურდა; ◇ მიწამ ჩაყლაპა, მიწამ პირი უყო.
Depremde bütün köy yere batmış.
მიწისძვრისას მთელი სოფელი განადგურდა.

Yere göğre sığmaz bir hali vardı ◇ „მიწაზე და ცაზე არ ეტეოდა“ *განრისხებული (გაცოფებული) იყო; ◇ აქეთ-იქით ეხეთქებოდა, ადგილს ვერ პოულობდა.

Yeri göğü ben yarattım – der „ცა და დედამიწა მე შეექმენიო“- ამბობს *ამაყობს, მედიდურობს, ყოყინობს; ◇ თავი ქვეყნის ბატონ-პატრონი ჰგონია, თავზე დიდი წარმოდგენისაა, მე ვარ და ჩემი ნაბადო.

Yeri göğre birbirine kattı ◇ „ცა და დედამიწა ერთმანეთში აირია“ *დიდი მღელვარება, არეულ-დარეულობა შეიქმნა; ◇ აირია მონასტერი.

Yerin dibine geçirir ◇ „მიწაში აძვრენს“ *ამცირებს; ◇ მიწასთან ასწორებს.

Yerin dibine geçti ◇ „მიწაში ჩაძვრა“ *შერცხვა; ◇ მზად იყო მიწაში ჩამძვრალიყო, (სირცხვილისაგან) აღარ იცოდა სად დამალულიყო (სად წასულიყო), კინაღამ სირცხვილისაგან დაიწვა.
Konuşmaya başlayınca hepimiz yerin dibine geçtik.
როგორც კი ლაპარაკი დაიწყო, აღარ ვიცოდით, სად წავსულიყავით.

Yerinde duramaz ◇ „ადგილზე ვერ ჩერდება“ *(სიხარულისაგან) მოუსვენრადაა; ◇ ადგილზე ცქმუტავს, (სიხარულისაგან) აღარ არის, ადგილს ვერ პოულობს.

Bugün okulumuz açılacak. Öyle seviniyorum ki, yerimde duramıyorum.
დღეს სკოლა გექვება. ისე მიხარია, ადგილს ვერ ვპოულობ.

Yerinde yeller esiyor „მის ადგილზე ქარი ქრის“ *იქ აღარაფერია, ყველაფერი მომსპარია; ◇ იქ მისი კვალიც არ არის, იქ ტურებილა კნავიან.

Görmeğe gittik, yerinde yeller esiyordu.

სანახავად წავედით, იქ მისი კვალიც აღარ იყო.

Yerini buldu ◇ „თავისი ადგილი იპოვა“ *თავის საკეთებელს მიაგნო; ◇ კარგად მოეწყო.

Sonunda kendisine güzel bir yer buldu.

ბოლოს თავისთვის კარგად მოეწყო.

Yerini doldurur „თავის ადგილს ავსებს“ *თავის მოვალეობას წარმატებით ასრულებს; ◇ (თავის) ადგილს ამართლებს, თავის ადგილს შეეფერება.

Birkaç günde yerini doldurur sanıyorum.

ვგიქრობ, რამდენიმე დღეში თავის ადგილს გაამართლებს.

Yerle beraber oldu *ახ.*: Yerle bir oldu.

Yerle bir etti ◇ „მიწასთან გაასწორა“ *ძირფესვიანად მოსპო (გაანადგურა); ◇ ნაცარ-ტუტად აქცია, დედა-ბუდიანად ამოძირკვა, ქვა ქვაზე არ დატოვა.

Düşman savaşta her şeyi yerle bir etti.

მტერმა ომში ყველაფერი მიწასთან გაასწორა.

Yerle bir oldu ◇ „მიწასთან გასწორდა“ *ძირფესვიანად მოსპო, გაანადგურდა; ◇ ნაცარ-ტუტად იქცა, დედა-ბუდიანად ამოძირკვა, მიწისაგან აღიგავა.

Yerle gök bir olsa „ცა და დედამიწა რომ შეერთდეს“ *რა უბედურებაც არ უნდა დატრიალდეს, არავეითარ შემთხვევაში; ◇ ცაც რომ ჩამოიქცეს, ცა და დედამიწა რომ დაიქცეს, ქვეყანა რომ დაიქცეს.

Yerlere göklere sığmaz ◇ „ცასა და დედამიწაზე არ ეტევა“ *უხომოდ გახარებელია, აღტაცებულია; ◇ (სიხარულისაგან) ცას ეწევა, მიწაზე აღარ ეტევა, მიწაზე ფეხს არ აკარებს.

- Umur doktor çıkmış, evdekiler yerlere sığmıyorlar.

უმური ექიმი გამხდარა, ოჯახის წევრები მიწაზე ფეხს არ აკარებენ.

Yıldız kement atar „ვარსკვლავს ქამანდს ესვრის“ *მიუწვდომლისაკენ მიისწრაფის; ◇ ვარსკვლავებს ეპოტინება (ეთამაშება), ვარსკვლავების მოწვევებას ღამობს.

Yıldızı düşkün ◇ „მისი ვარსკვლავი ჩამქრალია“ *უბედურია; ◇ მისი ვარსკვლავი არ ანათებს, ბედი არ უღიმის.

Yıldızı parladı ◇ „მისი ვარსკვლავი გაბრწყინდა (აკაშკაშდა)“ *ცნობილი (სახელგანთქმული) გახდა. დიდება მოიპოვა; ◇ სახელი მოიპოვა.
O filmden sonra yıldızı parladı.
იმ ფილმის შემდეგ მისმა ვარსკვლავმა გაიბრწყინა.

Yıldızı söndü ◇ „მისი ვარსკვლავი ჩაქრა“ *ძველი პარტივისცემა (ძველი დიდება) დაკარგა; ◇ მისი მზე ჩაესვენა.

Yıldızları barışmazlar „მათი ვარსკვლავები ვერ მორიგდებიან“ *ერთმანეთს ვერ ეწყობიან (ვერ ურიგდებიან); ◇ მათი ფარა ერთად ვერ მოძოვს.

Bizim Ali ile yıldızımız bir türlü barışamadı, gitti. Birbirimizi çekemiyoruz.

- ჩვენსა და ალის შორის ჩატეხილი ხიდი ვერაფრით გამთელდა. მორჩა, ერთმანეთს ვეღარ ვიტანთ.

Yıl on iki ay ◇ „წელიწადი და თორმეტი თვე“ *მოკელი წლის განმავლობაში, მუდმივად შეუწყვეტლივ.

Yıl on iki ay işine gidip geliyor.

წელიწადი და თორმეტი თვე სამსახურში მიდი-მოდის.

Yol bilir ◇ „გზა იცის“ *გამოცდილია, ბევრი რამ იცის; ◇ (ყველაფრის) ასავალ-დასავალი იცის.

Yola çıkar *nb.:* Yol alır.

Yola gelir ◇ „გზაზე დგება“ *სწორად მოქმედებს; ◇ სწორ გზას ადგება.

Uyarılarımızdan sonra yola geldi.

ჩვენი გაფრთხილების შემდეგ სწორ გზას დაადგა.

Yola getirir ◇ „გზაზე აყენებს“ *შველს, ეხმარება; ◇ სწორ გზაზე აყენებს; ჭკუაზე მოჰყავს.

- Ne o! O hâlâ ayak mı diriyor? Yakında ben o herifi yola getiririm!

- რაო, ის კიდევ ფეხს ითრევს? მას მალე ჭკუაზე მოვიყვან.

Yoldan çıkardı ◇ „გზას ააცდინა“ *მოატყუა, შეაცდინა; ◇ გზა გაუმრუდა, სწორ გზას ააცდინა, ცუდ გზაზე დააყენა.

Yoldan çıktı ◇ „გზას ასცდა“ *შეცდა, მოტყუვდა; ◇ სწორ გზას ასცდა, გზა-კვალი აერია, გზა გაუმრუდდა (აერია).

Birkaç gündür epey yoldan çıkmış gibi görünüyör.

რამდენიმე დღეა, გზას აცდენილივით გამოიყურები.

Yolları ayrıldı ◇ „მათი გზები გაიყარა“ *ისინი ერთმანეთს დაშორდნენ.

Ne yazık ki yolları ayrıldı, ama yaşam böyledir. O, oyun kâğıtlara benzer. Nasıl oynarsın....

რა სამწუხაროა, რომ მათი გზები გაიყარა, მაგრამ ასეთია ცხოვრება... ის კარტს ჰგავს. როგორც ითამაშებ...

Yolu arar ◇ „გზას ეძებს“ *რისამე საშუალებას ეძებს; ◇ გამოსავალს ეძებს.

İflastan kurtulmak için yol arıyorduk.

გაქორცილებისაგან თავის დასახსნელად გზას ეძებდით.

Yolu bulur ◇ „გზას პოულობს“ *სწორი მიქმედების მიმართულებას პოულობს; ◇ სწორ გზას აგნებს, გამოსავალს პოულობს.

Borçlarından kurtulmak için yol bulmaya çalışır.

ცდილობს, ვალებიდან თავის დასახსნელი გზა იპოვოს.

Yolun açık olsun! ◇ „გზა ხსნილი გქონდეს!“ *ბედნიერი მგ'საერობა!

Yoluna bakar ◇ „მის გზას გაჰყურებს“ *მის მოხვლას ელოდება.

Yolunu açar *oh.:* Yolunu gösterir.

Yolunu bekler *nb.: Yolunu bakar.*

Yolunu gösterir ◇ „გზას უჩვენებს“ *სწორი მოქმედებისკენ უთითებს; ◇ გზაზე აყენებს, გზას უკავაავს (უნათებს).

Yol göstereni olmadığından epey sıkıntıya düşmüş.

ვინაიდან გზის მაჩვენებელი არ ჰქაავდა, დიდ გასაჭირში ჩავარდა.

Yolunu gözler ◇ „მის გზას გაჰყურებს“ *nb.: Yoluna bakar.*

Yolunu sapıtı ◇ „გზიდან გადაახვევინა“ *შეაცდინა, მოატყუა; ◇ გზა გაუმრუდა, სწორ გზას ააცდინა.

Yolunu şaşırđı ◇ „გზა აერია (შეეშალა)“ *შეცდა, მოტყუვდა, დაიბნა; ◇ გზა აებნა, გზა-კვალი აერია, მცდარ გზას დაადგა.

Yolu şaşırđı için ne yaptığını bilmiyor.

გზა-კვალი აერია და რას აკეთებს არ იცის.

Yolunu verir *nb.: Yolunu açar.*

Yufka gönüllü ◇ „ჩვილი გულისა“ *გულწვილი, ღმობიერი; ◇ სათუთი გულისა.

Annem çok yufka gönüllü bir kadındır.

დედაჩემი ძალიან სათუთი გულის პატრონია.

Yukardan aşağı süzer „ზემოდან ქვეითამდე წურავს“ *ზედმიწვევით აკვირდება (ათვალიერებს); ◇ თავიდან ფეხებამდე აათვალიერ-ჩაათვალიერებს.

Odasına girince beni yukardan aşağı süzdü.

როცა ოთახში შევიდა, თავიდან ფეხებამდე შემათვალიერა.

Yukarıdan bakar ◇ „ზემოდან იყურება“ *მედიდურობს, ამპარტავნობს, ყოყონობს; ◇ თავი მოაქვს, ცხვირაწვეული დადის, თავაწვეული დადის.

Yukarıdan bakan insanlardan kimse hoşlanmaz.

არავის მოსწონს ადამიანები, რომლებიც ზემოდან იყურებიან.

Yumruk gösterir ◇ „მუშტებს უღერებს“ *აშინებს, ემოქრება.

Yumurta kapıya geldi ◇ „კვერცხი კარს მოადგა“ *საქმის მოსაგვარებლად ძალიან ცოტა დრო დარჩა.

Yumurta kapiya gelince bize danışıyorsun.

წყენ მამის მსგავსართავ. როცა კვერცხი მოგადგება.

Yumurtadan daha dün çıkmış ◇ „კვერცხიდან ჯერ კიდევ გუშინ გამოიჩეკა“ *ჯერ ახალგაზრდაა, გამოუცდელია; ◇ გუშინდელი ღლაპია, გუშინდელი გამოჩეკილია, ჯერ დედის ხსენი არ შეშრობია.

Yuvasını yıkar ◇ „ბუდეს ანგრევს“ *ოჯახს ანადგურებს (სპობს); ◇ ბუდეს შლის.

Başkalarının yuvasını yıkmaya çalışma.

სხვების ბუდის დანგრევას ნუ ცდილობ.

Yükünü kaldırır ◇ „ტვირთს ეწევა“ *საქმის მთელ სიმძიმეს თავის თავზე იღებს; ◇ ტვირთს ზიდავს.

Adam sanki yük kaldırmak için yaratılmıştı.

ადამიანი თითქოს იმისთვის განეხილა, რომ ტვირთი ზიდოს.

Yük altına girer ◇ „ტვირთს იკიდებს“ *მძიმე მოვალეობას იღებს; ◇ თავს მძიმე უღელში ყოფს.

Böyle bir görevi almakla yük altına girdiğinin farkında mısınız?

ასეთი ტვირთის აღებით, ხედები თუ არა, რომ თავს მძიმე უღელში ჰყოფ?

Yükarı tükürsem bıyık aşağı tükürsem sakal „ავაფურთხო უღვაშია, დავაფურთხო წვერია“ *დაბნეული ვარ, ვერ გადამიწყვეტია, როგორ მოვიქცე; ◇ ორ ცეცხლშუა ვარ, ორ წყალშუა ვარ, ავაფურთხე უღვაშს მოხედა, დავაფურთხე - წვერსაო.

Ne yapabilirdim, yükü tükürsem bıyık, aşağı tükürsem sakal.

რა უნდა მექნა, ორ ცეცხლშუა ვიყავი.

Yükseklerde dolaşır ◇ „მაღლა-მაღლა დადის“ *ძნელ, მიუწვდომელ რასმეს ეპოტინება; ◇ დიდ სიმაღლეებს ეპოტინება, მაღლა-მაღლა დაფრინავს.

Ailenin durumunu göz önünde bulundur da yükseklerde dolaşmayı bırak.

შენი ოჯახის მდგომარეობა გაითვალისწინე და მაღლა-მაღლა ფრენას თავი დაანებე.

Yüksekte bakar *ob.* **Yukarıdan bakar.**

Yüksekten uçar *ob.:* **Yükseklerde dolaşır.**

Yükün altından kalktı ◇ „ტვირთი მოიხსნა“ *ძნელი საქმიდან გათავისუფლდა, ამოიხსნოქა, ეშველა.
Bu işte de yükün altından kalkmayı başardı.
ამ საქმეშიც ტვირთის მოხსნა წარმატება იყო.

Yükünü aldı ◇ „ტვირთი აიღო“ *იტვირთა, ძნელ საქმეს თვითონ მოკიდა ხელი.

Yükünü kaldırır ◇ „ტვირთს ეწევა“ *საქმის მთელ სიმძიმეს თავის თავზე იღებს. ◇ ტვირთს ზიდავს.
Adam sanki yük kaldırmak için yaratılmıştı.
აღაძიანი თითქოს იმისთვის განეწილა, რომ ტვირთი ზიდოს.

Yüreği ağzına geldi „გული პირთან მოადგა“ *ძალიან შეეშინდა; ◇ გული ყელში მოეჭვინა, გული გადაუბრუნდა, გული ამოუვარდა.
Mektubu elime atıp ta kenarındaki siyah çizgiyi görünce, yüreğim ağzıma geldi.
როდესაც წერილი ხელში ავიღე და მის კიდესე შავი ხაზი დავინახე, გული ამომივარდა.

Yüreği bayılır ◇ „გული მისდის“ *ძალიან შია; ◇ (შიმშილისაგან) კბილები უკაწკაწებს, კუჭი ეწვის, უხმება, მუცელი უქოთქოთებს.

Yüreği bulandı ◇ „გული ამეღერა“ *აფორიაქდა, ხასიათი გაუფუჭდა.
Senin bu anlatıklarından sonra yüreğim bulandı, ben bu işten vaz geçiyorum.
შენი მონაყოლის შემდეგ გული ამეღერა, ამ საქმესე უარს ვამბობ.

Yüreği cız etti ◇ „გულმა რეჩხი უყო“ *შეკრთა, შეცბა; შეწუხდა, აფორიაქდა; ◇ გული შეეკუმშა, გული ჩასწყდა.
- O güzelim kızım Mahmut'la nişanlandığımı duyduğum zaman yüreğim cız etti.
როდესაც გავიგე, რომ ჩემი ღამაზი გოგო მაძმულზე დაინიშნა, გული დამწყდა.

Yüreği çarptı ◇ „გული აუფანცქალდა“ *აღელდა, აფორიაქდა, შეშფოთდა, შეშინდა; ◇ გული აუკანკალდა, გული ბუდიდან ამოუვარდა.

Onu görünce benim de **yüreğim çarpmaya başladı**.
მის დანახვაზე მეც გული ამიკანკალდა.

Yüreği delik ხაღხ ◇ „დაკოდილი გულისა“ *გულდაკოდილი, სეკდიანი, დარდიანი.

Yüreği gitti ◇ „გული წაუვიდა“ *გონება დაკარგა, გრძნობა დაკარგა; ◇ გული შეუწუხდა.

- Necdet kapıyı açıp ta Nermin' i karşısında görünce **yüreği birden gitti**.

ნეჯდეთმა კარი რომ გააღო და ნერმინი დაინახა, უცებ გული წაუვიდა.

Yüreği gümbür dedi ◇ „გული გადაუბრუნდა“ *შეეშინდა, შეკრთა; ◇ გული გადაუქანდა.

Fadimenin dudakları titredi, **yüreği gümbür dedi**.

ფადიმეს ტუჩები აუკანკალდა, გული გადაუქანდა.

Yüreği kaldırmıyor ◇ „მისი გული ვერ იტანს“ - *ვერ უძლებს.

Çocuklarının bu durumları **yüreği kaldırmıyor**.

თავისი შვილების ასეთ მდგომარეობას მისი გული ვერ იტანს.

Yüreği kapanıyor ◇ „გული ეხურება“ *დარდობს, წუხს; ◇ გული ეკუმშება, გულზე ნისლი აწვება.

Yüreğim niçin kapanıyorsun?

გულო, რატომ მეხურები?

Yüreği karardı ◇ „გული გაუშავდა“ *დაღონდა, დანაღვლიანდა, დადარდიანდა, სევდა მოაწვა; ◇ გული დაეხურა; გულზე ნისლი შემოაწვა, გული დაუმძიმდა.

Yüreği katı ◇ „მაგარი გულის (პატრონი)“ *მკაცრი, უგულო, გულქვა, შეუბრალებელი; ◇ ქვა გულის პატრონი.

Yüreği oynadı ◇ „გული შეუთამაშდა“ *ძალიან შეეშინდა, შეკრთა; ◇ გული შეუკრთა, გული გადაუბრუნდა (გადაუტრიალდა, გადაუქანდა, შეუფრთხილდა).

Yüreği parçalandı ◇ „გული დაეფლითა“ *დადონდა, დადარდიანდა, შეწუხდა; ◇ გული დაეწიწკნა, გული დაეთუთქა.
Çocukların durumunu görünce **yüreğimiz parçalandı.**
როდესაც ბავშვების მდგომარეობა დავინახეთ, გული დაგვეთუთქა.

Yüreği sıkılıyor ◇ „გული ეკუმშება“ *წუხს, იტანჯება, დარდობს; ◇ გული უწუხს.

Yüreği sızlanıyor ◇ „გული უკენესის“ *ძალიან წუხს, იტანჯება, დარდობს; ◇ გული უტირის, გული სტიკება.

Yüreği şişer ◇ „გული უსივდება“ *წუხს, დარდობს.

Yüreği titriyor ◇ „გული უკანკალებს“ *ეშინია; ◇ გული უფანცქალებს.

Yüreği tükendi ◇ „გული გადაელია“ *მოთმინება დაეკარგა, შეწუხდა; ◇ გული გაუწვრილდა.

Bize gayırıkıyâsi verbleri anlatıncaya kadar Almanca hocasının **yüreği tükendi.** Gene de pek bir şey anlamadık.

ვიდრე გერმანულის მასწავლებელი არაწესიერ ზმნებს აგვიხსნიდა, მას გული გაუწვრილდა, ჩვენ კი მაინც ვერაფერი გავიგეთ.

Yüreği yağ bağlar ◇ „გულზე მალამოდ ედება“ *სიამოვნებას ჰგერის, სიხარულს ანიჭებს.

Biz zor durumda kaldıkça onun **yüreği yağ bağlıyordu.**

როდესაც მძიმე მდგომარეობაში ვვარდებოდით, მის გულს მალამო ედებოდა.

Yüreği yandı ◇ „გული დაეწვა“ *ძალიან ეწყინა, დაენანა; ◇ გული ეტიკინა, გული დასწყდა, გული დაეთუთქა.

Senin durumuna **yüregim yandı.**

შენს მდგომარეობასე გული დამეწვა.

Yüreği yaralı ◇ „გული აქვს დაკოდილი“ *გულდაკოდილია, გულნატკენია; ◇ გული დასერილი აქვს.

Yüreği yarıldı ◇ „გული გაუსკდა“ *შეეშინდა.

Fadimenin **yüreği korkuyla yarıldı.**

ფადიმეს შიშისაგან გული გაუსკდა.

Yüreği yerinden oynadı ◇ „გული საგულედან ამოუვარდა“

*შეეშინდა, შეკრთა; ◇ გული საგულეში აღარ აქვს.

Yüreği yufka ◇ „ჩვილი გულისა“ *გულჩვილი, მგრძობიარე. ◇
სუსტი (სათუთი) გულისა.

Yüreğinde geçer ◇ „გულში გაივლებს“ *გაიფიქრებს.

Yüreğinden kan gidiyor ◇ „გულიდან სისხლი სდის“ *ძალიან წუხს,
იტანჯება; ◇ გულზე ცეცხლი ეკიდება, გული ეთუთქება, გული
უკვდება, გული ეწურება.

Hatice böyle hayatını mahvettikçe zavallı anacığının **yüreğinden kan damlıyor**, kız oralı değil.

ჰათიჯე თავის სიცოცხლეს ასე რომ ღუპავდა, საცოდავ
დედამისს გული უკვებოდა, გოგონას საამქვეყნო პირი არ
უნანდა.

Yüreğine ateş düştü ◇ „გულში ცეცხლი ჩაუვარდა“ *დიდ
განსაცდელში (გასაჭირში) ჩავარდა; ◇ (გულში) ჯოჯოხეთის
ცეცხლი დაუტრიალდა, გულზე ცეცხლი მოეკიდა.

Yüreğine işledi ◇ „მას გულზე მოხვდა“ *მკვეთრად განიცადა.

- Neriman'ın benim hakkımda söyledikleri **yüreğime işledi**. Bir zamanlar en
iyi dostumdu.

ნერმინის ნათქვამი ჩემ შესახებ გულზე მომხვდა. ერთ დროს
ჩემი კარგი ამხანაგი იყო.

Yüreğine kar ağar „გულზე ათოვს“ *ეჭვი იპყრობს, ეჭვებში
ვარდება; ◇ მის გულს ეჭვის ჭია ღრღნის.

Yüreğine su serpildi „გულზე წყალი ეკურა“ *დამშვიდდა,
ამოისუნთქა, დაწნარდა, მოსვენება ჰპოვა; ◇ გულზე მოეშვა,
გულზე მოეფონა, გულზე მალამოდ მოეცხო.

İyi olduğunu öğrenince arkadaşlarının da **yüreğine su serpildi**.

როდესაც გაიგეს, რომ კარგად იყო, ამხანაგებს გულზე მოეშვათ.

Yüreğini boşalttı ◇ „გული დაცალა“ *თავისი საიდუმლო გაამხილა;
◇ გული გადაშალა, გულის ნადები გადაშალა, გულის კარი გააღო.

Yüreğini döktü *ახ.* **Yüreğini boşalttı.**

Yüreğini pek tutuyor ◇ „გული მაგრად უჭირავს“ *მხნედ არის, იმედიანადაა; ◇ გულს იმაგრებს, გულს იკეთებს.

Yüreğini tüketti ◇ „გული დაულია“ *შეაწუხა; ◇ გული გაუწერილა, გული გაუწყალა.

Yüreğini verdi ◇ „გული მისცა“ *გაამხნევა, დააიმკდა; ◇ გული გაუმაგრა, სული ჩაუდგა.

Yüreğinin yağı eridi „გულის ცხიმი გაედნა“ *ძალიან შეწუხდა; ◇ გული გაუდნა, გული გადაელია, გული გაუწყალდა.

Yürekten gelen ◇ „გულიდან მომდინარე“ - *გულწრფელი სიტყვები.

Yüz görümlüğü ◇ „პირის სანახავი“ - *სახეუკარი, მოსაკითხი, ძღვენი.
Baho, merhaba! Bize niçin gelmiyorsun, yüz görümlüğü mü almak istiyorsun?
ბახო, გამარჯობა! ჩვენთან რატომ არ გადმოდიხარ, პირის სანახავს ხომ არ ითხოვ?

Yüz kızartıcı „სახის გამაწითლებელი“ *შემარცხვენელი, თავის მომჭრელი; ◇ თავმოყვარეობის შემლახავი; თაველაფის დამსხმელი, ღირსების შემლახავი.
Bu haksızlık karşısında sessiz kalmak bizim için yüz kızartıcıdır.
ასეთი უსამართლობის წინაშე განუმება ჩვენთვის თავის მომჭრელია.

Yüz suyu döktü „პირის წყალი დაღვარა“ *(თავის დამცირებამდე) ეველანაირად ეხვეწა, ემუქარა; ◇ (ხვეწნით) ყბა დაელალა, ყელი (ენა) გაუშრა, ფეხ-ქვეშ გაეგო, თავი დაიმცირა.

Yüz yüze bakacak yer bırakamazlar ◇ „ერთმანეთს სახეში შესახედავ ადგილს არ უტოვებენ“ *ერთმანეთს დიდი შეურაცხყოფა

მიაცენეს. ერთმანეთი ძალიან გამოლანძღეს; \diamond ერთმანეთისათვის სახეში ველარ შეუხედავთ, ერთმანეთთან მისასვლელი პირი აღარ აქვთ, ერთმანეთისთვის აღარაფერი დაუკლიათ.

- Nihat'la Orhan bir hiç yüzünden öyle ileri gittiler ki, bir daha birbirlerinin yüzüne bakacak yer bırakmadılar.

- ნიჰათმა და ორჰანმა სულ არაფრის გამო ისე შორს შეტოპეს, რომ ერთმანეთს სახეში ველარ უყურებენ.

Yüz yüze geldiler \diamond „პირისპირ შეხედნენ“ *ერთმანეთს მარტო შეხედნენ; \diamond ერთი ერთზე დარჩნენ.

Yüz yüze gelince ne yapacağımızı şaşırдық.

როდესაც ერთმანეთთან პირისპირ აღმოვჩნდით, დავიბენით, არ ვიცოდით, რა გაგვეკეთებინა.

Yüzü ak \diamond „ნათელი სახისა“ *ემწიკვლო, უცოდველი, უდანაშაულო, პირნათელი, სინდისიერი; \diamond პირნათელი (მართალი) გულის (პატრონი), სუფთა სინდისისა, ბროლა კაკალი.

Onun söylediklerine bakma, bizim yüzümüz ak.

მის ნათქვამს ეურადღებას ნუ მიაქცევ, ჩვენი სინდისი სუფთაა.

Yüzü bozuldu \diamond „სახე წაუხდა“ *დადარდიანდა, დაღონდა, შეწუხდა, შემწოთდა; \diamond სახე წაეშალა.

Yüzü değişti \diamond „სახე შეეცვალა“ *შეკრთა, შეცბა, გაოგნდა; \diamond ფერი ეცვალა.

Murtaza duvara dayalı olan hasırını gördü. Bir anda yüzü değişiverdi. Hasırın dışında kalan iki ayak görmüştü.

მურთაზამ კედელზე მიყუდებული ჭილოფი დაინახა, ერთბაშად სახე შეეცვალა. ჭილოფსგარეთ დარჩენილი ორი ფეხი დაინახა.

Yüzü eşek derisi „მისი სახე – ვირის ტყავი“ *ესირცხვილო, შებღმაგარი, უნამუსო; \diamond მაგარი შუბლის პატრონი.

Sözlerimden hiç etkilenmedi, adamda yüz eşek derisi.

ჩემმა სიტყვებმა მასზე ოდნავადაც არ იმოქმედა, მაგარი შუბლი აქვს.

Yüzü gülüyor \diamond „სახე უცინის“ *კარგ ხასიათსება, გახარებულია; \diamond სახე უნათდება (უბრწყინდება), გული უნათდება.

Tatilde olduğumuz sırada tam üç hafta durmamacasına yağmur yağdı. Ancak son bir iki gün güneş çıktı da yüzümüz güldü.

არდადგებზე ყოფნის მთელ პერიოდში ზუსტად სამი კვირა გადაუღებლად იწვიმა. მზე მხოლოდ ბოლო ორ დღეს გამოვიდა და გული გაგვინათდა.

Yüzü kalmadı ◇ „პირი აღარ აქვს“ *სირცხვილში ჩაფარდა, სირცხვილი ჭამა, შერცხვენილი დარჩა: ◇ მისასვლელი (გამოსაჩენი) პირი აღარ აქვს.

Ondan para istemeye yüzü kalmadığımı söyledi.

თქვა, რომ მასთან ფულის სათხოვნელად მისასვლელი პირი აღარ ჰქონდა.

Yüzü kasap süngeriyile silinmiş „სახე ეასაბის ღრუბლით აქვს გაწმენდილი“ *ესირცხვილია, უნამუხსია, შეებლმაგარია, თავხედია; ◇ შუბლის კანი სქელი აქვს.

- Sen bu heriften utanmasını mı bekliyordun? Gönnüyor musun, onun yüzü kasap süngeriyile silinmiş.

განა ელოდებოდი რომ ამ კაცს შერცხვებოდა? ვერ ხედავ, რა სქელი შუბლის კანი აქვს?

Yüzü pek „მაგარი სახისა“ *ესირცხვილო, შეებლმაგარი; ◇ სქელი შუბლის კანი აქვს, სქელი კანი აქვს.

- Senin maşallah yüzün pek! Hem Ahmed'e yirmi lira borç vermedin, param yok, dedin, hem de sonradan onun gözün önünde yemek parayı bin liralık bir banknotla ödedin.

შენ, ღმერთმანი, მაგარი შუბლი გაქვს! აჰმედს ოცი ლირა არ ასესხე, არა მაქვსო, უთხარი და შემდეგ კი მის თვალწინ საჭმლის ფული ათასიანი ბანკნოტით გადაიხადე.

Yüzü sirke satar „მისი სახე ძმარს ყიდის“ *ცუდ (მოშხამულ) ხასიათზეა, ცუდ გუნებაზეა; ◇ სახეზე ძმარი ჩამოსდის, მოძმარული სახე აქვს, სახე ჩამოსტირის, სახეზე ზეთი ჩამოსდის, მჟავე ხასიათზეა.

Yüzü sirke satan bir insan ticarete başarılı olabilir mi?

ისეთი აღამიანი, რომელსაც სახე მუდამ ჩამოსტირის, ვაჭრობაში წარმატებას განა მიაღწევს?

Yüzü yoktur ◇ „პირი არა აქვს“ *შერცხვენილია, თავს დამნაშავედ გრძნობს, რცხვენია.

- Haca gitmek istiyorsun, değil mi?

- Fakat yüzüm yok.

- Allah her şeyi affeder!

- მავად¹ წახვლა გინდა, არა?

მაგრამ წახახველელი პირი არა მაქვს!

აღლაპი ყველაფერს შეგინდობს!

Yüzü yumuşak ◇ „რბილი სახისა“ *გულკეთილი, გულმოწყალები,
გულთბილი, დამომობი.

Yüzü yumuşak olduğu için herkes kendisinden yararlanmaya çalışıyor.

მოწყალები გულისხამ, ამიტომაც ყველა მის გამოყენებას ცდილობს.

Yüzünde şeytan tüyü var „სახეზე ეშმაკის ბეწვი აქვს“ *რადაც
მიმსიდველი ძალა აქვს, ყველას თავს აყვარებს; ◇ რადაც ჯადო
(თილისმა) აქვს.

Sen herkese kendini sevdirmeye bak, onun **yüzünde şeytan tüyü var**.

შენ იმას შეხედე, ყველას თავს როგორ აყვარებს, რადაც
თილისმა აქვს.

Yüzünden akar ◇ „სახეზე ჩამოსდის“ *გამომეტყველებებაზე ეტყობა;
◇ სახეზე აწერია (ეტყობა, ეხატება), ზედ აწერია.

Sıkıntılı olduğu **yüzünden akıyordu**.

შეწუხებული რომ იყო, სახეზე ეწერა.

Yüzünden okur ◇ „მის სახეზე კითხულობს“ *სახეზე
(გამომეტყველებებაზე) ატყობს.

- Senin bugün bir derdin var! Bunu **yüzünden okuyorum**.

დღეს რადაც გადარდებს, ამას შენს სახეზე ვკითხულობ.

Yüzüne bakılır ◇ „სახეზე შეეხედება“ *უწნოდ არ ჩაითვლება,
მოლაპარაკობ; ◇ სახეზე არა უშავს.

Yüzüne bakılmaz ◇ „სახეზე არ შეეხედება“ *უწნოა, მახინჯია; ◇
ჯოჯოხეთის მაშხალაა.

Yüzüne bakmaz ◇ „სახეში არ უყურებს“ *განაწყენებულია, მისი
დანახვაც არ უნდა; ◇ ზედაც არ უყურებს.

Yüzüne gülür ხალხ. ◇ „პირში უცინის“ *(მის წინაშე)
თვალთმაქცობს.

1. ქ. მექაში მომლოცველად წახვლა.

- **Yüze gülen** insanları hiç sevmem. Bunlar çok defa doğru insanlar değildir. სულაც არ მიყვარს ისეთი ადამიანები, რომლებიც სხვას პირში უცინიან. უმეტეს შემთხვევაში ისინი გულწრფელები არ არიან.

Yüzüne söyler ◇ „პირში ეუბნება“ *სათქმელს მოურიდებლად ეუბნება; ◇ პირში ახლის.

Ayşe kızıyor. Tahminim gibi beni aldatı ise, bunu açıkça yüzüme söyleyeceği zaman uzak değildir.

აიშე ბრახობს. ჩემი ვარაუდით, თუ მომატყუა, არც ის დროა შორს, როცა ამას პირში მეტყვის.

Yüzüne vurur ◇ „პირში მიახლის“ *საყვედურს პირდაპირ ეტყვის (მიახლის).

Bize yaptıklarının hepsini yüzüne vurdum.

ყველაფერი, რაც გაგვიკეთეს, პირში მივახალე.

Yüzünü ağartır ◇ „სახეს უნათებს“ *ახარებს.

Gösterdiği başarıyla hepimizin yüzünü ağarttı.

მისმა წარმატებამ ყველას სახე გაგვინათა.

Yüzünü buruşturdu ◇ „სახე მოჭმუნა (მოღუშა)“ *ცუდ ხასიათზე დადგა, გაბრაზდა; ◇ წარბები შეკრა, კოპები შეკრა.

Yüzünü çevirdi ◇ „პირი მიაბრუნა“ *გაიბუტა; ◇ პირი შეაქცია, პირი მოარიდა.

Hanife bana bu günlerde yüz çevirip duruyor. Ne yaptım ona, ben de bilmiyorum.

ჰანიფე ამ დღეებში პირს მარიდებს, მეც არ ვიცი, რა დაეუშავე.

Yüzünü ekşitti *oh: Yüzünü buruşturdu.*

Yüzünü görmemiş ◇ „(მისი) სახე არ უნახავს“ *არ იცის, როგორია (რანაირია); ◇ არ იცის, რა ფერისაა, რა ხილია, არ იცის.

Rahat yüzünü görmemiş.

არ იცის, დასვენება რა ხილია.

Yüzünü kara çıkardı ◇ „პირშავად გამოიყვანა“ *შეარცხვინა, გაამტყუნა, გააშავა; ◇ ჩირქი მოსცხო.

Yeni arabam doğrusu yüzümü kara çıkardı. O kadar öğdüm, tam sizi

gezdireyim derken motor ölüyor.

ახალმა მანქანამ ჩამღვილად პირშავად გამომიყვანა. იმდენი ვაქცე ქველას გაგასეირნებთ - მეოქი და ძრავა უფუქლებია.

Yüzünü yere getirdi „სახე ძირს დაახრევინა“ *შეარცხვინა; ◇ სირცხვილი აჭამა.

Misafirlerin yanında yaptığın münasebetsiz şakalarla yüzümü yere getirdin!

- სტუმრებთან შენი უადგილო ხუმრობით სირცხვილი მაჭამე.

Yüzünün derisi kalın „სახის კანი სქელი აქვს“ *ესირცხვილია, თავხედაია; ◇ სქელი კანი აქვს, სქელი შუბლი აქვს.

Z

Zaman geçirir ◇ „დრო გაჰყავს“ * 1. ერთობა; 2 უსაქმურადაა; ◇ დროს კარგავს, უქმად არის.
O çok zaman geçirir.
ის ბევრ დროს კარგავს.

Zaman kazanır ◇ „დროს იგებს“ *დროს ნაყოფიერად იყენებს.

Zaman öldürür ◇ „დროს კლავს“ *(საქმის უქონლობის გამო) თავს როგორღაც ირობს.

Zamana uydu ◇ „დროს აჰყვამ (შეეწყო)“ *დროების შესაფერისად მიიქცავა; ◇ დროს ფეხი აუწყო, დროს ყური მიუგდო.

Zamanı kolladı ◇ „დრო იხელთა“ *მოხერხებული შემთხვევა ხელში ჩაიგდო.

Zamanı verdi ◇ „დრო მისცა“ *(რისიმე გაკეთება) აღმოვა, აკალა; ◇ დრო დაუნიშნა (დაუთქვა).

Zehirini akıtır ◇ „შხამს ანთხევს“ *გებსლავს, შხამავს, ჰკბენს.

Zembereği boşandı „სამბარა მიეშვა“ *ხიცივლით კინაღამ მიკვდა, ახარხარდა; ◇ მუცელი ხელით ეჭირა.

Zembereği boşanmış gibi gülmeye başladı.
ისე ახარხარდა, რომ მუცელი ხელით ეჭირა.

Zemin hazırlar ◇ „ნიადაგს ამზადებს“ *საჭირო პირობებს ქმნის; ◇
შესაავალს აკეთებს.
Gelecek için zemin hazırlar.
მოსასვლელად ნიადაგს ამზადებს.

Zevkini çıkarır ◇ „გემოს უგებს“ *სიამოვნებას იღებს. ტკბება; ◇
გემოს ატანს.
Sen de aramızda olsaydın, çünkü gezintinin zevkini daha güzel çıkaracaktık.
- 'შენც რომ ნეკნთან ყოფილიყავი, გე'მინდულ გასეირნებას უფრო მეტ გემოს ჩაეატანდით.

Zeytin yağı gibi üste çıkar „ზეითუნის ზეთით ზეით ამოდის“
*მართალი გამოდის, მართლდება; ◇ სუფთად გამოდის, პირნათლად გამოდის.
- Kabahat Ali'de olduğu halde herif gene zeytin yağı gibi suyun üstüne öyle bir çıkıverdi ki, üstelik polis kendisinden özür bile diledi.
მიუხედავად იმისა, რომ ალი დამნაშავე იყო, ის ისე სწრაფად სუფთად გამოძვრა, რომ პოლიციელმა პატიებაც კი სთხოვა.

Zifoz atar ◇ „ტალახს (ლაფს) ისერის“ *შეურაცხყოფას აყენებს, აშავეებს, ამცირებს, არცხვენს; ◇ ჩირქს სცხებს, პირშავად გამოჰყავს, ლაფში (ტალახში) სერის, ლაქას სცხებს.

Zihni açık ◇ „გახსნილი გონების (პატრონი)“ *გონებაგახსნილი. გონებაშიხელი. გამჭრიახი. ჭკვიანი, გონიერი; ◇ ნათელი გონების (პატრონი).

Zihni açıldı ◇ „გონება გაეხსნა“ *გამიფრკვა, აზროვნება დაიწყო; ◇ აზრზე მოვიდა, გონება გაუნათდა.
İlgilenince epey zihni açıldı.
როდესაც დაინტერესდა, გონება საკმაოდ გაეხსნა.

Zihni bulandı ◇ „გონება ამღვრა“ *დაეჭვდა; ◇ გონება აერიო.

Zihni darlığı ◇ „შეზღუდული გონებისა“ *გონებაშეზღუდული, გონებაჩიხელი.

Zihni durdu ◇ „გონება გაუჩერდა“ *გაოგნდა, აზროვნების უნარი დაკარგა; ◇ ტვინი გაეყინა.

Zihni kapalı oldu ◇ „გონება დაეხშო“ *აზროვნების უნარი წაერთვა, გაოგნდა, გაშეშდა; ◇ გონება გადაეკეტა.

- Senin bugün herhalde **zihnin kapalı!** Üç saattir şu basit hesap meselesini bir türlü çözüp çıkaramadım.

დღეს, გონება ნამდვილად გადაგეკეტა! სამი საათია, რაც ეგ მარტივი არითმეტიკული ამოცანა ვერ ამოხსენი.

Zihni karıştı ◇ „გონება აერია“ *ღაიბნა, გაოგნდა; ◇ ტვინი აერია, თავგზა აებნა.

Rica ederim beni rahat bırak! Bugün **zihnim öyle karışık ki**, sana cevap yetiştirecek halde değilim.

კოხოვ, ღამასვენე! დღეს ისე მაქვს გონება არეული, რომ პასუხის გაცემის თავი არა მაქვს.

Zihninde kaldı ◇ „გონებაში ჩარჩა“ *ღაამახსოვრდა; ◇ თავში (მეხსიერებაში) ჩარჩა.

Zihninden çıkmaz ◇ „გონებიდან არ ამოსდის“ *არ ავიწყდება; ◇ თავიდან არ ამოსდის.

Raif efendinin bir daha bu iskemleye oturmaması ve bu çekmeceyi bir daha açmaması ihtimali **zihnimden çıkmıyordu**.

გონებიდან არ ამომდიოდა აზრი იმის შესახებ, რომ ბატონი რაიფი აღარც ამ სკამზე დაჯდებოდა და აღარც ამ უჯრას გამოსწევდა.

Zihnini açtı ◇ „გონება გაუხსნა“ *აზროვნების უნარი მიანიჭა (მისცა), მიახვედრა; ◇ გონება გაუნათა.

Zihnini bulandırdı ◇ „გონება აუმღერია“ *ღააეჭვა.

Zihnini çeldi ◇ „გონება გაუმრუდა“ *მოატყუა, შეაცდინა, დააბნია; ◇ თავგზა აუბნია.

Zihnini oynattı „ტკეუა შეუთამაშა“ *გადარია, გაასულელა; ◇ ტკუიდან გადაიყვანა.

Zihnini topladı ◇ „გონება მოიკრიბა“ *აზროვნების უნარი
დაიბრუნა, აზროვნება დაიწყო.

Ziller takıp oynar „ხარს ჩამოიკიდებს და ცეკვავს“ *ხარობს,
დაფრინავს, სიხარულით აღარ არის; ◇ ცალ ფეხზე ხტუნავს,
მეშვიდე ცაზეა, ფრთებს ისხამს.

Zilsiz oynar *ob.*: **Ziller takıp oynar.**

Zincirden boşandı „ჯაჭვიდან გათავისუფლდა“ *(ძნელი საქმიდან)
გათავისუფლდა, თავი დაიხსნა; ◇ ჯაჭვი გაწყვიტა, თავი
აიწყვიტა.

Ali'nin nesi var Allahaşkına? Niçin böyle zincirden boşanmış gibi koşup
duruyor?

აღის, ნეტავ, რა დაემართა? ისე გარბის, თითქოს ჯაჭვი
გაუწყვეტიაო.

Zokayı yuttu (yedi) *კორგ.* „ანკესი გადაყლაპა“ *მოტყუვდა; ◇ ანკესზე
წამოვგო.

O sonunda zokayı yutmuş.

ბოლოს ანკესზე წამოვგო.